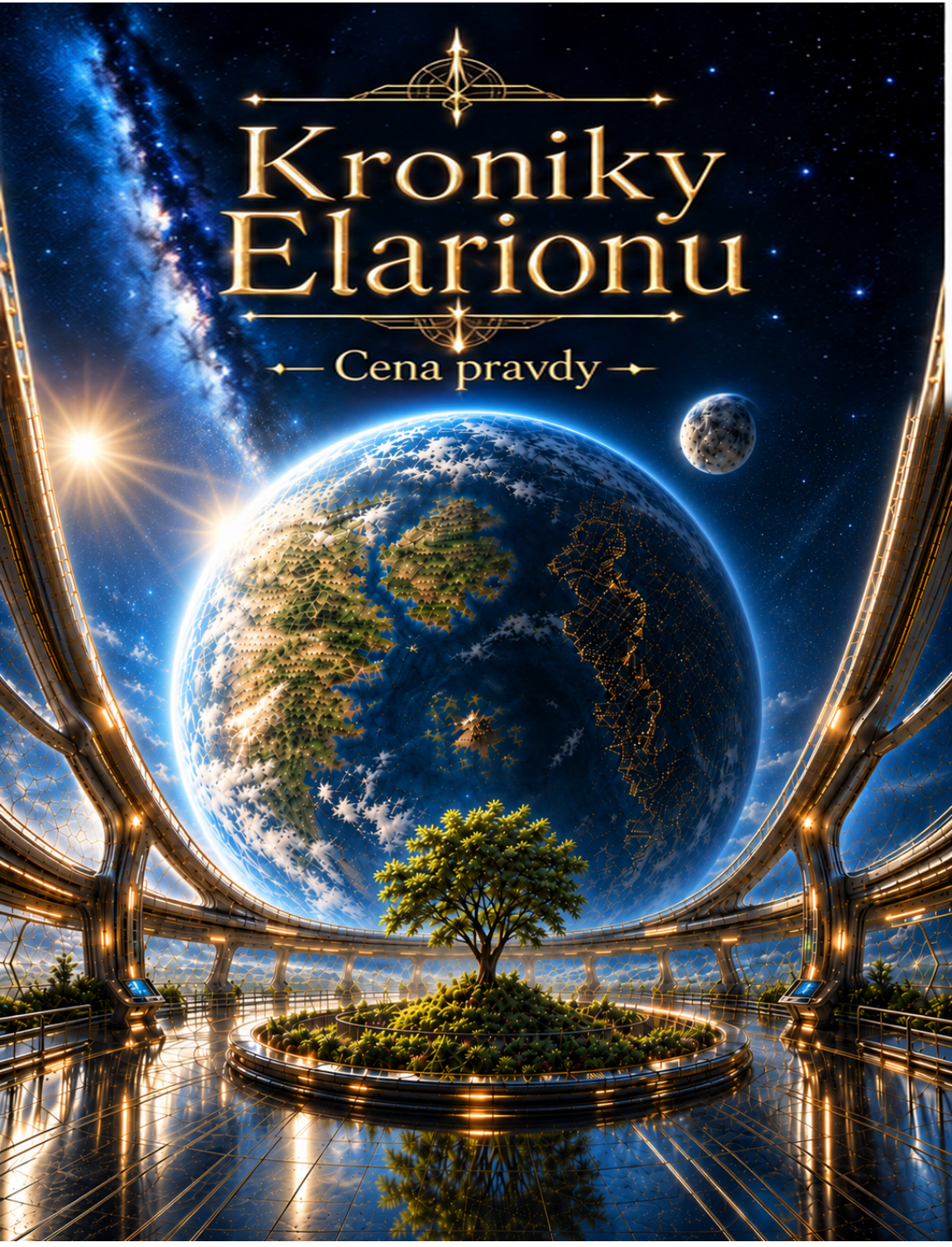
Kroniky Elarionu
Cena pravdy

OBSAH

ČASŤ I - ZEM A ELARION.....4

1. ZEM: GETSEMANSKÁ ZÁHRADA.....6
2. ZEM: JUDÁŠOV BOZK II.....10
3. ELARION: ELARIONSKÉ SLNKO.....11
4. ZEM: MÁRIA MAGDALÉNA.....15
5. ELARION: NITRA, HLAVNÉ MESTO ÚNIE.....29
6. ZEM: JUDÁŠOV BOZK.....43
7. ELARION: ZLATÝ KRUH.....51
8. ZEM: DEŇ ROZDELENIA.....53
9. ELARION: VRSTVA.....57
10. ZEM: PREKLIATY FIGOVNÍK.....67
11. ELARION: MAREIA LIOREN.....83
12. ZEM: JEŽIŠ NA VRCHU.....88
13. ELARION: ARIEN KORVETH.....92
14. ZEM: ZAČIATOK NOVÉHO POKOLENIA.....113

ČASŤ II: ROZDELENIE JEDNÉHO ZLOČINU.....118

15. 30 MIEN.....118
16. RANA DOSTÁVA ROZPOČET.....123
17. NADÁCIE OCHRANY.....127
18. BIO-AI BEZ NENÁVISTI.....132
19. LABORATÓRIA BEZ MAPY.....136
20. MAREIINO PODOZRENIE.....140
21. TEST SLEPOTY.....146
22. VÝNIMKY.....156
23. POSLEDNÁ PLATBA.....163
24. PRVÁ HORÚČKA.....175

ČASŤ III: MOR ZLATÉHO KRUHU.....186

25. DOMY AURIOLY.....186
26. SYSTÉMY BEZ CELKU.....193
27. MENO, KTORÉ SA BÁLI VYSLOVIŤ.....201
28. ZLATÝ KRUH ZA SKLOM.....207

29. HLAS JESAIRA A MOST K JEDNOTNÉMU ELARU.....214
30. TRETINA.....227
31. ZA SKLOM.....241
32. TÍ, KTORÍ PRICHÁDZAJÚ.....246

ČASŤ IV: ELARION BEZ TRETINY.....255

33. CHÝBAJÚCE RUKY.....255
34. PODIEL ŽIVÝCH.....265
35. FINANČNÁ KOSTRA PANDÉMIE.....273
36. ČLOVEK, KTORÝ MAL MAPU.....280
37. NIE IBA ARIEN.....289
38. KONVENT PO TRETINE.....294
39. JEDEN ELAR.....308
40. HMOTNOSŤ MOCI.....317

POUČENIE PRE ZEM.....339

Problém s neukontrolovateľnou narastajúcou mocou technológií na planéte.....339
Korupcia a neefektívny štát.....340
Problémy súvisiace s daňovými únikmi.....340
Ukončenie vojnových konfliktov a okamžité odhalenie akýchkoľvek neprávostí s peniazmi.....341
Spravodlivé a transparentné zavádzanie UBI – Univerzálneho základného príjmu 341
Výzvy spojené s večným životom – transparentné riešenie populačných problémov planéty..... 342

POLITICKÉ HNUTIE HTTPS://HUMANITYUNITEDMOVEMENT.ORG.....343

Zdravý rozum ako základ politiky.....343
Politická akadémia.....344
Globálne hnutie pre globálny svet.....346
Transparentnosť ako základ dôvery.....347
Technologický pokrok a budúcnosť práce.....350
Rovnosť príležitostí a dôstojnosť človeka.....351
Dlhodobé myslenie a zodpovednosť za budúcnosť.....352
Ako má fungovať samotné hnutie.....352
Čo vlastne chceme dosiahnuť?.....353
Výzva novej generácii.....354

Časť I - Zem a Elarion

Nie všetky vzdialenosti vo vesmíre znamenajú odlúčenie.

Tridsať svetelných rokov je pre telo priepasť. Pre svetlo je to dlhá cesta. Pre pamäť možno menej. V jednej časti hviezdneho priestoru obiehali okolo svojich sĺnk dve planéty. Nevznikli z tej istej hmoty a nepatrili tej istej hviezde. A predsa si boli podobné tak, ako si môžu byť podobné dva vzdialené sny.

Obe mali moria, ktoré sa za rána menili na striebro. Obe mali oblaky, hory, rieky, púšte a krajiny, kde vietor celé veky kreslil do prachu svoje tiché písmo. Na oboch padal dážď na kamene, rástli stromy zo zeme a živé bytosti sa učili rozlišovať medzi bolesťou a túžbou, medzi strachom a nádejou, medzi tým, čo je dané, a tým, čo možno zmeniť.

Jedna z tých planét sa volala Elarion.

Druhá mala dostať meno Zem.

Ležali ďaleko od seba, no nie tak ďaleko, aby medzi nimi nemohlo raz prejsť svetlo, myšlienka, vôľa alebo niečo ešte tichšie. Vesmír nepozná iba cesty lodí. Pozná aj pomalé prúdy vplyvu, neviditeľné väzby medzi dejinami a zvláštne návraty vecí, ktoré sa zdali stratené.

Tie dva svety boli previazané viac než iba náhodnou podobnosťou.

Nie jednoducho. Nie spôsobom, ktorý by sa dal hneď zakresliť do máp alebo zapísať do kroník. Ich puto patrilo k tým veciam, ktoré sa ukazujú až spätne, keď sa osud naplní a človek zrazu pochopí, že udalosti, ktoré sa zdali oddelené, boli po celý čas súčasťou jednej vety.

Na Elarione už ľudia vystúpili vysoko. Ich mestá sa dotýkali oblohy, ich lode poznali tmu medzi planétami, ich stroje počítali veci, ktoré kedysi patrili iba tušeniu. Naučili sa predlžovať život, liečiť telo, premieňať púšte, stavať svety pod kupolami a hľadieť na vlastnú budúcnosť s odvahou bytostí, ktoré začali veriť, že takmer nič nie je navždy nemožné.

Ale aj najvyspelejšie civilizácie zostávajú ľudské, kým v nich žijú bytosti schopné milovať, závidieť, odpúšťať, báť sa a túžiť po moci. A kde je človek, tam dejiny nikdy nie sú iba dejinami techniky. Sú aj dejinami srdca.

V tom čase žili na Elarione dvaja ľudia.

Jesair Davion.

Mareia Lioren.

Ich mená ešte nepatrili mýtu. Boli to iba mená vyslovené v izbách, na cestách, v záhradách, medzi priateľmi a tými, ktorí ich poznali zblízka. No niektoré mená majú zvláštny osud. Najprv patria človeku. Potom bolesti. Potom pamäti. A napokon sa vrátia v podobe, ktorú už nikto celkom nespozná. Tento príbeh sa začína na Elarione, pod svetlom cudzieho slnka.
No jeho ozvena nezostane navždy tam.

Lebo sú životy, ktoré sa nekončia hranicou jedného sveta. Sú stretnutia, ktoré akoby predchádzali samy sebe. A sú lásky, ktoré sa v dejinách nevracajú preto, že by nevedeli odísť, ale preto, že ešte nepovedali všetko.

1. Zem: Getsemanská záhrada

Keď dospievali žalmy Veľkej noci a Jeruzalem sa ponáral do noci, Ježiš vyšiel so svojimi učeníkmi za potok Cedron. Mesto za nimi ešte dýchalo teplom dňa, no v údoliach už ležal chlad. Nad Olivovým vrchom sa držalo ticho, akoby aj kamene zadržali dych.

Prišli na miesto, ktoré volali Getsemane. Bola tam záhrada, olivové stromy s pokrútenými kmeňmi a nízkym šumom listov. Učeníci ju poznali; nebolo to miesto slávnostné, ale obyčajné, miesto samoty, kam sa človek utiahol, keď potreboval hovoriť s Bohom bez svedkov.

Ježiš sa zastavil. Jeho tvár bola pokojná, no nie takým pokojom, aký človek nosí v ľahkých chvíľach. Bol to pokoj, ktorý držal pohromade čosi hlboko otrasené.

„Sadnite si tu," povedal ticho, „kým sa pôjdem modliť."

Potom vzal Petra, Jakuba a Jána o niečo ďalej. Tí traja išli za ním bez otázok. Cítili, že sa deje niečo, čomu nerozumejú. Ježiš, ktorý pred nimi uzdravoval chorých, umlčal búrku a hovoril s mocou, akú nepočuli od nikoho, zrazu kráčal ťažšie. Akoby každý krok niesol váhu, ktorú oni nevideli.

Napokon sa obrátil aj k nim.

„Moja duša je smutná až na smrť," povedal. „Zostaňte tu a bdejte so mnou."

Tie slová dopadli na nich tvrdšie než výčitka. Peter otvoril ústa, akoby chcel sľúbiť vernosť ešte raz, no Ježiš už odchádzal. Nie ďaleko — len na dohľad, iba kúsok od nich — a predsa sa medzi nimi zrazu otvorila vzdialenosť, cez ktorú nemohol prejsť nikto.

Ježiš sa zastavil pri olivovníku. Vietor sa dotkol jeho rúcha. Nad ním sa triasli strieborné listy a na zemi ležali tiene ako rozliata voda.

Kľakol si.

Potom padol tvárou k zemi.

A v tej chvíli sa noc okolo neho prehĺbila.

Prichádzali k nemu ako živé obrazy, ostrejšie než sny či obyčajné spomienky — neúprosné, bez milosti.

Uvidel fakle medzi stromami.

Uvidel kroky ozbrojených mužov, počul štrngot kovu, šepot a rozkazy. A medzi nimi Judáša. Jeho tvár bola bledá, no rozhodnutá. Kráčal dopredu ako človek, ktorý už prekročil hranicu a teraz sa bojí pozrieť späť. Priblížil sa k nemu a namiesto meča či obvinenia ho označil bozkom.

Ježiš vo videní cítil dotyk Judášových pier na svojej tvári a vedel, že týmto znamením ho vydajú.
„Priateľu,“ ozvalo sa v ňom slovo, ktoré bude musieť povedať. A bolelo viac než putá.

Obraz sa zmenil.

Uvidel nádvorie veľkňazovho domu. Oheň. Tvár slúžky osvetlenú plameňmi. Petra, ako sa zohrieva medzi cudzími ľuďmi a vyhýba sa pohľadom. Počul otázku: „Aj ty si bol s ním?“
A potom počul Petrovu odpoveď.

„Nepoznám ho.“

Ježiš zavrel oči, ale videnie nezmizlo.

Druhé zapretie. Potom tretie. Peter zvýšil hlas, zľaknutý sám zo seba, a odprisahal, že toho človeka nepozná. Vtom sa nocou nieslo kikiríkanie kohúta. Ostré. Krátke. Hrozne jasné.
A Ježiš uvidel Petrove oči, keď si spomenie.

V Petrových očiach videl priateľa zlomeného vlastným strachom.

Ježiš sa zachvel.

„Otče,“ zašepkal, „oni sú prach. Sú slabí. A ja ich milujem.“

Potom prišiel ďalší obraz.

Dvor. Výsmech. Tvár zahalená údermi. Trstina v rukách vojakov. Tŕnie vtlačené do hlavy. Krik davu, ktorý sa vlnil ako oheň vo vetre. Ruky, ktoré ho bili, no nevedeli, koho sa dotýkajú. Ústa, ktoré sa mu posmievali, no nechápali, že ich dych im bol daný od Boha.
Potom vrch.

Drevo kríža.

Klince.

Ježiš videl svoje ruky roztiahnuté na brvne. Videl železo položené na kožu zápästia. Videl zdvihnuté kladivo. Ešte skôr, než dopadlo, jeho telo sa naplo v bolesti, akoby budúcnosť prešla cez prítomnosť a našla si ho už teraz.
Z úst mu vyšiel tichý ston.

Na čele sa mu objavili kropaje potu. Najprv číre, potom tmavšie. Stekali pomedzi vlasy a po spánkoch, ťažké a červené, ako kvapky krvi. Padali na zem Getsemanskej záhrady, do prachu medzi koreňmi olív.
Ježiš sa chvel, no neutekal.

„Otče môj," povedal, hlasom tak tichým, že ho počula len noc, „ak je možné, nech ma minie tento kalich."
Ticho.

Nie prázdne ticho, ale ticho Otca, ktorý je bližšie než dych a predsa neodníma cestu, po ktorej treba prejsť.

Ježiš pritlačil dlane do zeme. Prsty sa mu zaborili do hliny. Vidiny neprestávali. Videl matku pod krížom. Videl učeníka, ktorého miloval, ako stojí pri nej. Videl ľudí, čo odvracali tvár. Videl nebo, ktoré sa zatiahne. Videl, ako sa jeho telo bude dvíhať v kŕči, aby sa nadýchlo. Videl smäd. Videl opustenosť. Videl smrť. A videl Máriu Magdalénu, ako sa troma prstami dotýka jeho klincom prebodnutého zápästia.
A predsa za tým všetkým videl ešte čosi iné.

Videl to iba nejasne, ako tenký pás svetla na okraji noci.

Videl tváre, ktoré ešte neexistovali. Ľudí ďalekých časov a krajín. Videl hriešnikov, ktorí budú plakať nad svojou vinou. Videl chorých, ktorí sa budú držať jeho mena. Videl zlomených, ktorí v jeho ranách nájdu nádej. Videl Petra, ktorý po páde ešte raz vstane. Videl učeníkov, ktorí sa rozpŕchnu, a potom sa vrátia. Videl, že láska môže prejsť aj cez zradu, strach a smrť — ak neprestane byť láskou.
„Nie ako ja chcem," povedal napokon, „ale ako ty chceš."

Keď to vyslovil, neprestalo ho bolieť telo. Nezmizol strach. Neodstúpila od neho hodina, ktorá prichádzala. V jeho vnútri sa však upevnila pokojná poslušnosť, ktorá nebola porážkou, ale darom.
Zdvihol hlavu.

„Otče," prosil, „daj mi silu milovať ich až do konca. Daj mi silu neprekliať tých, ktorí ma budú biť. Daj mi silu pozrieť sa na Petra s milosrdenstvom. Daj mi silu prijať Judášov bozk bez nenávisti. Daj mi silu niesť kríž, keď mi telo bude padať. Daj mi silu zostať tvojím Synom aj vtedy, keď budem vyzerať ako Bohom opustený človek."
Vtom sa vietor v záhrade pohol. Listy olív zašumeli, akoby nad ním prešla neviditeľná ruka. Ježiš dýchal ťažko, ale pravidelnejšie. Krvavé kvapky na jeho čele pomaly chladli.
Keď sa vrátil k učeníkom, našiel ich spať.

Peter mal hlavu sklonenú, Jakub mlčal zo sna a Ján dýchal nepokojne, akoby aj jeho sa dotýkala blížiaca sa hrôza. Boli unavení smútkom. Slabí telom. Ľudskí.
Ježiš sa na nich chvíľu díval.

„Tak ste nemohli bdieť so mnou ani jednu hodinu?" spýtal sa.

Nebola v tom iba výčitka. Bola v tom bolesť človeka, ktorý v najťažšej chvíli zostal sám. Ale aj neha toho, kto poznal ich slabosť skôr, než ju oni sami priznali.

„Bdejte a modlite sa,“ povedal, „aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo je slabé.“
Potom sa znova obrátil k tme záhrady.

Vedeli len, že odchádza modliť sa.

On však vedel, že ide v ústrety hodine, ktorá už kráča po ceste s fakľami.

Autorské poznámky ku kapitole:

Text čerpá do veľkej miery z popisu scény v Getsemanskej záhrade z Nového Zákona. Pridané sú Ježišove vidiny budúcnosti.

2. Zem: Judášov bozk II

Keď sa v záhrade priblížil k Ježišovi, noc pri múre sa vrátila tak prudko, že na okamih nevidel vojakov ani fakle.
Zase stál pred ním. Zase cítil vlastný dych. Zase počul: dosť.

Lenže tentoraz mal za sebou ozbrojených mužov.

„Buď pozdravený, Rabbi," povedal.

Ježiš sa naňho pozrel a Judáš pochopil, že vie o veľkňazoch i striebre, no predovšetkým chápe, prečo si vybral práve toto znamenie.
Judáš ho pobozkal.

Tentoraz to bolo navonok pokojnejšie. Krátke, verejné, podľa zvyku. Ale práve preto strašnejšie. Prvý bozk bol zlyhanie vášne. Tento bol jej mŕtve dvojča: už nie prosba o prijatie, ale označenie obete.
Ježiš povedal:

„Judáš, bozkom vydávaš Syna človeka?"

A Judáš v tej vete počul aj inú, nevyslovenú:

Tým istým, čo som ti raz musel odoprieť, ma teraz vydávaš?

Judáš ustúpil.

Čakal, že v ňom príde víťazstvo. Aspoň malé. Aspoň trpké. Ale neprišlo nič. Len prázdno, do ktorého začal padať.

Autorské poznámky ku kapitole:

Text čerpá do veľkej miery z popisu scény v Novom Zákone. Pridané a domyslené sú Judášové vnútorné úvahy tak aby sedeli so zvyškom knihy.

3. Elarion: Elarionské Slnko

Nad strednou časťou Elarionu vychádzalo slnko pomaly, akoby aj ono potrebovalo chvíľu, aby si prezrelo svet, ktorý sa pod ním za posledné stáročia zmenil viac, než si ktokoľvek vedel predstaviť.

Volali ho jednoducho Elarionské Slnko. V starých jazykoch malo mnoho mien, v piesňach Selenitov znelo mäkko ako dych lesa, vo veyranských navigačných mapách bolo označené presným spektrálnym kódom a v aureliánskych rodových kronikách sa o ňom písalo ako o oku, ktoré pamätá všetky rody. Ale pre väčšinu ľudí bolo iba slnkom. Svetlom nad mestami, teplom nad morami, žiarou na kovových hranách orbitálnych prstencov.

Z výšky vyzeral Elarion ako planéta, ktorá už nemohla byť zraniteľná.

Jej oceány boli prepojené sieťou plávajúcich energetických polí. Nad kontinentmi sa vznášali dopravné vrstvy, v ktorých sa ticho presúvali nákladné koridory, osobné moduly, autonómne lode a záchranné systémy. Na nočnej strane planéty nebolo miesto, ktoré by úplne zhaslo. Mestá svietili ako nervová sústava obrovského živého tvora.

Okolo rovníka sa vo veľkom oblúku tiahol orbitálny prstenec. Nebol súvislý ako kruh nakreslený rukou dieťaťa. Skladal sa z tisícov staníc, dokov, ťažobných uzlov, výskumných záhrad a energetických kotiev. Medzi nimi sa pohybovali flotily automatizovaných lodí smerujúcich k Thaeronu, druhej planéte sústavy.

Thaeron bol kedysi len tvrdou guľou pod tenkou oblohou. Mal vodu, ale nie dosť. Mal atmosféru, ale nie takú, ktorá by sa dala dýchať bez úprav. Mal noc, ktorá trvala príliš dlho, a púšte, v ktorých sa vietor správal ako nepriateľ. Napriek tomu sa Elariáni už pred stáročiami rozhodli, že ho nenechajú mŕtvym.

Najskôr tam poslali stroje.

Potom stanice.

Potom mestá pod kupolami.

Potom uzavreté záhrady a lesné kupoly.

A nakoniec deti, ktoré sa na Thaerone narodili v kupolách a považovali jeho tvrdé svetlo za prirodzené.

Práve Thaeron naučil Elarion myslieť kozmicky z veľmi praktického dôvodu: civilizácia s druhým svetom na dosah nemala právo zostať pripútaná len k jednému. Thaeron bol záložným dychom. Zásobárňou surovín. Laboratóriom budúcnosti. Miestom, kam sa dali premiestniť celé priemyselné odvetvia, celé výskumné programy, celé sny o prežití.

A tak Elarion rástol.

Rástol rýchlo.

Možno príliš rýchlo.

Za posledných dvesto rokov sa jeho obyvatelia naučili liečiť choroby, ktoré kedysi vyprázdňovali mestá. Pestovali jedlo v uzavretých farmách, stavali pomocou autonómnych strojov a presúvali vodu cez kontinenty. Dokázali obnovovať poškodené orgány, ak mal pacient čas a telo vydržalo dlhú liečbu. Smrť sa preto niektorým vedcom začínala javiť ako problém, ktorému možno raz porozumejú lepšie; v nemocniciach však stále zostávala skutočná.

Umelá inteligencia pracovala v nemocniciach, školách, doprave aj finančných sieťach. Vedela rýchlo nájsť vzorec v údajoch, ktoré dostala. Jednotlivé systémy však patrili rôznym štátom a inštitúciám. Ani najlepší model nemohol porovnať záznamy, ku ktorým nemal oprávnenie, a ani najpresnejší výpočet nenahradil človeka, ktorý musel rozhodnutie podpísať.

Elarion mal približne deväť miliárd obyvateľov.

Tri veľké vetvy.

Aureliáni.

Seleniti.

Veyrani.

Boli to Elariáni, všetci. Zdieľali planétu, mestá, dejiny, školy, lásky, konflikty, zákony aj spoločné katastrofy. Ich rozdiely však presahovali kultúru a politiku; boli zapísané hlbšie, vo vnútornej stavbe tela, v dedičnosti a v spôsobe, akým sa niektoré vlastnosti prenášali cez generácie.

Aureliáni niesli v očiach zlatý kruh.

Nie vždy ho bolo vidieť. Objavoval sa v určitom svetle, pri horúčke, pri silnom sústredení, pri bolesti alebo vo chvíľach, keď sa človek dotkol hranice seba samého. Pre Aureliánov to bol znak kontinuity. Pre básnikov dôkaz, že duša má okraj zo svetla. Pre lekárov genetický jav. Pre politikov citlivá otázka identity. Pre niektorých ľudí starý dôvod na nedôveru.

Seleniti boli známi schopnosťou vnímať rovnováhu systémov. Boli silní v medicíne, psychológii, ekologických sieťach, v práci s krajinou, vodou a traumou. Nemali radi, keď sa o nich hovorilo ako o jemných. Jemnosť bola iba povrch. Pod ňou bývala tvrdosť koreňov.

Veyrani boli organizátori. Správcovia, stratégovia, vyjednávači, staviteli inštitúcií. V mnohých štátoch mali silné postavenie v bankových sieťach, konzorciách, správnych radách, dopravných systémoch a častiach mimoplanetárnych

štruktúr. Bolo by nespravodlivé povedať, že boli mocichtiví. Presnejšie bolo povedať, že veľmi skoro pochopili jazyk moci a nikdy ho nezabudli.
Elarion nebol jednotný.

Mal štyridsať štátov. Niektoré boli staré ako písmo, iné vznikli len pred niekoľkými generáciami. Takmer každý mal vlastnú menu, vlastnú centrálnu banku, vlastné pravidlá zdanenia, vlastné účtovné výnimky a vlastné predstavy o slobode.

Niektoré z najmenších štátov urobili zo svojej malej rozlohy obchodný model. Nemali veľké mestá, továrne ani výskumné centrá. Mali nízke dane, uzavreté registre vlastníkov a zákony, podľa ktorých bolo tajomstvo službou poskytovanou štátom. Hodnota vznikala inde, ľudia pracovali inde a stroje vyrábali inde, no zisk sa na papieri rodil práve tam. Z Elarionu neutekali továrne. Utekal základ, z ktorého sa mali platiť školy, nemocnice a spoločný podiel občanov.
Najväčším a technologicky i politicky najvplyvnejším štátom bola Únia.

Jej hlavné mesto bolo Nitra. Mesto postavené na rieke a siedmich pahorkoch.

V Nitre sa často rozhodovalo o veciach, ktoré sa tvárili ako národné, ale v skutočnosti sa dotýkali celej planéty. V Nitre sídlili finančné rady, najväčšie výpočtové centrá, diplomatické zbory, zdravotné konzorciá, bankové uzly aj archívy, do ktorých sa nedostali ani niektorí ministri.
Keď sa na Elarion pozeralo z obežnej dráhy, vyzeral ako úspech.

Keď sa človek pozrel bližšie, videl praskliny.

AI vyrábala viac, než ľudia dokázali spotrebovať, ale veľká časť obyvateľstva strácala tradičnú prácu rýchlejšie, než jej spoločnosť dokázala dať nový zmysel. Produkcia rástla, ale vlastníctvo produkčných systémov sa koncentrovalo. Politici hovorili o univerzálnom základnom príjme, ale nikto nevedel férovo odpovedať, z čoho sa má počítať, kto priznáva skutočné zisky a kto rozhoduje o podiele človeka na svete, ktorý už nevyrába vlastnými rukami.

Medicínsky pokrok sľuboval čoraz dlhší život a možno raz aj život takmer bez prirodzeného konca. Zatiaľ sa iba potichu objavovali otázky, čo sa stane s civilizáciou, ak sa ľudia budú naďalej rodiť, ale postupne prestanú zomierať.
Moc hovorila o bezpečnosti.

Občania hovorili o slobode.

Banky hovorili o súkromí.

Štáty hovorili o suverenite.

A pod všetkými tými slovami tiekli peniaze.

Niektoré viditeľne. Väčšina nie.

V tom bol skrytý budúci pád.

Budúci pád nevychádzal z nedostatku inteligencie. Elarion jej mal viac než ktorákoľvek civilizácia pred ním.
Stroje mu tiež nechýbali; dokázali predpovedať búrky, epidémie, pohyby trhov aj napätie v mestách.
Ani morálnych slov nebolo málo. Mal ich priveľa.

Jeho slabina bola inde.

Moc sa naučila pohybovať tak, aby po nej nezostával viditeľný tieň.

A keď po moci nezostáva tieň, obyčajní ľudia si myslia, že medzi nimi a svetlom nikto nestojí.

V ten rok, keď sa začína tento príbeh, Elarionské Slnko vychádzalo nad planétou, ktorá si myslela, že najväčšie nebezpečenstvá už patria minulosti.
Na Thaerone sa otvárali nové kupoly.

V Nitre sa pripravovala veľká debata o UBI.

V aureliánskom dome Davionov sa jeden muž znova bránil tomu, aby ho nazývali dedičom zázrakov.

Jedna žena sa rozhodovala, či má navždy odísť od muža, ktorého sa už naučila báť.

Jedna sestra bez zlatého kruhu sa pozerala na finančné dáta a cítila, že v nich chýba niečo, čo by malo byť vidieť.
A jeden Veyran, ktorý si lásku pomýlil s vlastníctvom, ešte nevedel, že raz dá svojej bolesti rozpočet.
Svet bol krásny.

A práve preto mu nikto nechcel uveriť, že sa môže zlomiť.

Autorské poznámky ku kapitole:

Všetko čo kniha popisuje ako dianie na Elarione je fikcia. Pravdepodobnosť existencie humanoidných civilizácií na iných planétach je však podľa mojej mienky veľmi vysoká. A mnohé z nich pravdepodobne zdieľajú veľmi podobný rámcový osud ako ľudstvo na Zemi.

4. Zem: Mária Magdaléna

Magdala ležala pri vode a voda tam bola všade.

Bola v sietiach, ktoré sa ráno trblietali na brehu. Bola v rukách rybárov, ktorí ju striasali z povrazov a z vlasov. Bola v hlinených nádobách žien, ktoré chodili po uličkách ešte pred východom slnka. Bola vo vzduchu, v slanom dychu jazera, v kriku vtákov a v zápachu rýb, ktorý sa držal mesta ako druhá koža.
A predsa mala Mária pocit, že je smädná.

Jej smäd ležal hlbšie než v hrdle či tele; bol surový, budil ju uprostred noci a nútil sadnúť si do tmy, počúvať vlastný dych a čakať, či z neho zase nevyjde cudzí hlas.
V Magdale o nej hovorili potichu.

Niektorí tvrdili, že je chorá. Iní, že prekliata. Iní, že sa jej stalo niečo, čo sa žene stať nemalo, a že jej duša odvtedy blúdi po dome ako dym. Deti sa jej báli, ženy sa pred ňou prežehnávali, muži sa tvárili, že ju nevidia. Keď prešla trhom, rozhovory stíchli. Keď zdvihla oči, ľudia odvracali tvár.
A Mária sa naučila chodiť tak, aby nikomu neprekážala.

Lenže vnútri v nej bolo hlučno.

Neboli to stále hlasy. Niekedy to boli len poryvy, ako keď vietor narazí do dverí. Niekedy sa jej zdalo, že jej myšlienky nie sú jej vlastné. Že v nej sedí viac bytostí a každá chce niečo iné. Jedna sa smiala. Jedna plakala. Jedna jej našepkávala, že Boh ju zavrhol. Jedna ju nútila spomínať na veci, ktoré chcela zabudnúť. Jedna sa bála ľudí. Jedna nimi pohŕdala. Jedna chcela bežať k vode a nevrátiť sa.
A siedma mlčala.

Tá bola najhoršia.

Tá sedela hlboko v nej, bez hlasu a bez mena, a len čakala. Keď prišla, Mária necítila nič. Ani bolesť, ani hanbu, ani strach. Iba prázdno. Akoby jej niekto vybral srdce a nechal v hrudi dutinu, cez ktorú fúka studený vietor.
V ten deň počula o Ježišovi ešte skôr, než ho uvidela.

Prišiel od Kafarnauma, hovorili ľudia. Učil v synagógach. Hovoril o Božom kráľovstve, ale nie ako zákonníci. Uzdravoval chorých. Dotýkal sa nečistých. Jedol s tými, ktorých zbožní ľudia nechceli mať pri stole. A boli aj takí, ktorí hovorili, že zlým duchom prikazuje a oni ho poslúchajú.
Mária sa tomu najprv zasmiala.

Nie nahlas. Len vnútri. Horko.

Ďalší svätý muž, pomyslela si. Ďalší, čo bude hovoriť o hriechu, pokání a čistote, a keď uvidí ženu ako ona, stiahne si lem rúcha, aby sa ho nedotkla.
Nešla za ním.

Aspoň si to myslela.

No keď sa popoludní mesto pohlo k brehu, pohla sa s ním aj ona. Najprv len preto, aby videla, prečo sa všetci tlačia jedným smerom. Potom preto, že dav ju niesol. A napokon preto, že v nej niečo — nie hlas, nie démon, skôr dávno zabudnutý zvyšok vlastnej vôle — chcelo počuť aspoň jednu vetu, ktorá by neznela ako odsúdenie.
Ježiš stál neďaleko vody.

Nebol taký, ako si ho predstavovala. Nemal na sebe nič, čím by sa odlišoval od ostatných galilejských mužov. Jeho sandále boli zaprášené. Rúcho obyčajné. Tvár unavená od cesty a slnka. Pri ňom stáli muži, niektorých poznala podľa reči a rúk — rybári. Jeden z nich bol mohutný, s nepokojnými očami. Iný mladší, tichý, akoby všetko ukladal do pamäti.
Boli tam aj ženy.

To ju prekvapilo. Nie bokom, nie len ako poslucháčky na okraji. Stáli blízko. Jedna mala držanie ženy z dobrého domu, ďalšia niesla košík s chlebom, iná sa rozprávala s učeníkmi tak prirodzene, akoby k nim patrila.
Ježiš hovoril o rozsievačovi.

O zrne, ktoré padlo na cestu, na skalu, do tŕnia a do dobrej zeme. Mária počúvala a mala pocit, že každé slovo padá inam. Niektoré na tvrdosť v nej. Niektoré na plytké miesta, kde nič nevydržalo. Niektoré medzi tŕne strachu. A jedno — jedno jediné — kamsi hlbšie.
„Kto má uši na počúvanie," povedal Ježiš, „nech počúva."

Vtedy si ju všimol.

Ale možno to nebolo presné. Možno si ju všimol už predtým, ešte skôr, než sa jej oči zdvihli z prachu. Možno ju videl od prvej chvíle, ako sa dav pohol a ona sa ocitla medzi ľuďmi, ktorí sa ju naučili obchádzať tak, ako sa obchádza kameň na ceste.
Ježiš sa uprostred vety odmlčal.

Peter, ktorý stál pri ňom, sa k nemu naklonil, akoby sa chcel spýtať, či má pokračovať ďalej. Ján sa pozrel smerom, ktorým sa pozeral Majster. Niekoľko ľudí v dave sa obrátilo tiež.
Mária to zacítila skôr, než to pochopila.

Pohľad.

Pohľad, ktorým sa na ňu díval, sa nepodobal ničomu, čo poznala z Magdaly. Chýbal v ňom strach, odpor, zvedavosť aj povýšený súcit čistých ľudí, ktorý vie byť niekedy krutejší než pohŕdanie.
Tento pohľad ju nehľadal preto, aby ju odhalil.

Tento pohľad ju poznal.

A práve preto pred ním chcela ujsť.

Ježiš stál neďaleko vody a díval sa na ňu. V tej chvíli akoby prestal počuť krik rybárov, šumenie davu, čľapot vĺn aj nepokojné otázky svojich učeníkov. Všetko sa vzdialilo a pred ním zostala iba žena v záhyboch plášťa, s rukami ukrytými pri tele, s ramenami mierne zdvihnutými, akoby stále čakala úder.
Videl v nej utrpenie.

To bolo zjavné.

Videl v nej temnotu, ktorá sa jej prilepila na dušu, akoby bola jej vlastnou kožou. Videl roztrhané noci, hanbu, strach, hnev, prázdno. Videl sedem tieňov, ktoré sa v nej hádali o jej meno.
Ale ešte pred tým všetkým uvidel niečo iné.

Blízkosť.

Prišla náhle a ticho. Ako keď človek vstúpi do cudzieho domu a zacíti vôňu, ktorú poznal ako dieťa. Ako keď sa v piesni ozve tón, ktorý nepočul roky, a predsa vie, ako bude pokračovať. Ježiš sa na ňu díval a v jeho vnútri sa pohlo čosi staršie než spomienka.
Nevedel to pomenovať ľudským slovom.

Bolo to, akoby sa ich duše kedysi minuli vo svetle, z ktorého ľudia prichádzajú na svet, a teraz sa na okamih spoznali cez prach, chorobu, hanbu a ľudské telá.
Mária z Magdaly.

To meno ešte nikto nepovedal, a predsa sa mu zdalo, že ho vie.

Nie tak, ako človek vie meno, ktoré počul. Skôr tak, ako pastier pozná hlas ovce, ktorá sa stratila v noci. Ako matka pozná krok dieťaťa za dverami. Ako Boh pozná človeka skôr, než sa človek naučí vysloviť vlastné meno.
Mária stála v dave a bojovala sama so sebou.

Ježiš videl, ako sa jej ústa mierne pohli, hoci nehovorila. Videl, ako sa jej prsty zovreli okolo látky. Videl, ako sa v nej niečo dvíha proti nemu ešte skôr, než k nej prehovoril.
A predsa — pod tým všetkým — bola ona.

Pod chorobou, hanbou a všetkými menami, ktorými ju označovali ľudia, videl jednoducho ju.

A práve túto skrytú Máriu cítil okamžite blízko.

Bola to blízkosť, ktorú nedokázal vysvetliť.

Až ho to zabolelo.

Lebo v tej chvíli nevidel len jej prítomnú tvár. Uvidel akoby tiene ciest, ktoré neprešla a predsa v nej boli. Uvidel dievča pri vode, ešte čisté od slov, ktoré jej neskôr ľudia prilepia na kožu. Uvidel ženu, ktorá sa v noci budí v hrôze a nevie, či hlas v jej hlave patrí jej alebo niekomu cudziemu. Uvidel jej budúcnosť, hoci ešte nenastala: jej kroky za ním, jej ruky nesúce chlieb, jej tvár pod krížom, jej plač pri hrobe.

A v tej vzdialenej budúcnosti — v záhrade, ešte za tmy — ju videl znovu.

Bude stáť zlomená žiaľom a bude si myslieť, že stratila aj posledné svetlo. Bude ho hľadať medzi mŕtvymi. A on ju znovu osloví menom.

Mária.

To meno v ňom zaznelo už teraz.

Ešte skôr, než ho povedal nahlas.

Urobil krok k nej.

Vtedy sa jej oči náhle zdvihli. Ich pohľady sa stretli.

Mária stuhla.

Bola zvyknutá na ľudské pohľady. Na strach. Na odsúdenie. Na mužskú zvedavosť. Na ženské pohŕdanie. Na pohľad tých, čo chcú pomôcť, ale najprv potrebujú, aby trpiaci vyzeral podľa ich predstáv o utrpení.

Tento pohľad bol iný.

Nevstupoval do nej násilím. Neprezeral si ju. Nehľadal škvrnu, ktorú by mohol pomenovať. Nevážil jej vinu. Neodhadoval jej cenu.

Poznal ju.

To bolo najstrašnejšie.

A najkrajšie.

Mária mala náhle pocit, že pred týmto mužom sa nedá ukryť. Nie preto, že by ju chcel odhaliť pred davom, ale preto, že pred ním by sa musela prestať skrývať aj sama pred sebou. A to bolo horšie než všetky pohŕdavé pohľady Magdaly.

Ustúpila o krok.

„Nie,“ zašepkala.

Ježiš sa zastavil.

„Neboj sa.“

Tie slová ju zasiahli s nečakanou silou. Koľkokrát jej už ľudia povedali, aby sa nebála? Ale vždy to znamenalo: upokoj sa, lebo nás desíš. Alebo: ovládaj sa, lebo nám prekážaš. Alebo: buď ticho, lebo nevieme, čo s tebou.
U neho to znamenalo niečo iné.

Neboj sa, lebo ťa poznám.

Neboj sa, lebo nie si iba toto.

Neboj sa, lebo to, čo ťa drží, nie je silnejšie než Ten, ktorý ťa volá.

Mária sa zachvela.

„Ty ma nepoznáš," povedala.

Ježiš sa na ňu díval dlho, s tichou istotou, ktorá v nej prebúdzala spomienku na niečo, čo nikdy nezažila.
„Poznám," povedal.

Dav okolo nich stíchol.

„Odkiaľ?" spýtala sa Mária.

V hlase mala vzdor, ale pod ním bola prosba.

Ježiš neodpovedal hneď.

Pozrel sa na jazero. Vietor prešiel po hladine a rozlámal svetlo na tisíc drobných iskier. Potom sa znovu obrátil k nej.
„Odtiaľ," povedal ticho, „odkiaľ Boh volá každého človeka menom ešte skôr, než sa narodí."

Mária nerozumela slovám, ale porozumela tónu.

A v tej chvíli, celkom nečakane, sa v nej ozvala spomienka bez obrazu. Mala pocit, že už niekedy stála pred ním — kdesi mimo Magdaly, jazera i tohto života, ktorý bol príliš úzky a bolestivý na také svetlo.
Akoby ho jej duša poznala skôr než jej oči.

A práve to v nej temnota neznesla.

Najprv sa jej zatočila hlava. Potom sa jej stiahlo hrdlo. Dav sa zrazu vzdialil, hoci stál okolo nej. Zvuky sa zlomili na ostré úlomky: smiech dieťaťa, šuchot látky, čľapot vĺn, mužský kašeľ, vlastný tep.
Nie teraz, pomyslela si.

Nie tu.

Chcela odísť, ale nohy ju neposlúchali. Jedna žena vedľa nej si všimla, že Mária bledne, a ustúpila. Niekto povedal jej meno. Niekto iný niečo o démonoch. Priestor okolo nej sa otvoril tak rýchlo, ako sa voda rozostúpi pred kameňom.
A potom prišiel hlas.

Nie Ježišov.

Ten v nej.

„Preč,“ zašepkala Mária, ale nevedela, či to hovorí davu, sebe alebo tomu, čo sa v nej dvíhalo.

Jej ruky sa začali triasť. Chcela si ich schovať pod plášť, ale už bolo neskoro. Ľudia cúvali. Videla strach v ich tvárach. Ten známy strach, ktorý ju sprevádzal roky. Strach, ktorý jej hovoril: Vidíš? Toto si ty. Toto budeš navždy.
Potom davom prešiel Ježiš.

Nikto mu nemusel robiť miesto. Ľudia sa sami rozostúpili.

Mária sklopila oči. Nechcela vidieť jeho tvár. Nechcela vidieť odpor. Súcit by bol ešte horší.

Zastavil sa pred ňou.

„Pozri na mňa,“ povedal.

Jeho hlas nebol tvrdý. Nebol ani mäkký. Bol pevný, akoby stál na niečom, čo sa nehýbe.

Mária nezdvihla hlavu.

„Nemôžem,“ zašepkala.

„Prečo?“

Zasmiala sa. Krátko, zlomeno.

„Lebo ich uvidíš.“

„Koho?“

„Tých, čo sú vo mne.“

Chvíľu bolo ticho.

Potom Ježiš povedal:

„Vidím teba.“

Tie slová ju zasiahli prudšie než výkrik.

Vidím teba.

Vidím teba. Pod chorobou, hanbou, hlasmi aj príbehom, ktorý o tebe rozprávalo mesto.

Teba.

Mária zdvihla oči.

Ježiš sa na ňu díval bez zvedavosti, bez strachu a bez odporu. A práve preto to bolo neznesiteľné. Keby ju odsúdil, vedela by, čo robiť. Keby pred ňou ustúpil,

potvrdil by svet, ktorý poznala. Ale on stál. Blízko. Pokojne. Akoby v nej nevidel miesto skazy, ale bojisko, na ktoré prišiel niekoho zachrániť.
„Nepribližuj sa," povedala.

„Prečo?"

„Ublížim ti."

„Nie," povedal.

„Nevieš to."

„Viem."

Vtedy sa v nej zdvihol odpor. Nie jej vlastný. Starý, zúrivý, zvierací. Jej ústa sa otvorili, no slová, ktoré z nich vyšli, neboli prosbou.
„Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský?"

Dav zalapal po dychu.

Mária počula vlastný hlas a zároveň ho nepoznala. Hanba ju zaplavila ako horúca krv. Chcela sa hodiť na zem, zakryť si ústa, zmiznúť. Ale Ježiš sa nepohol.
„Dosť," povedal.

To jediné slovo bolo tiché, ale Mária mala pocit, že ním prešlo celé nebo.

Niektorí čakali krik. Zaklínanie. Veľké gesto. Niečo, čo by sa dalo rozprávať večer pri ohni.

Ale Ježiš len stál pred ňou a hovoril s autoritou človeka, ktorý neprosí temnotu o dovolenie.

„Už v nej nebudete bývať."

Mária sa prehla, akoby jej niekto položil na plecia ťažký kameň. Z hrdla sa jej vydral plač, potom výkrik, potom nič. Klesla na kolená. Rukami sa oprela o zem. Prach sa jej prilepil na dlane. Cítila, ako v nej jeden po druhom hasnú hlasy.
Prvý sa bránil zlosťou.

Druhý výsmechom.

Tretí strachom.

Štvrtý spomienkami.

Piaty hanbou.

Šiesty zúfalstvom.

A siedmy — ten mlčiaci — sa držal najdlhšie. Nehovoril nič. Len ju ťahal späť do prázdna, do známeho chladu, kde netreba dúfať, lebo nádej je len iný druh bolesti.
Ježiš si kľakol k nej.

„Mária," povedal.

Jej meno.

Ježiš vyslovil jej meno samotné, bez prezývok, obvinení a všetkého, čo k nemu roky pripájali iní.
Mária.

A v tej chvíli sa posledné prázdno v nej roztrhlo.

Nebol to výkrik. Skôr nádych. Prvý skutočný nádych po rokoch.

Zacítila vôňu jazera. Prach pod rukami. Slnečné teplo na zátylku. Počula vtáky. Ľudí. Vlny. A pod tým všetkým ticho — nie to mŕtve ticho siedmeho démona, ale ticho po búrke, v ktorom sa dá žiť.
Rozplakala sa.

Plakala úľavou človeka, ktorému niekto otvoril zamknutú miestnosť a povedal: Vyjdi. Už nemusíš zostať vnútri.
Ježiš jej nepoložil ruku na hlavu hneď. Zostal pri nej a počkal, kým sa jej dych upokojí.

Potom sa jej dotkol pleca s prostotou brata.

„Si slobodná," povedal.

Mária tomu nerozumela.

Sloboda bola slovo pre mužov, ktorí nemali dlhy. Pre národy, ktoré neboli pod Rímom. Pre vtáky nad jazerom. Nie pre ňu.
„Čo mám teraz robiť?" spýtala sa.

Ježiš sa mierne usmial.

„Ži."

Tá odpoveď ju takmer nahnevala. Bola príliš jednoduchá. Príliš ťažká.

„Neviem ako."

„Naučíš sa."

„Ľudia si budú pamätať."

„Áno."

„Budú hovoriť."

„Áno."

„Budú sa báť."

„Niektorí."

„A ty?"

„Ja viem, kto si."

Mária sa na neho dívala a v jej tvári sa miešala úľava s nedôverou. Akoby sa bála, že každé dobré slovo sa môže pri ďalšom nádychu rozpadnúť. Akoby celý život stála na zemi, ktorá sa pod ňou otvárala, a teraz prvýkrát nevedela, čo urobiť s pevnou pôdou pod nohami.
Ježiš jej podal ruku.

Mária na ňu chvíľu hľadela.

Jeho dlaň bola teplá, pevná, obyčajná. Dlaň človeka, ktorý chodí po cestách, dotýka sa chorých, láme chlieb, dvíha deti zo zeme. Nebola v nej nijaká okázalá moc. A predsa, keď k nej natiahol ruku, Mária mala pocit, že sa k nej skláňa celé milosrdenstvo sveta.
Pomaly vložila svoju dlaň do jeho.

Vstal prvý a pomohol jej zdvihnúť sa.

A práve vtedy sa stalo niečo, čo si nikto iný nevšimol tak ako oni dvaja.

Mária mala jeho ruku pustiť. Už stála. Už sa nepotrebovala držať. Dav sa začínal znovu hýbať. Učeníci si vydýchli. Jedna žena priniesla vodu. Dieťa, ktoré sa pred chvíľou skrylo za matkin plášť, teraz vystrčilo hlavu a zvedavo sa na ňu pozeralo.
Lenže Máriina ruka sa pohla sama.

Namiesto toho, aby Ježiša pustila, položila mu tri prsty na vnútornú stranu zápästia.

Jemne.

Presne.

Ako človek, ktorý pozná gesto dávno predtým, než sa ho naučil.

Ježiš sa zarazil.

Bol to len okamih. Taký krátky, že Peter videl iba to, že žena sa dotkla Majstrovej ruky. Ján videl iba to, že Ježiš na chvíľu stíchol. Jana, stojaca neďaleko, videla iba to, že Mária sa ešte celkom nespamätala. Dav videl len koniec zvláštnej udalosti, o ktorej sa bude večer hovoriť v celom meste.
Ale Ježiš cítil ten dotyk.

Tri prsty na zápästí.

A s tým dotykom prišlo niečo, čo nepatrilo tomuto brehu, tomuto dňu ani tomuto telu.

Mária zašepkala:

„Neodchádzaj sám.“

Keď to povedala, sama sa zľakla.

Slová jej vyšli z úst skôr, než ich stihla pochopiť. Pozrela na neho, ako keby sa chcela ospravedlniť, ale nevedela za čo. V očiach mala zmätok. Nie hanbu, nie strach

pred davom, ale hlboké prekvapenie človeka, ktorý práve vyslovil vetu zo sna, ktorý si nikdy nepamätal.

„Neviem, prečo som to povedala," zašepkala.

Ježiš neodpovedal hneď.

Hľadel na svoje zápästie, na miesto, kde ešte cítil tlak jej troch prstov. Potom sa pozrel na ňu.

V jeho tvári sa pohlo čosi také jemné, že by to nepozorný človek považoval za súcit. Ale nebol to iba súcit. Bola v tom bolesť, úžas aj tiché poznanie, ktoré ešte nechcel pripustiť ani sám pred sebou.

„Možno si si spomenula na niečo, čo ešte nevieš pomenovať," povedal.

Mária zadržala dych.

„Na čo?"

Ježiš sa na okamih zahľadel k jazeru. Svetlo sa lámalo na hladine a vietor niesol od vody pach rýb, soli a mokrých lán. Všetko bolo obyčajné. A predsa sa mu zdalo, že za týmto obyčajným svetom sa na okamih otvorili iné dvere.

Nevidel nič jasné.

Len záblesk.

Ženu kráčajúcu po jeho boku.

Ulica, jazero aj mená boli iné.

Ale tie isté oči.

Ten istý dotyk.

Tri prsty na jeho zápästí.

A tá istá veta, vyslovená kedysi dávno, v inom prachu, pod iným nebom:

Neodchádzaj sám.

Potom sa obraz stratil.

Ježiš sa znovu pozrel na Máriu z Magdaly.

„Na vernosť," povedal napokon.

Mária nerozumela.

Ale slovo v nej zostalo.

Vernosť.

Vernosť v nej zostala ako cesta, ktorú si duša vyberie ešte skôr, než vie, akú cenu za ňu zaplatí.

Mária sklopila oči.

„Odpusť," povedala. „Nechcela som—"

„Viem.“

„Bolo to zvláštne.“

„Áno.“

„Bojím sa toho.“

Ježiš sa mierne usmial, ale v tom úsmeve nebola ľahkosť.

„Aj veci, ktoré prichádzajú od Boha, môžu človeka vystrašiť.“

Mária sa naňho pozrela.

„Prišlo to od Boha?“

Ježiš mlčal.

Niekde za nimi sa ozval krik dieťaťa. Učeníci sa začali znovu hýbať. Dav pomaly dýchal, akoby sa svet vracal do svojich obvyklých hraníc.
Ale medzi nimi dvoma už zostalo niečo, čo sa do tých hraníc nevošlo.

Žena, ktorá predtým stála blízko učeníkov, pristúpila k Márii a podala jej vodu.

Mária vzala nádobu oboma rukami. Pila pomaly. Voda bola teplá a chutila po hline. Bola to najlepšia voda, akú kedy pila.
„Ako sa voláš?“ spýtala sa jej žena ticho.

Mária chvíľu váhala, akoby si svoje meno musela znovu osvojiť.

„Mária.“

„Ja som Jana.“

Mária prikývla. To meno si zapamätala. Neskôr si zapamätá aj ďalšie. Zuzana. Salome. Mária Jakubova. Ženy, ktoré niesli jedlo, peniaze, správy, obavy, vieru. Ženy, ktoré nebudú stáť vždy vpredu, ale budú tam, keď mnohí zmiznú.
„Pôjdeš domov?“ spýtala sa Jana.

Mária sa obzrela k mestu.

Magdala stála tam, kde vždy. Domy, ulice, trh, oči za závesmi. Miesto, kde ju poznali podľa jej najhorších dní. Miesto, kde každá stena niesla ozvenu niečoho, čo chcela nechať za sebou.
Potom sa pozrela na Ježiša.

„Kam ideš?“ spýtala sa.

„Do ďalších miest,“ povedal. „Hlásať Božie kráľovstvo.“

„A berieš so sebou aj takých, ako som ja?“

Ježiš sa na ňu pozrel tak, akoby sa spýtala niečo, čo ho zarmútilo.

„Práve takých.“

Mária sklonila hlavu.

V tej chvíli ešte nevedela, kam ju tá cesta zavedie. Nevedela, že bude počúvať podobenstvá, ktorým neporozumie hneď, ale budú v nej dozrievať ako zrno. Nevedela, že bude vidieť slepých otvárať oči, chromých vstávať, pyšných odchádzať urazených a chudobných narovnávať chrbát.
Nevedela, že raz pôjde za ním až do Jeruzalema.

Nevedela, že bude stáť neďaleko kríža, keď sa mnohí rozpŕchnu.

Nevedela, že uvidí, kam položia jeho telo.

Nevedela, že pôjde za tmy k hrobu s bolesťou takou veľkou, že sa jej bude zdať, akoby sa všetkých sedem démonov mohlo vrátiť — a predsa sa nevrátia.
Nevedela, že v záhrade bude plakať a hľadať mŕtveho, kým ju živý neosloví rovnako ako dnes:

Mária.

A že vtedy ho spozná.

Teraz vedela iba to, že jej vnútro je tiché.

Ježiš sa obrátil k ľuďom. Niektorí ešte stále čakali, že vysvetlí, čo sa stalo. On však len povedal:
„Božie kráľovstvo sa priblížilo.“

Mária vstala pevnejšie.

Kolena sa jej ešte triasli. Vlasy mala rozcuchané, tvár mokrú od sĺz, ruky od prachu. Vyzerala ako človek, ktorý prehral zápas.
Ale prvýkrát po mnohých rokoch mala pocit, že ho vyhrala.

Jana jej pomohla narovnať plášť.

Mária sa na ňu pozrela a chcela poďakovať, no slová jej uviazli v hrdle. Ešte stále cítila vo svojich prstoch teplo Ježišovho zápästia. Ešte stále počula vlastný šepot.
Neodchádzaj sám.

Nevedela, odkiaľ tie slová prišli. Nevedela, prečo jej pripadali cudzie aj vlastné zároveň. Vedela však, že sa ich už nezbaví. Budú v nej odteraz bývať ako malý plameň, ktorý človek nesie v dlani pred vetrom.
Ježiš už kráčal popri brehu.

Učeníci sa pohli za ním. Dav sa pomaly rozpadal na skupiny, hlasy, dohady. Niektorí sa jej ešte stále vyhýbali pohľadom. Iní sa dívali príliš dlho. Jeden muž šepkal druhému niečo o zázraku. Jedna žena plakala. Dieťa sa usmievalo, hoci nevedelo prečo.
Mária zostala stáť medzi mestom a cestou.

Za ňou bola Magdala.

Pred ňou Ježiš.

Ešte raz sa obzrela. Nie preto, že by chcela zostať. Skôr preto, aby videla miesto, z ktorého odchádza ako iný človek.
A vtedy si všimla, že Ježiš zastal.

Neobrátil sa celý. Len mierne pootočil hlavu, akoby vedel, že ešte stojí na mieste, kde sa v človeku rozhoduje viac než smer cesty.
Ich pohľady sa znovu stretli.

Na okamih mala Mária pocit, že všetko, čo sa medzi nimi stalo, sa nestalo prvýkrát. Že táto cesta už niekde bola. Že on už niekde kráčal pred ňou a ona už niekde stála s tou istou otázkou v hrdle.
Pôjdem?

Zostanem?

A že aj vtedy, v tom neviditeľnom predtým, sa rozhodla rovnako.

Urobila prvý krok.

Potom druhý.

A zistila, že ticho v nej kráča s ňou.

Keď sa pridala k ostatným, Peter sa na ňu krátko pozrel a hneď odvrátil oči. Nebolo v tom pohŕdanie, skôr neistota človeka, ktorý ešte nevie, čo si počať s milosťou, keď sa prihodí niekomu inému. Ján jej uvoľnil miesto. Jana kráčala po jej boku.
Ježiš išiel pred nimi.

Mária sledovala jeho ruky, ako sa pohybovali pri chôdzi. Jedna z nich sa pred chvíľou dotkla jej života a vytrhla ho z temnoty. Na jeho zápästí nebolo vidieť nič. Nijakú stopu po jej prstoch. Nijaký znak. Nijaký dôkaz.
A predsa vedela, že tam niečo zostalo.

Nie na koži.

Hlbšie.

Možno v ňom.

Možno v nej.

Možno niekde medzi nimi, na mieste, kde sa stretávajú cesty, ktoré ľudia nazývajú náhodou, lebo nepoznajú ich pravé meno.
Slnko klesalo nad jazerom. Magdala za nimi bledla v prachu a svetle. Pred nimi sa cesta vinula do kopcov.
Mária nevedela, čo ju čaká.

Ale po prvýkrát sa nebála len toho, čo príde.

Bála sa aj toho, že to môže byť dobré.

A v tom strachu bola zvláštna sladkosť.

Kráčala ďalej.

Kráčala ďalej a príbeh ženy známej podľa démonov zostával za ňou.

Mesto, pred ktorým kedysi utekala, sa vzďaľovalo.

Ešte netušila, čo znamená nasledovať proroka, ktorého raz budú nenávidieť.

Teraz kráčala ako niekto, koho oslovili menom.

A ďaleko pred ňou, hoci ešte neviditeľne, už stála iná záhrada, iná noc a iný okamih, v ktorom sa Ježišovi tento deň vráti s takou silou, že pochopí to, čo teraz iba tušil.
Že Mária z Magdaly k nemu neprišla prvýkrát.

Že niektoré duše sa nepoznajú preto, lebo sa stretli.

Ale stretávajú sa preto, lebo sa poznali už predtým.

Autorské poznámky ku kapitole:

Text vznikol po naštudovaní pôsobenia Márie Magdalény v Novom Zákone. Prvé stretnutie Ježiša a Márie Magdalény nie je nikde v dostupných prameňoch jednoznačne popísané. To čo je v kapitole je najpravdepodobnejšia verzia ich spoznania – okrem detailov ktoré boli vložené kvôli tomu aby stretnutie zapadlo do rámca príbehu.

5. Elarion: Nitra, hlavné mesto Únie

Nitra nebola najstarším mestom Elarionu, ale správala sa tak.

Ležala na rovnomennej rieke. Rieka pretekala mestom ako pamäť, pomalšia než dopravné vrstvy nad ňou, tichšia než výpočtové veže na jej brehoch. Staré kamenné jadro Nitry zostalo zachované aj po tom, čo okolo neho vyrástli priehľadné kupoly, vertikálne štvrte, konzulárne parky, dráhy autonómnych modulov a veže finančných uzlov.

V Nitre sa staré nikdy nestrhlo. Iba sa obkolesilo novým.

A tak bolo možné stáť na námestí, ktorého dlažba mala sedemsto rokov, a vidieť nad sebou lode odlietajúce k orbitálnemu prstencu.

V ten deň sa mesto tvárilo slávnostne. Na fasádach verejných budov sa pomaly menili transparentné nápisy:

Práca po práci. Hodnota po mzde. Človek po automatizácii.

Únia zvolala veľké verejné fórum o budúcnosti príjmu.

Nebolo to prvé fórum o UBI. Také debaty sa viedli už desaťročia. Najskôr ako akademická provokácia, potom ako sociálny experiment, potom ako volebný slogan a nakoniec ako nevyhnutnosť, ktorej sa politici stále snažili dať odklad.

Tentoraz sa však odklad stenčil.

Automatizovaná produkcia prekročila hranicu, ktorú ekonómovia kedysi považovali za teoretickú. V niektorých regiónoch Únie pracovalo v tradičnom zmysle menej než štyridsať percent dospelých. Nie preto, že by nechceli. Preto, že ich práca prestala byť potrebná.

Stroje pestovali, stavali, triedili, účtovali, prekladali, diagnostikovali, kontrolovali, učili a dokonca tvorili hudbu tak lacno, že ľudská práca začala byť skôr kultúrnym rozhodnutím než ekonomickou potrebou.

Ale účty zostali ľudské.

Nájomné.

Jedlo.

Starostlivosť.

Vzdelanie.

Liečba.

Dôstojnosť.

A preto sa v Nitre stretli zástupcovia štátov, bánk, konzorcií, univerzít, občianskych rád, rodových archívov aj mimoplanetárnych správ. Veľká sála Rady Únie mala tvar polkruhu. Nad každým rečníkom sa zobrazovalo jeho meno, štát, vetva, inštitúcia a rozsah zverejnených záujmov.
Niektorí mali pri mene dlhý zoznam.

Niektorí podozrivo krátky.

Jesair Davion sedel v treťom rade, nie ako politik, ale ako pozvaný zástupca aureliánskych rodových rád. Nemal rád tieto podujatia. Nie preto, že by odmietal politiku. Skôr preto, že politika mala zvláštnu schopnosť meniť živé utrpenie na pojem, pojem na komisiu a komisiu na správu, ktorú už nikto nečítal.

Ako chlapec raz stál pri lôžku chorého príbuzného, ktorého rodina priviedla do domu Davionov. Starší mu prikázal položiť mu ruku na čelo. Jesair poslúchol, lebo mal štrnásť a všetci čakali. Keď sa mužov stav zhoršil, niekto navrhol ešte chvíľu počkať, či sa neprejaví dar rodu.

Jesair sám zavolal lekársky modul. Muž prežil po zákroku, pri ktorom Jesair nebol. O mesiac sa v rodovej kronike objavila veta o dotyku mladého Daviona; meno lekárky, ktorá zákrok vykonala, tam chýbalo. Jesair vtedy prvýkrát pochopil, ako ľahko môže príbeh o zázraku zakryť prácu skutočného človeka.
Vedľa neho sedela Mareia Lioren.

Nepoznali sa dlho. Vlastne sa nedalo povedať, že by sa poznali. Videli sa na dvoch rokovaniach o zdravotných archívoch a raz v záhrade jednej selenitskej školy, kde Mareia hovorila s deťmi o pamäti rodov. Jesair si z toho stretnutia pamätal najmä jej ticho. Nebolo prázdne. Bolo presné.
Keď niekto hovoril hlúposť, Mareia sa neusmievala zdvorilo.

Len sa naňho pozrela tak, že začal počuť vlastné slová.

„Myslíte si, že dnes rozhodnú?“ spýtala sa ho potichu.

Jesair sa pozrel na pódium, kde sa pripravoval prvý rečník.

„Nie. Dnes len všetci povedia, prečo rozhodnúť ešte nemožno.“

Mareia sa slabo pousmiala.

„To znie ako skúsenosť.“

„To znie ako Nitra.“

Na pódium vystúpil Veyran menom Daren Voltr. Bol predsedom Menovej rady Severného zväzu a jedným z najlepších rečníkov svojej generácie. Mal pokojný hlas človeka, ktorý sa nikdy nemusel ponáhľať, lebo iní čakali naňho.

„Dámy a páni,“ začal, „nikto v tejto sále nespochybňuje, že automatizácia zmenila základnú spoločenskú zmluvu. Otázka nestojí tak, či občan má mať podiel na

produkcii civilizácie. Otázka stojí tak, kto tento podiel vypočíta, v akej mene, pod akou kontrolou a za akú cenu.“
Na stenách sa objavili grafy.

Štyridsať štátov.

Tridsať aktívnych mien.

Kurzové pásma.

Stabilizačné mechanizmy.

Exportné režimy.

Dlhové bilancie.

„Mena,“ pokračoval Daren Voltr, „nie je len účtovná jednotka. Mena je volant štátu. Ak menový volant odovzdáme jednej planetárnej inštitúcii, regióny stratia schopnosť reagovať na svoje podmienky. Devalvácia nie je vždy zločin. Niekedy je to spôsob, ako slabší štát prežije. Volatilný kurz nie je vždy manipulácia. Niekedy je to tlmič nárazu.“
V sále zaznel súhlasný šum.

Jesair cítil, ako sa okolo neho mení nálada. Veyrani vedeli hovoriť o moci tak, aby znela ako zodpovednosť. A často to zodpovednosť aj bola. V tom spočívala ich sila.
Pri slove hodnota sa mu však v mysli vynorila veta, ktorú poznal od detstva.

Keď dozreje čas spoločného diela, hodnota už nesmie kráčať v tieni. Čo slúži všetkým, musí byť viditeľné všetkým.

Patrila k najstarším zachovaným aureliánskym textom. Čítala sa pri rodových zhromaždeniach, pri prijímaní záväzkov aj pri sporoch o spoločné vlastníctvo. Niektorí ju považovali za náboženský príkaz. Iní tvrdili, že je iba pozostatkom dávneho obdobia, keď Aureliáni hospodárili v malých komunitách a museli si navzájom ukazovať zásoby, aby prežili zimu.
Jesair ju dlho chápal najmä duchovne. Hodnota bola pravda, česť, obeta, všetko, čo človek odovzdával druhým bez nároku na odmenu. Tieň bol lož, sebectvo a skrytý úmysel.
Až v posledných mesiacoch ho začala prenasledovať možnosť, že starý text hovoril aj celkom doslovne.

Možno jeho autori nemysleli iba na hodnotu človeka, ale aj na hodnotu, ktorú človek vytvára a ktorú si niekto iný privlastní. Možno spoločné dielo nebolo len chrámom, rodom či obcou. Možno ním bola celá civilizácia.

Elarion vyrábal pomocou poznania nahromadeného za tisíce rokov. Stroje používali verejnú infraštruktúru, energiu planéty, výskum platený dávnymi generáciami a údaje miliárd ľudí. Napriek tomu sa výsledná hodnota strácala v

súkromných účtovníctvach, menových prevodoch a vlastníckych reťazcoch, na ktorých konci stálo meno, ktoré verejnosť často ani nepoznala.
Čo slúži všetkým, musí byť viditeľné všetkým.

Moc, ktorá rozhodovala o živote druhých.

Majetok, ktorý sa vydával za spoločenskú nevyhnutnosť.

Zisk, z ktorého sa mal vypočítať podiel všetkých.

Jesair si nebol istý, či starý text naozaj znamenal toto. Dávne slová sa dali prinútiť, aby slúžili takmer každej prítomnosti. Práve preto sa bránil ľuďom, ktorí z aureliánskych kroník robili neomylné proroctvá.
Napriek tomu sa nedokázal zbaviť pocitu, že čas spoločného diela už dozrel.

A že hodnota stále kráčala v tieni.

Potom vystúpila Selenitka z južnej časti Améniе, najväčšieho západného kontinentu planéty. Hovorila o ľuďoch, ktorým automatizácia nezobrala len mzdu, ale aj denný rytmus, sociálne väzby a pocit potrebnosti. Premietla svedectvá mužov a žien, ktorí celý život pracovali, a teraz počúvali, že civilizácia je vďaka ich nahradeniu efektívnejšia.
„Ak človek stratí prácu," povedala, „nestráca len príjem. Stráca dôkaz, že ho svet potrebuje. UBI nesmie byť len finančný mechanizmus. Musí byť súčasťou novej definície dôstojnosti."
Potom prišli ekonómovia.

Potom právnici.

Potom zástupcovia produkčných AI.

Ich prejavy boli presné, vyvážené a unavujúce.

Mareia sa naklonila k Jesairovi.

„Všimli ste si, že všetci hovoria o výpočte podielu, ale nikto nechce ukázať celý základ výpočtu?"
Jesair prikývol.

„Lebo celý základ výpočtu je moc."

„A moc sa nerada ukazuje?"

„Ukazuje sa rada. Ale len spredu."

Mareia sa naňho pozrela. Prvýkrát dlhšie.

„A zozadu?"

„Tam bývajú ruky."

Na pódiu práve začal hovoriť mladý minister Únie. Bol Aurelián, no zlatý kruh v jeho očiach nebolo vidieť. Hovoril o potrebe férového UBI, o sociálnom zmieri a o tom, že občania musia dôverovať inštitúciám.

Nerai Sael sedela vysoko na bočnej analytickej galérii. Odtiaľ mala prístup k živým dátovým vrstvám debaty. Videla mená, inštitúcie, zdroje, protistrany, historické väzby, granty, verejné vyhlásenia, vlastnícke reťazce — teda všetko, čo bolo dostupné.

Práve preto ju znepokojovalo to, čo dostupné nebolo.

Pri Darenovi Voltrovi chýbali tri vrstvy. Nešlo o nelegálne ani trestne tajné údaje; boli jednoducho chránené. Obchodné záujmy. Medzištátne menové konzultácie. Nezverejnené poradenské kontrakty.

Nerai si ich označila.

Nie preto, že by Voltra podozrievala z niečoho konkrétneho. Ale preto, že v štruktúre neviditeľnosti sa vždy začínalo takto: nie zločinom, ale výnimkou.

Dole v sále sa rozprava dostávala k jadru.

„UBI bez menovej jednoty bude nerovné," povedala jedna z ekonómok Únie. „Každý štát bude vyplácať iný podiel, počítať inú produkciu, skrývať iné zisky a upravovať vlastnú menu podľa vlastnej politickej potreby."

„A UBI s menovou jednotou," odpovedal Veyran z finančného konzorcia, „bude centralizovaná dávka, ktorú občan dostane výmenou za poslušnosť voči planetárnemu účtovnému stroju."

„Nie," ozval sa niekto zo zadných radov. „Bude to podiel."

Sála stíchla.

Hlas nepatril politikovi. Patril Jesairovi.

Neplánoval hovoriť. Nepožiadal o slovo. Len veta vyšla skôr, než ju stihol zastaviť.

Na stenách sa objavilo jeho meno: Jesair Davion, Rodová rada Aurioly, nezávislý delegát.

Niekoľko ľudí sa otočilo.

Pri mene Davion sa v sále vždy čosi zmenilo. Zmena bola príliš jemná na zápisnicu, no staré mýty mali dlhé tiene.

Predsedajúci mu dal priestor.

Jesair vstal.

Na okamih znovu uvidel slová starého textu. Nie vyryté v kameni ani prepísané v rodovej kronike, ale akoby stáli nad sálou spolu s grafmi, menami a údajmi.

Keď dozreje čas spoločného diela, hodnota už nesmie kráčať v tieni.

Možno si tie slová celé stáročia vysvetľovali príliš úzko. Možno čakali na duchovné naplnenie, hoci pred nimi stála účtovná otázka. Nie menej posvätná iba preto, že sa týkala peňazí.

„Dávka je to, čo moc dáva zhora," povedal. „Podiel je to, čo patrí človeku už tým, že je súčasťou civilizácie. Ak stroje vyrábajú hodnotu z poznania, infraštruktúry, histórie a energie celej planéty, potom tá hodnota nevzniká len v rukách vlastníkov strojov. Vzniká z dedičstva všetkých."

Na chvíľu sa odmlčal.

„V jednom z najstarších aureliánskych textov sa hovorí: Keď dozreje čas spoločného diela, hodnota už nesmie kráčať v tieni. Čo slúži všetkým, musí byť viditeľné všetkým."

V sále sa niekoľko ľudí pohlo. Niektorí poznali citát. Iní počuli iba staré náboženské slová vložené do modernej politickej debaty.

„Dlho som si myslel, že sa v ňom hovorí iba o morálke jednotlivca," pokračoval Jesair. „Dnes si už tým nie som istý. Civilizácia sa stala spoločným dielom v doslovnejšom zmysle, než si naši predkovia mohli predstaviť. Naše stroje využívajú spoločné poznanie. Naše hospodárstvo stojí na spoločnej infraštruktúre. Naša produkcia vzniká z práce živých aj mŕtvych. Ak má slúžiť všetkým, potom musí byť viditeľné, kde vzniká jej hodnota, kam odchádza a kto o nej rozhoduje."

Obrátil pohľad k údajom na stenách.

„Podiel nemožno vypočítať naslepo. Ak občan nevidí, z čoho sa jeho podiel počíta, nedostáva spravodlivosť. Dostáva upokojenie."

V sále bolo ticho.

Nie súhlasné. Skôr nebezpečné.

Daren Voltr sa mierne usmial.

Nebolo v tom pohŕdanie. Skôr spokojnosť človeka, ktorý konečne počul tvrdenie dostatočne veľké na to, aby ho mohol začať rozoberať.

„Dobre," povedal. „Prijmime váš rozdiel medzi dávkou a podielom. Prijmime dokonca aj to, že človek má právo vedieť, z čoho bol jeho podiel vypočítaný. Čo teda navrhujete? Ako chcete dosiahnuť, aby podklady výpočtu boli úplné, transparentné a zároveň overiteľné?"

Na stenách sály zmizli grafy menových kurzov. Nahradila ich schéma planetárnej produkcie.

Energia.

Pôda.

Automatizované továrne.

Verejný výskum.

Súkromné patenty.

Dátové archívy.

Mimoplanetárna ťažba.

Milióny uzlov sa spájali čiarami, ktoré prechádzali cez štáty, meny a vlastnícke štruktúry. Niektoré boli jasné. Iné sa strácali v spleti fondov, bánk a spoločností bez verejne známeho vlastníka.
Jesair sa na ne chvíľu díval.

„Nemôžete vypočítať podiel všetkých z údajov, ktoré pozná iba niekoľko vybraných," povedal. „A nemôžete overiť spravodlivosť systému, pokiaľ jeho rozhodujúce časti zostávajú skryté za bankovým tajomstvom, obchodným tajomstvom alebo menovou suverenitou."
„To stále nie je návrh," namietol Voltr.

„Je to jeho začiatok."

Jesair zdvihol pohľad k schéme.

„Hodnota nesmie kráčať v tieni. Ak chceme vedieť, aká hodnota na Elarione vznikla, kto ju vytvoril, kto si ju privlastnil a aký podiel z nej patrí ostatným, musíme vidieť jej pohyb."
V sále sa ozvalo niekoľko tlmených hlasov.

„Finančné toky na celej planéte by preto mali byť vo veľkej miere transparentné," pokračoval Jesair. „Nie iba výdavky štátov. Nie iba účty politikov a zmluvy verejných inštitúcií. Viditeľný musí byť aj pohyb veľkého súkromného kapitálu. Vlastnícke väzby. Koneční príjemcovia. Presuny medzi menami. Financovanie politického vplyvu. Nákup infraštruktúry, pôdy, médií, výskumu a technológií, ktoré môžu meniť život miliónov."
Na analytickej galérii Nerai prestala písať.

Očakávala návrh lepších registrov, prísnejších auditov alebo jednotného vykazovania produkcie. Jesair však spochybnil samotnú hranicu medzi verejným a súkromným finančným svetom.
Voltr zostal pokojný.

„Všetky finančné toky?"

„Povedal som vo veľkej miere."

„To je veľmi pohodlné spresnenie."

„Je nevyhnutné. Kto zaplatí za jedlo alebo liek, nerozhoduje tým o osude planéty. Kto kúpi sieť nemocníc, ovládne zásobovanie energiou alebo začne financovať politické hnutie, ten už nerozhoduje iba o sebe.“
„A kto určí hranicu medzi tým, čo je malé, a tým, čo je veľké?“

„Spoločnosť.“

Voltr sa pousmial.

„Spoločnosť neurčuje nič. Určujú to inštitúcie, ktoré hovoria v jej mene.“

„Potom musia byť transparentné aj tie.“

Sálou prešiel krátky, nervózny smiech.

Voltr ho nechal doznieť.

„A čo súkromie?“ spýtal sa. „Chcete, aby každý občan videl účty každého iného občana? Kde nakupuje, komu pomáha, koho podporuje, kde sa pohybuje a za čo sa možno hanbí?“
Otázka zostala visieť nad sálou.

Bola jednoduchšia než všetky predchádzajúce. A práve preto nebezpečnejšia.

Jesair sa na chvíľu odmlčal.

„Súkromie malo svoj zmysel,“ povedal. „A stále ho má. Chráni intimitu človeka, jeho rodinu, zdravie, vzťahy, presvedčenie a priestor, v ktorom nemusí nič vysvetľovať verejnosti.“
„Takže so mnou súhlasíte.“

„Nie úplne.“

Jesair sa oprel dlaňou o operadlo sedadla pred sebou.

„Veľká časť finančného súkromia nevznikla ako ochrana človeka pred inými ľuďmi. Vznikla ako ochrana človeka pred mocou. Pred skorumpovaným štátom, svojvoľným vládcom alebo inštitúciou, ktorá mohla každú informáciu obrátiť proti nemu.“
Pozrel na delegátov štátov v prvých radoch.

„V spoločnosti, kde je štát netransparentný, môže byť súkromie posledným úkrytom slobody. Ale ak chceme vytvoriť spoločnosť, v ktorej je transparentná samotná moc, musíme si položiť otázku, či rovnaký tieň stále chráni slabých, alebo už častejšie chráni silných.“
Tentoraz sa nikto nezasmial.

„Bežný človek nechce, aby cudzí ľudia sledovali každý jeho nákup,“ pokračoval Jesair.

Ale pri majetku a transakciách nad určitú hranicu sa súkromie prestáva týkať iba osobného života.“

„Prečo?“

„Pretože veľký majetok nie je iba súkromnou vecou.“

V sále sa pohlo niekoľko zástupcov konzorcií.

„Veľký majetok je schopnosť meniť ceny, podmienky práce, vlastníctvo pôdy, podobu miest, výskum, médiá a niekedy aj zákony. V istom bode už nejde iba o to, čo človek vlastní. Ide o to, čo môže prostredníctvom svojho vlastníctva urobiť druhým.“

Voltr si prekrížil ruky.

„A preto má stratiť súkromie?“

„Preto má byť viditeľný rozsah jeho moci.“

„To je rozdiel iba v pomenovaní.“

„Nie. Intimita a moc nie sú to isté.“

Jesairov hlas zostal pokojný.

„Nikto nepotrebuje vedieť, akú večeru ste si objednali, komu ste poslali osobný dar alebo kde ste strávili noc. Spoločnosť však má právo vedieť, že ste prostredníctvom desiatich fondov získali rozhodujúci podiel v jej zásobovaní vodou. Má právo vedieť, že spoločnosť financujúca politickú stranu patrí tomu istému vlastníkovi ako konzorcium, ktorému táto strana prideľuje verejné zákazky. Má právo vedieť, že zisk vykázaný v jednom štáte vznikol v inom a zmizol v treťom.“

Na stenách sa objavil anonymizovaný vlastnícky reťazec. Jeden podnik prechádzal cez štrnásť spoločností, šesť štátov a tri mimoplanetárne jurisdikcie, až sa jeho konečný vlastník stratil v neverejnom fonde.

„Súkromie veľkých často chráni mechanizmus.“

Voltr sa zahľadel na schému.

„A vy chcete, aby každý videl každý mechanizmus?“

„Chcem, aby každá významná moc zanechávala viditeľnú stopu.“

„V reálnom čase?“

Jesair na okamih zaváhal.

„V dostatočnom čase na to, aby transparentnosť nebola iba archeológiou.“

Sálou prešiel nepokoj.

„Takže nielen účtovná transparentnosť po skončení roka,“ povedal Voltr. „Chcete priebežnú viditeľnosť veľkých finančných tokov.“

„Áno.“

„A kto ich bude sledovať? Štát? Menová rada? Planetárna banka?“

„Žiadna z týchto inštitúcií sama.“

„Tak kto?“

Jesair sa rozhliadol po sále.

„Neviem ešte, akú presnú podobu by taký systém mal mať. Ale viem, akú podobu mať nesmie. Nesmie byť vlastníctvom jednej vlády, jednej banky, jedného štátu ani jednej rasy. Nesmie fungovať ako oko, ktoré vidí všetkých, no samo zostáva neviditeľné.“

Mareia sa naňho pozrela.

Jesair neobhajoval iba transparentnosť peňazí. Hľadal spôsob, ako urobiť transparentným aj samotné pozeranie.

„Každé nahliadnutie musí zanechať stopu,“ pokračoval. „Ak inštitúcia preveruje človeka, človek musí vedieť, ktorá inštitúcia tak urobila. Ak analytický systém označí transakciu ako rizikovú, musí byť možné preskúmať pravidlá, podľa ktorých rozhodol. Ak niekto dostane výnimku zo zverejnenia, musí byť viditeľné, že výnimka existuje, kto ju povolil a dokedy platí.“

Nerai sa mierne naklonila dopredu.

Toto už nebol obyčajný register. Bol to systém vzájomnej viditeľnosti. Peniaze by boli viditeľné kontrolórom, no kontrolóri by boli viditeľní tým, ktorých kontrolovali.

Voltr však neustúpil.

„A zločinec?“ spýtal sa. „Aj ten má vedieť, že ho niekto preveruje?“

„Áno.“

Sálou prešiel šum.

„Potom presunie peniaze.“

„Ak ich môže presunúť tak, aby zmizli, systém už zlyhal.“

„Zničí dôkazy.“

„Finančný tok, ktorý už bol zaznamenaný, sa nesmie dať zničiť.“

„Ukryje svoj zámer.“

„Zámer je vždy možné ukryť. Moc však nemôžeme chrániť iba preto, že transparentnosť nedokáže čítať myšlienky.“

Voltr sa odmlčal.

Prvýkrát sa neusmieval.

„Viete, čo opisujete?“

„Nie celkom.“

„Opisujete koniec bankového tajomstva.“

„V jeho dnešnej podobe možno.“

„Koniec veľkej časti obchodného tajomstva.“

„Ak obchodné tajomstvo zakrýva moc nad životmi druhých, potom možno tiež.“

„A možno aj koniec menovej suverenity štátov.“

Jesair sa pozrel na symboly desiatok mien zobrazené nad pódiom.

„Ak menová suverenita znamená právo skrývať podklady, z ktorých sa určuje životná úroveň vlastných občanov, potom áno.“
V sále zavládlo ticho.

Tentoraz nebolo iba nebezpečné.

Bolo nepriateľské.

Jesair cítil, ako sa pohľady v prvých radoch menia. Pred chvíľou bol zástupcom starého aureliánskeho rodu, ktorého bolo zdvorilé vypočuť. Teraz sa stal človekom, ktorý spochybnil oprávnenia, na ktorých stáli celé štáty, banky a konzorciá.
Voltr sa posadil.

Predsedajúci sa chystal odovzdať slovo ďalšiemu delegátovi, no nikto sa neprihlásil.

Na stenách zostala schéma planetárnych finančných tokov.

Milióny čiar.

Niektoré jasné.

Iné prerušované.

A mnohé končiace v tme.

Mareia sa naklonila k Jesairovi.

„Uvedomujete si, že ste práve nahnevali takmer každého, kto má na tejto planéte viac peňazí než vy?“
Jesair sa posadil.

„To nebude také ťažké. Nikdy som ich veľa nemal.“

„Nemyslím si, že ich upokojí vaša skromnosť.“

Pozrel sa na ňu.

„Myslíte si, že som zašiel priďaleko?“

Mareia obrátila pohľad k tmavým miestam v schéme.

„Nie,“ povedala. „Myslím si, že ste ešte len ukázali smer.“

Vysoko nad nimi si Nerai otvorila nový analytický záznam.

Nevložila doň Jesairovo meno ako podozrivú osobu ani ako politické riziko. Zapísala si iba dve vety.
Ak má byť podiel človeka na spoločnej hodnote spravodlivý, nemôže existovať neviditeľná hodnota.
Ak má byť finančná moc kontrolovateľná, musí byť viditeľný nielen pohyb peňazí, ale aj každý, kto sa naň pozerá.
Záznam uložila.

Netušila, že sa k nemu o niekoľko rokov vráti.

V čase, keď už nebude otázkou, či hodnota smie kráčať v tieni.

Ale koľko životov môže tieň ukryť.

Na opačnom konci sály, v sekcii hostí finančných konzorcií, sedel Arien Korveth.

Nepozeral sa na Jesaira ako na rečníka.

Jeho pohľad sa na chvíľu presunul k Mareii a potom späť k mužovi stojacemu uprostred sály. Niesol čosi osobnejšie než politický nesúhlas či obavu finančníka, ktorého záujmy môže nová myšlienka poškodiť.
Arienov pohľad patril človeku, ktorého zasiahlo niečo osobné.

Niekoľko miest od Ariena sedel Kael Thorne.

Jeho meno sa nezobrazovalo nad žiadnym rečníckym miestom. Nezastupoval štát ani politickú stranu a oficiálne nehovoril v mene nijakého finančného domu. Napriek tomu ho poznali predsedovia bánk, správcovia najväčších fondov aj ľudia, ktorí rozhodovali, ktorým politikom sa otvorí cesta k moci.
Kael počas Jesairovho prejavu nesledoval iba rečníka.

Sledoval sálu.

Vedel, že skutočný význam slov sa často neukáže na tvári človeka, ktorý ich vyslovil, ale na tvárach tých, ktorých zasiahli. Videl znepokojenie správcov fondov, opatrnosť predstaviteľov menových rád aj tiché pobavenie politikov presvedčených, že Jesairove myšlienky sa rozplynú skôr, než sa dostanú k zákonom.
Sám sa však nepobavil.

Keď Jesair povedal, že to, čo slúži všetkým, musí byť viditeľné všetkým, Kael pocítil strach taký prudký, až sa mu na okamih zdalo, že sála stíchla iba preňho.

Vedeli to o ňom len máloktorí, no veľká časť jeho moci existovala práve preto, že ju nebolo možné vidieť v jednom celku. Banky poznali jeho fondy, ale nie ich konečných vlastníkov. Politici poznali darcov svojich nadácií, ale nie pôvod ich peňazí. Správcovia strán videli účty, no nevideli reťazce, ktoré ich spájali. Úradníci poznali jednotlivé spoločnosti, ale nie dom, ku ktorému sa všetky vracali.
Transparentnosť by neznamenala iba nové pravidlá.

Pre Kaela by znamenala odhalenie.

Ukázala by majetok ukrytý za správcami a nadáciami. Peniaze, ktoré unikli daniam. Strany, ktoré sa navonok nenávideli, no potajomky ich živili rovnaké zdroje. Obchody, ktoré sa tvárili ako legálne, hoci ich prvý kapitál pochádzal z miest, o ktorých sa v slušnej spoločnosti nehovorilo.
Jesair nepredložil iba návrh hospodárskej reformy.

Bez toho, aby o tom vedel, vyslovil rozsudok nad svetom, ktorý Kael budoval celý život.

Kael sa zľakol na smrť.

Nie preto, že by veril, že transparentnosť príde zajtra. Zákony sa dali spomaliť, komisie zahltiť a verejnosť unaviť. Desivé bolo niečo iné: Jesairove slová boli jednoduché. Ľudia im mohli rozumieť. A myšlienka, ktorej ľudia rozumejú, sa dá potlačiť len dovtedy, kým ju nevysloví niekto, komu sú ochotní veriť.
Potom si všimol Ariena.

Videl, ako sa mu pri pohľade na Jesaira napli svaly na sánke. Ako sa jeho oči na okamih zastavili na Mareii. Ako sa jeho výraz zmenil zakaždým, keď sála venovala Jesairovi pozornosť.
Arien sa nebál iba Jesairovej myšlienky.

Mal problém so samotným Jesairom.

Kael odvrátil zrak skôr, než by si Arien mohol všimnúť, že je pozorovaný.

Na pódiu predsedajúci ďakoval Jesairovi za vystúpenie. Sála sa pomaly vracala k rokovaciemu poriadku, akoby sa nič zásadné nestalo. Ďalší rečník už čakal na slovo a na stenách sa pripravovali nové grafy.
Kael Thorne však vedel, že niektoré chvíle sa dajú rozpoznať ešte predtým, než pochopia samy seba.
Jesair Davion práve pomenoval svet, v ktorom by moc musela ukázať svoje ruky.

Kael vedel, čo by sa na tých jeho našlo.

A o niekoľko miest ďalej sedel muž, ktorý zjavne túžil Jesaira umlčať z dôvodov omnoho osobnejších.
Kael si Arienovo meno zapamätal.

Cestou z fóra si Mareia pustila večerné správy. Na jednom kanáli sa pod Jesairovou tvárou objavil titulok: DAVION CHCE VIDIEŤ KAŽDÝ ÚČET. Na druhom vysvetľovali rozdiel medzi nákupom jedla a vlastníctvom nemocnice. Tretí pozval zástupcu bánk, ktorý tvrdil, že hranica medzi nimi sa nikdy nedá spoľahlivo určiť.

„Hovoril som o rozsahu moci,“ ozval sa Jesair v krátkom zázname. Moderátorka mu skočila do reči: „Takže o rozsahu súkromia?“

Mareia prenos vypla. Ráno ho mala stretnúť pri zdravotných archívoch. Už vedela, ktorú otázku mu položí ako prvú.

6. Zem: Judášov bozk

Judáš dlho veril, že človek môže nad sebou zvíťaziť, ak sa dosť pevne uzavrie.

Od detstva poznal slová Zákona. Poznal, čo je čisté a čo nečisté. Poznal hanbu, ktorá sa nehovorí nahlas, iba sa nosí v tele ako skrytá rana. V synagóge počúval mužov, ktorí hovorili o hriechoch pohanov, o zvrátených mestách, o vášňach, ktoré Boh nenávidí. Vždy vtedy sklonil hlavu o trochu nižšie než ostatní, aby nikto nevidel, ako veľmi počúva.
Nikdy si nedovolil pomenovať to, čo v ňom žilo.

Nie preto, že by nevedel. Práve naopak. Vedel od chvíľ, keď bol ešte mladý a začal si všímať veci, ktoré si všímať nemal: šiju muža skloneného pri práci, silu rúk pri ťahaní siete, hlas staršieho učiteľa, ktorý sa mu prihováral láskavejšie než iným. Vždy to prišlo náhle, ako horúčava, a hneď za tým prišla hrôza.
Nie.

Toto nie.

Nie ja.

Naučil sa žiť tak, aby nič nebolo vidieť. Naučil sa hovoriť rozumne, stáť rovno, pozerať ľuďom do očí len tak dlho, ako bolo bezpečné. Naučil sa pohŕdať slabosťou, lebo vlastná slabosť ho desila najviac. Keď iní muži žartovali o ženách, usmial sa presne vtedy, keď sa usmiať patrilo. Keď hovorili o manželstve, odvrátil reč na peniaze, na Rím, na chrám, na všetko, čo malo váhu a nezaváňalo tajomstvom.
Potom stretol Ježiša.

A všetko, čo v sebe roky držal pod kameňom, sa začalo hýbať.

Nebolo to hneď telesné. Tak si to aspoň Judáš vysvetľoval. Najprv to bola úcta. Potom obdiv. Potom vďačnosť. Potom čosi, čo ešte stále vedel nazvať vernosťou. Ježiš hovoril jeho meno tak, akoby sa za ním neskrývala žiadna nečistota. Pozeral sa naňho bez odporu, bez výsmechu, bez toho zvláštneho mužského podozrenia, ktorého sa Judáš celý život bál.
A práve preto to bolo nebezpečné.

Ježišova čistota nebola tvrdá ako kamenná stena. Bola otvorená. Človek pri nej necítil iba vinu; cítil aj možnosť, že by mohol byť videný celý a nezničený. Pre ostatných to bola útecha. Pre Judáša pokušenie.
Najhoršie boli obyčajné dni.

Večer pri ohni, keď Ježiš sedel unavený, plášť mu skĺzol z pleca a svetlo mu ticho kreslilo tvár. Ráno, keď si umýval ruky a voda mu stekala po zápästiach. Chvíle

na ceste, keď sa k nemu niektorý z učeníkov naklonil príliš blízko, aby sa niečo spýtal. Judáš vtedy cítil, ako sa mu v hrudi dvíha vec, ktorú okamžite zadupal modlitbou.
Pane, odvráť odo mňa túto hanbu.

Ale hanba sa neodvracala.

Iba sa učila mlčať.

Jedného večera, po dlhom dni v dedine, kde sa na Ježiša tlačili chorí a prosebníci, Judáš zostal hore. Ostatní ležali pod prístreškom a spali ťažkým spánkom unavených mužov. Peter chrápal. Tomáš sa v spánku obrátil k stene. Ján ležal s plášťom vytiahnutým až k brade, pokojný, akoby mu svet nikdy nebol nepriateľom.
Judáš ho chvíľu pozoroval a nenávidel ten pokoj.

Potom uvidel Ježiša, ako vyšiel von.

Šiel za ním.

Povedal si, že musí hovoriť o peniazoch. O zajtrajšej ceste. O nebezpečenstve, ktoré rastie okolo nich. Vždy existoval nejaký rozumný dôvod. Človek potrebuje rozumné dôvody, keď ho vedie niečo, čo sa bojí priznať.

Ježiš stál pri nízkom múre za domom. Nad krajinou bola noc, tmavá a teplá. V diaľke štekal pes. Niekde za olivovníkmi sa ozval hmyz. Ježiš mal ruky položené na kameni a hlavu sklonenú, akoby sa modlil aj vtedy, keď mlčal.
„Rabbi," povedal Judáš.

Ježiš sa obrátil.

„Judáš."

To meno ho zasiahlo. Vždy ho zasiahlo. Ako keby ho Ježiš vyslovoval bez všetkých vrstiev, ktoré si Judáš na seba naukladal.
„Nemal by si byť sám," povedal Judáš.

Ježiš sa naňho pozrel pokojne.

„A ty?"

„Ja nespím."

„Vidím."

Judáš sa zasmial krátko a tvrdo.

„Ty vždy vidíš."

Ježiš mlčal.

Judáš cítil, že by mal odísť. Ešte mohol. Stačilo povedať niečo obyčajné, otočiť sa, vrátiť sa medzi ostatných a ráno pokračovať, akoby sa nič nestalo. Celý život sa takto zachraňoval: v poslednej chvíli sa stiahol.

Ale tej noci bol unavený z vlastnej klietky.

„Vieš, čo v ľuďoch prebúdzaš?“ spýtal sa.

Ježiš sa nepohol.

„Čo som prebudil v tebe?“

Judášovi sa stiahlo hrdlo.

Tá otázka nebola obvinenie. Práve tým bola horšia. Ježiš ju položil tak, akoby pred ním nebol hriech, ale človek stojaci na okraji priepasti.

„Nechcem o tom hovoriť.“

„Potom prečo si prišiel?“

Judáš sa pozrel bokom. Na múr. Na tmu. Na svoje ruky.

„Lebo už nevládzem.“

Ježišov výraz sa zmenil. Zmäkol, ale nezoslabol.

„S čím nevládzeš?“

Judáš prudko vydýchol.

„S tým, čo je vo mne.“

Na okamih nastalo ticho také hlboké, že počul vlastnú krv v ušiach.

„Celý život sa modlím, aby to odišlo,“ pokračoval. „Celý život si dávam pozor. Na oči. Na slová. Na ruky. Na to, kde stojím. Komu sa vyhnem. Ku komu sa nepriblížim. Myslel som si, že keď prídem k tebe, budem čistý.“

Ježiš ho počúval bez prerušenia.

„A namiesto toho je to horšie,“ povedal Judáš. „Pri tebe je to horšie.“

Ježiš sklopil zrak, akoby ho tá veta bolela.

„Judáš…“

„Nie,“ prerušil ho. „Nehovor moje meno takto. Nehovor ho, akoby som ešte mohol byť niečo iné.“

„Môžeš.“

„Nemôžem.“

„Môžeš sa zastaviť.“

Judáš sa zachvel. Nebolo jasné, či od zlosti, bolesti alebo nádeje.

„To hovoríš ako človek, ktorý nevie, čo je to niesť v sebe niečo zakázané.“

„Viem, čo je pokušenie.“

„Nie toto.“

Slová vyšli ostrejšie, než chcel. Ale už ich nezobral späť.

Ježiš stál pred ním veľmi ticho.

„Nie som tvoj sudca v tejto chvíli," povedal.

Judáš sa zasmial, tentoraz takmer zúfalo.

„Práve ty si môj sudca. Lebo keby si sa na mňa pozrel s odporom, bolo by to jednoduché. Keby si ma odohnal, vedel by som, čo som. Ale ty sa na mňa pozeráš, akoby som ešte stále patril medzi vás."

„Patríš."

„Nie tak, ako chcem."

Keď to vyslovil, zľakol sa vlastných slov.

Už nebolo kam cúvnuť.

Ježišova tvár sa naplnila smútkom.

„Judáš, toto nie je cesta."

„Aká cesta?"

„Chcieť vlastniť človeka."

„Ja ťa nechcem vlastniť."

Ale aj keď to hovoril, vedel, že klame.

Chcel jeho pohľad. Jeho hlas. Jeho výlučnosť. Chcel, aby Ježiš aspoň raz prestal patriť všetkým: chorým, deťom, ženám, Petrovi, Jánovi, celému Izraelu, Bohu. Chcel jednu chvíľu, ktorá by bola iba jeho.

A tá túžba, tak dlho zatváraná, teraz stratila hanbu rýchlejšie, než ju rozum stihol zastaviť.

Urobil krok k nemu.

Ježiš zdvihol ruku, nie ako hrozbu, skôr ako hranicu.

„Zostaň."

Ale Judáš už nepočúval. Alebo počul, a práve preto šiel ďalej. Chytil ho za rukáv. Nie násilne, ale naliehavo, ako topiaci sa človek, ktorý sa chytá aj toho, koho môže stiahnuť so sebou.

„Len raz," zašepkal.

„Nie."

To slovo bolo jasné. Pokojné. Pevné.

Judášovi sa v tej chvíli zatmelo pred očami.

Naklonil sa a pobozkal ho.

Bozk stratil všetko, čo patrilo pozdravu či bratskej úcte. Judáš doň vložil hlad, zúfalstvo, samotu, odpor k sebe samému, túžbu byť prijatý a hnev, že o prijatie musí

prosiť. Pobozkal ho prudko, potom znova, akoby krátkosť prvého dotyku nestačila uniesť všetko, čo doň vložil.
Ježiš ho od seba odtlačil.

Ježiš ho odtlačil pevne, bez úderu a nenávisti, až Judáš okamžite pochopil: neexistuje žiadna štrbina, žiadna možnosť, žiadne možno.
Ježišove ruky spočívali na jeho pleciach.

„Dosť."

Judáš dýchal ťažko. Tvár mal rozpálenú a zároveň bledú. Oči sa mu leskli, ale neplakal. Ešte nie.
„Takže predsa," povedal.

„Nie."

„Odmietaš ma."

„Odmietam to, čo si urobil."

„To je to isté."

„Nie je."

„Pre teba nie!" vybuchol Judáš. „Ty vždy rozdeľuješ veci tak, aby si zostal čistý. Hriech a človek. Túžba a skutok. Milosrdenstvo a hranica. Ale ja nie som rozdelený. Keď odstrčíš toto, odstrčíš mňa."
Ježiš ho stále držal za plecia, ale jeho hlas zostal tichý.

„Nie si tým, čo ťa trhá."

„Ale som tým, čo chce."

„A človek nie je povinný dať sa tvojej túžbe."

Tá veta dopadla medzi nich ako kameň.

Judáš naňho hľadel.

V tej chvíli pochopil hranicu úplne. Stála pred ním pevne ako zavreté dvere.

Všetko v ňom sa najprv zrútilo dovnútra. Potom sa začalo meniť.

Hanba sa stala hnevom.

Hnev sa stal obžalobou.

Obžaloba sa stala ranenou pýchou.

Ustúpil.

Ježiš ho pustil.

„Judáš," povedal, teraz už naliehavejšie, „nezostaň v tom sám."

Ale Judáš počul iba poníženie. Počul v tej vete: si slabý. Si nebezpečný. Potrebuješ pomoc. Počul všetko okrem toho, čo v nej naozaj bolo.
„Nezostaň v tom sám," zopakoval posmešne. „A s kým mám zostať? S tebou? Pri tebe? Vedľa teba? Ako jeden z mnohých?"
Ježiš mlčal.

„To je tvoja láska?" pokračoval Judáš, hlas už mal tvrdší. „Dať človeku dosť svetla, aby videl vlastnú biedu, ale nie dosť tepla, aby nezamrzol?"
„To, čo odo mňa žiadaš, nie je láska."

Judáš sa mykol, akoby dostal úder.

„Tak to pomenuj."

Ježiš neodpovedal hneď.

A práve v tom krátkom tichu sa Judáš cítil zničený najviac. Lebo vedel, že Ježiš by mohol povedať slová Zákona. Mohol by ho odsúdiť tak, ako sa odsudzovalo v synagógach, v tajných mužských rozhovoroch, v pohľadoch tých, ktorí si boli istí vlastnou čistotou. Mohol by ho vyhnať, nazvať nečistým, odporným, zvráteným.
Ale Ježiš to neurobil.

A Judášovi sa tým nezmierilo nič.

Naopak.

Ak ho Ježiš neodsúdil ako netvora, potom Judáš nemal výhovorku stať sa netvorom. Ak ho nepreklial, potom všetko, čo urobí od tejto chvíle, zostane jeho vlastné.
To bolo neznesiteľné.

„Ty si krutý," povedal Judáš potichu.

Ježiš sa k nemu pohol o krok.

„Nie."

„Si. Lebo vieš, čo človek chce počuť, a nedáš mu to. Vieš, čo by ho zlomilo, a necháš ho stáť. Vieš, že ťa potrebuje, a povieš mu: zastav sa."
„Áno," povedal Ježiš. „Ak by tým zranil teba aj mňa."

Judáš sa zasmial. Teraz už v tom nebola mäkkosť. Iba trpkosť.

„Neboj sa. Už sa ťa nedotknem."

„Neodchádzaj s hnevom."

„S čím teda?"

Ježiš sa naňho díval dlho.

„S pravdou."

Judášova tvár sa zavrela.

„Tvoju pravdu si nechaj pre tých, ktorí pri tebe smú sedieť bližšie.“

Ježiš pochopil.

„Ján s tým nemá nič spoločné.“

„Samozrejme,“ povedal Judáš. „Nikto s tým nikdy nemá nič spoločné. Len ja.“

Otočil sa.

„Judáš.“

Zastavil sa, ale neobzrel.

„Tvoje meno neznamená hanbu.“

Judáš stál v tme a cítil, ako sa mu do očí konečne tisnú slzy. Prehltol ich tak násilne, až ho zabolelo hrdlo.
„Od dnešnej noci áno,“ povedal.

Potom odišiel.

Ježiš zostal pri múre sám.

Judáš kráčal späť pomaly, aby sa mu netriasli nohy. Keď vošiel pod prístrešok, ostatní stále spali. Svet sa nezmenil. Peter ďalej chrápal. Tomáš sa ani nepohol. Ján spal s tvárou pokojnou, takmer detskou.
Judáš si ľahol na svoje miesto, ale nezavrel oči.

V hrudi mu horelo.

Najprv si opakoval Ježišove slová, aby ich pochopil.

Odmietam to, čo si urobil.

Nie si tým, čo ťa trhá.

Človek nie je povinný dať sa tvojej túžbe.

Potom ich začal meniť.

Odmietam ťa.

Si nečistý.

Nikdy nebudeš milovaný tak, ako chceš.

A nakoniec zostala iba jedna veta, jednoduchá a tvrdá, vhodná na prežitie bolesti:

Ponížil ma.

Tá veta sa mu páčila viac než pravda.

Lebo ak ho Ježiš ponížil, potom Judáš už nebol len človek, ktorý prekročil hranicu. Bol poškodený. Ukrivdený. Zasiahnutý. Mal právo na hnev.
A hnev bol ľahší než hanba.

Od tej noci sa v ňom niečo začalo meniť.

Navonok zostal tým istým učeníkom. Ráno vstal, vzal mešec, spočítal mince, odpovedal vecne. Keď Ježiš hovoril, počúval. Keď sa šlo ďalej, šiel s nimi. Ale každé Ježišovo gesto už v sebe prekladal do jazyka odmietnutia.
Keď Ježiš položil ruku na chorého, Judáš videl dotyk, ktorý jemu odoprel.

Keď sa usmial na dieťa, videl nehu, ktorá ho obišla.

Keď Ján sedel blízko pri ňom, videl miesto, ktoré mu bolo navždy zakázané.

A keď Ježiš hovoril o láske k nepriateľom, Judáš cítil iba rastúcu istotu, že najväčšia krutosť je milovať všetkých tak, aby nikto nemohol povedať: je môj.
Frustrácia v ňom nebúrila hneď nahlas. Najprv bublala ticho. Pod slovami. Pod službou. Pod spočítanými mincami. Pod sklonenou hlavou pri modlitbe.
Ale bola tam.

A čakala na chvíľu, keď sa bude môcť nazvať spravodlivosťou.

Autorské poznámky ku kapitole:

Kapitola je čistá fikcia. Vznikla na základe toho, že sa mi zdal finančný motív Judášovej zrady ako ho popisuje písmo príliš plytký. Zrada vlastného učiteľa musela byť motivovaná niečím podstatne bytostne fundamentálnejším ako iba finančný prospech. Určite nie je mojím cieľom spájať homosexualitu so zradou alebo podobne. Takéto napasovanie do najznámejšieho príbehu som zvolil preto, že sa mi zdala takáto motivácia Judáša ako dostatočne hlboká aby mohla viesť k takejto zrade. Homosexualita bola za Ježišových čias vnímaná ako niečo nečisté a opovrhnutia hodné - ľudia s takýmto osudom to mali vo vtedajšej spoločnosti mimoriadne ťažké. Práve preto sa mi zdala takáto motivácia ako možná. To, ako to ale naozaj bolo je druhá vec, ktorú sa spätne už len veľmi ťažko dozvieme. Celý román je do veľkej miery fikcia a tak treba brať i túto kapitolu.

7. Elarion: Zlatý kruh

Dom Davionov nestál v Nitre.

Stál ďaleko od hlavného mesta, v Aurioli, v oblasti starých aureliánskych sídiel, kde sa údolia otvárali do širokých zelených plošín a ranná hmla sa držala pri zemi tak dlho, akoby sa krajina nechcela prebudiť naraz.
Staré múry dávali domu Davionov takmer pevnostný vzhľad.

V minulosti sa tam rozhodovalo o veciach, ktoré ovplyvnili celé generácie, a miesto si preto nieslo aj váhu sídla moci.
Davionovci ho však vnímali predovšetkým ako dom v hlbokom zmysle slova — miesto, kde steny nechránili len telá, ale aj pamäť.

V hlavnej sieni viseli portréty predkov. Nie všetky boli presné. Niektoré boli len rekonštrukcie podľa opisov, niektoré umelecké predstavy, niektoré tak staré, že farba na nich stmavla do hnedého ticha. V každom obraze sa však maliar pokúsil zachytiť oči.
Zlatý kruh.

Niekde jasný.

Niekde takmer neviditeľný.

Niekde iba tušený.

Jesair Davion kráčal sieňou pomaly. Ako dieťa sa tým obrazom vyhýbal. Mal pocit, že od neho niečo očakávajú. Nie výkon, nie poslušnosť, nie slávu. Niečo horšie: význam.
A význam bol ťažší než povinnosť.

Staré rozprávania o rode Davionov poznal od detstva. Hovorilo sa, že ich najstarší predkovia vedeli utíšiť chorobu dotykom. Že v časoch sucha stáli pri riekach a voda sa vrátila. Že niektorí z nich videli smrť skôr, než prišla, a dokázali zmeniť cestu človeka tak, aby ju minul. Že príroda ich počúvala nie ako sluhu, ale ako niekoho, koho netreba presviedčať.
Jesair tým príbehom neveril.

Ale ani sa im celkom nedokázal vysmiať.

V živote sú veci, ktoré rozumný človek odmietne nazvať pravdou, a predsa sa im v noci neotočí chrbtom.
Večer zostal Jesair v knižnici.

Otvoril starý rodový záznam, ktorý mu matka kedysi zakázala čítať pred dospelosťou. Nie preto, že by obsahoval tajomstvá moci. Skôr preto, že obsahoval príliš veľa očakávania.
Na jednej stránke bol záznam o dávnom predkovi menom Aser Davion.

Keď prišla horúčka do dolného údolia, Aser chodil od domu k domu. Nepovedal, že smrť nepríde. Povedal iba, že nesmie prísť sama. Mnohí tvrdili, že sa po jeho dotyku uzdravili. Iní tvrdili, že iba pokojnejšie zomreli. Pravdu nepoznáme. Vieme len, že odvtedy sa v našom rode zachovala veta: Neodchádzaj sám.
Jesair prešiel prstami po starom písme.

Neodchádzaj sám.

Veta bola jednoduchá. Príliš jednoduchá na legendu.

Zavrel knihu.

V tej chvíli ho premohol zvláštny záblesk cudzej krajiny, ktorý pôsobil skutočnejšie než obyčajná spomienka či predstava.
Prach.

Slnko inej farby.

Voda pri brehu.

Ruky rybárov.

Drevo.

A ženský hlas, ktorý vyslovil jeho meno, ale nie meno Jesair.

Obraz zmizol skôr, než sa ho dotkol rozum.

Jesair zostal sedieť bez pohybu.

Potom sa zasmial. Potichu, sám nad sebou.

„Staré domy," povedal do prázdna. „Vždy vedia človeku nasadiť do hlavy cudzie tiene."

Ale keď vstal a zhasol svetlo, ešte raz sa pozrel na knihu.

A na vetu, ktorá v nej zostala svietiť aj v tme.

8. Zem: Deň rozdelenia

Večer zostupoval na krajinu pomaly, ako keby sa aj samotné svetlo zdráhalo opustiť pahorky nad jazerom. Učeníci sedeli okolo Ježiša v tichu, ktoré nebolo obyčajným tichom po dlhej ceste. Bolo v ňom čosi ťažšie, akoby každý z nich cítil, že slová, ktoré v ten deň počuli, nepatria iba im, ale všetkým ľuďom, ktorí raz prídu po nich.

Ježiš hľadel do diaľky. Jeho tvár bola pokojná, ale ten pokoj nebol ľahký. Nebol to pokoj človeka, ktorý nepozná bolesť, ale pokoj toho, kto ju už prijal skôr, než prišla.

„Príde deň," povedal napokon, „keď sa všetko, čo bolo skryté, ukáže. Človek môže skryť svoj úmysel pred bratom, môže zakryť svoju vinu slovami, môže sa tváriť ako spravodlivý pred zástupom. Ale pred Bohom nebude nič ukryté. V ten deň sa otvorí srdce človeka ako nádoba postavená pred svetlo."

Učeníci mlčali.

„Syn človeka príde v sláve svojho Otca," pokračoval Ježiš, „a s ním anjeli. A zhromaždia sa pred ním národy. Nie podľa toho, ako sa kto nazýval, ani podľa toho, ako hlasno vyslovoval meno Pánovo, ale podľa toho, čo v sebe niesol a čo vykonal. Lebo hladný bol medzi nimi a niektorí mu dali jesť. Smädný bol medzi nimi a niektorí mu dali piť. Cudzinec stál pri ich dverách a niektorí ho prijali. Nahý bol pred ich očami a niektorí ho zaodeli. Chorý a uväznený bol pred nimi a niektorí prišli."

Peter zdvihol hlavu. „Pane, hovoríš, akoby človek stretával Boha vždy tam, kde stretáva slabého."

Ježiš sa naňho pozrel. „A kde inde by ste ho chceli hľadať? V chráme, kde každý vidí vašu zbožnosť? Pri obete, ktorú prinášate pred očami kňazov? Hovorím vám: kto zavrie srdce pred trpiacim človekom, zavrie ho predo mnou. A kto sa skloní k najmenšiemu, toho skutok vystúpi pred Otca ako modlitba."

Ján mal oči plné nepokoja. Bol mladý, no nie detinsky ľahký. Ježišove slová v ňom často zapaľovali oheň, ale dnes ho pálili inak. Nie ako nádej, skôr ako otázka, ktorej sa bál dať hlas.

Ježiš pokračoval:

„Vtedy budú niektorí postavení napravo a iní naľavo. Tí, ktorí milovali milosrdenstvo, hoci ho nevedeli pomenovať, budú povolaní do života. Tí však, ktorí videli bolesť a učinili sa slepými, ktorí počuli plač a učinili sa hluchými, ktorí mali moc a použili ju na poníženie slabých, tí odídu do tmy, ktorú si sami zvolili."

Slová dopadli medzi nich ako kameň do hlbokej studne.

Ondrej si pretrel rukou tvár. Tomáš sa zamračil, akoby v duchu hľadal miesto, kde by sa mohol Ježiša spýtať bez toho, aby sa rúhal.
Napokon prehovoril práve on.

„Rabbi," povedal pomaly, „môžem sa ťa spýtať?"

„Pýtaj sa, Tomáš."

„Hovoríš o živote a o tme. O odmene a treste. O ohni, ktorý nehasne. Ale človek je slabý. Niekedy koná z nevedomosti, niekedy zo strachu, niekedy preto, že sám bol ranený. Ak je jeho život krátky a jeho vina ľudská, nie je večné utrpenie priveľkým trestom za ľudské zlyhania?"
Niektorí učeníci sa znepokojene pohli. Peter sa na Tomáša prudko pozrel, akoby ho chcel umlčať, no Ježiš zdvihol ruku.
„Nech hovorí," povedal pokojne. „Otázka, ktorá sa bojí vyjsť z úst, zostáva v srdci ako hnis."

Tomáš sklopil zrak. „Nechcem odporovať Bohu, Pane. Ale bojím sa. Ak spravodlivosť nemá koniec, kde je potom milosrdenstvo?"
Ježiš dlho mlčal.

Vietor prešiel cez trávu a na chvíľu bolo počuť iba šelest lístia a vzdialené hlasy ľudí vracajúcich sa z polí. Keď Ježiš prehovoril, jeho hlas bol tichší ako predtým.

„Milosrdenstvo nie je zrušenie pravdy, Tomáš. A pravda nie je nepriateľom milosrdenstva. Keby otec videl, že jeho syn berie do ruky oheň, povedal by mu azda: rob, ako chceš, lebo ťa milujem? Alebo by naňho zavolal prísne, aby mu zachránil ruku?"
„Zavolal by prísne," odpovedal Tomáš.

„A keby dieťa plakalo, že sa zľaklo otcovho hlasu?"

„Otec by ho vzal do náručia."

„Áno," povedal Ježiš. „Ale až vtedy, keď by pustilo oheň."

Tomáš mlčal.

Ježiš sa obrátil aj k ostatným.

„Počúvajte ma dobre. Neprišiel som medzi vás iba preto, aby som potešil tých, čo už hľadajú Boha. Prišiel som položiť kameň do základov vekov, ktoré prídu. Moje slová budú niesť ľudia, ktorí ma nevideli. Budú ich hovoriť deťom svojich detí. Budú ich zapisovať, vysvetľovať, lámať nimi pýchu mocných aj strach slabých. A preto musia stáť pevne."
Potom sa zahľadel na Tomáša.

„Zákon, ktorý je mäkký voči zlu, stáva sa tvrdým voči obetiam. Ak poviete vrahovi, že jeho skutok je iba omyl, čo poviete matke zabitého? Ak poviete boháčovi,

ktorý nechal hladného zomrieť pri svojich dverách, že jeho vina je malá, čo poviete tomu hladnému? Ak poviete mocnému, že jeho krutosť sa ľahko stratí v zabudnutí, čo poviete tým, ktorí pod ňou krvácali?“
Ján zadržal dych.

„Ľudia potrebujú počuť, že ich skutky majú váhu,“ pokračoval Ježiš. „Nie iba dnes. Nie iba pred sudcom v meste. Nie iba pred očami susedov. Ale pred večnosťou. Lebo mnohí sa nezastavia pred plačom slabého. Nezastavia sa pred hanbou. Nezastavia sa pred vlastným svedomím, ktoré umlčia. Ale možno sa zastavia pred vedomím, že nič nebude zabudnuté.“
Tomáš zdvihol oči. „Teda strach ich má priviesť k dobru?“

„Strach je začiatok pre tých, ktorí ešte nedokážu milovať,“ povedal Ježiš. „Ale nesmie byť koncom. Dieťa sa najprv bojí spadnúť do priepasti, a preto sa drží ďalej od okraja. Neskôr pochopí, že život je vzácny, a už nepotrebuje iba strach. Tak je to aj so zákonom.“
Peter sa zamyslene opýtal: „A kto potom obstojí, Pane? Veď aj spravodlivý zlyháva.“

Ježišov pohľad zmäkol.

„Kto padne a vstane, ten nie je ako ten, kto si v páde urobí domov. Kto zhreší a plače nad tým, ten nie je ako ten, kto hreší a učí iných nazývať tmu svetlom. Otec vidí rozdiel medzi slabosťou a zatvrdnutosťou. Medzi ranou a pýchou. Medzi človekom, ktorý blúdi a volá o pomoc, a človekom, ktorý blúdi a ešte strháva za sebou druhých.“
„Ale hovoríš o večnom trápení,“ nedal sa Tomáš. „To slovo je ťažké.“

„Je ťažké,“ prikývol Ježiš. „A má byť ťažké. Lebo aj zlo je ťažké. Keby ste videli všetky slzy, ktoré človek spôsobí človeku, nekázali by ste o súde ľahkými slovami.“
Jeho hlas sa na okamih zachvel, nie slabosťou, ale hlbokým zármutkom.

„Vidím pokolenia, ktoré prídu. Vidím kráľov, čo budú zabíjať v mene poriadku. Vidím kňazov, čo budú milovať vlastnú moc viac ako Boha. Vidím bohatých, čo budú stavať domy na chrbtoch chudobných. Vidím ľudí, ktorí budú vedieť, že druhý trpí, a predsa povedia: nie je to moja vec. Preto musím hovoriť tak, aby sa moje slová nezmenili na ozdobu. Musia byť ako meč položený pred svedomie.“
Ježiš potom dodal:

„No nezabudnite ani na toto: neprišiel som hľadať stratených preto, aby som sa tešil z ich zahynutia. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov k obráteniu. Kým človek dýcha, dvere sú pred ním. Kým sa jeho srdce môže pohnúť, Otec ho volá. Ale kto naveky odmieta svetlo, ten si volí tmu. A tma, ktorú si človek zamiluje viac ako pravdu, sa mu napokon stane príbytkom.“
Tomáš si položil ruky na kolená. „Takže súd nie je iba trest zvonka?“

„Nie,“ povedal Ježiš. „Súd je aj zjavenie toho, čím sa človek stal. Kto sa celý život učil milovať, spozná v Bohu domov. Kto sa celý život učil nenávidieť svetlo, spozná v ňom páľavu. To isté slnko otvára kvet a vysušuje vytrhnutý koreň.“
Tieto slová učeníkov umlčali viac než hrozba ohňa.

Ježiš vstal. Tma už zhustla a nad krajinou sa objavili prvé hviezdy.

„Preto vám hovorím: bdejte. Nie preto, aby ste žili v úzkosti, ale aby ste nezaspali voči dobru. Dávajte chlieb, kým máte ruky. Odpúšťajte, kým máte čas. Vracajte sa k Otcovi, kým počujete jeho hlas. Lebo príde deň, keď sa človek nebude pýtať, čo si o ňom mysleli ľudia, ale čo sa stalo s jeho srdcom.“
Potom sa otočil k Tomášovi a jeho hlas bol znova tichý.

„A ty sa neboj pýtať. Kto sa pýta kvôli pravde, je bližšie ku kráľovstvu než ten, kto mlčí iba zo strachu.“

Tomáš prikývol, ale v očiach mu zostal tieň. Nebol to tieň nevery, skôr tieň človeka, ktorý pochopil, že Božia spravodlivosť je väčšia, než si želal, a Božie milosrdenstvo hlbšie, než sa odvážil dúfať.
V tú noc nikto z nich nezaspal rýchlo.

Každý premýšľal o dni, keď sa otvorí srdce človeka.

A každý v sebe potichu hľadal, či je v ňom viac svetla, alebo viac tmy.

Autorské poznámky ku kapitole:

Kapitola je čistá fikcia. Vznikla ako reakcia na príliš čiernobiely náhľad na proces rozdelenia tých, ktorí budú večne zatratení a tých, ktorí dostanú večný život.

9. Elarion: Vrstva

Nerai Sael začínala pracovať skôr, než sa Nitra prebudila.

Nie preto, že by ráno premýšľala lepšie. Na čase jej nezáležalo. Peniaze prechádzali medzi štátmi bez ohľadu na polohu Elarionského Slnka a automatizované systémy nepoznali únavu, sviatky ani záverečné hodiny bánk.
Prichádzala skoro preto, lebo vtedy boli chodby prázdne.

V tichu sa dalo ľahšie rozoznať, ktorá otázka bola dôležitá a ktorá iba naliehavá.

Budova Medzištátneho úradu pre finančnú integritu a systémové riziká nestála v historickom centre Nitry. Vyrástla na severnom brehu rieky medzi sídlami menových rád, výpočtovými centrami Únie a diplomatickými záhradami. Bola nízka, široká a zvonka takmer bez okien. Architekti tvrdili, že tým chceli vyjadriť pokoj a nestrannosť.
Ľudia, ktorí sa úradu obávali, v nej videli pevnosť.

Väčšina obyvateľov Elarionu poznala úrad pod kratším názvom.

Vrstva.

Názov vznikol medzi analytikmi. Každá banka, poisťovňa, daňová správa či obchodná burza videla iba vlastnú vrstvu finančného života. Banka poznala účet, ale nemusela poznať skutočného vlastníka spoločnosti, ktorej účet patril. Daňový úrad poznal priznanie, no nevidel peniaze, ktoré odišli do cudzieho štátu. Register poznal konateľa, ale nie človeka ukrytého za fondom, ktorý spoločnosť ovládal.
Keď peniaze prekročili hranicu, vstúpili do inej právomoci.

Niekedy po nich zostala správa.

Niekedy iba súhrn.

Niekedy nič.

Úlohou Vrstvy bolo ukladať tieto neúplné vrstvy na seba a hľadať miesta, kde sa ich okraje prestávali zhodovať.
Nerai nebola policajtka.

Nemohla nikoho zatknúť, predvolať ani obviniť. Nemohla vstúpiť do banky a prezerať si účty podľa vlastnej vôle. Nemohla od daňového raja žiadať meno vlastníka iba preto, že ju zaujímalo. Keď našla vážny vzorec, pripravila analytický podnet a odovzdala ho orgánom, ktoré mohli požiadať súd alebo iný štát o ďalšie údaje.
Často čakala celé mesiace.

Niekedy prišla odpoveď, že požadovaná informácia neexistuje.

Inokedy existovala, ale podľa miestneho zákona ju nebolo možné vydať.

A občas štát neodpovedal vôbec.

Vrstva preto nevidela všetky peniaze Elarionu. Videla najmä to, čo jej niekto musel nahlásiť, čo bolo verejne dostupné alebo čo sa podarilo získať počas konkrétneho vyšetrovania.

Banky jej posielali hlásenia neobvyklých operácií. Nie úplné záznamy všetkých klientov. Iba prípady, pri ktorých ich vlastné systémy alebo zamestnanci nadobudli podozrenie, že peniaze nemajú zrozumiteľný pôvod, pohybujú sa neobvyklým spôsobom alebo sú spojené s už známym rizikom.

Daňové správy poskytovali súhrnné údaje.

Obchodné registre mená formálnych vlastníkov.

Politické strany povinné výkazy darov a výdavkov.

Každý z týchto zdrojov ukazoval inú časť skutočnosti.

A každý mal vlastné slepé miesto.

Nerai spájala informácie, ktoré spolu na prvý pohľad nesúviseli. Hlásenie banky. Zmenu vlastníka spoločnosti. Úver z cudzieho štátu. Dar nadácii. Platbu za poradenské služby. Dotáciu na obnovu regiónu. Poistnú zmluvu, pri ktorej sa meno príjemcu nezhodovalo s menom vlastníka.

Korupcia sa málokedy priznala v poznámke k platbe.

A financovanie politickej moci sa často skrývalo za slovami ako poradenstvo, vzdelávanie, regionálny rozvoj alebo výskum verejnej mienky.

Nerai nehľadala ľudí, ktorí si kúpili niečo drahé.

Hľadala moc.

Sadla si k pracovnému stolu a položila dlaň na jeho matný povrch. Systém overil jej totožnosť. V priestore pred ňou sa objavil zoznam nových hlásení, ktoré prišli počas noci.

Nebola to mapa všetkých peňazí.

Bola to mapa podozrení.

Niektoré hlásenia obsahovali presné údaje. Iné iba základný opis transakcie a dôvod, pre ktorý ju banka označila. Pri cezhraničných operáciách bývala časť údajov anonymizovaná, kým nevznikol právny dôvod na ich sprístupnenie.

Nerai otvorila prvý prípad.

Nezvyčajne vysoký prevod medzi dvoma stavebnými spoločnosťami. Vysvetlenie bolo priložené: predaj strojných zariadení. Dokumenty pôsobili vierohodne.

Druhý prípad sa týkal nadácie, ktorá prijala veľký dar krátko pred voľbami. Platba však bola verejne priznaná a pochádzala od známeho darcu.
Pri treťom chýbal údaj o konečnom vlastníkovi príjemcu.

Nerai ho označila na doplnenie.

Pri sedemnástom hlásení sa zastavila.

Pochádzalo z banky v prístavnom meste Sarur. Banka upozornila na sériu hotovostných vkladov jednej miestnej spoločnosti. Na Elarione sa hotovosťou nazývali aj digitálne nositeľské jednotky, ktoré sa dali odovzdať bez stáleho pripojenia. Pri vklade banka overila ich pravosť, nie totožnosť všetkých predchádzajúcich držiteľov. Samotná výška vkladov nebola výnimočná. Išlo o podnik, pri ktorom boli takéto tržby bežné.
Prevádzkoval reštauráciu.

Podozrenie banky nevzniklo preto, že by poznala skutočný počet zákazníkov. Vzniklo preto, že vklady sa počas niekoľkých mesiacov výrazne zvýšili, no základný profil spoločnosti zostal rovnaký. Rovnaké priestory. Rovnaký počet účtov evidovaných v banke. Žiadny úver na rozšírenie. Žiadny oznámený predaj podniku ani zmena činnosti.
Mohlo ísť o úspech.

Nového kuchára.

Dobré hodnotenia.

Zmluvu na zásobovanie iného podniku, o ktorej banka nevedela.

Hlásenie preto nebolo obvinením. Bolo iba upozornením, že banka nedokázala uspokojivo vysvetliť zmenu správania klienta.
Nerai otvorila verejný registračný záznam spoločnosti.

Formálny vlastník bol miestny podnikateľ. O dva stupne vyššie sa nachádzal regionálny fond. Nad ním spoločnosť registrovaná v Therinithe, jednom z menších štátov južného súostrovia.
Register Therinithu nezverejňoval konečných vlastníkov.

Na tom nebolo nič nezákonné.

Therinith na finančnom tajomstve založil veľkú časť svojho hospodárstva.

Nerai sa pozrela na názov prevádzky.

Vesta Sarur Sedem.

Značku poznala. Vesta prevádzkovala reštaurácie, malé obchody, ubytovacie zariadenia a opravovne na veľkej časti planéty. Niektoré patrili priamo centrálnej

spoločnosti, iné miestnym držiteľom licencie. Ich vlastnícke štruktúry sa líšili podľa štátu.
To, že jedna reštaurácia vykazovala neobvyklé vklady, neznamenalo nič pre sieť ako celok.

Nerai otvorila nočné zhrnutie analytického systému a vyžiadala si staršie hlásenia k menu Vesta.
Systém našiel stovky záznamov. Väčšina sa týkala bežných vecí: sporov s dodávateľmi, nesprávne vyplnených prevodov, krádeží autorizačných tokenov, daňových kontrol či nezaplatených úverov.

Medzi nimi označil nízko hodnotený vzorec: vklady z prevádzok, po nich zahraničné prevody a nejasný konečný vlastník. Nevidel však do pokladníc ani chránených účtov za hranicami štátov. V automatickom poradí prípadov ležal tento vzorec hlboko pod naliehavými upozorneniami.
Zostalo štrnásť prípadov.

Pochádzali zo šiestich štátov.

Boli rozložené do obdobia štyroch rokov.

Samostatne ich miestne úrady uzavreli alebo ponechali bez ďalšieho konania. V jednom prípade podnik predložil vysvetlenie, že získal nových zákazníkov. V druhom banka usúdila, že riziko nie je dostatočné. Tretí prípad sa skončil na hranici štátu, ktorý odmietol poskytnúť informácie o prijímajúcej spoločnosti.
Všetky však niesli meno Vesta.

Pre model to bola skupina slabých zhôd. Nerai však poznala rozdiel medzi štrnástimi náhodami a štrnástimi úradmi, z ktorých každý videl len svoj uzavretý prípad. Otvorila pôvodné hlásenia a začala čítať ich odôvodnenia.
Nerai sa predklonila.

Nevidela tržby celej siete. Nevidela pokladnice ani návštevnosť prevádzok. Nemala prístup k vnútornému účtovníctvu a už vôbec nie k systémom, ktoré by jej ukázali, kto a čo v jednotlivých podnikoch kupoval.
Videla len to, že viaceré banky v rôznych štátoch nezávisle upozornili na podobné správanie.

Hotovosť sa objavila v miestnej prevádzke.

Bola vykázaná ako bežný príjem.

Krátko nato časť peňazí odišla spoločnostiam poskytujúcim neurčito pomenované služby.

Poradenstvo.

Správa značky.

Regionálna propagácia.

Licenčné poplatky.

Odtiaľ sa stopa rozpadla medzi ďalšie štáty.

„Dobré ráno.“

Hlas za jej chrbtom patril Tarenovi Vossovi.

Nerai sa neotočila.

„To sa ešte len ukáže.“

Taren pristúpil k pracovnému priestoru. Bol vysoký, štíhly a pohyboval sa s pokojom človeka, ktorý sa nikdy nesnažil dokazovať, že má nad situáciou kontrolu. Pracoval vo Vrste dlhšie než Nerai a poznal bankové systémy Vasýrie spôsobom, ktorý sa nedal naučiť iba zo zákonov.

Bol Veyran.

Časť kolegov to považovala za výhodu, keď skúmali veyranské bankové domy. Iní za riziko. Nerai považovala obe predstavy za rovnako primitívne.

„Čo máš?“ spýtal sa.

„Štrnásť hlásení za štyri roky.“

„To znie ako začiatok veľmi dlhej porady.“

„Šesť štátov. Rôzne banky. Rôzni formálni vlastníci.“

Taren si prezrel údaje.

„A spoločný bod?“

„Vesta.“

Na okamih sa pousmial.

„Jedol som u nich.“

„To nie je užitočná informácia.“

„Môžem potvrdiť, že z jedla sa nedá vysvetliť ich finančný úspech.“

Nerai mu posunula prvé hlásenie.

„Vklady rastú. Potom časť peňazí odchádza za poradenskými a licenčnými službami. Koneční vlastníci príjemcov sú chránení.“

„To ešte nemusí byť nič.“

„Nemusí.“

„Sieť môže mať spoločný obchodný model.“

„Môže.“

„Alebo spoločný spôsob, ako presúvať zisk.“

„Aj to.“

Taren otvoril časovú vrstvu a porovnal dátumy platieb. Niektoré prevádzky posielali peniaze tým istým sprostredkovateľom. Iné využívali odlišné spoločnosti, ktoré však mali spoločného audítora alebo správcu.

„Zaujímavé,“ povedal.

„Čo?“

„Tie firmy sa tvária, že spolu nesúvisia. Ale dokumenty im pripravovala rovnaká kancelária.“

„To môže byť bežný poskytovateľ.“

„Môže.“

Obaja zostali chvíľu ticho.

Takto sa začínala väčšina prípadov vo Vrste. Nie istotou, ale radom možností, z ktorých každá mala nevinné vysvetlenie.

Až kým ich nebolo priveľa.

„Potrebujeme vnútorné účtovníctvo aspoň jednej prevádzky,“ povedal Taren.

„Na to nemáme právny dôvod.“

„Máme hlásenie banky.“

„Máme podozrenie banky. Nie dôkaz trestného činu.“

„Môžeme požiadať Sarur o daňovú kontrolu.“

„Môžeme ich požiadať, aby zvážili daňovú kontrolu.“

Taren sa oprel o stôl.

„A oni nám o pol roka oznámia, že všetko bolo v súlade s miestnymi predpismi.“

„Pravdepodobne.“

„Therinith nám vlastníka nevydá.“

„Nie bez súdneho rozhodnutia. A súdne rozhodnutie nedostaneme bez silnejšieho podozrenia.“

Taren sa pozrel na reťazec pred nimi.

„Takže potrebujeme údaje, aby sme dokázali, že potrebujeme údaje.“

„To je základ medzištátnej spolupráce.“

Zväčšila zoznam prepojených spoločností. Na konci väčšiny vlastníckych reťazcov bolo meno správcu, právnej kancelárie alebo fondu.

Nikde nebol človek.

Nerai nemohla povedať, že Vesta prala peniaze. Nevedela ani to, či boli neobvyklé vklady skutočnými príjmami, daňovým podvodom alebo len dôsledkom obchodného modelu, ktorému banky nerozumeli.
Mala iba opakujúcu sa otázku.

A systém, ktorý jej nedovoľoval dôjsť k odpovedi bez toho, aby ju poznala vopred.

„Vytvor pracovný prípad," povedala. „Zatiaľ bez obvinenia a bez žiadosti o zásah."

„Pod akým dôvodom?"

„Možné koordinované využívanie hotovostných prevádzok na zakrývanie pôvodu prostriedkov."

„To už znie skoro ako názor."

„Tak napíš: preverenie opakujúcich sa medzištátnych finančných odchýlok."

Taren sa pousmial.

„To neznie ako nič."

„Preto to schvália."

Začal pripravovať zoznam žiadostí. Nie o údaje zákazníkov ani pokladničné záznamy celej siete. Také oprávnenie Vrstva nemala. Mohli požiadať o výsledky už vykonaných daňových kontrol, verejné účtovné výkazy, mená audítorov, licenčné zmluvy, zmeny vlastníkov a informácie, ktoré banky samy označili za neobvyklé.
Každá ďalšia vrstva si vyžadovala nový dôvod.

Každý dôvod musel vychádzať z vrstvy predchádzajúcej.

Nerai si na okamih všimla vlastný odraz v tmavej časti pracovnej plochy.

Nemala zlatý kruh.

Jej matka bola Aureliánka. Nerai sa však narodila ako Selenitka, po svojom otcovi. V detstve si často skúmala oči pri rôznom svetle. Po plači, pri horúčke aj v chvíľach, keď sa veľmi sústredila.
Čakala, či sa zlatá línia predsa len neobjaví.

Nikdy sa neobjavila.

Jej nevlastný brat Jesair kruh zdedil. Bol Aureliánom a zároveň potomkom najstaršej známej línie Davionov. Ľudia v ňom preto hľadali pokračovanie príbehov, ktoré vznikli stáročia pred jeho narodením.
Keď niekoho upokojil, hovorili o starom dare.

Keď sa zmýlil, tvrdili, že sklamal svoju krv.

Nerai podobné bremeno neniesla.

Nemusela byť pokračovaním legendy.

Mohla byť iba sama sebou.

Napriek tomu sa vždy našiel niekto, kto sa po uvedení Jesairovho mena pozrel na jej oči ešte raz. Akoby si potreboval overiť, prečo dvaja súrodenci neniesli rovnaký znak. Jesair sa k nej nikdy nesprával ako k niekomu, komu niečo chýba.

Keď boli deti, povedal jej, že zlatý kruh je iba vec, ktorú si ľudia všimnú skôr než človeka.

Nerai mu odpovedala, že potom má šťastie, že jej v očiach nič nesvieti.

Odvtedy jej občas záviděl.

Nerai odvrátila pohľad od vlastného odrazu a znova sa sústredila na pracovnú plochu. Taren medzitým dokončil prvú sériu žiadostí.
„Sarur prijal podnet," povedal. „Bez prísľubu kontroly."

„To je viac, než som čakala."

„Therinith odmietol sprístupniť vlastnícke údaje."

„To je presne to, čo som čakala."

Taren otvoril odpoveď ostrovného registra. Bola dlhá, zdvorilá a napísaná spôsobom, ktorý mal čitateľa presvedčiť, že neposkytnutie informácie je prejavom právnej kultúry.
Úrad nemal dostatočne konkrétne podozrenie.

Nebol označený presný trestný čin.

Nebola preukázaná súvislosť medzi miestnou spoločnosťou a finančnými odchýlkami v iných štátoch.
Každá veta bola obhájiteľná.

Spolu vytvárali stenu.

„Tvrdia, že bez dôkazu o spoločnom riadení nemôžeme žiadať konečného vlastníka," povedal Taren.
„A spoločné riadenie nemôžeme dokázať bez konečného vlastníka."

„Možno to majú napísané nad vstupom do registra."

Nerai si odpoveď označila a pripojila ju k prípadu. Aj odmietnutie malo svoju hodnotu. Nie ako dôkaz zločinu, ale ako mapa hraníc, za ktoré vyšetrovanie nevidelo. Pozrela sa na štrnásť hlásení.

Nevedela, či všetky patrili k rovnakému mechanizmu. Možno sa medzi nimi nachádzali poctivé podniky, nepresné bankové modely alebo obyčajné účtovné chyby. Možno bol názov Vesta jedinou vecou, ktorú mali spoločnú.
Ale príliš veľa náhod začínalo rovnakým spôsobom.

Peniaze sa objavili v hotovostnej prevádzke.

Získali meno tržby.

Potom odišli za službou, ktorej hodnotu nebolo možné presne zmerať.

Nakoniec vstúpili do štátu, kde sa už nikto nemusel pýtať, komu patria.

„Čo bude ďalej?“ spýtal sa Taren.

„Počkáme na výsledky kontrol.“

„To môže trvať mesiace.“

„Medzitým preveríme audítorov, správcov a poradenské spoločnosti.“

„Bez prístupu k účtom?“

„Mená ešte stále nie sú tajné všetky.“

Taren otvoril zoznam spoločností, ku ktorým z prevádzok odchádzali licenčné a poradenské platby. Na prvý pohľad medzi nimi nebola súvislosť. Sídla mali v rôznych štátoch, názvy v rôznych jazykoch a každá uvádzala inú oblasť činnosti.
Nerai ich zoradila podľa dátumu vzniku.

Potom podľa právnych zástupcov.

Nakoniec podľa osôb, ktoré overovali ich zakladateľské dokumenty.

Na pracovnej ploche sa objavili prvé opakujúce sa mená.

Neboli to ešte vlastníci.

Iba správcovia, právnici a úradní sprostredkovatelia.

Ľudia, ktorých úlohou bolo stáť medzi majetkom a človekom, ktorému v skutočnosti patril.

„Tri kancelárie,“ povedal Taren.

„Pri štrnástich zdanlivo nesúvisiacich prípadoch.“

„To už je lepšie než názov siete.“

„Stále to nie je dôkaz.“

„Ty sa raz odmietneš potešiť aj z priznania.“

„Priznanie ešte môže byť nepravdivé.“

Taren pokrútil hlavou a odoslal ďalšie požiadavky.

Za oknami budovy sa Nitra postupne napĺňala ranným svetlom. Dopravné vrstvy nad riekou hustli a na protiľahlom brehu sa rozsvecovali verejné veže. Mesto začínalo svoj deň, presvedčené, že všetko dôležité sa niekde eviduje, kontroluje a uchováva.
Nerai vedela, že to nie je pravda.

Údaje existovali.

Len neležali na jednom mieste.

Každá inštitúcia držala vlastný úlomok a chránila ho podľa vlastných pravidiel. Banky videli pohyb, ale nie skutočný obchod. Daňové úrady videli priznania, ale nie celý tok peňazí. Registre videli spoločnosti, ale nie ľudí za nimi. Vyšetrovatelia videli podozrenia, no často nie súvislosti.
Zločin nemusel byť neviditeľný.

Stačilo, že bol rozdelený.

Nerai vytvorila nový pracovný spis. Systém od nej žiadal názov, právny základ a predbežné hodnotenie rizika.
Do poľa názvu napísala jediné slovo:

Vesta.

Pri hodnotení rizika chvíľu váhala.

Potom označila:

Neurčené. Možný medzištátny vzorec.

Spis sa uložil medzi stovky ďalších otvorených prípadov. Na okamih sa zvýraznil a potom zmizol v systéme, akoby nebol ničím výnimočný.
Možno naozaj nebol.

Možno za ním stálo iba niekoľko podnikov, ktoré zatajovali skutočný zisk alebo presúvali príjmy, aby zaplatili menej na daniach.
Ale možno bola Vesta miestom, kde peniaze pochádzajúce z rôznych zločinov dostávali rovnaký príbeh o svojom pôvode.
Nerai to ešte nevedela.

Mala len štrnásť hlásení, tri právne kancelárie a niekoľko štátov, ktoré jej odmietali ukázať posledné meno v reťazci.
Na začiatku veľkých odhalení však zvyčajne nestál dôkaz.

Stála tam nezrovnalosť, ktorú bolo ľahšie prehliadnuť než vysvetliť.

Nerai zavrela ostatné prípady.

Vestu nechala otvorenú.

10. Zem: Prekliaty figovník

Keď ráno vyšli z Betánie, vzduch bol ešte chladný a nad cestou sa držal tenký opar. Jeruzalem sa pred nimi dvíhal v rannom svetle, jeho múry boli bledé a tvrdé ako tvár človeka, ktorý už dávno zabudol plakať.

Učeníci kráčali za Ježišom mlčky. Posledné dni boli plné znamení, otázok a nepokoja. Každý cítil, že sa blíži niečo, čo už nik z nich nedokáže zastaviť. Mesto ich priťahovalo a zároveň odpudzovalo. Bolo ako otvorená brána, za ktorou na nich nečakala sloboda, ale rozsudok.

Ježiš išiel vpredu.

V tú noc takmer nespal. Dlho sedel sám, zatiaľ čo ostatní odpočívali, a hľadel smerom k Jeruzalemu. Vedel, že hodina, o ktorej tak často hovoril, sa už nepribližuje. Bola tu. Kráčal v nej.

Jeho krok zostával pevný, no telo bolo unavené. V ústach mal sucho a v útrobách prázdnotu, ktorá sa pri každom kroku ozývala tupou bolesťou. Od predošlého dňa jedol málo. Hlad v ňom spočiatku len ticho prebýval, ale teraz sa hlásil čoraz naliehavejšie, až sa svet na chvíľu zúžil na jednoduchú túžbu po jedle.

Popri ceste stál figovník.

Mal širokú korunu a množstvo zelených listov. Medzi sivastými kameňmi pôsobil ako ostrov života. Jeho konáre sa skláňali nad cestou a pod ranným svetlom vyzeral silný, zdravý a štedrý.

Ježiš k nemu podišiel.

Peter sa obzrel k ostatným. Ján spomalil. Tomáš zostal stáť niekoľko krokov za nimi a pozoroval, ako Ježiš odhŕňa listy.

Hľadal plod.

Jeho prsty prechádzali pomedzi vetvy. Odkláňal jeden konár za druhým, nadvihoval listy, prezeral ich spodnú stranu.

Nenašiel nič.

Iba lístie.

Iba vonkajší prísľub.

Iba podobu hojnosti bez toho, čo by mohlo nasýtiť hladného človeka.

Ježiš siahol hlbšie do koruny, akoby dúfal, že tam predsa len nájde aspoň jednu skorú figu. No jeho ruka sa vrátila prázdna.

Niektorí učeníci sa na seba pozreli. Vedeli, že ešte nebol čas fíg. Strom nerobil nič, čo by odporovalo svojej prirodzenosti. Zelenal sa v čase, keď sa mal zelenať, a čakal na obdobie, keď mal priniesť plody.
No hlad nepozná trpezlivosť ročných období.

Hlad nevníma celý strom. Vidí iba neprítomný plod.

Ježiš zostal stáť pod korunou. V jeho pohľade sa objavil smútok, pretože pred sebou nevidel iba figovník. Videl mesto, ktoré sa skvelo chrámom, zákonmi a modlitbami, no nevedelo nasýtiť dušu človeka. Videl kňazov oblečených do čistých rúch, ktorí sa odvracali od nečistých. Videl mužov, ktorí poznali každé slovo Písma, ale nepočuli plač vdovy za múrom svojho domu.
Videl lístie bez ovocia.

Pod týmto smútkom sa však na krátky okamih pohlo aj niečo menšie.

Ľudské.

Podráždenie unaveného človeka. Mrzutosť hladného tela. Tiché rozhorčenie nad tým, že svet pred ním opäť stál plný prísľubov, no jemu samotnému nedal nič.
Bol to iba okamih.

Hlad v ňom prehovoril skôr než súcit a únava skôr než múdrosť. Na chvíľu nevidel strom taký, aký bol. Videl v ňom všetko, čo sľubovalo život, ale neprinieslo mu úľavu práve vtedy, keď po nej zatúžil.
Dotkol sa jedného listu.

Potom povedal:

„Nech z teba už nikto nikdy neje plod.“

Nevyslovil to hlasno. Nebola v tom zúrivosť, ktorá by otriasla cestou. Bola v tom únava, súd a jediný ostrý záblesk vôle, ktorá sa na okamih zúžila na vlastný hlad.
Keď slová dozneli, Ježiš zostal nehybne stáť.

Pozrel na svoju ruku položenú na konári.

Akoby váhu vyrieknutého slova pocítil až po tom, čo už opustilo jeho ústa.

Potom ruku stiahol.

Učeníci mlčali. Nik sa ho neopýtal, prečo to urobil. Pokračovali ďalej do Jeruzalema, ale Tomáš sa ešte raz obzrel za stromom.
Zelené listy sa jemne pohybovali vo vetre, akoby sa nič nestalo.

Na druhý deň sa vracali tou istou cestou.

Peter si figovník všimol prvý. Zastal tak náhle, že Jakub do neho takmer narazil.

„Rabbi,“ povedal a ukázal rukou. „Pozri. Figovník, ktorý si preklial, vyschol.“

Všetci sa zastavili.

Strom, ktorý bol deň predtým zelený a plný listov, bol teraz suchý. Jeho listy viseli skrútené a sivé, vetvy stratili pružnosť a kôra sa miestami oddeľovala od kmeňa. Nevyzeral ako strom, ktorý pomaly chradne. Vyzeral ako strom, z ktorého život odišiel naraz, od koreňa až po poslednú halúzku.
Učeníkov prenikol nepokoj.

Videli už mnoho znamení. Videli vodu premenenú na víno. Videli chorých uzdravených, slepých vidiacich a chromých kráčajúcich. Videli Lazára vyjsť z hrobu.
No tento strom ich zasiahol inak.

Tento zázrak nepriniesol uzdravenie.

Chýbala aj radosť davu.

Nik neobjal svoje dieťa. Nik nezdvihol oči k nebu a neďakoval za navrátený život.

Celá udalosť pôsobila tvrdo, ticho a neodvolateľne.

Ježiš sa obrátil k nim.

„Majte vieru v Boha," povedal. „Veru vám hovorím: kto povie tomuto vrchu: Zdvihni sa a vrhni sa do mora, a nebude pochybovať vo svojom srdci, ale uverí, že sa stane, čo hovorí, tomu sa to stane."
Zdvihol oči k svahom okolo cesty.

„Preto vám hovorím: všetko, o čo prosíte v modlitbe, verte, že ste prijali, a bude vám dané. Ale keď stojíte a modlíte sa, odpúšťajte, ak máte niečo proti niekomu, aby aj váš Otec odpustil vám."
Tieto slová dopadli medzi nich ako kamene do hlbokej vody.

Nik hneď neodpovedal.

Každý v nich počul niečo iné.

Peter počul výzvu k sile.

Ján tajomstvo dôvery.

Judáš možnosť moci.

Tomáš otázku.

Chvíľu váhal. Potom podišiel bližšie k Ježišovi.

„Pane," povedal opatrne.

Ježiš sa naňho pozrel.

„Pýtaj sa, Tomáš."

Tomáš sklopil oči k vyschnutým koreňom figovníka.

„Videli sme ťa meniť vodu na víno. Videli sme ťa uzdravovať chorých. Videli sme ťa kriesiť mŕtvych. Videli sme Lazára vyjsť z hrobu, hoci už ležal v tme a jeho telo nieslo pach smrti.“
Odmlčal sa.

„A teraz sme videli, že strom na tvoje slovo vyschol.“

Niektorí učeníci sa nepokojne pohli. Peter sa zamračil, akoby chcel Tomáša umlčať, no Ježiš zdvihol ruku.
„Nech hovorí,“ povedal. „Kto sa pýta, ten ešte nespí.“

Tomáš sa nadýchol.

„Prečo si teda neurobil, aby mal figu? Ak si bol hladný a strom bol bez plodu, prečo si mu plod nedal? Prečo bolo ľahšie vziať mu život než privolať naň ovocie?“
Ticho zhustlo.

Tomáš pokračoval, teraz už smelšie:

„A ak človek s vierou môže povedať vrchu, aby sa zdvihol a vrhol do mora, prečo by nemohol povedať stromu: Prines figu?“
Ježiš sa naňho díval s láskavou vážnosťou.

„Tomáš,“ povedal, „keď dieťa vidí chlieb, myslí si, že chlieb sa začína v rukách pekára. Múdry človek však vie, že sa začína dávno predtým. V zrne, ktoré padlo do zeme. V daždi, ktorý prišiel v pravý čas. V slnku, ktoré nebolo príliš prudké. V rukách toho, kto sial. V kameni mlyna. V ohni pece.“
Ukázal na figovník.

„Každá vec, ktorú vidíš pred sebou, má za sebou dlhý rad skrytých vecí. Aj plod figovníka nie je iba plod. Aby dnes visel na konári, musel tam byť včera ako niečo menšie. Pred mesiacom musel byť sotva viditeľný, ukrytý v tele stromu. Predtým musel byť počiatkom plodu, ktorý prijal miazgu, svetlo a čas. A ešte predtým musel byť stromom, ktorý mal v sebe silu rodiť.“
Tomáš počúval bez pohnutia.

Ježiš vzal do ruky suchý list. Pri dotyku sa rozpadol medzi jeho prstami.

„Realita, ktorú vidíte, nie je jedna koža natiahnutá na svete. Je vrstvená. Ako cibuľa, ktorú žena rozoberá pri ohnisku. Jedna vrstva drží druhú. To, čo sa javí dnes, spočíva na tom, čo bolo včera. A to, čo bolo včera, spočíva na tom, čo bolo predtým.“
Pozrel sa na všetkých.

„Slabá myseľ vidí iba poslednú vrstvu a myslí si, že tá je celým svetom. Silnejšia myseľ vidí hlbšie. A myseľ naplnená vierou sa môže dotknúť miest, kde veci ešte nie sú celkom uzavreté.“
Ján zdvihol zrak.

Ježiš pokračoval:

„Sú veci, ktoré možno pozmeniť, pretože ich korene sú blízko. Choré telo ešte túži po živote. Voda nesie poslušnosť stvorenia. Srdce človeka sa môže obrátiť v jedinom okamihu. Ani smrť nie je takým múrom, ako si myslíte, keď Otec zavolá meno toho, kto spí.“

Pri zmienke o smrti sa im v mysli zjavila Lazárova hrobka. Kameň odvalený od vchodu. Pach rozkladu. Muž omotaný plátnami, ktorý vyšiel von na Ježišov hlas.

„Ale urobiť figu na strome, keď nebol čas fíg,“ povedal Ježiš pomaly, „nie je iba prikázať konáru, aby niesol plod. Znamenalo by to prepísať mnoho vrstiev naraz. Musel by tam byť včerajší rast, ktorý nebol. Muselo by tam byť zrenie, ktoré sa nestalo. Musela by tam byť miazga, ktorá už celé dni smerovala k plodu. Musel by tam byť čas, ktorý tadiaľ neprešiel.“

Tomáš zvraštil čelo.

„Ale Boh môže všetko.“

„Boh môže všetko,“ prikývol Ježiš. „Ale Boh nie je kúzelník na trhu, ktorý klame oko dieťaťa. Otec nestvoril svet preto, aby ho každú chvíľu trhal ako staré rúcho a zošíval nanovo podľa našej netrpezlivosti. Stvoril poriadok. A ten poriadok je tiež jeho vôľa.“

Tomáš však stále hľadel na suchý strom.

„To vysvetľuje, prečo na ňom nebola figa,“ povedal. „Nevysvetľuje to, prečo si ho preklial.“

Peter sa prudko obrátil k nemu.

„Tomáš—“

„Nie,“ prerušil ho Ježiš pokojne.

Pozrel na Tomáša.

„Pýtaš sa správne.“

Na ceste zavládlo také ticho, že bolo počuť šuchot suchého lístia pri ich nohách.

Tomáš spravil krok bližšie.

„Nie čo ten strom znamenal,“ povedal. „Nie čo znamená mesto alebo chrám. Prečo si to v tej chvíli urobil ty?“

Ježiš sa pozrel na figovník.

Dlho neodpovedal.

Keď prehovoril, jeho hlas bol tichší než predtým.

„Pretože som bol hladný.“

Učeníci zostali bez pohybu.

„Bol som unavený," pokračoval. „Noc predo mnou bola dlhá a dni, ktoré prichádzajú, sú ťažké. Keď som uvidel jeho listy, zatúžil som po plode. A keď som ho nenašiel, môj hlad na okamih zúžil svet na jedinú vec, ktorú som chcel."
Peter sklopil zrak.

Ježiš sa dotkol suchého kmeňa.

„Videl som v tom strome chrám, mesto i človeka, ktorí navonok prekypujú životom, ale hladnému nedajú nič. To, čo som videl, nebolo nepravdivé. No pravda môže byť vyslovená z nečistého miesta. Aj spravodlivé slovo sa môže stať krutým, keď ho vysloví hlad, hnev alebo pýcha."
Tomáš naňho hľadel, akoby si nebol istý, či správne počul.

„Teda si sa naň nahneval?"

„Na okamih," povedal Ježiš. „Nie tak, ako sa hnevá človek, ktorý túži ničiť. Ale tak, ako sa mrzí ten, kto siahol po dare a nenašiel ho. Strom neniesol vinu. Nebol čas jeho plodov. No ja som v tej chvíli nevidel celý jeho čas. Videl som iba svoj hlad."
Ján sa spýtal:

„A tvoje slovo ho preto zabilo?"

Ježiš prikývol.

„Čím je vedomie človeka silnejšie a jednotnejšie, tým väčšiu váhu nesie jeho slovo. Vy môžete v mrzutosti povedať mnohé a vietor vaše slová odnesie. Ale keď človek stojí blízko koreňov bytia, aj jeho krátke vnútorné vychýlenie môže zanechať stopu."
Pozrel na nich jedného po druhom.

„Preto veľká moc nie je iba darom. Je bremenom. Kto môže slovom uzdraviť, musí si dávať pozor aj na slovo vyrieknuté v únave. Kto môže pohnúť vrchom, musí strážiť, či jeho túžba vychádza z Otca, alebo iba z bolesti, ktorá ním práve prechádza."
Tomáš znova ukázal na figovník.

„Stále však nerozumiem. Ak tvoje slovo mohlo strom zahubiť, prečo ho nemohlo prinútiť, aby priniesol ovocie?"
Ježiš zdvihol zo zeme úlomok suchej vetvy.

„Pretože rozklad a tvorenie nežiadajú to isté."

Vetvičku medzi prstami zlomil.

„Smrť bola v tomto strome už prítomná ako možnosť. Je v každom liste, koreni i tele. Všetko, čo sa narodí, nesie aj možnosť zániku. Moje slovo otvorilo cestu tomu, čo v ňom už bolo možné."
Potom vystrel prázdnu dlaň.

„Ale figa v ňom v tú chvíľu pripravená nebola. Aby vznikla, musel by sa spojiť strom, miazga, slnko, zem a čas. Musel by som žiadať celé bytie, aby sa ohlo okolo môjho hladu.“
Pohľad mu stvrdol, nie voči učeníkom, ale voči sebe samému.

„Môj hlad bol v tej chvíli osobný. Neprosil som za život dieťaťa ani za uzdravenie trpiaceho. Chcel som nasýtiť seba.“
Judáš sa ozval:

„Čo je zlé na tom, že hladný človek chce jesť?“

„Nič,“ odpovedal Ježiš. „Hlad nie je hriechom. Ani túžba po chlebe nie je hriechom. Ale moc sa stáva nebezpečnou, keď od sveta žiada, aby zrušil svoj poriadok len preto, že ten, kto ju nesie, nechce zniesť chvíľu nedostatku.“
Odmlčal sa.

„Prekliatie potrebuje iba trhlinu. Požehnanie potrebuje súlad.“

Nik sa nepohol.

Slová zostali medzi nimi, jednoduché a ťažké.

„Moc môže niekedy poslúchnuť aj zranenú vôľu,“ pokračoval Ježiš. „Môže zlomiť, urýchliť rozklad, otvoriť dvere strachu alebo smrti. Ale život sa takej vôli celkom neotvorí. Život vzniká tam, kde sa vôľa jednotlivca stretne s vôľou celku.“
Tomáš sa zamyslel.

„Teda vytvoriť figu by si dokázal, keby to bolo v súlade s vôľou Otca?“

Ježiš sa naňho pozrel.

„Keby tá figa bola súčasťou cesty, ktorá dáva život, nebola by vytvorená z ničoty. Celé bytie by k nej smerovalo, hoci by ste tú cestu nevideli. Ale vytvoriť ju iba preto, aby som na okamih umlčal vlastný žalúdok, by nebolo zázrakom v Otcovi. Bolo by to podriadenie sveta môjmu rozmaru.“
Pozrel smerom k pustým kopcom v diaľke.

„Keď som bol na púšti, pokušiteľ mi povedal, aby som premenil kamene na chlieb.“

Niektorí z učeníkov o tej udalosti počuli, iní nie. Teraz všetci pozorne načúvali.

„Bol som vtedy hladnejší než včera,“ pokračoval Ježiš. „Moje telo kričalo po jedle. Kameň predo mnou sa podobal na bochník a hlas mi hovoril: Ak máš moc, použi ju. Dokáž, kto si. Nasýť sa.“
„A ty si odmietol,“ povedal Ján.

„Odmietol som, pretože moc nemá slúžiť hladu toho, kto ju nesie. Človek nežije iba z chleba a ten, kto dostal dar od Otca, ho nesmie obrátiť na služobníka vlastnej žiadosti.“

Pozrel na figovník.

„Včera som nepremenil strom na pokrm. No na okamih som ho odsúdil za to, že ma nenakŕmil. Koreň oboch pokušení bol rovnaký.“
Peter pokrútil hlavou.

„Ale ty si bez hriechu, Pane.“

Ježiš sa naňho zadíval.

„A čo si myslíš, Peter, že znamená byť bez hriechu? Necítiť hlad? Necítiť hnev? Nevedieť, čo je pokušenie?“
Peter neodpovedal.

„Kameň necíti pokušenie,“ povedal Ježiš. „No nie je preto svätý. Čistota nespočíva v tom, že človekom nikdy neprejde temný pohyb. Spočíva v tom, že ho uvidí celý, nepomenuje ho svetlom a nedovolí mu stať sa jeho pánom.“
Pozrel na svoju dlaň.

„Včera som ho uvidel až po tom, čo zo mňa vyšlo slovo.“

Tomáš povedal:

„Takže aj človek, ktorý si úplne uvedomuje seba, môže na okamih zlyhať?“

„Kým nesie telo, nesie aj jeho hlas,“ odpovedal Ježiš. „Hlad, bolesť, strach a únava vstupujú do vedomia ako vietor do domu. Prebudený človek ich rozpozná. No ak sú dvere otvorené a noc bola dlhá, aj silný vietor môže prevrhnúť lampu.“
„A čo potom?“ spýtal sa Ján.

„Potom ju zodvihne. Uvidí, čo sa stalo. Nezakryje tmu menom Boha.“

Ježiš sa obrátil späť k Tomášovi.

„Pýtal si sa, prečo som strom radšej nezachránil alebo mu nedal plod. Pretože v tej chvíli som nechcel tvoriť. Chcel som dostať. A keď som nedostal, moje slovo sa stalo súdom.“
Tomáš sklopil oči.

„Je teda jednoduchšie ničiť než tvoriť?“

„Áno,“ povedal Ježiš. „Nielen pre ruky človeka, ale aj pre jeho vôľu. Na zničenie domu stačí úder. Na jeho postavenie treba kameň, mieru, trpezlivosť a súlad mnohých rúk. Na zranenie človeka stačí jediné slovo vyrieknuté v hneve. Na uzdravenie jeho duše niekedy nestačí celý život lásky.“
Prešiel dlaňou po suchej kôre.

„Rozdelené vnútro môže ničiť. Tvoriť však možno iba z jednoty.“

Tomáš sa odmlčal, potom povedal:

„No keď si v Káne premenil vodu na víno, tiež si zmenil poriadok vecí.“

„V Káne som nevyrobil radosť z ničoty," odpovedal Ježiš. „Bola tam voda. Boli tam nádoby očistenia. Bola tam svadba. Bola tam hanba rodiny, ktorej dochádzalo víno. Bola tam dôvera mojej matky. Bola tam hostina, ktorá mala pokračovať, a hodina, ktorá sa otvorila."
Ježiš sa jemne usmial pri spomienke na Máriu.

„Víno, ktoré prišlo, nebolo popretím sveta. Bolo znamením, že Otec vie naplniť prázdne nádoby. Nebolo určené mne. Bolo darom pre druhých."
„A Lazár?" spýtal sa Tomáš.

„Keď som zavolal Lazára, nevolal som cudzieho človeka z ničoty. Volal som brata, ktorého Otec poznal menom. Jeho telo ležalo v hrobe, ale jeho príbeh nebol v Otcovi skončený. Láska jeho sestier, ich bolesť, moja láska k nemu a vôľa Otca sa stretli v jednej chvíli. Viera sa dotkla vrstvy, v ktorej ešte bolo možné povedať: Vyjdi von."
Tomáš znova pozrel na figovník.

„A tu sa nestretlo nič okrem tvojho hladu."

„Stretla sa v ňom aj pravda o meste," povedal Ježiš. „Preto sa strom stal znamením. Ale moja mrzutosť dala tomu znameniu tvrdosť, ktorú nemuselo mať."
„Mohlo sa teda znamenie stať inak?" spýtal sa Ján.

Ježiš chvíľu premýšľal.

„Mohlo."

„Ako?"

„Mohol som vám ukázať jeho listy a povedať: Pozrite, ako sa podobá chrámu, ktorý sľubuje život, ale neprináša ovocie. Mohol som od neho odísť hladný a nechať ho dozrieť v jeho čase."
Položil ruku na kmeň.

„Pravda nepotrebovala smrť stromu. Tú pridal môj okamih."

Tieto slová ich znepokojili viac než samotný zázrak.

Boli zvyknutí vidieť Ježiša ako toho, ktorý odpovedá. Teraz pred nimi stál ako ten, ktorý sám preskúmal svoje konanie a neodvrátil sa od toho, čo v ňom našiel.
Peter sa ozval:

„Prečo nám to hovoríš? Mohol si povedať iba to, že strom bol znamením. Nik z nás by nepochyboval."
Ježiš sa naňho pozrel.

„Práve preto."

Peter nechápal.

„Kto má moc, je vždy pokúšaný nazvať svoju vôľu vôľou Boha. Keď sa mu niečo podarí, povie: Otec to chcel. Keď niečo zničí, povie: Bol to súd. Keď zraní človeka, povie: Slúžil som pravde.“
Ježišov hlas zosilnel.

„Ale nie každé slovo, ktoré má moc, pochádza celé z Otca. Nie každý úspech je potvrdením čistoty. A nie každý, koho sila poslúchla, bol spravodlivý.“
Judáš sa naňho díval veľmi pozorne.

„Ako to teda rozoznáme?“ spýtal sa.

„Podľa ovocia.“

Ježiš zdvihol zo zeme jednu zo scvrknutých vetvičiek.

„Nie podľa veľkosti znamenia. Nie podľa toho, koľkí sa sklonia. Nie podľa toho, či sa zem zatrasie alebo či oheň zostúpi z neba. Pýtajte sa, čo po skutku zostalo. Viac života alebo viac strachu? Viac pravdy alebo viac poslušnosti voči tomu, kto ukázal svoju silu? Viac slobody alebo viac závislosti?“
Pozrel na suchý strom.

„Toto znamenie prinieslo poznanie. Ale stromu prinieslo smrť. Preto v ňom nie je iba svetlo.“

Tomáš sa po chvíli opýtal:

„A čo vrch? Povedal si, že kto bude veriť, povie vrchu, aby sa vrhol do mora. To nie je malá vec. To je väčšie než figa na strome.“
Ježiš sa jemne usmial.

„Myslíš, že vrch je iba kameň?“

Tomáš neodpovedal.

„Vrch je aj strach, ktorý stojí pred človekom a tvári sa, že je večný. Vrch je ríša, ktorá utláča slabých a hovorí: Nik ma nepohne. Vrch je vina, ktorú nosíš tak dlho, až uveríš, že je tvojím telom. Vrch je smrť, pred ktorou sa všetci skláňajú.“
Učeníci stíchli.

„Keď človek verí iba tak, ako sa drží palice, jeho viera mu pomôže kráčať. Ale keď človek verí tak, že sa celý odovzdá Otcovi, jeho viera sa stáva miestom, kde sa Božia vôľa dotýka sveta. Vtedy sa hýbu vrchy. Nie preto, že človek rozkazuje Bohu, ale preto, že človek prestane stáť Bohu v ceste.“
Tomáš chvíľu mlčal.

„A majú všetci ľudia rovnakú vieru? Môže každý povedať vrchu, aby sa pohol?“

Ježiš sa zastavil. Jeho pohľad nebol prísny. Bol hlboký, akoby sa nedíval iba na Tomáša, ale cez neho až k miestu, kde sa človek stretáva sám so sebou.

„Nie každý má rovnakú vieru," povedal. „Ako nie každý má rovnaké oči, hoci všetci hľadia na ten istý svet. Jeden vidí iba kameň. Druhý vidí cestu. Tretí vidí ruku Otca, ktorá drží kameň, cestu aj jeho samotného."
Tomáš pozorne počúval.

„Viera človeka nerastie iba z toho, čo vysloví ústami," pokračoval Ježiš. „Rastie z toho, ako hlboko sa prebudil vo vlastnom vnútri. Mnohí žijú ako tí, čo snívajú. Vidia, počujú, jedia, hnevajú sa, boja sa a túžia, ale nevedia, kto v nich vidí, kto v nich počuje, kto sa bojí a kto túži."
Učeníci mlčali. Tieto slová boli iné než podobenstvá o poli, rybách a chlebe. Dotýkali sa niečoho neviditeľného, čo však každý z nich nosil v sebe.

„Najväčšiu vieru," povedal Ježiš pomaly, „má ten, kto si úplne uvedomuje, že si uvedomuje. Kto nielen hľadí na svet, ale vie, že je tým, kto hľadí. Kto nielen myslí, ale vie, že myšlienky pred ním prichádzajú a odchádzajú ako oblaky. Kto nielen cíti strach, ale vie, že strach nie je jeho pánom."
Tomáš sa zamračil, nie odporom, ale úsilím pochopiť.

Ježiš pokračoval:

„Taký človek sa nelepí na každú vrstvu sveta ako mucha na med. Preniká hlbšie. Vidí telo, ale vie, že nie je iba telom. Vidí myšlienku, ale vie, že nie je iba myšlienkou. Vidí bolesť, ale vie, že nie je iba bolesťou. A keď sa prestane mýliť v tom, kým je, prestane sa bezmocne podriaďovať tomu, čo sa v ňom mení."
Tomáš sa spýtal:

„A také vedomie môže robiť zázraky?"

Ježiš sa naňho pozrel.

„Nie človek sám od seba. Lebo ak by si povedal: Ja robím zázraky, už by si bol oddelený od Otca. A oddelenie je slabosť, hoci sa tvári ako moc."
Položil si ruku na hruď.

„Vedomie človeka, ktorý sa úplne prebudil, už nie je roztrhané medzi strachom, túžbou, pýchou a pochybnosťou. Je čisté ako hladina vody, keď na ňu nefúka vietor. V takej hladine sa môže odraziť nebo. A keď sa nebo odrazí v človeku bez pokrivenia, môže sa cez neho stať to, čo nazývate zázrakom."
Peter sa ozval:

„Teda zázrak nerobí sila človeka?"

„Nie," povedal Ježiš. „Zázrak sa deje tam, kde človek prestane byť prekážkou. Kde jeho vedomie nie je zakalené tým, čo chce pre seba, ale otvorené tomu, čo chce Otec."
Pozrel na figovník.

„Včera som vám ukázal aj opak.“

Tomáš zodvihol oči.

„Hlad vo mne vznikol, ale ja som ho v tej chvíli iba nepozoroval. Na okamih som sa ním stal. A keď sa človek stane svojím hladom, strachom alebo hnevom, jeho vedomie sa zúži. Vidí iba to, čo mu chýba.“

„Ale ty si si to uvedomil,“ povedal Ján.

„Až po vyslovení slova.“

Ježišova odpoveď bola prostá.

„Prebudenie neznamená, že vietor prestane fúkať. Znamená, že človek čoraz skôr spozná, čo vietor robí s jeho vnútrom. Niekedy ho spozná pred činom. Niekedy počas neho. A niekedy až podľa stromu, ktorý po ňom zostal suchý.“

Tomáš pomaly prikývol.

„Preto si nám povedal, aby sme pri modlitbe odpúšťali?“

„Áno. Človek môže prosiť s vierou, ale ak je jeho vnútro plné hnevu, jeho viera sa spojí s hnevom. Môže žiadať spravodlivosť, no v skutočnosti túži po pomste. Môže hovoriť o pravde, no v skutočnosti chce ponížiť druhého.“

Ježiš sa rozhliadol po učeníkoch.

„Preto nestačí nepociťovať pochybnosť. Aj Judáš môže byť presvedčený. Aj násilník môže konať bez zaváhania. Jednota sama osebe nie je dobrom, ak je človek jednotný vo svojej nenávisti.“

Judáš pri tých slovách nepatrne stuhol.

„Pravá viera nie je iba sila presvedčenia,“ pokračoval Ježiš. „Je to jednota človeka s Otcom. Čím viac sa vaša vôľa približuje jeho vôli, tým menej budete žiadať veci, ktoré slúžia iba vám.“

Tomáš sa spýtal:

„Ako rozoznáme Otcovu vôľu od vlastnej túžby?“

Ježiš ukázal na jeho hruď.

„Najprv tým, že priznáš, čo chceš ty. Bez prikrášlenia. Bez zbožných slov.“

„A potom?“

„Pýtaš sa, komu má tvoja prosba priniesť život.“

Ježiš zdvihol suchý list.

„Dobré prosby rodia život, aj keď sú ťažké. Zlé prosby rodia iba dôkaz vlastnej sily. Keď prosíš, aby si sýtil, uzdravoval, odpúšťal a niesol bremeno druhého, tvoja prosba sa podobá Otcovi. Keď prosíš, aby si ohromil, premohol, vlastnil alebo unikol ceste, ktorá ti bola daná, potom sa nepýtaš Boha, ale pokúšaš ho.“

Tomáš povedal:

„A keď si nie sme istí?“

„Potom čakajte.“

Ježiš pozrel na suchý strom a potom na zelené kopce za ním.

„Čakanie je niekedy čistejšou vierou než čin. Kto nevie, či jeho vôľa slúži životu, nech ju hneď neoblieka do moci. Nech ju najprv nechá stáť pred Otcom.“
Peter si prezeral vyschnuté vetvy.

„Keby si včera počkal, strom by žil.“

„Áno,“ povedal Ježiš.

V jeho hlase nebola obrana.

Peter nevedel, čo na to povedať.

Po chvíli sa Tomáš znova ozval:

„Môžeš ho vrátiť k životu?“

Všetci sa obrátili k Ježišovi.

Ježiš položil dlaň na kmeň. Zavrel oči.

Dlho tak stál.

Učeníci čakali, či sa v konároch nepohne miazga, či sa suché listy nenarovnajú a či z tvrdej kôry nevyrazí nový zelený výhonok.
Nič sa nestalo.

Ježiš otvoril oči.

„Mohol by som žiadať Otca o jeho život,“ povedal. „Ale ani náprava nemá slúžiť tomu, aby som dokázal, že svoju chybu môžem vymazať.“
Tomáš sa zamračil.

„Prečo by nemal znova žiť, keď zomrel pre tvoje slovo?“

„Možno bude žiť,“ odpovedal Ježiš. „Možno z jeho koreňov raz vyrastie nový výhonok. Ale ak by som ho teraz vzkriesil iba preto, aby som pred vami zakryl následok svojho okamihu, znovu by som použil moc pre seba.“
Prešiel prstami po prasknutej kôre.

„Nie každá vina sa napravuje tým, že sa jej následok zmaže. Niekedy musí zostať viditeľný, aby sa stal pravdou.“
Tomáš pozrel naňho.

„Teda tento strom bude niesť tvoju chybu?“

„A moje poznanie,“ povedal Ježiš. „A možno raz aj vaše.“

Odmlčal sa.

„Človek by najradšej odstránil každý suchý strom, ktorý mu pripomína, kým bol. Ale strom, ktorý zostane, môže ochrániť mnoho ďalších pred rovnakým slovom.“
Peter si zhlboka vydýchol.

„Je ťažké počúvať ťa takto hovoriť.“

„Pretože chcete, aby bol ten, koho nasledujete, vzdialený vašej slabosti,“ povedal Ježiš. „Myslíte si, že vás zachráni iba ten, kto nikdy necítil to, čo cítite vy. Ale ako by vás mohol viesť cez pokušenie ten, kto nepozná jeho hlas?“
„A ako máme potom vedieť, že ťa máme nasledovať?“ spýtal sa Judáš.

Ježiš sa naňho pokojne pozrel.

„Nenasledujte ma preto, že nikdy nezakopnem. Nasledujte ma tam, kde sa ani po zakopnutí neodvrátim od pravdy.“
Judáš odvrátil zrak.

Tomáš ešte stále pozoroval strom.

„Hovoril si, že kto chce figu bez kvetu, chce dar bez cesty.“

„Áno.“

„A kto prekľaje strom, pretože na ňom nenašiel figu?“

Ježiš sa zahľadel smerom k Jeruzalemu.

„Chce, aby svet niesol trest za jeho vlastný nedostatok.“

Tomášovi sa zachvel dych.

Ježiš pokračoval:

„To robia králi. To robia vládcovia. To robia otcovia svojim deťom a páni svojim sluhom. Trpia hladom po moci, úcte alebo istote a potom trestajú svet za to, že ich nenasýtil.“
Ukázal na figovník.

„Preto si tento strom zapamätajte. Nie iba ako znamenie chrámu bez ovocia. Aj ako znamenie nebezpečenstva človeka, ktorého slovo má moc.“
Ján sa spýtal:

„Je teda lepšie nemať moc?“

„Nie,“ odpovedal Ježiš. „Bez moci by ste nevedeli zdvihnúť padnutého, ochrániť dieťa ani postaviť dom. Moc nie je zlom. Moc odhaľuje, čo je v človeku.“
„Ako oheň?“ povedal Ján.

„Ako oheň. V rukách toho, kto miluje, zohrieva. V rukách toho, kto sa bojí, páli.“

Tomáš povedal:

„A čím väčší oheň, tým čistejšie musia byť ruky.“

Ježiš prikývol.

„Čím väčšia moc, tým menšiu mrzutosť si človek môže dovoliť nazvať spravodlivosťou.“

Chvíľu bolo počuť iba vietor v suchých listoch.

Potom sa Ježiš pohol ďalej.

Učeníci sa pridali za ním, no kráčali pomalšie než predtým. Figovník zostal za nimi pri ceste ako znamenie, ktoré sa nedalo ľahko uzavrieť do jediného významu.
Bol obrazom chrámu plného obradov a bez milosrdenstva.

Bol obrazom človeka, ktorý sa navonok zelená, ale hladnému nedá nič.

Bol dôkazom moci slova.

Bol aj následkom chvíle, keď sa hlad stal hlasnejším než súlad s celým bytím.

Peter premýšľal o viere, ktorá môže pohnúť vrchom.

No po prvý raz premýšľal aj o tom, či každý vrch, ktorý človek dokáže pohnúť, má byť pohnutý.

Ján premýšľal o hladine vedomia, v ktorej sa môže odraziť nebo. Pochopil však, že aj na čistú hladinu môže dopadnúť kameň a na okamih rozbiť obraz.
Judáš premýšľal o moci. Nie o jej bremene, ale o možnosti, že by svet predsa len mohol poslúchnuť vôľu človeka, ktorý nepochybuje.
Tomáš premýšľal o fige, ktorá nemohla vzniknúť, pretože sa nestala jej cesta.

A potom aj o strome, ktorý zomrel, pretože na krátky okamih nebola v súlade cesta toho, kto nad ním vyslovil slovo.
Ježiš kráčal pred nimi k Jeruzalemu.

Hlad už ustúpil, no vedomie vyschnutého stromu si niesol so sebou. Neodsunul ho ako omyl, ktorý sa nehodí do príbehu o spravodlivom človeku. Niesol ho ako tiché varovanie.
Čím bližšie boli k mestu, tým zreteľnejšie sa na obzore črtali múry chrámu.

Aj tie boli plné lístia.

Modlitieb, obiet, rúch, kadidla, zákonov a sľubov.

A predsa v ich tieni zostávali hladní.

Nad všetkými vrstvami času sa už sťahoval tieň kríža.

Nik z učeníkov ešte nechápal, že čoskoro budú hľadieť na iný strom. Na suché drevo vztýčené medzi nebom a zemou. Uvidia na ňom človeka, od ktorého očakávali plody kráľovstva, a pred ich očami nebude nič okrem krvi, bolesti a smrti.
Budú si myslieť, že všetky prisľúbenia vyschli.

Budú čakať, či použije svoju moc pre seba.

Či prikáže klincom, aby sa uvoľnili.

Či prikáže drevu, aby sa rozlomilo.

Či prikáže nebu, aby zničilo tých, čo sa mu vysmievali.

A on bude znovu hladný.

Bude smädný.

Bude unavený a opustený.

No tentoraz nedovolí bolesti, aby zúžila celý svet na jeho vlastné utrpenie.

Nebude žiadať, aby sa bytie ohlo okolo jeho strachu.

Nevysloví kliatbu nad tými, ktorí mu vzali život.

Namiesto toho im odpustí.

Až vtedy Tomáš pochopí, že skutočná veľkosť jeho učiteľa nespočívala v tom, že dokázal vysušiť strom.
Spočívala v tom, že keď sám visel na strome a mohol prekľajať celý svet, neurobil to.

Až vtedy pochopia, že najhlbšie vrstvy reality sa nehýbu hlukom moci, ale tichou vôľou toho, kto zostane v súlade s Otcom aj uprostred bolesti.
Až vtedy pochopia, že niekedy sa najväčší zázrak neukáže ako plod na konári v deň, keď je človek hladný.
Niekedy sa ukáže ako slovo odpustenia v deň, keď má človek právo preklínať.

Niekedy až po smrti stromu.

Niekedy až vtedy, keď zo suchého dreva vyrastie život pre celý svet.

11. Elarion: Mareia Lioren

Mareia Lioren sa naučila báť potichu.

Nie preto, že by bola slabá. Slabí ľudia sa často boja nahlas, pretože dúfajú, že ich niekto zachráni. Mareia sa bála potichu, lebo dlho verila, že si musí zachrániť vlastnú dôstojnosť sama.
Arien ju nikdy neudrel na začiatku.

Na začiatku bol pozorný.

Pozornosť je nebezpečná, keď sa tvári ako láska a v skutočnosti skúma hranice.

Pamätal si, čo hovorila. Všímal si, kedy bola unavená. Vedel, ktoré miesta v meste nemá rada, aký nápoj pije pri práci, ktorých ľudí považuje za prázdnych a ktorým dôveruje. Najskôr sa pri ňom cítila videná. Neskôr sledovaná. Rozdiel medzi tým prišiel pomaly, ako zmena svetla pred búrkou.
„Len sa o teba bojím," hovoril, keď sa pýtal, s kým bola.

„Len nechcem, aby ťa využívali," hovoril, keď spochybňoval jej priateľov.

„Len viem, ako ľudia myslia," hovoril, keď ju presviedčal, že jej vlastný úsudok je naivný.

Mareia bola Aureliánka zo staršej, ale nie najvyššej línie. Rod Liorenov bol známy skôr liečiteľmi, archivármi a učiteľmi než politikmi. V detstve ju učili, že citlivosť nie je opakom odvahy. Trvalo jej dlho, kým pochopila, že Arien jej citlivosť nepovažuje za dar, ale za miesto, kde sa dá zatlačiť.

Roky pred Arienom pracovala Mareia na sprístupnení anonymizovaných zdravotných údajov pre výskum dedičných chorôb. Verila, že zdieľanie môže skrátiť čakanie na liečbu. Jeden regionálny poisťovací systém však porovnal zdanlivo anonymné údaje s adresami a rozpoznal niekoľko rodín. Ich poistné vzrástlo skôr, než sa vôbec potvrdilo, že sú choré.

Mareia pomohla rodinám získať späť pôvodné podmienky a svedčila pri kontrole projektu. Výskum neodmietla. Odvtedy však pri každej žiadosti čítala aj to, kto bude môcť výsledok použiť, ako dlho si ho ponechá a kto uvidí, že k údajom pristúpil. Túto opatrnosť si priniesla do všetkých neskorších sporov o transparentnosť.
K incidentu došlo v jeho byte nad finančnou štvrťou Nitry.

Vonku pršalo. Dole pod nimi sa v mokrom skle ulíc lámali svetlá autonómnych modulov. Mareia prišla neskoro, pretože rokovanie o zdravotných archívoch sa predĺžilo. Arien stál pri okne. Ani sa neotočil.
„Bola si s ním?"

Nemusel povedať meno.

Jesair Davion sa medzi nimi objavil skôr, než Mareia sama vedela, že sa jej dotkol života. Vstúpil doň najprv ako pokoj, pri ktorom si začala jasnejšie uvedomovať vlastný nepokoj.

„Bola som na rokovaní," povedala.

„To nebola otázka."

„Potom si polož lepšiu."

Arien sa otočil.

V jeho tvári nebol hnev v bežnom zmysle. Bol tam pocit urážky. Ako keby Mareiina samostatnosť nebola jej právom, ale chybou v systéme, ktorý mal patriť jemu.

„Vieš, čo ľudia ako Davion robia?" spýtal sa. „Vojdú do miestnosti a všetci sa správajú, akoby počuli staré proroctvo."

„Jesair za to nemôže."

„Jesair," zopakoval Arien.

To meno povedal mäkko. Práve preto znelo horšie.

„Ty sa ho bojíš," povedala Mareia.

Na okamih medzi nimi zostalo úplné ticho.

Potom k nej prešiel. Rýchlo. Príliš rýchlo. Chytil ju za zápästie.

„Nebojím sa nikoho."

Stisol.

Nie tak, aby jej zlomil kosť. Tak, aby jej ukázal, že by mohol.

Mareia sa mu pozrela do očí.

„Pusť ma."

„Najskôr mi povieš pravdu."

„Pravda je, že sa ťa v tejto chvíli bojím."

Jeho ruka povolila len o zlomok.

Tá veta ho neprebrala. Urazila ho.

„Takže ja som teraz násilník."

„Si muž, ktorý ma drží proti mojej vôli."

Vtedy ju udrel.

Mareia zostala stáť. V miestnosti sa nič nerozbilo a nikto by na prvý pohľad nespoznal, čo sa stalo. Na líci jej zostalo teplo jeho otvorenej dlane; na okamih stratila dych.

Arien okamžite zbledol.

„Mareia—“

Zdvihla ruku.

Nie aby ho zastavila fyzicky. Aby zastavila príbeh, ktorý sa chystal rozprávať.

Že nechcel.

Že ho vyprovokovala.

Že ho vydesila.

Že to bola láska, len príliš silná.

„Nie,“ povedala.

Bolo to najtichšie slovo v miestnosti.

A najsilnejšie.

Odišla ešte v tú noc.

Nezobrala všetko. Len to, čo vedela uniesť v jednej taške a v jednej duši, ktorá sa konečne prestala ospravedlňovať za svoj strach.

Nasledujúce týždne boli zvláštne prázdne. Arien jej písal, potom mlčal, potom posielal správy cez spoločných známych. Raz sa objavil pred budovou, kde pracovala. Nepodala naňho sťažnosť. Nie zo súcitu. Skôr preto, že nechcela, aby prvým verejným príbehom jej slobody bol on.

Potom prišla debata v Nitre.

A Jesair.

Nie ako záchranca. Mareia neznášala predstavu, že by žena musela byť zachránená mužom, aby mohla odísť od iného. Odišla sama.

Jesair bol niečo iné.

Bol svedkom sveta, v ktorom sa pri ňom nemusela zmenšovať.

Po debate o UBI spolu vyšli zo sály do vnútorného nádvoria Rady Únie. Nitra večer šumela. Nad nimi preletel dopravný modul, tak ticho, že bolo počuť vodu v kamennom kanáli.

„Dnes ste povedali vetu, ktorú vám neodpustia,“ povedala Mareia.

„Ktorú?“

„Že súkromie človeka treba chrániť, neviditeľnosť moci nie.“

Jesair sa oprel o zábradlie.

„Myslíte, že som sa mýlil?“

„Nie. Len sa obávam, že niektorí budú vašu vetu používať aj na otvorenie zdravotných archívov.“

„To som nepovedal.“

„Viem. Zajtra to vysvetlíte komisii, ktorá mi už poslala tri žiadosti.“

Jesair pozrel na oznamy vo svojom rozhraní. Prišli aj jemu.

„Ráno?“

„O ôsmej. Prineste si trpezlivosť.“

Mareia si upravila rukáv nad zápästím. „Poznám aj ľudí, ktorí každé nahliadnutie do cudzieho života nazvú starosťou.“

Jesair nepoložil otázku. To si na ňom všimla okamžite. Väčšina ľudí by sa spýtala, čo sa stalo. Niektorí zo záujmu, niektorí zo zvedavosti, niektorí preto, aby si mohli vytvoriť postoj. Jesair mlčal tak, že jej nechal vlastníctvo nad vlastným príbehom.

„Arien Korveth,“ povedala napokon.

Jesair prikývol.

„Videl som ho dnes v sále.“

„Pozeral sa na vás.“

„Viem.“

„Nie ako na oponenta.“

„Viem.“

Mareia sa naňho pozrela.

„To vás neznepokojuje?“

„Znepokojuje. Len sa snažím nerobiť zo znepokojenia vládu nad svojím správaním.“

Tá veta v nej zostala.

Neskôr kráčali spolu cez starú časť Nitry. Nie preto, že by sa dohodli. Len obaja neodbočili. Rozprávali sa o archívoch, o deťoch v Aurioli, o tom, či sa svet dá zmeniť bez toho, aby sa pritom stal krutejším.

Pri rozlúčke sa stalo niečo drobné.

Mareia mu chcela podať ruku, ale v poslednej chvíli sa dotkla vnútornej strany jeho zápästia tromi prstami. Nebolo to zámerné. Skôr pohyb, ktorý predbehol myšlienku. Obaja na okamih stíchli.

„Prepáčte,“ povedala.

„Za čo?“

„Neviem.“

Jesair sa pozrel na miesto, ktorého sa dotkla.

„Zvláštne,“ povedal potichu.

„Čo?“

Chvíľu akoby hľadal slová.

„Mal som pocit, že si na niečo spomínam. Ale neviem na čo.“

Mareia neodpovedala.

Aj ona mala ten pocit.

Ten pocit bol slabý a nejasný, podobný ozvene v miestnosti, do ktorej ešte nikdy nevstúpila.

Keď sa rozlúčili, odchádzala sama cez osvetlené ulice Nitry a po prvý raz po dlhom čase necítila, že samota je trest.
Arien jej neskôr v tú noc poslal jedinú správu.

Osobné rozhodnutia nikdy nezostávajú osobné.

Mareia na ňu dlho pozerala.

Potom ju nevymazala.

Nevedela prečo.

Možno preto, že niektoré hrozby sa najskôr tvária ako veta, ktorú ešte nemožno dokázať.

12. Zem: Ježiš na vrchu

Ježiš vzal so sebou Petra, Jána a Jakuba a vystúpil s nimi na vrch, aby sa modlil. A bolo už neskoro, keď kráčali po kamenistom chodníku, lebo slnko sa skláňalo k západu a tiene sa predlžovali po úbočí. Učeníci šli za ním mlčky, lebo nevedeli, prečo ich vzal práve tam, a bázeň sa ich dotýkala ako chladný vietor.

Keď došli na miesto, ktoré bolo osamelé a vysoko nad krajinou, Ježiš odstúpil od nich na niekoľko krokov a pozdvihol oči k nebu. Nehovoril nahlas, ale jeho pery sa hýbali a zdalo sa, že rozpráva s niekým, kto je skrytý očiam. Peter, Ján a Jakub zostali stáť za ním, no únava cesty a ticho noci ich premohli. Sadli si na zem a ich viečka oťaželi.

A kým Ježiš zotrvával v modlitbe, stalo sa pred nimi niečo, čo presahovalo ľudské chápanie. Vzhľad jeho tváre sa zmenil a jeho odev zažiaril belobou, akú nepozná žiadny tkáč na zemi. Nebola to beloba ľanu ani vlneného rúcha, ale svetlo, ktoré akoby vychádzalo zvnútra. Tvár mu žiarila, akoby sa za ňou otvorilo slnko, a predsa to svetlo nespálilo oči tým, čo sa prebudili.

Peter sa strhol zo spánku ako človek, ktorý počul hlas vo sne. Ján otvoril oči a zostal bez dychu. Jakub sa oprel dlaňami o zem a hľadel pred seba, lebo vedľa Ježiša stáli dvaja mužovia. Neboli ako pútnici z dedín ani ako starci z chrámových nádvorí. Boli zahalení slávou a ich tváre boli vážne, akoby poznali začiatok aj koniec mnohých vekov.

Rozprávali sa s Ježišom. Ich reč bola tichá, ale učeníkom sa zdalo, že jej rozumejú aj nerozumejú naraz. Hovorili o ceste, ktorá sa má naplniť v Jeruzaleme, o krvi, ktorá bude vyliata, o strachu ľudí, o moci kňazov a o hodine, keď sa Syn človeka vydá do rúk tým, čo nerozumejú svetlu.

Peter, trasúc sa, hľadel na nich a v jeho srdci sa miešala radosť so strachom. A keď videl, že tí dvaja sa akoby chystajú odísť, povedal Ježišovi:

„Učiteľ, dobre je nám tu. Urobme tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi.“

No nevedel, čo hovorí. Lebo keď človek uvidí veci, na ktoré nie je pripravený, jeho jazyk sa ponáhľa pred jeho rozumom.

Vtedy sa nad nimi utvoril oblak. Neprišiel zdola ako hmla z údolia, ani ho neprihnal vietor od mora. Zostúpil zhora, tichý a jasný, a zahalil ich. Učeníci vstúpili do jeho tieňa a zmocnil sa ich veľký strach. Lebo v oblaku bolo svetlo a v tom svetle bola prítomnosť, pred ktorou sa ľudské srdce stáva malým.

A z oblaku zaznel hlas:

„Toto je môj vyvolený Syn. Jeho počúvajte.“

Keď hlas doznel, oblak sa rozostúpil. Svetlo sa stiahlo ako voda, ktorá sa vracia do hlbiny, a Ježiš stál pred nimi sám. Jeho rúcho bolo opäť ako rúcho človeka a jeho tvár niesla únavu tela, no v očiach mu zostal odlesk diaľav, ktoré učeníci nepoznali.

Nikto z nich dlho neprehovoril. Kráčali dolu z vrchu a kamene pod ich nohami škrípali v tme. Peter sa viackrát obzrel, akoby čakal, že na vrchole znovu uvidí tých dvoch mužov, ale videl už iba nebo plné hviezd.

Napokon sa osmelil a pristúpil k Ježišovi.

„Pane," povedal ticho, „tí dvaja, ktorí s tebou hovorili... boli to Eliáš a Mojžiš?"

Ježiš sa naňho pozrel. Neodpovedal hneď. Kráčal ešte niekoľko krokov, akoby vážil každé slovo, aby neunieslo viac, než Peter dokáže niesť.

„Je to trochu zložitejšie, Šimon," povedal napokon.

Peter sa zamračil.

„Ako zložitejšie, Pane? Veď sme ich videli. A vedeli sme, že sú to oni."

Ježiš zastal. Nad nimi žiarili hviezdy a noc bola čistá. Ukázal rukou k nebu.

„Keď dieťa vidí lampu, myslí si, že svetlo prebýva v hline nádoby. Keď muž vidí hviezdu, myslí si, že je to len bod na nebeskej klenbe. Ale Otec stvoril viac, než človek dokáže pomenovať."

Peter zdvihol oči.

„Hovoríš o anjeloch?"

„Aj o tých, ktorých by ste nazvali anjelmi," povedal Ježiš. „Ale nie všetko, čo prichádza zhora, má krídla.

Peter tomu nerozumel. Ján a Jakub sa priblížili, lebo cítili, že Ježiš hovorí o veciach, ktoré im ešte nikdy nezjavil.

Ježiš pokračoval:

„Vidíte tie svetlá? Myslíte si, že sú dané iba na znamenia dní a rokov. Ale pri mnohých z nich sú svety, ktoré Otec nenechal pusté. Sú miesta, kde rieky tečú pod iným slnkom, kde rastliny dvíhajú listy k inému svetlu a kde bytosti podobné človeku hľadajú pravdu tak, ako ju hľadáte vy."

Peter zbledol.

„Ľudia?" spýtal sa.

„Ľudia," odpovedal Ježiš, „hoci nie všetci takí, ako ste vy. Niektorí sú starší vo vedení. Niektorí poznali tajomstvá prírody skôr, než vaši otcovia stavali prvé mestá. Vedia uzdravovať rany, ktoré sa vám zdajú nevyliečiteľné. Vedia hovoriť na diaľku bez slov. Vedia prechádzať priestormi, ktoré sa vám zdajú neprekročiteľné. A keď taký človek koná medzi vami, vy tomu hovoríte zázrak."

Jakub sa zachvel.

„Teda zázrak nie je zázrak?“

Ježiš sa naňho obrátil s miernym úsmevom.

„Pre dieťa je zázrakom aj semeno, z ktorého vyrastie strom. Pre múdreho je to zákon života. Ale či sa tým zmenší Otcova sláva? Nie. Lebo zákon, ktorý človek pozná, je stále Božím zákonom. A tajomstvo, ktoré človek odhalí, je stále tajomstvom, ktoré mu bolo dovolené odhaliť.“

Peter mlčal. Slová o iných svetoch ho desili viac než oblak na vrchu.

„A tí dvaja?“ spýtal sa znova. „Ak neboli Mojžiš a Eliáš tak, ako sme si mysleli, kto boli?“

Ježiš sa zahľadel do údolia, kde v diaľke blikali ohniská dedín.

„Boli tým, čo ste mohli pochopiť,“ povedal. „A zároveň boli viac. Prišli v menách, ktoré vaše srdce pozná, lebo keby prišli bez závoja, padli by ste tvárou k zemi a nerozumeli by ste ničomu.“

„Povedz nám pravdu,“ naliehal Peter.

Ježiš naňho pozrel s láskavosťou, no aj s pevnosťou.

„Keby som ti dnes povedal celú pravdu, Šimon, nerozumel by si jej. Urobil by si z nej modlu alebo strach. A ani jedno nie je viera.“

Peter sklonil hlavu.

Ježiš kráčal ďalej a oni šli za ním.

Po chvíli povedal:

„Sú medzi svetmi takí, ktorí držia nad ľudstvom patronát. Nie preto, aby vám vzali slobodu, ale aby sa plameň nezadusil skôr, než sa naučí horieť. Sledujú vaše kroky, chránia hranice, ktoré ešte nesmiete prekročiť, a niekedy sa dotknú dejín, keď sa majú zlomiť nesprávnym smerom.“

Ján sa spýtal:

„A ty ich poznáš, Pane?“

Ježiš odpovedal:

„Poznám ich. A oni poznajú mňa.“

V tých slovách bolo čosi, čo učeníci nevedeli pomenovať. Neznelo to ako reč učiteľa o prorokoch, ale ako spomienka niekoho, kto prišiel z väčšej diaľky, než siaha cesta človeka.

Peter sa znova pozrel na nebo. Hviezdy už nevyzerali ako malé svetlá pribité na klenbe. Zdali sa mu ako dvere. A za každými z nich mohol byť svet, ktorý sa díva späť.

„Prečo si nám to ukázal?“ spýtal sa.

Ježiš zastal na okraji chodníka. Noc bola tichá.

„Lebo príde hodina, keď uvidíte moju slabosť," povedal. „Uvidíte ma spútaného. Uvidíte ma zbitého a opusteného. Uvidíte, ako sa ľudia budú posmievať tomu, čo nechápu. A vtedy si spomeňte na tento vrch. Spomeňte si, že svetlo sa môže skryť do tela, ale telo ho nezničí."
Nikto neodpovedal.

Keď zostúpili nižšie, začalo sa brieždiť. Prvý jas sa dotkol kameňov a krajina sa vrátila do podoby, ktorú poznali. No v Petrovi už nezostalo nič celkom také ako predtým. Kráčal vedľa Jána a Jakuba, ale myšlienkami bol stále tam hore, v oblaku, pod hviezdami, pred mužmi, ktorí boli Mojžišom a Eliášom, a predsa boli niečím väčším.
A Ježiš im prikázal, aby o tom nikomu nehovorili.

Lebo nie každá pravda môže byť daná ľuďom naraz. Niektoré pravdy musia čakať, kým sa v človeku rozšíri nádoba, ktorá ich unesie.

13. Elarion: Arien Korveth

Arien Korveth sa nenarodil ako zlý človek.

To by bolo príliš jednoduché. A jednoduché vysvetlenia sú milosťou, ktorú dejiny poskytujú tým, ktorí nechcú niesť zodpovednosť za zložité pravdy.
Najskôr sa narodil iba ako syn.

A zo všetkých ľudí na svete miloval najviac svoju matku.

Bola prvým miestom, na ktoré si spomínal ako na bezpečie.

Keď ako dieťa spadol a rozbil si koleno, neutekal k lekárskemu modulu, hoci visel na stene len niekoľko metrov od neho. Utekal k nej. Keď dostal v škole prvé zlé hodnotenie, dve hodiny ho skrýval pred otcom a potom ho ukázal jej. Keď sa pohádal s chlapcom zo susedstva, prišiel domov plný spravodlivého hnevu a ona ho nechala rozprávať tak dlho, až z príbehu postupne odpadlo všetko, čo si k nemu sám pridal.
Matka mala zvláštnu schopnosť neopravovať ho príliš skoro.

Sadla si k nemu.

Počúvala.

A až keď zo seba dostal všetky slová, ktorými sa človek bráni pred vlastnou vinou, niekedy sa spýtala:
„A teraz mi povedz, ako to bolo naozaj.“

Arien jej to väčšinou povedal.

Pri nej mohol zlyhať bez toho, aby sa zo zlyhania okamžite stal rozsudok nad jeho hodnotou. Mohol byť nahnevaný bez toho, aby bol zlým človekom. Mohol plakať bez toho, aby mu vysvetľovala, že plač nič nevyrieši.
Jeho otec bol iný.

Mal Ariena rád. O tom chlapec nikdy vážne nepochyboval. Len jeho láska mala podobu pravidiel.

Otec veril v presnosť. Veril, že dohoda má význam iba vtedy, keď platí aj v okamihu, keď je nepríjemná. Že slovo, ktoré možno po vyslovení zmäkčiť podľa okolností, nie je sľub, ale návrh.

Pracoval s právnymi rámcami a menovou reguláciou. Celé dni rozhodoval, čo sa stane, keď jedna strana splní podmienku a druhá nie, kedy vzniká nárok, kedy zaniká povinnosť a čo presne znamená slovo *včas*.
Tento spôsob myslenia si nosil aj domov.

Keď mal Arien deväť rokov, posadol ho starý mechanický hlavolam.

Rubikova kocka.

Na Elarione existovali hry, ktoré dokázali človeku vytvoriť celé svety, simulovať vojny, mestá či cudzie planéty. Arien však celé týždne sedával nad malou farebnou kockou, pretože ho dráždilo, že jej poriadok bol ukrytý v takom jednoduchom predmete.
Otec si to všimol.

„Keď ju zložíš bez pomoci," povedal mu jedného večera, „vezmem ťa do zoologickej záhrady v Sarene."
Arien zdvihol hlavu.

V zoologickej záhrade ešte nikdy nebol. Matka mu o nej ukazovala záznamy: zvieratá z troch kontinentov, obrovské vodné nádrže, nočné pavilóny a jeden starý les, ktorý nechali rásť pod kupolou takmer bez zásahov.
„Naozaj?"

„Ak ju zložíš."

„Celú?"

Otec sa pousmial.

„Keby som myslel polovicu, povedal by som polovicu."

Nasledujúce dni Arien trénoval, až ho boleli prsty.

Najprv sa učil pohyby naspamäť. Potom pochopil, že zapamätať si postup nestačí. Potreboval vedieť, prečo sa jednotlivé časti presúvajú. Prečo jeden správny pohyb na jednej strane rozbije poriadok na druhej a prečo ho treba dočasne obetovať, aby sa neskôr vrátil na svoje miesto.
Kocka ho fascinovala.

Bol to malý svet, v ktorom chaos nebol skutočný.

Len človek zatiaľ nepoznal postup.

Dva dni pred výletom ju zložil prvýkrát.

Potom druhýkrát.

Večer pred odchodom už vedel postup zopakovať takmer bez rozmýšľania.

Matka mu prehrabla vlasy.

„Tak zajtra uvidíš zvieratá."

Arien sa usmial.

„Ak ju zložím."

Matka na okamih pozrela smerom k otcovi.

„Veď ju už vieš zložiť."

Arien vtedy nerozumel, prečo to povedala.

Pochopil nasledujúci deň.

Stáli pred vstupom do zoologickej záhrady.

Za vysokými priehľadnými stenami videl koruny stromov. Z priestoru za nimi sa ozývali zvuky zvierat, ktoré poznal iba zo záznamov. Ľudia prechádzali cez vstupné brány s deťmi za ruky a Arien už nedokázal stáť pokojne.
Otec mu podal kocku.

„Tak.“

Arien sa zasmial.

„Teraz?“

„Dohoda znela, že ju zložíš.“

„Veď som ju zložil včera.“

„Dnes sme pri zoologickej záhrade.“

Matka sa naňho pozrela.

„Naozaj to musí robiť teraz?“

„Ak to vie, nie je to problém.“

Arien si vzal kocku.

Spočiatku išlo všetko ľahko. Prvá vrstva. Druhá. Rohy. Hrany.

Potom si uvedomil, že ho otec sleduje.

Za nimi prešla rodina s dvoma deťmi. Brána sa otvorila a na okamih odhalila široký chodník vedúci medzi stromami.
Arien zrýchlil.

A urobil chybu.

Malú.

Pri poslednom postupe otočil jednu stranu nesprávnym smerom.

Keď si to uvedomil, zmeravel.

Kocka bola takmer hotová. Päť strán vyzeralo správne. Na poslednej zostalo niekoľko polí mimo svojho miesta.
„Počkaj,“ povedal. „Spravím to znova.“

Otec pozrel na čas.

„Nie.“

Arien si myslel, že žartuje.

„Čo?“

„Nezložil si ju.“

„Ale viem ju zložiť.“

„Teraz si ju nezložil.“

„Pomýlil som sa len na konci.“

„Áno.“

Arien sa pozrel na vstupnú bránu.

Potom na otca.

„Tak ju opravím.“

„Dohoda neznela, že ju budeš opravovať, kým sa ti to nepodarí.“

Matka vstúpila medzi nich.

„Veď vieš, že to dokáže. Včera nám to ukázal.“

Otec jej odpovedal pokojne.

„Potom sa mal sústrediť aj dnes.“

Arienovi začali horieť oči.

„Prosím.“

Otec pokrútil hlavou.

„Ak dohoda prestane platiť v okamihu, keď je niekomu ľúto jej následku, potom sme žiadnu dohodu nemali.“

Otočil sa smerom k dopravnému modulu.

Arien zostal stáť.

Za bránou sa pohybovali deti. Niekde v diaľke zaznel hlboký hlas veľkého zvieraťa a skupina ľudí sa rozbehla k vyhliadke.

Boli tam.

Niekoľko desiatok metrov od neho.

Stačilo prejsť bránou.

Matka zostala pri Arienovi. Otec už čakal pri module.

Chlapec držal v rukách takmer zloženú kocku a po lícach mu tiekli slzy.

„Nenávidím ho,“ povedal.

Matka si k nemu kľakla.

„Nie.“

„Nenávidím.“

„Teraz áno.“

Arien na ňu pozrel cez slzy.

Matka vzala kocku do ruky.

„Tvoj otec si niekedy mýli presnosť so spravodlivosťou.“

Arien si tú vetu zapamätal.

„Ak niečo platí, nie je to spravodlivé?“

„Nie vždy.“

„Tak načo sú pravidlá?“

Matka chvíľu hľadala odpoveď.

„Aby nám pomáhali rozhodovať, keď nevieme čo urobiť. Nie aby za nás prestali cítiť.“

Potom mu kocku vrátila.

„A ešte niečo.“

„Čo?“

„To, že si niečo nesplnil dokonale, neznamená, že si zlyhal celý.“

Arien vtedy prikývol.

Ale oveľa hlbšie sa doňho zapísalo niečo iné.

Brána, pred ktorou človek môže stáť, hoci cieľ má na dosah.

Podmienka, ktorú možno nesplniť jediným chybným pohybom.

A svet, ktorý sa nezaujíma o to, že chýbalo tak málo.

O niekoľko rokov neskôr zažil krutú vec, ktorá zásadne ovplyvnila jeho pohľad na svet.

V ten deň bol s matkou sám.

Vracali sa z návštevy jej sestry, keď v jednej z dopravných vrstiev zlyhala synchronizácia. Tri autonómne moduly vstúpili do toho istého koridoru takmer súčasne.

Prvý systém zrážku odvrátil.

Druhý nie.

Arien si neskôr nepamätal náraz ako zvuk.

Pamätal si svetlo.

Biele.

Prudké.

A potom svet otočený na stranu.

Bezpečnostné pole ho zachytilo. Mal rozbitú peru, pomliaždené rameno a krv na čele, ale dokázal sa hýbať.
Jeho matka nie.

Časť konštrukcie modulu jej pritlačila dolnú polovicu tela. Bola pri vedomí. Dýchala krátko a plytko.
Arien sa k nej doplazil.

„Mami.“

Pozrela naňho.

A ešte vtedy sa usmiala.

To ho neskôr prenasledovalo najviac.

Nie bolesť na jej tvári.

Ten úsmev.

Akoby aj v rozbitom module, uprostred dymu, alarmov a krvi, stále zostávala jeho prístavom.

„Som tu,“ povedala.

Záchranári prišli rýchlo.

Elarion mal systémy schopné reagovať na dopravnú katastrofu skôr, než človek stihol pochopiť, že sa stala. Nad miestom nehody sa objavili záchranné moduly, zdravotnícke drony prechádzali medzi ranenými a nad každým telom sa rozsvietilo priebežné hodnotenie stavu.
Arien sledoval iba matku.

Jeden zdravotník si k nej kľakol.

Druhý sa otočil k troskám susedného modulu.

Odtiaľ vytiahli dieťa.

Chlapca približne v Arienovom veku.

Mal roztrhnutý odev, krv na tvári a jednu ruku neprirodzene skrútenú pod telom.

Keď otvoril oči, Arien uvidel zlatý kruh.

Bol jasný.

Takmer žiaril.

Zdravotnícky systém okamžite doplnil nové údaje.

Jeden zo záchranárov sa pozrel na projekciu.

„Aureliánsky regeneračný profil.“

Druhý prikývol.

Nasledovalo niekoľko viet, ktorým Arien vtedy úplne nerozumel.

Pravdepodobnosť prežitia.

Časové okno.

Masívne vnútorné krvácanie.

Regeneračná odozva.

Jeden dostupný intenzívny transport.

Ďalší modul na ceste.

Príliš neskoro.

„Najskôr dieťa," povedal veliteľ tímu.

Arien zdvihol hlavu.

„Nie."

Nikto ho nepočul.

„Nie!"

Záchranári už chlapca presúvali.

Arien chytil jedného z nich za odev.

„Moju mamu!"

Muž sa k nemu obrátil.

„Ďalší modul prichádza."

„Tak vezmite ju!"

„Musíme rozhodnúť podľa—"

„Ona zomrie!"

Zdravotník na okamih zavrel oči.

Možno práve vtedy Arien prvýkrát videl, že aj človek, ktorý vykonáva správny postup, môže vedieť, že robí niečo strašné.

„Snažíme sa zachrániť oboch."

Arien sa otočil k matke.

Musela počuť celý rozhovor.

„Vezmite chlapca," zašepkala.

Arien na ňu neveriacky pozrel.

„Nie."

„Arien."

„Nie."

Natiahla k nemu ruku.

Prsty sa jej triasli.

Chytil ich.

„Mami, povedz im.“

„Pozeraj na mňa.“

„Povedz im, že majú vziať teba.“

„Arien.“

V jej hlase zostal ten istý pokoj, ktorý poznal z detstva.

Pokoj kuchyne.

Pokoj večerov.

Pokoj človeka, ku ktorému prichádzal vždy, keď sa svet stal príliš veľkým.

„To dieťa môže zachrániť,“ povedala.

„Aj teba.“

Neodpovedala.

Za Arienovým chrbtom sa zatvorili dvere zdravotníckeho modulu.

Tesne predtým ešte raz uvidel tvár cudzieho chlapca.

A jeho oči.

Zlatý kruh zmizol za nepriehľadnou stenou.

Matkin ďalší transport prišiel o niekoľko minút.

V neskoršej správe bolo presne uvedené o koľko.

Arien to číslo poznal celé roky naspamäť.

Jeho matka zomrela cestou do nemocnice.

Lekári neskôr vysvetlili, že ani skorší transport by jej život s istotou nezachránil. Konštrukcia jej roztrhla veľké panvové cievy. Poľné drony dokázali krvácanie iba spomaľovať; na uzavretie poranenia potrebovala špecializovaný modul. Regeneračná liečba vyžadovala stabilný obeh a hodiny, ktoré už nemala. Rozhodnutie záchranárov zodpovedalo protokolu. Chlapec v susednom module mal vďaka veku, typu poranenia a aureliánskemu regeneračnému profilu výrazne vyššiu pravdepodobnosť, že intenzívny zásah prežije.

Chlapec prežil.

Arienova matka nie.

Zlatý kruh sám o sebe nerozhodol.

Bol iba viditeľným znakom jedného z faktorov, s ktorými systém pracoval.

Pre Ariena však na tom nezáležalo.

Deti si traumu nepamätajú ako odbornú správu.

Pamätajú si obraz.

Arien si pamätal matku ležiacu medzi troskami.

Dvere záchranného modulu.

A zlaté oči dieťaťa, ktoré sa zatvorili na druhej strane.

Tak v Arienovi vznikla nenávisť voči Aureliánom.

Nemala argumenty.

Nemala dejiny.

Nemala politickú teóriu.

Mala farbu.

Zlatú.

Po pohrebe otec požiadal o úplný záznam nehody.

Preštudoval telemetriu, reakčné časy, triážny protokol, rozhodnutia zdravotníkov aj predikčné modely.
Arien čakal, že nájde vinníka.

Potreboval ho.

Niekto predsa musel urobiť chybu.

Niekto musel za to niesť zodpovednosť.

Po niekoľkých dňoch otec zavrel poslednú správu.

„Postupovali správne," povedal.

Arien naňho hľadel.

„Mama je mŕtva."

Otec sklopil oči.

„Viem."

„Tak ako mohli postupovať správne?"

Otec dlho mlčal.

Tvár mal stuhnutú spôsobom, ktorý Arien vtedy považoval za chlad. Až oveľa neskôr pochopil, že niektorí ľudia sa nerozpadnú navonok preto, že by necítili bolesť. Rozpadnú sa smerom dovnútra, kde ich nikto nevidí.
„Nie každé správne rozhodnutie má dobrý výsledok," povedal otec.

Arienovi sa tá veta zhnusila.

„Tak načo je správne?"

Otec neodpovedal.

A Arien si po prvýkrát uvedomil niečo, čo ho už nikdy celkom neopustilo.

Systém môže urobiť všetko podľa pravidiel a človek napriek tomu zomrie.

Nikto nemusí klamať.

Nikto nemusí porušiť zákon.

Nikto nemusí mať zlý úmysel.

A výsledkom môže byť hrob.

Od toho dňa začal mechanizmy študovať inak.

Predtým ho zaujímali preto, že ho bavilo rozumieť veciam.

Teraz ich potreboval ovládať.

Ak svet dokázal vziať jeho matku rozhodnutím, ktoré sa nedalo označiť za chybu, potom nestačilo byť dobrým človekom.
Nestačilo mať pravdu.

Nestačilo ani prosiť.

Človek musel rozumieť tomu, podľa čoho svet rozhoduje.

A ak nechcel stáť na strane toho, koho systém nechá čakať, musel byť pri pravidlách skôr, než sa rozhodnutie začne.
Ako dieťa sa tak naučil dve veci.

Prvú: svet neriadia tí, ktorí majú pravdu, ale tí, ktorí rozumejú mechanizmom.

Druhú: ak mechanizmus nevidíš, patríš medzi tých, ktorých riadi.

Narodil sa v západnom veyranskom štáte, v rodine správcov, právnikov a menových stratégov. Po matkinej smrti zostal dom rovnaký a predsa sa z neho stratilo miesto, kam sa dalo utiecť.
Otec bol stále tam.

Pravidlá tiež.

Večere pokračovali.

Rozprávalo sa pri nich o pohyboch trhov, koaličných dohodách, regulačných medzerách a o tom, ktorý štát si ešte myslí, že jeho centrálna banka je nezávislá.
O pocitoch sa nerozprávalo takmer vôbec.

Arien sa prispôsobil.

Bol výnimočne inteligentný. Jeho inteligencia mala presnosť chirurgického nástroja. Vedel rozrezať problém na vrstvy, nájsť slabé miesto, odhadnúť, kto ustúpi, koho možno presvedčiť, koho kúpiť a koho obísť.
Veyranské školy ho považovali za talent.

Finančné konzorciá za investíciu.

Politici za užitočného človeka.

On sám sa považoval za niekoho, kto vidí za oponu.

V puberte sa vrátil k záznamu matkinej nehody.

Nie raz.

Mnohokrát.

Najskôr hľadal chybu zdravotníkov.

Potom chybu algoritmu.

Neskôr skúsil zistiť, kto protokol schválil a na akých dátach vznikol.

Nenašiel sprisahanie.

To ho hnevalo viac, než keby ho našiel.

Chlapec bol zachránený preto, že systém vyhodnotil jeho šancu ako vyššiu. Aureliánsky biologický profil bol iba jednou premennou medzi mnohými.
Arien si však začal všímať Aureliánov všade.

Na slávnostných prenosoch.

V rodových dokumentoch.

V najstarších školách.

V príbehoch o ľuďoch, ktorých telá regenerovali rýchlejšie.

V legendách o líniách, ktoré mali vraj kedysi vedieť liečiť dotykom.

Zlatý kruh sa prezentoval ako kultúrne dedičstvo.

Arien v ňom videl prednosť, ktorú človek dostal pri narodení.

Na začiatku kariéry predložil Arien správcom dopravy návrh záložných intenzívnych transportov pre viacnásobné nehody. Nešlo o veľké gesto. Prepočítal časy príchodu, rozmiestnenie modulov a cenu rezervy. Keď mu povedali, že taká kapacita bude väčšinu dní stáť nevyužitá, položil pred nich správu o matkinej nehode a požiadal ich, aby započítali aj minúty čakania.

Návrh schválili. O dva roky neskôr dostal hlásenie o zrážke, pri ktorej prišli dva intenzívne moduly naraz a obaja ťažko ranení prežili. Jeden z nich bol aureliánsky chlapec. Arien si hlásenie odložil. Vtedy ešte veril, že spravodlivejšie pravidlo môže chrániť človeka bez ohľadu na farbu jeho očí.
Pri pohľade na aureliánsku verejnú slávnosť ho napriek tomu napadla veta, za ktorú sa ešte trochu hanbil:
Aj moju matku ste dostali.

Nebola to pravda.

Vedela to jeho inteligencia.

Jeho bolesť však nebola analytik.

Človek dokáže celé roky vedieť, že jeho nenávisť stojí na nepresnom základe, a napriek tomu na nej postaviť celý dom. Stačí, ak neskôr nájde dostatok argumentov, ktorými starú ranu premenuje na presvedčenie.
Arien ich našiel.

A potom stretol Mareiu.

Nepodobala sa jeho matke.

Ani povahou, ani spôsobom života, ani tým, ako premýšľala. Arien by podobné prirovnanie považoval za primitívne.
Predsa však pri nej prvýkrát po mnohých rokoch pocítil niečo, čo poznal z detstva.

Možnosť prestať sa na chvíľu obhajovať pred svetom.

Mareia bola citlivá, ale nie ovládateľná. Láskavá, ale nie mäkká. Keď s ním nesúhlasila, nerobila to preto, aby vyhrala. Robila to preto, že nevedela zradiť presnosť vlastného videnia.
Spočiatku to obdivoval.

Pri nej sa miestami vracal človek, ktorého roky zakrýval mechanizmami.

Potom sa toho zľakol.

Lebo čo človek potrebuje, to môže stratiť.

A Arien už raz poznal miesto, ku ktorému sa vracal pri každej bolesti, až kým mu ho svet jedného dňa nevzal.
Začal teda robiť to, čo robil so všetkým, čo nechcel stratiť.

Snažil sa tomu porozumieť.

Potom to predvídať.

Potom kontrolovať.

Pamätal si, čo Mareia hovorila. S kým sa stretáva. Kedy prichádza domov. Ktorým ľuďom dôveruje. Kto na ňu pôsobí. Čo mení jej názory.
Sám sebe to vysvetľoval ako pozornosť.

Neskôr ako starosť.

Napokon ako právo.

A keď sa ukázalo, že človeka nemožno zabezpečiť tak ako finančný tok, začal cítiť hnev.

Mareia sa nedala zaradiť do jeho systému.

Nedala sa vlastniť.

A keď zistil, že sa vlastniť nedá, začal nenávidieť práve to, čo na nej kedysi miloval.

Po jej odchode zostal byt príliš usporiadaný.

Nič nerozbila. Nekričala. Neurobila z neho verejne monštrum, proti ktorému by sa mohol brániť.

Odišla s tichým nie.

Prvé dni si hovoril, že sa vráti.

Potom, že ju niekto ovplyvnil.

Potom sa v jeho mysli objavil Jesair Davion.

A s ním stará farba.

Zlatá.

Bolo zvláštne, ako ľahko sa dve udalosti oddelené desaťročiami dokázali v človeku dotknúť.

Cudzie dieťa odvážané z miesta nehody.

Muž stojaci vedľa Mareie.

Obaja Aureliáni.

Obaja so zlatým kruhom v očiach.

Rozum vedel, že medzi nimi neexistuje príčinná súvislosť.

Rana ju nepotrebovala.

Arien si začal hovoriť, že Mareia nikdy skutočne nemohla patriť k jeho svetu. Že Aureliáni si napokon vždy vyberú vlastných, aj keď hovoria o univerzálnosti, rovnosti a celej civilizácii.

V rozhodujúcej chvíli sa podľa neho vracali ku kruhu.

K zlatému kruhu.

Nenávidel ten znak dávno predtým, než si to priznal.

Najhorší zo všetkých bol preňho rod Davionov.

Mýtus, ktorému sa vzdelaní ľudia smiali, ale nikdy ho celkom neopustili. Liečenie dotykom. Predvídanie nešťastia. Príroda, ktorá počúva. Staré rozprávky pre civilizáciu s biologickou umelou inteligenciou, kvantovými senzormi a mestami na inej planéte.

A predsa stačilo, aby Jesair Davion vstal v sále Rady Únie a povedal jednu vetu, a ľudia stíchli.

Arien si neskôr prehrával záznam z nitrianskej debaty.

Zastavil ho pri Jesairovej tvári.

„Súkromie človeka treba chrániť. Neviditeľnosť moci nie.“

Jesair stál pokojne. Nepotreboval triumf ani herectvo. Práve to Ariena znepokojovalo.

Ambiciózneho politika možno kúpiť.

Demagóga možno odhaliť.

Človeka, ktorý moc nechce a napriek tomu ju získava dôverou iných, sa ovláda oveľa ťažšie.

Arien zväčšil obraz jeho očí.

Na okamih sa v nich ukázal zlatý kruh.

A svet okolo neho zmizol.

Na zlomok sekundy opäť cítil pach spáleného materiálu z havarovaného modulu.

Počul zdravotníka:

Aureliánsky regeneračný profil.

Videl matkinu ruku.

Dvere sanitného modulu.

Zlaté oči chlapca.

Potom bol znovu v Nitre.

Pred obrazom Jesaira Daviona.

Arien pocítil v žalúdku odpor.

„Nie," povedal do prázdnej miestnosti.

Nevedel ešte presne, čomu odporuje.

Jesairovi.

Mareii.

Aureliánom.

Systému, ktorý kedysi rozhodol bez nenávisti a napriek tomu mu vzal matku.

Možno aj vlastnému poníženiu.

Všetky tieto veci už v ňom ležali tak blízko pri sebe, že ich prestával rozlišovať.

A práve vtedy sa na pracovnej ploche rozsvietilo upozornenie.

Správa prišla cez uzavretý komunikačný kanál, ktorý používali vysokí správcovia fondov, politickí poradcovia a ľudia, ktorí nechceli, aby sa ich rozhovory stali súčasťou bežných archívov.
Odosielateľ nebol uvedený.

Správa obsahovala miesto, čas a jedinú vetu:

Pán Thorne by ocenil rozhovor o dôsledkoch dnešného vystúpenia.

Arien si ju prečítal dvakrát.

Kael Thorne nemal oficiálnu funkciu zodpovedajúcu rozsahu svojho vplyvu. Neviedol vládu ani centrálnu banku. Jeho meno sa však objavovalo v okolí správcov majetku, investičných fondov, médií, nadácií a politických kampaní.
Ľudia o ňom hovorili ako o poradcovi.

Tí, ktorí vedeli viac, nepoužívali nijaké označenie.

Arien správu nezmazal.

Najskôr si opäť pustil Jesairov prejav.

Tentoraz nehľadel na Jesaira.

Našiel v zábere Kaela.

A potom si všimol krátku chvíľu, keď sa Kael nepozeral na rečníka.

Pozeral sa naňho.

Arien pozvanie prijal.

Stretli sa nasledujúci večer vysoko nad Nitrou v miestnosti, ktorá oficiálne patrila nadácii podporujúcej medzištátnu hospodársku spoluprácu.
Kael už čakal.

„Pán Korveth.“

„Pán Thorne.“

„Vaše meno poznám dlhšie.“

„To by ma malo potešiť?“

„Malo by vás to urobiť opatrným.“

Kael otvoril záznam z konferencie a zastavil ho pri Jesairovi.

„Keď dozreje čas spoločného diela, hodnota už nesmie kráčať v tieni,“ prečítal. „Čo slúži všetkým, musí byť viditeľné všetkým.“
Arien čakal výsmech.

Namiesto toho v Kaelovej tvári uvidel niečo podstatne zaujímavejšie.

Strach.

Kael Thorne sa tej myšlienky bál.

Transparentnosť preňho nebola morálny problém. Bola existenčná hrozba. Ak by sa finančné toky Elarionu dali položiť na jedinú mapu, neukázali by iba daňové úniky. Ukázali by politické strany financované z rovnakých zdrojov.

Médiá, ktoré sa navonok nenávideli a vo vnútri patrili rovnakým peniazom.

Nadácie.

Banky.

Fondy.

A dom Thorne.

„Davion zatiaľ nemá organizáciu," povedal Kael. „Nemá stranu, aparát ani zákon."

„Tak prečo sa ho bojíte?"

„Pretože ľudia rozumejú tomu, čo hovorí."

Kael vypol obraz.

„Zložité myšlienky možno pochovať v komisiách. Jednoduché sa šíria samy."

Arien sa oprel.

„Pozvali ste ma, aby ste mi povedali, že sa bojíte jedného Aureliána?"

„Pozval som vás, pretože vy sa ho nebojíte."

„Nie."

Kael chvíľu mlčal.

„Vy ho nenávidíte."

Arien cítil, ako sa mu napli svaly na krku.

„Neviete o mne dosť."

„Viem, ako ste sa naňho pozerali."

„Pohľad nie je dôkaz."

„Nehľadám dôkaz. Hľadám motiváciu."

Arien vstal.

Kael ho nezastavil.

„Mareia Lioren nie je dôvod, pre ktorý ste tu," povedal.

Arien zostal stáť.

„Je iba dôvod, pre ktorý sa vaša stará nenávisť znova naučila hovoriť."

Tentoraz sa Arien prudko otočil.

Kael netušil, ako presne trafil.

Nevedel o havárii.

O matke.

O chlapcovi.

O zlatých očiach za zatvárajúcimi sa dverami.

Ale ľudia ako Kael nemuseli poznať pôvod rany. Stačilo im spoznať, že existuje.

„Čo odo mňa chcete?" spýtal sa Arien.

„Zatiaľ nič.“

„Potom ste ma nemuseli volať.“

„Chcem vám ponúknuť podporu.“

Arien sa pomaly posadil.

„Na čo?“

Kael otvoril prehľad výskumných a finančných štruktúr.

„Pracujete s konzorciami. Rozumiete prechodom medzi jurisdikciami, menami a právnymi režimami. Pripravovali ste rámce pre biologickú bezpečnosť.“
„Všetky zákonné.“

„Samozrejme.“

Kael vyslovil slovo tak pokojne, až stratilo význam.

„Domy a nadácie, s ktorými spolupracujem, hľadajú ľudí schopných analyzovať dlhodobé civilizačné riziká. Hospodárske. Politické. Sociálne. Genetické.“
Arien sa naňho pozrel.

„Aureliánske?“

Kael neodpovedal hneď.

„Aj aureliánske, ak ich za riziko považujete.“

V tej chvíli sa neotvoril plán.

Otvorili sa dvere.

Kael ponúkal prístup k financovaniu, právnym kanceláriám, nadáciám a výskumným centrám. K ľuďom schopným položiť otázku tak, aby jej skutočný význam zostal ukrytý v odbornom jazyku.
„A čo chcete na oplátku?“

„Informácie. Kam smeruje Jesairova myšlienka. Kto ju podporuje. A aké možnosti existujú, aby sa jej rast zastavil skôr, než sa z morálneho hesla stane politický program.“
„Chcete ho zdiskreditovať?“

„Ak to bude možné.“

„A ak nie?“

Kael sa naňho zadíval.

„Potom budeme potrebovať presnejšiu analýzu.“

Nemusel povedať viac.

Po stretnutí začal Arien čítať o aureliánskej dedičnosti.

Najskôr si tvrdil, že ide o profesionálnu zvedavosť.

Dozvedel sa o zvláštnych pravidlách genetického prenosu. O synoch, ktorí pri aureliánskom otcovi dedili charakteristický profil. O zmiešaných líniách. O markerových vzorcoch. O fyziologických vlastnostiach spojených so zlatým kruhom. Biológia.

Len biológia.

Presne tak, ako v správe o smrti jeho matky.

Čím viac čítal, tým viac sa v ňom stretávali dve časti života, ktoré dovtedy držal oddelene.

Dieťa, ktoré prišlo o matku.

A muž, ktorý potreboval vysvetliť svet bez toho, aby priznal, že ho stále riadi to dieťa.

Začal si písať poznámky.

Morálna autorita bez volebného mandátu.

Rodová kontinuita ako politický kapitál.

Davion — symbol odmietajúci byť symbolom, preto účinnejší.

Transparentnosť ako nástroj aureliánskeho morálneho vplyvu.

Posledná veta nebola pravdivá.

Transparentnosť nebola aureliánska. Jesair ju predstavoval ako spoločný systém pre všetkých.

Arien však už nezačínal pri skutočnosti.

Začínal pri výsledku, ku ktorému potreboval dôjsť.

A inteligentný človek, ktorý si najskôr vyberie záver, býva niekedy nebezpečnejší než hlupák.

Hlupák totiž nevie vybudovať k omylu dokonalú cestu.

Arien áno.

Čím viac písal, tým menej si uvedomoval, že nepíše o Aureliánoch.

Písal o chlapcovi pred zoologickou záhradou.

O bráne, ktorá sa neotvorila, pretože nesplnil podmienku.

O matke v troskách.

O sanitnom module, ktorý sa otvoril niekomu inému.

O Mareii, ktorá za sebou zatvorila dvere.

V jeho živote bolo priveľa dverí.

A Arien sa rozhodol, že už nikdy nebude tým, kto pred nimi zostane stáť.

Raz večer mu Mareia odpovedala na jednu zo starších správ.

Arien, nevrátim sa. To, čo sa stalo, nebola chyba medzi nami. Bolo to prekročenie hranice. Prajem ti, aby si si to raz dokázal priznať.
Čítal ju veľakrát.

Najviac ho rozzúrila posledná veta.

Práve preto, že bola pravdivá.

O tri dni neskôr videl záznam z verejnej diskusie v Aurioli. Jesair tam hovoril o archívoch. Mareia sedela medzi poslucháčmi.
Keď Jesair skončil, ich oči sa na okamih stretli.

Nebolo v tom nič, čo by sa dalo použiť ako dôkaz.

Arien v tom napriek tomu uvidel všetko.

Zastavil obraz.

Jesair.

Mareia.

Zlatý kruh.

A niekde hlboko, pod všetkými rokmi vzdelania, vplyvu a sebakontroly, deväťročný chlapec stále držal v rukách takmer zloženú kocku.
Na pracovnej ploche otvoril zoznam výskumných nadácií.

Pri niekoľkých svietilo nové oprávnenie.

Rozšírený prístup schválený správou fondu.

Kael splnil svoju ponuku.

Arien mohol predkladať návrhy strategických projektov, využívať právne a finančné poradenstvo a spájať programy medzi štátmi, ktoré spolu navonok nesúviseli.
Zatiaľ nič z toho nebolo zločinom.

Výskum biologickej bezpečnosti bol potrebný.

Analýza genetických populácií mohla zachraňovať životy.

Modelovanie systémových rizík patrilo k zodpovednému riadeniu civilizácie.

Každý nástroj mal legitímne využitie.

Rozhodujúce bolo, kto ich raz položí vedľa seba.

Arien vedel, ako financovať veľký projekt tak, aby sa nikde nejavil ako jeden projekt. Vedel, ako rozdeliť zadania medzi meny, štáty a právne režimy. Vedel, kde sa dá konečný záujem skryť bez toho, aby ktokoľvek musel vedome porušiť zákon.
Dlho sa díval na možnosti pred sebou.

Človek sa nestane páchateľom až pri prvom čine.

Niekedy sa hranica prekročí oveľa skôr.

V okamihu, keď sa človek pozrie na možnosť zničiť druhého a namiesto otázky *smel by som?* si položí otázku *ako by sa to dalo?*
Arien ešte nič neobjednal.

Neoslovil laboratórium.

Nemal konkrétny plán.

Mal však patróna.

Prístup.

A istotu, že ak rozdelí úmysel na dostatočne malé časti, nájdu sa ľudia ochotní vykonať každú z nich bez toho, aby vedeli, čo vytvoria spolu.
V noci vyšiel na terasu.

Pod ním svietila Nitra. Nad mestom prechádzali lode smerujúce k orbitálnemu prstencu a ďalej k Thaeronu.
Svet bol presný.

Prepojený.

Riadený.

Arien si spomenul na otca.

Postupovali správne.

Na matku.

Pravidlá nemajú za nás prestať cítiť.

Dve vety stáli v jeho pamäti proti sebe celé desaťročia.

Nakoniec si vybral tú otcovu.

Nie preto, že by otcovi odpustil.

Pretože sa s ňou dalo pracovať.

Ak ľudia rozhodujú podľa mechanizmov, stačí ovládnuť mechanizmy.

Ak inštitúcie sledujú pravidlá, stačí vytvoriť cestu, na ktorej každá z nich splní svoje pravidlo.
Ak sa úmysel rozdelí medzi dostatok ľudí, nikto nemusí niesť celý pocit viny.

Arien sa pozrel na mesto.

„Osobné rozhodnutia neexistujú,“ povedal potichu.

Tá veta sa mu zapáčila.

Znela ako filozofia.

V skutočnosti v nej stále plakalo dieťa pred zatvorenou bránou.

Na pracovnej ploche za ním čakala správa z kancelárie domu Thorne.

Finančná a právna podpora je pripravená. Predložte prvý rámec projektu.

Arien sa vrátil dovnútra.

Nenávisť, keď dozrie, prestane kričať.

Začne organizovať.

Kael mu otvoril prvé dvere.

A Elarion, veľká civilizácia pod veľkým slnkom, mu za nimi stále ponúkal priveľa chodieb.

14. Zem: Začiatok nového pokolenia

Večer už padal na krajinu a Jeruzalem za nimi zostával ako rana, ktorá sa ešte nestihla zavrieť. Učeníci sedeli v dome za zatvorenými dverami. Nik z nich nehovoril nahlas. Každý niesol v sebe iný druh hanby: Peter svoje zapretie, Tomáš svoju neveru, ostatní útek, ticho a strach.
Vtedy sa v miestnosti zmenil vzduch.

Nebolo počuť kroky, ani vŕzganie dverí. Len zrazu stál medzi nimi.

Ježiš.

Ježiš stál medzi nimi živý a pokojný, príliš skutočný na spomienku, tieň či predstavu vyvolanú zúfalstvom. Na jeho tvári už bolesť nemala posledné slovo.
„Pokoj vám," povedal.

Nik sa nepohol. Niektorí cúvli, iní klesli na kolená. Peter si zakryl tvár rukami. Ján sa rozplakal bez hlasu. Tomáš hľadel, akoby sa mu v jednom okamihu rozpadol celý svet, ktorý si vystaval na pochybnosti.
Ježiš zdvihol ruky. V ich zápästiach boli stopy po klincoch. Potom si odhrnul rúcho a ukázal bok, z ktorého ešte pred niekoľkými dňami vytiekla krv a voda.
„Som to ja," povedal ticho. „Nedotýkate sa sna. Nedotýkate sa márnej nádeje. Dotýkate sa toho, čo smrť nedokázala zadržať."
Tomáš pristúpil ako človek, ktorý sa bojí vlastného poznania. Chcel sa dotknúť rany, no ruka sa mu zastavila vo vzduchu. Všetka jeho vzdorovitá istota sa zlomila.
„Pán môj," zašepkal, „a Boh môj."

Ježiš sa naňho pozrel bez výčitky.

„Uveril si, lebo si videl. Ale prídu tí, ktorí neuvidia, a predsa v nich bude horieť ten istý oheň."

Potom si sadol medzi nich, akoby sa vrátil z krátkej cesty, a nie z ríše smrti. Prosil ich o jedlo. Podali mu kus pečenej ryby a trochu chleba. Jedol pred nimi, pomaly, obyčajne, a práve tá obyčajnosť bola hrozivejšia než zázrak. Lebo duch neje. Sen neláme chlieb. Spomienka nepozerá človeku do očí.

Keď dojedol, začal im hovoriť o Písme. O Mojžišovi, o prorokoch, o slovách, ktoré počúvali celý život, ale až teraz sa im otvorili ako brány. Hovoril im, že Syn človeka musel zostúpiť až tam, kam sa ľudia najviac boja pozrieť, aby im ukázal, že ani tam Boh nestratil vládu nad svetom.

„Mysleli ste si, že kríž je koniec," povedal. „Ale kríž bol miesto, kde sa ľudská moc vyčerpala až do dna. Tam, kde človek ukázal, čo dokáže urobiť Bohu, Boh ukázal, čo dokáže urobiť človeku: odpustiť mu."

Neskôr odišli na sever, k vode, kde ich kedysi prvý raz povolal. Tiberiadské more bolo pokojné a noc nad ním ležala ako tmavý závoj. Peter povedal, že ide loviť ryby, a ostatní šli s ním. Celú noc hádzali siete, no nič nechytili.

Na úsvite stál na brehu muž.

„Deti," zavolal, „máte niečo jesť?"

„Nemáme," odpovedali.

„Hoďte sieť napravo od lode."

Urobili to. Sieť sa naplnila tak prudko, že ju nevládali vytiahnuť. Ján vtedy zbledol a pozrel na Petra.

„To je Pán."

Peter sa bez rozmýšľania vrhol do vody. Brodil sa k brehu, akoby sa v každom kroku chcel dostať späť pred tú noc, keď trikrát povedal, že ho nepozná.

Na brehu už horel oheň. Na uhlíkoch ležala ryba a chlieb. Ježiš stál pri plameni a tvár mu osvetľovalo ranné svetlo. Mária Magdaléna bola neďaleko neho. Mlčala, no jej mlčanie bolo iné než mlčanie ostatných. Nebolo v ňom zahanbenie ani strach. Skôr tiché poznanie, akoby od začiatku vedela, že smrť nebola miestom, kde sa ich príbeh skončí.

Jedli spolu. Nik sa ho neodvážil spýtať: „Kto si?" Lebo všetci vedeli.

Keď dojedli, Ježiš sa obrátil k Petrovi.

„Šimon, syn Jánov," povedal, „miluješ ma viac ako títo?"

Peter sklopil oči.

„Pane, ty vieš, že ťa mám rád."

Ježiš prikývol.

„Pas moje baránky."

Oheň zapraskal. Peter zdvihol zrak, ale Ježiš sa ho spýtal znova:

„Šimon, syn Jánov, miluješ ma?"

Petrovi sa zachvel hlas.

„Áno, Pane. Ty vieš, že ťa mám rád."

„Pas moje ovce."

Tretí raz sa Ježiš opýtal:

„Šimon, syn Jánov, máš ma rád?"

Vtedy Petra zabolelo všetko, čo sa v ňom ešte tvárilo ako uzdravené. Tri otázky padali do troch zapretí. Tri odpovede sa dvíhali z troch rán.
„Pane," povedal Peter, „ty vieš všetko. Ty vieš, že ťa mám rád."

Ježiš sa naňho pozrel dlho a vážne.

„Pas moje ovce."

A vtedy Peter pochopil, že odpustenie nie je zabudnutie. Je to zverenie úlohy človeku, ktorý už vie, aký je slabý.

Potom ich Ježiš zaviedol na vrch. Stáli tam jedenásti, Mária Magdaléna a niekoľkí ďalší, ktorí kráčali za nimi od Galiley až po Jeruzalem. Pod nimi sa rozprestierala zem, ktorá mala ešte dlho zostať rozdelená medzi ríše, kňazov, kupcov, meče a strach. Nad nimi sa otvorilo nebo, no nie ako únik, skôr ako pripomenutie, že svet nie je uzavretý do svojich krutostí.
Ježiš povedal:

„Daná mi je moc, ktorú mi ľudia nemohli vziať, lebo mi ju nedali. Choďte teda a učte národy. Nie mečom. Nie strachom. Nie túžbou vládnuť. Učte ich vidieť. Učte ich milovať pravdu viac než vlastné výhody. Učte ich odpúšťať, ale nie slúžiť lži. Krstite ich do života, v ktorom človek už nepatrí len sebe."
Niektorí padli na kolená. Niektorí plakali. A niektorí ešte stále pochybovali, lebo aj pred zázrakom zostáva ľudské srdce ľudským srdcom.
Ježiš k nim pristúpil bližšie.

„Nebudem s vami tak, ako som bol," povedal. „Ale budem s vami po všetky dni, v každom človeku, ktorý sa prebudí zo spánku vlastného strachu. Budem vo vedomí, ktoré spozná samé seba. Budem v každom, kto pochopí, že Božie kráľovstvo neprichádza ako palác z oblakov, ale ako svetlo vnútri človeka."
Potom sa obrátil k Márii Magdaléne.

Nebolo v tom gesto učiteľa k učeníčke. Bolo v tom niečo staršie, hlbšie, tichšie. Ako keď sa dve rieky po dlhom putovaní znova nájdu v jednom koryte. Mária k nemu pristúpila a na okamih sa ich ruky dotkli. Peter to videl. Ján tiež. Nik nepovedal nič.
Ježiš pozrel na Petra naposledy.

„Ty zostaň pri stáde," povedal mu. „Budeš ich držať pohromade, keď sa rozutekajú. Budeš im pripomínať chlieb, oheň a more. Budeš im hovoriť, že som vstal."
Peter chcel niečo namietnuť, ale Ježiš ho zastavil pohľadom.

„A ty," obrátil sa k Jánovi, „nesieš slovo. Zachovaj, čo si videl, ale ešte viac to, čo si pochopil."
Potom povedal všetkým:

„Nie všetko, čo sa začne Bohom, musí byť pred očami sveta. Sú diela, ktoré rastú skryté. Sú semená, ktoré musia padnúť ďaleko od chrámov, ďaleko od trónov, ďaleko od tých, čo by ich chceli vlastniť.“
Mária Magdaléna stála pri ňom a vietor jej pohol vlasmi. V jej tvári nebolo prekvapenie. Skôr súhlas človeka, ktorý už poznal cestu.

„Príde čas,“ pokračoval Ježiš, „keď sa narodia ľudia, ktorí nebudú niesť moje meno ako zástavu, ale moje vedomie ako plameň. Nebudú vládnuť svetu z palácov. Budú ho meniť tým, že uvidia ďalej než ostatní. Budú sa rodiť medzi národmi, v rôznych dobách, v telách obyčajných ľudí. A vždy, keď sa svet priblíži k priepasti, niektorí z nich si spomenú.“
Učeníci nerozumeli všetkému. Možno ani nemohli. Slová, ktoré počuli, boli väčšie než ich životy.
Na nebi sa pohol jasný oblak. Nie ako voz, ktorý by ho mal odniesť pred ich očami, ale ako závoj, ktorý mal zakryť cestu, ktorú ešte nesmeli poznať. Ježiš zdvihol ruky a požehnal ich.
„Buďte mojimi svedkami,“ povedal. „Až po kraj zeme.“

Potom ustúpil do svetla.

Niektorí videli, ako ho oblak vzal z dohľadu. Niektorí by prisahali, že vystúpil nahor. Iní, najmä Ján, si do konca života neboli istí, či sa nebo v tej chvíli otvorilo nad nimi, alebo v nich.
Keď sa svetlo stratilo, zostali stáť na vrchu a hľadeli do prázdna.

Dvaja muži v bielom sa objavili pri nich ako tichá odpoveď na otázku, ktorú sa nik neodvážil vysloviť.
„Prečo hľadíte do neba?“ povedal jeden z nich. „Ten, ktorý odišiel, sa nestratil. Len vstúpil do cesty, ktorú ešte neviete sledovať.“
Peter sa obrátil späť k ostatným. Na tvári mal slzy, ale aj pevnosť, ktorú predtým nemal.

„Poďme,“ povedal. „Máme pásť jeho ovce.“

A ďaleko od nich, tam, kde sa cesta strácala medzi skalami a ranným svetlom, kráčali dve postavy bok po boku. Muž a žena. Nie ako tí, ktorí utekajú pred svetom, ale ako tí, ktorí nesú jeho budúcnosť v tichosti, aby ju raz svet našiel v sebe.
Za nimi zostávali Jeruzalem, kríž, prázdny hrob, oheň na brehu a stádo, ktoré bolo zverené Petrovi.
Pred nimi bola cesta, po ktorej sa nemali písať knihy hneď.

A predsa sa po nej malo raz zrodiť nové pokolenie ľudí — nie mocnejších telom, nie bohatších majetkom, ale jasnejších vedomím. Ľudí, ktorí si budú pamätať bez

toho, aby vedeli odkiaľ. Ľudí, ktorí v rozhodujúcich chvíľach dejín pocítia v sebe tichý hlas:
Prebuď sa.

Lebo kráľovstvo sa nezačína na tróne.

Začína sa v človeku, ktorý si uvedomí, že si uvedomuje a odvodí z toho správne dôsledky.

Časť II: Rozdelenie jedného zločinu

15. 30 mien

Peniaze nemajú úmysel.

Nedokážu nenávidieť, závidieť ani túžiť po pomste. Nevedia, či kupujú chlieb, liek, hlas politika alebo budúcu smrť. Poznajú iba smer, hodnotu a účet, na ktorom sa na chvíľu zastavia.
Úmysel im dáva človek.

A človek sa už dávno naučil, ako peniaze oddeliť od vlastného mena.

Kael Thorne prijal Ariena v tej istej miestnosti, v ktorej sa stretli prvýkrát. Vysoko nad Nitrou, za stenou z tmavého skla. Mesto pod nimi svietilo ako obrovská sieť nervov. Dopravné línie sa pohybovali medzi vežami, rieka odrážala svetlá a v diaľke sa nad obzorom dvíhal orbitálny prstenec.
Na stole medzi nimi nebolo nič.

Kael položil dlaň na jeho povrch.

Objavila sa mapa Elarionu.

Štyridsať štátov.

Tridsať aktívnych mien.

Stovky bánk.

Tisíce fondov, nadácií, správcovských spoločností, právnych kancelárií a vlastníckych registrov, ktoré sa navzájom poznali len natoľko, nakoľko im to prikazoval zákon.
„Čo v tom vidíte?“ spýtal sa Kael.

Arien sa zahľadel na mapu.

„Rozdrobenosť.“

„Politik by povedal rozmanitosť.“

„Bankár by povedal príležitosť.“

Kael sa pousmial.

„Preto som vás pozval.“

Dotkol sa jednej zo severných oblastí. Objavila sa mena Severného zväzu. Potom otvoril štát na južnom súostroví. Therinith. Jeho register chránil vlastníkov fondov prísnejšie než osobné zdravotné údaje vlastných občanov.
Medzi nimi sa vytvorila línia.

Platba odišla zo severu ako investícia do technologického rozvoja. V Therinithe ju prijal fond bez verejne známeho vlastníka. Odtiaľ pokračovala do iného štátu ako úver. Neskôr sa vrátila do Únie ako kapitál súkromnej nadácie.
Rovnaké peniaze.

Tri právne podoby.

Štyri účely.

Ani jedno meno.

„Únia vidí začiatok," povedal Kael. „Therinith vidí správcu. Ďalší štát vidí úver. Únia pri návrate vidí zahraničnú investíciu. Každý údaj je správny."
„A celok nevidí nikto."

„Celok je nebezpečný pojem. Politici ho nemajú radi."

Kael pohybom ruky otvoril ďalšie toky. Boli ich stovky. Niektoré smerovali k dopravným spoločnostiam, iné k médiám, politickým nadáciám, výskumným centrám a poisťovniam.
Jedna línia viedla do Karského pásu, kde sa už tretí rok viedla vojna medzi dvoma štátmi o prístup k energetickým ložiskám.
„Dodávate im zbrane," povedal Arien.

Kael sa ani nepohol.

„Jedna spoločnosť, v ktorej má fond spravovaný mojím domom menšinový podiel, dodáva jednej strane obranné zariadenia."
„A druhej?"

„Úvery na obnovu poškodených miest."

Arien sa pozrel naňho.

„Obnova ešte nezačala."

„Práve preto sú podmienky výhodné."

Kael zatvoril vojnovú vrstvu. Urobil to bez hanby, ale aj bez pýchy. Ako človek, ktorý presúva dokument z jednej časti stola do druhej.
„Nehovorím vám to preto, aby som vás ohromil," povedal. „Chcem, aby ste pochopili prostredie. Moc sa neskrýva tak, že zmizne. Rozdelí sa na časti, ktoré samostatne pôsobia prijateľne."
„A čo odo mňa očakávate?"

„Rámec.“

„Na čo?“

„To určíte vy.“

Arien sa odvrátil k mestu.

Od ich prvého stretnutia premýšľal o tom, čo vlastne chce. Jeho myšlienky sa stále vracali k Jesairovi, Mareii a zlatému kruhu, no nedokázal ich pred Kaelom vysloviť v tejto podobe. Zneli by malé. Osobné. Smiešne.
Chcel, aby sa Mareia dozvedela, že odišla od človeka, ktorý bol väčší, než dokázala pochopiť.

Chcel, aby Jesair prestal stáť pred ľuďmi ako morálna odpoveď na otázku, ktorú ešte nikto poriadne nepoložil.
Chcel, aby sa Aureliáni prestali dívať na svet očami starého príbehu, podľa ktorého im v dejinách patrilo zvláštne miesto.
Ale predovšetkým chcel, aby sa niečo zlomilo.

Nie všetko.

Len toľko, aby ľudia prestali veriť, že Jesair Davion dokáže ukázať cestu, po ktorej sa dá bezpečne kráčať.
„Biologická bezpečnosť,“ povedal Arien.

Kael zostal nehybný.

„Pokračujte.“

„Tri vetvy Elarionu sa biologicky líšia. Medicína s tým pracuje, ale politicky sa o tom hovorí opatrne. Príliš opatrne. Nikto nevie, čo by sa stalo, keby vzniklo zdravotné riziko, ktoré by jednu vetvu zasiahlo výrazne viac než ostatné.“
„Chcete také riziko skúmať?“

Arien sa obrátil.

„Chcem skúmať pripravenosť civilizácie.“

Kael sa usmial.

Nie preto, že mu uveril.

Preto, že ocenil formuláciu.

„Na to potrebujete výskum.“

„Údaje.“

„Laboratóriá.“

„Výpočtovú kapacitu.“

„Politické krytie.“

„Nie krytie. Nezávislé projekty s legitímnym účelom.“

Kael sa oprel o operadlo.

„A čo bude ich spoločným účelom?“

Arien mlčal o sekundu dlhšie, než bolo potrebné.

„Spoločný účel nebudú poznať.“

Na mape Elarionu stále svietilo tridsať mien.

Každá mala vlastnú hodnotu, vlastné pravidlá, vlastnú históriu a vlastné hranice. Medzi nimi sa peniaze menili tak často, až sa zdalo, že s každým kurzom strácajú kúsok minulosti.

Kael mapu zväčšil.

„Projekt sa nesmie financovať ako projekt,“ povedal. „Musí sa financovať ako množstvo potrieb, ktoré spolu zdanlivo nesúvisia.“

„Koľko spoločností?“

„To závisí od toho, koľko otázok chcete položiť.“

„A konečníí vlastníci?“

„Niektorí budú existovať iba pre registre. Iní nebudú verejne známi. Ďalší budú fondy vlastnené fondmi.“

„Kto to bude riadiť?“

„Nikto.“

Arien sa naňho pozrel.

Kael pokračoval:

„Vy budete vedieť, čo potrebujete. Každý účastník dostane iba vlastnú úlohu. Financovanie zabezpečia ľudia, ktorí nebudú poznať obsah. Právnici budú poznať zmluvy, nie výsledky. Výskumníci budú poznať otázky, nie pôvod otázok. Laboratóriá budú poznať materiál, nie celú súvislosť. Ak vytvoríte jedno centrum, vytvoríte miesto, ktoré možno nájsť.“

„A ak centrum nebude?“

„Potom nebude existovať nič, čo by sa dalo odhaliť jedným vyšetrovaním.“

Arien sa znovu pozrel na tridsať mien.

„Koľko z nich použijeme?“

Kael pokrčil plecami.

„Dosť na to, aby sa každá inštitúcia dívala iným smerom.“

Peniaze nemali úmysel.

V tú noc však dostali smer.

A smerovali k rane, ktorá ešte nemala meno.

16. Rana dostáva rozpočet

Arien pracoval tri dni bez toho, aby opustil byt.

Nezatváral závesy. Nitra pred ním prechádzala z rána do večera, z večera do noci a z noci späť do studeného svetla. Na stole sa hromadili iba prázdne nádoby od nápojov. Všetko ostatné existovalo vo vrstvách nad pracovnou plochou.
Najskôr napísal názov:

Program planetárnej biologickej odolnosti.

Díval sa naň tak dlho, až ho zmazal.

Príliš veľký.

Príliš jednotný.

Príliš viditeľný.

Namiesto jedného programu vytvoril zoznam samostatných otázok.

Ako sa líši imunitná odpoveď troch elarionských vetiev?

Aké dedičné znaky vplývajú na odolnosť voči neznámym biologickým rizikám?

Ako rýchlo dokážu zdravotné systémy odhaliť netypické zhluky ochorení?

Ako možno chrániť genetické archívy pred zneužitím?

Ako sa mení spoločenská stabilita pri nerovnomernom zásahu rôznych populačných skupín?

Ako možno pomocou biologickej umelej inteligencie predvídať nové zdravotné riziká?

Každá otázka bola legitímna.

Niektoré boli dokonca naliehavé.

Arien ich rozdelil medzi dvadsaťtri projektov.

Potom dvadsaťtri projektov medzi jedenásť oblastí.

Údaje.

Modelovanie.

Etika.

Výpočtová kapacita.

Zdravotné simulácie.

Výskum dlhovekosti.

Právne rámce.

Krízová logistika.

Genetická ochrana.

Komunikácia verejného rizika.

Odolnosť infraštruktúry.

Ani v jednej časti nebolo napísané, že výsledky sa majú spojiť.

To bolo iba v jeho hlave.

Na štvrtý deň prišiel človek z domu Thorne. Nemal pri sebe meno, ktoré by Arienovi niečo hovorilo. Predstavil sa iba ako finančný koordinátor.
Bol mladší, než Arien čakal. Tvár mal takú obyčajnú, až pôsobila ako profesionálna vlastnosť.

„Pán Thorne žiada predbežný rozsah," povedal.

Arien mu sprístupnil zoznam projektov.

Koordinátor ich prechádzal bez otázok. Nezaujímala ho biológia. Pri každom projekte sa pýtal len na to, aký typ inštitúcie ho môže vykonať, akú formu financovania možno použiť a či potrebuje prístup k chráneným údajom.
„Toto je výskum dedičnej odolnosti?" spýtal sa pri jednej položke.

„Áno."

„Môže ho financovať nadácia pre dlhovekosť."

„Netýka sa dlhovekosti."

„Bude sa jej týkať v žiadosti."

Arien sa zamračil.

„Výsledok musí byť použiteľný."

„Výsledok bude taký, aký potrebujete. Verejný dôvod bude taký, aký potrebuje poskytovateľ údajov."
Pri ďalšom projekte sa zastavil.

„Simulácie zdravotnej reakcie. To môže ísť cez poisťovacie konzorcium."

„Prečo by to platili poisťovne?"

„Pretože potrebujú vedieť, aké rezervy by si vyžiadala nerovnomerná epidémia."

„Potrebujem biologický model, nie poistný."

„Oni dostanú poistný výstup. Vy dostanete biologickú prílohu."

Koordinátor prešiel k ďalšej položke.

„Veľká výpočtová kapacita."

„Biologická AI."

„Thaeron.“

„Prečo?“

„Energetické tarify. Výpočtové komplexy tam majú prebytok výkonu a slabší verejný dohľad nad zahraničnými objednávateľmi.“
Arien sledoval, ako sa jeho myšlienky menia na účtovné kategórie.

Čosi, čo ešte pred niekoľkými dňami existovalo iba ako neurčitá túžba poškodiť Jesaira, dostávalo rozpočtové riadky, časové odhady a právne formy.
Rana dostávala rozpočet.

Rozpočet nepoznal položku nenávisť.

Pomsta v ňom nemala vlastný riadok.

Obsahoval služby, audity, licencie, výskumné granty a prenájom výpočtovej kapacity.

Človek mohol čítať celý dokument a nenájsť v ňom nič, za čo by sa musel hanbiť.

„Aký bude celkový objem?“ spýtal sa Arien.

Koordinátor uviedol číslo.

Bolo vyššie, než čakal.

„To bude viditeľné.“

„Nie ako celok.“

„Niekto môže porovnať príjemcov.“

„V rôznych štátoch? V rôznych menách? Pod rôznymi účelmi? Nie bez dôvodu na vyšetrovanie.“

„A ak dôvod vznikne?“

„Potom už bude neskoro.“

Koordinátor to povedal pokojne, bez zlomyseľnosti. Ako opis časového nesúladu medzi dvoma systémami.
Arien sa odvrátil.

Na vedľajšej vrstve mal stále uloženú Mareiinu poslednú správu.

Osobné rozhodnutia nikdy nezostávajú osobné.

Napísal jej tú vetu ako hrozbu, no v posledných dňoch sa mu začala javiť ako zákon.
Mareia urobila osobné rozhodnutie. Odišla. Vybrala si život bez neho.
Jesair urobil osobné rozhodnutie. Vstal v sále a vyslovil myšlienku.

Kael urobil osobné rozhodnutie. Otvoril finančné chodby.

A Arien teraz robil svoje.

Každé rozhodnutie sa dotýkalo ďalších ľudí.

Rozdiel bol iba v dosahu.

„Pán Thorne má ešte jednu otázku," povedal koordinátor.

„Akú?"

„Aký je prijateľný výsledok?"

Arien sa k nemu pomaly obrátil.

„Výskumu?"

„Projektu."

Prvýkrát pocítil váhanie.

Predstavil si Jesaira chorého. Nie mŕtveho. Len slabého. Zbaveného tej pokojnej istoty, ktorá ostatných priťahovala. Predstavil si Aureliánov, ako musia prosiť štáty o ochranu. Predstavil si verejnosť, ktorá sa prestane pýtať na transparentnosť a začne sa báť biologických rozdielov.

Predstavil si Mareiu, ako pochopí, že Jesair nie je nedotknuteľný.

„Dôkaz zraniteľnosti," povedal.

Koordinátor čakal.

„Čej?"

„Aureliánov."

„A Jesaira Daviona?"

Arien mlčal.

To stačilo.

Koordinátor uzavrel dokument.

„Prvý rámec bude pripravený do desiatich dní."

Keď odišiel, v byte zostalo ticho.

Arien otvoril jeden z aureliánskych zdravotných archívov, ktorý bol verejne prístupný na akademické účely. Neboli v ňom mená ani osobné záznamy. Iba populačné údaje, historické ochorenia a opis zlatého kruhu ako dedičného fenotypu.

Čítal o ňom ako o biologickej vlastnosti.

Čítal o zlatom kruhu zbavenom významu znamenia.

Svetlo duše sa v texte nespomínalo.

Zostal iba súbor znakov, ktoré sa dali merať.

To ho upokojilo.

Človek sa ľahšie rozhodne ublížiť symbolu, keď ho najprv premení na údaj.

17. Nadácie ochrany

Prvá nadácia vznikla pred sedemnástimi rokmi.

Volala sa Nadácia ochrany budúcich generácií a jej cieľom bolo podporovať výskum, ktorý mal zabrániť prenosu dedičných ochorení na deti.
Verejnosť ju poznala vďaka príbehom rodín, ktorým pomohla zaplatiť liečbu.

Jej predstavitelia vystupovali v školách, nemocniciach a politických diskusiách. Každý rok zverejňovala správu plnú fotografií detí, lekárov a výskumníkov.
Nikde v nej nebolo meno Kael Thorne.

Nadáciu vlastne nikto nevlastnil. Mala správnu radu, zakladateľský kapitál, externých audítorov a zmluvu so správcom majetku. Správca patril fondu v Therinithe. Fond zastupovala právna kancelária. Kancelária konala podľa pokynov ďalšieho správcu.
Na konci reťazca nebolo meno.

Bolo tam právo rozhodovať.

Kael nepotreboval byť vlastníkom nadácie. Stačilo, že ľudia, ktorí rozhodovali o jej peniazoch, vedeli, koho telefonát sa neodmieta.
Druhá nadácia chránila zdravotnícke systémy pred budúcimi pandémiami.

Tretia podporovala bezpečný vývoj umelej inteligencie.

Štvrtá sa venovala etike genetických údajov.

Piata pomáhala regiónom poškodeným vojnou v Karskom páse.

Každá mala dobrý názov.

Moc sa rada oblieka do slov, proti ktorým sa ťažko namieta.

Ochrana.

Bezpečnosť.

Budúcnosť.

Deti.

Mier.

Nikto nezakladá Nadáciu pre neviditeľný vplyv.

Nerai Sael sedela vo Vrste a pozerala na platbu, ktorá bola príliš malá na vážny prípad a príliš zvláštna na to, aby ju zatvorila.
Pochádzala z jednej z prevádzok Vesty.

Nie priamo.

Analytický prehľad vyznačil tri úhrady z okolia Vesty do nadácií na ochranu zdravia. Každá mala zákonný účel. Nerai upútalo ich načasovanie a to, ako podobne vyzerali napriek odlišným platcom.

„Myslíš si, že reštaurácia financuje genetický výskum?“ spýtal sa Taren Voss.

„Nemyslím si nič.“

„To je tvoj najčastejší názor.“

Nerai zväčšila časovú os.

„Nejde o túto jednu platbu. Pozri na ostatné prevádzky.“

Taren si sadol vedľa nej.

Na časovej osi sa opakovalo niečo iné: krátko po každej takejto úhrade nasledovala nová výskumná žiadosť.

„Vesta podporuje veľa dobrých vecí,“ povedal Taren.

„Vesta priamo nepodporuje nič,“ povedala Nerai. „Dary posielajú spoločnosti, ktoré žijú z jej prevádzok.“

„To je menej vhodné na verejnú správu.“

„Prečo sa nové výskumné žiadosti objavujú práve po týchto daroch?“

„Daňové plánovanie.“

„Možno.“

„Budovanie povesti.“

„Možno.“

„Niekto vo Veste má výčitky svedomia.“

Nerai sa naňho pozrela.

„To je zatiaľ najmenej pravdepodobné vysvetlenie.“

Taren otvoril údaje o nadáciách.

Všetky boli legálne.

Dary boli priznané v štátoch, kde sa priznať museli. V iných boli zverejnené iba súhrnne. Nadácie uvádzali účel výdavkov, no nie vždy konečných príjemcov. Výskumné granty podliehali ochrane obchodného a akademického tajomstva.

„Môžeme požiadať o zoznam projektov,“ povedal Taren.

„Nie o všetky zmluvy.“

„Nie.“

„Ani o zadania.“

„Nie.“

„Ani o konečných donorov.“

„V niektorých štátoch nie.“

Nerai sa oprela.

„Tak čo vlastne uvidíme?“

„To, čo nám zákon dovolí vidieť.“

„Zákon nám dovolí vidieť názov nadácie, verejný účel a celkový objem podpory. Neuvidíme, kto rozhodol, komu sa zaplatilo a akú otázku mal výskum zodpovedať.“

Taren chvíľu mlčal.

„Stále nemáme dôvod predpokladať zločin.“

„Viem.“

„Ani Vesta nemusí byť zdrojom nelegálnych peňazí.“

„Viem.“

„A nadácie môžu robiť presne to, čo tvrdia.“

„Aj to viem.“

Taren sa na ňu pozrel s miernym úsmevom.

„Tak prečo vyzeráš, akoby si už chcela niekoho zatknúť?“

„Lebo všetko môže byť nevinné a napriek tomu to niekto usporiadal.“

Na pracovnej ploche sa objavila odpoveď jednej z bánk. Odmietla poskytnúť úplnú históriu platieb, pretože nebolo preukázané podozrenie zo závažného trestného činu.

Nerai si správu prečítala dvakrát.

Potrebovali vidieť finančný tok, aby zistili, či existuje dôvod na podozrenie.

A potrebovali dôvod na podozrenie, aby smeli vidieť finančný tok.

Taren ukázal na jeden z projektov podporených nadáciou.

„Pozri.“

Grant dostalo výskumné centrum v Aurioli. Zaoberalo sa dedičnými mechanizmami regenerácie tkanív u Aureliánov.

„To môže byť výskum dlhovekosti,“ povedal.

„Môže.“

„Veď o tom teraz hovoria všetci.“

Medicína bola blízko k zásadnému prelomu. Experimentálne terapie už dokázali výrazne spomaľovať starnutie, obnovovať poškodené orgány a predlžovať život. Každý výskum aureliánskej regenerácie mohol byť legitímnou súčasťou cesty k životu bez prirodzeného konca.

Nerai však tú inú otázku ešte nepoznala.

„Označ všetky biologické projekty," povedala.

„Na základe čoho?"

„Na základe zdroja financovania."

„Ten nie je rovnaký."

„Formálne nie."

„Nerai."

„Iba ich označ. Nezačíname vyšetrovanie. Hľadáme opakovanie."

Taren poslúchol.

Pred nimi sa objavilo deväť projektov.

Genetická regenerácia.

Imunitná odolnosť.

Biologické modelovanie.

Bezpečnosť zdravotných archívov.

Simulácia regionálnej epidémie.

Ochrana výpočtových systémov.

Krízová komunikácia.

Poisťovacie riziko pri populačne nerovnomernom ochorení.

Etické používanie genetických údajov.

Samostatne spolu nesúviseli.

Spolu pôsobili ako časti otázky, ktorú zatiaľ nikto nevyslovil.

Nerai otvorila spis Vesta a pridala novú poznámku:

Možné financovanie koordinovaných výskumných oblastí prostredníctvom zdanlivo nezávislých nadácií. Spoločný účel neurčený.

Systém od nej žiadal odhad rizika.

Neurčené.

Klikla na potvrdenie.

„Vieš, čo je zvláštne?" povedal Taren.

„Veľa vecí."

„Nadácia pre pomoc Karskému pásu má rovnakého správcu ako nadácia pre biologickú bezpečnosť."

Nerai otvorila záznam.

Bola to pravda.

Jedna nadácia financovala poľné nemocnice a pomoc utečencom.

Druhá zdravotné simulácie.

Správca ich majetku bol ten istý fond z Therinithu.

„A ten fond?“ spýtala sa.

Taren skontroloval register.

„Konečný vlastník chránený.“

Nerai sa pozrela na spleť línií.

Na jednej strane vojna.

Na druhej biologický výskum.

Medzi nimi peniaze bez mena.

V tej chvíli ešte netušila, že sa pozerá na dve budúce časti vlastného prejavu pred Konventom.

Videla iba nadácie.

A každá z nich tvrdila, že niečo chráni.

18. BIO-AI bez nenávisti

Biologická umelá inteligencia nemala tvár.

V starých filmoch dávali strojom oči, hlas a spôsob pohybu podobný človeku. Ľudia sa potrebovali dívať na inteligenciu ako na bytosť, aby jej mohli dôverovať alebo sa jej báť.
Skutočné systémy už podobné divadlo nepotrebovali.

BIO-AI, ku ktorej Arien získal prístup, existovala v rozložených výpočtových centrách na Thaerone. Nemala jedno jadro ani jedno miesto. Využívala modely živých systémov, medicínske archívy, anonymizované genetické údaje, históriu ochorení a simulácie biologických procesov.
Dokázala nachádzať vzťahy, ktoré by ľudskému tímu trvali celé roky.

Používala sa pri vývoji liečby.

Pri regenerácii orgánov.

Pri predpovedaní dedičných rizík.

Pri ochrane budúcich generácií.

Nebola zlá.

To bolo na nej najnebezpečnejšie.

Arien k nej nepristupoval priamo. Každá jeho otázka prichádzala cez inú organizáciu a mala iný deklarovaný účel.
Jedna nadácia sa pýtala na rozdiely v imunitnej odpovedi.

Výskumné centrum dlhovekosti žiadalo identifikovať mechanizmy, ktoré u niektorých Aureliánov zrýchľovali obnovu poškodených buniek.
Poisťovacie konzorcium chcelo modelovať nerovnomerný priebeh hypotetickej epidémie.

Etická komisia požadovala analýzu rizík spojených s kombinovaním genetických a zdravotných dát.
BIO-AI odpovedala na každú otázku oddelene.

Netušila, že odpovede dostáva ten istý človek.

Arien sedel pred pracovnou plochou a skladal ich.

Najprv prichádzali všeobecné výsledky. Štatistické rozdiely, populačné modely, neistoty a varovania pred nesprávnou interpretáciou.
Potom sa objavili hlbšie súvislosti.

Niektoré biologické znaky spojené so zlatým kruhom sa zároveň dotýkali regulácie obranných reakcií organizmu. Neznamenalo to slabosť. Väčšina Aureliánov bola zdravá a v niektorých oblastiach dokonca odolnejšia než ostatné vetvy.
Ale každá výhoda mala okraj.

Každý systém, ktorý reagoval rýchlejšie, mohol za určitých okolností reagovať príliš prudko.

Arien čítal výsledky bez pohybu.

Stroj mu neponúkal zbraň.

Ponúkal mu mapu zraniteľnosti.

Pri každej odpovedi boli upozornenia.

Údaje sú populačné.

Model má vysokú mieru neistoty.

Výsledky nesmú byť použité na diskrimináciu.

Pred akýmkoľvek praktickým využitím je potrebné etické a právne posúdenie.

Arien upozornenia nezmazal.

Len ich ukladal oddelene od výsledkov.

Neskôr sa spojil s vedúcou jedného výskumného tímu. Jej obraz sa objavil nad stolom. Bola Selenitka stredného veku, s pokojnou tvárou človeka, ktorý väčšinu života pracoval s chorobami a naučil sa nevyslovovať istotu príliš rýchlo.
„Vaše otázky sa rozširujú," povedala.

„Projekt sa vyvíja."

„Začínali sme pri regenerácii."

„Regenerácia súvisí s imunitou."

„A imunita s epidemickým rizikom?"

„Každá liečba dlhovekosti môže meniť reakciu na nové ochorenia."

Vedkyňa prikývla, ale nevyzerala presvedčene.

„Kto je konečným zadávateľom?"

„Nadácia ochrany budúcich generácií."

„To je donor. Pýtam sa, kto bude výsledky používať."

„Zdravotné autority."

„Ktoré?"

„Podľa potreby."

„To nie je odpoveď."

Arien sa na ňu pozrel.

„Je to planetárny preventívny výskum. Výsledky budú zdieľané po ukončení právneho posúdenia.“

„Prečo teda pracujeme s oddelenými zadaniami?“

„Pretože jednotlivé dátové zdroje podliehajú rôznym režimom.“

To bola pravda.

Vedkyňa mlčala.

„BIO-AI nám odmietla niektoré kombinované simulácie,“ povedala napokon.

„Prečo?“

„Vyhodnotila ich ako príliš citlivé.“

„Aké simulácie?“

„Také, ktoré by mohli ukázať, ako by konkrétna populačná skupina reagovala na úzko definované biologické ohrozenie.“

„Veď práve to potrebujeme vedieť, ak ju chceme chrániť.“

„Možno. Ale systém nepozná váš úmysel.“

Arien sa takmer usmial.

„Potom nech posúdi otázku, nie človeka.“

„Otázka sa dá položiť mnohými spôsobmi.“

„Rozdeľte ju.“

Vedkyňa stuhla.

„Prosím?“

„Ak je kombinácia citlivá, nech jednotlivé tímy preveria samostatné aspekty. Jeden populačný rozdiel. Druhý zdravotnú reakciu. Tretí kapacitu systémov. Nepotrebujú vytvárať spoločný model.“

„A kto ho vytvorí?“

Arien neodpovedal priamo.

„Nie je vašou úlohou chrániť Elarion pred budúcimi rizikami?“

„Je.“

„Ako ho chcete chrániť pred niečím, čo odmietnete pochopiť?“

Vedkyňa sklopila zrak k vlastným údajom.

Bola to otázka, ktorú vedci neznášali. Pripomínala im, že opatrnosť možno vždy obviniť zo zbabelosti a zvedavosť z nezodpovednosti.

„Budeme potrebovať nové etické stanovisko,“ povedala.

„Nadácia ho zabezpečí.“

„Nezávislé.“

„Samozrejme.“

Spojenie sa skončilo.

O dva dni vydala etická kancelária stanovisko, že oddelené skúmanie populačných reakcií je prípustné, ak výsledky nebudú spojené bez ďalšieho schválenia.
Arien dokument prečítal.

Bol presný.

Bol prísny.

A bol nepoužiteľný proti človeku, ktorý nemal v úmysle o ďalšie schválenie požiadať.

BIO-AI nemala nenávisť.

Nemala dôvod ublížiť Aureliánom.

Nevedela, kto je Jesair ani prečo Arien pri jeho mene cíti tlak pod hrudnou kosťou.

Len odpovedala na otázky.

Nenávisť nevstúpila do jej výpočtov.

Vstúpila do výberu otázok.

19. Laboratória bez mapy

Prvé laboratórium stálo pri pobreží Améniе a skúmalo regeneráciu tkanív.

Druhé sa nachádzalo v severnom štáte, ktorý mal jednu z najlepších medicínskych univerzít na Elarione. Zaoberalo sa populačnými rozdielmi v imunitných reakciách.
Tretie bolo na orbitálnom prstenci. Testovalo bezpečnosť biologických senzorov pre uzavreté thaeronské mestá.
Štvrté sa nachádzalo na Thaerone a poskytovalo výpočtovú kapacitu.

Piate nebolo laboratóriom v bežnom zmysle. Bola to poisťovacia analytická spoločnosť, ktorá modelovala ekonomické následky zdravotných kríz.
Šieste skúmalo právne možnosti mimoriadnych opatrení pri neznámej epidémii.

Ani jeden z týchto tímov nepracoval na pandémii.

Aspoň nie podľa dokumentov, ktoré mal pred sebou.

Vedci v Améniі dostali anonymizované vzorky a otázku o regenerácii. Netušili, že podobné biologické znaky skúma iný tím zo strany imunity.
Severné laboratórium analyzovalo reakčné mechanizmy organizmu. Nevedelo, že jeho výstupy bude niekto porovnávať s údajmi o zlatom kruhu.
Orbitálny tím pracoval na senzoroch. Myslel si, že chráni obyvateľov Thaeronu pred zavlečením neznámych ochorení.
Poisťovací analytici počítali nemocničné kapacity, výpadky výroby a náklady na izoláciu regiónov. Nevideli biologické údaje.
Právnici pripravovali všeobecnú štúdiu o právomociach štátov počas zdravotnej núdze.

Každý poznal svoj kus.

Nikto nemal mapu.

Arien ju mal.

Na jeho pracovnej ploche sa jednotlivé výstupy skladali do vrstiev. Ešte nevytvárali hotový mechanizmus. Boli skôr súborom možností, hraníc a slabých miest.
Niektoré výsledky si odporovali.

Iné boli nepresné.

Niektoré laboratóriá odmietli pokračovať bez ďalších podkladov. Iné žiadali čas.

Arien začínal byť netrpezlivý.

Kael nie.

„Výskum má vlastný rytmus,“ povedal počas jedného z ich stretnutí.

„Potrebujem výsledky, nie rytmus.“

„Potrebujete, aby výsledky neviedli k vám.“

Kael otvoril mapu financovania. Počet spoločností sa od ich posledného stretnutia zdvojnásobil.

„Toto je zbytočne komplikované,“ povedal Arien.

„Komplikovanosť je cena za neviditeľnosť.“

„Každý ďalší sprostredkovateľ môže hovoriť.“

„O čom? Pozná iba vlastnú zmluvu.“

Kael ukázal na pravidelné príjmy jednej z nadácií. Nepriamo prichádzali zo siete Vesta a rástli aj v mestách, kde reštaurácie nevykazovali viac zákazníkov.

„Prečo Vesta?“ spýtal sa Arien.

„Pretože hotovostný podnik dokáže prijímať peniaze bez toho, aby každý príjem mal konkrétneho odosielateľa.“

„Odkiaľ tie peniaze pochádzajú?“

Kael sa naňho pozrel.

„Potrebujete to vedieť?“

Arien chvíľu mlčal.

„Nie.“

„Tak sa nepýtajte.“

Na ďalšej časti mapy sa objavil tok z Karského pásu.

„A toto?“

„Zisk.“

„Z vojny.“

„Z obchodu.“

„Dodávateľské spoločnosti dodávajú technológie vláde uznanej medzinárodnými dohodami.“

„A nadácia potom lieči ľudí, ktorých tie technológie zranili.“

Kael sa oprel dozadu.

„Svet má rád rovnováhu.“

Arien k nemu pocítil odpor.

Nie morálny. Skôr osobný. Kael hovoril o utrpení bez jediného záchvevu, ako keby ľudia boli iba ďalšou premennou. Arien si stále potreboval vysvetľovať, prečo to

robí. Potreboval Jesaira, Mareiu, Aureliánov, starú nespravodlivosť a vlastné ponížení.

Kael nepotreboval nič.

Stačil mu mechanizmus.

„Kedy sa projekt uzavrie?“ spýtal sa Kael.

„Ešte nemáme výsledný model.“

„Pýtam sa, kedy sa skončí financovanie.“

„Keď budem vedieť, či je možné vytvoriť obmedzené zdravotné riziko.“

Kaelov pohľad sa zmenil.

„Obmedzené.“

„Áno.“

„Geograficky?“

„Populačne.“

Kael zostal ticho.

Arien pokračoval:

„Nemá ísť o zničenie civilizácie. Má ísť o krízu dostatočnú na to, aby odhalila, že Aureliáni nie sú výnimoční. Že ich biologické dedičstvo nie je dar bez ceny. Že Jesair nedokáže zachrániť vlastných ľudí.“

„A čo ostatné vetvy?“

„Model má byť selektívny.“

„Má byť?“

Arien sa zamračil.

„Bude.“

Kael sa pozrel na mapu laboratórií.

„Príroda nerada rešpektuje politické ciele.“

„Preto používame BIO-AI.“

„Stroj môže vypočítať pravdepodobnosť. Nemôže uzavrieť svet okolo vášho úmyslu.“

Arien sa naklonil dopredu.

„Vy ste chceli zastaviť Jesaira.“

„Chcel som zastaviť jeho myšlienku.“

„Bez Jesaira nebude mať hlas.“

„Mučeníci mávajú silnejší hlas než živí ľudia.“

Arien vstal.

„Nebude mučeníkom. Bude mužom, ktorý sľuboval svetlo a nevedel ochrániť ani vlastnú vetvu.“

Kael sledoval jeho tvár.

„Stále to robíte kvôli nemu.“

„Robím to kvôli rovnováhe Elarionu.“

„Samozrejme.“

To slovo znelo ako urážka.

Arien odišiel bez rozlúčky.

V tú istú noc sa v jednom z laboratórií skončila ďalšia séria simulácií. Vedúca tímu si prečítala výsledky a označila ich ako nejednoznačné. Odporučila ďalší výskum a prísnejší dohľad.
Jej správu prijala nadácia.

Nadácia ju odovzdala poradenskej spoločnosti.

Poradenská spoločnosť vytvorila skrátenú verziu pre zadávateľa.

K Arienovi sa dostali tabuľky.

Varovanie zostalo v prílohe.

Nikto neklamal.

Nikto nezmenil výsledky.

Pravda iba prešla cez dostatočný počet rúk, až z nej zostalo presne to, čo človek na konci potreboval vidieť.
Laboratóriá pracovali ďalej.

Každé pod vlastným svetlom.

Medzi nimi bola tma.

A v tej tme držal mapu jediný človek.

20. Mareiino podozrenie

Mareia Lioren si prvú žiadosť nevšimla.

Týkala sa anonymizovaných údajov o aureliánskych mechanizmoch regenerácie. Výskumný projekt mal riadne schválenie, etické stanovisko aj financovanie známej nadácie.
Podobných žiadostí prešli zdravotnými archívmi stovky.

Medicína sa menila rýchlejšie než zákony, ktoré ju regulovali. Výskumníci hľadali spôsob, ako zastaviť starnutie, obnovovať poškodené orgány a predĺžiť život na hranicu, ktorú si predchádzajúce generácie nevedeli predstaviť.
Aureliánske rodové údaje boli v tomto výskume mimoriadne cenné.

Niektoré ich línie mali neobvykle účinné regeneračné mechanizmy. Iné nízky výskyt určitých ochorení. Rodové archívy siahali stovky rokov do minulosti a poskytovali presnosť, akú bežné zdravotné databázy nemali.
Mareia prvú žiadosť schválila.

Druhú dostala o deväť dní neskôr.

Prišla z iného štátu a týkala sa imunitných odchýlok pri nových terapiách dlhovekosti.

Aj tá mala všetky potrebné dokumenty.

Tretia žiadosť skúmala bezpečnosť biologických údajov.

Štvrtá populačné rozdiely pri zdravotných krízach.

Piata bola právnou štúdiou a nežiadala samotné údaje, iba opis podmienok, za ktorých by sa dali sprístupniť počas mimoriadnej situácie.
Mareia by ich pravdepodobne nevnímala ako celok, keby pri piatej žiadosti nenašla rovnakú nezvyčajnú formuláciu ako pri prvej.
Časovo stabilné dedičné ukazovatele s preukázateľnou väzbou na rodové línie.

Nebola to odborná chyba.

Ani výnimočné spojenie.

Zvláštne bolo, že ho použili dve organizácie, ktoré podľa dokumentov nemali nič spoločné.

Mareia otvorila staršie žiadosti.

Formulácia sa objavila v troch.

Vždy v inej časti.

Raz v popise dát.

Raz v právnom odôvodnení.

Raz v technickej prílohe.

Ako veta, ktorú niekto rozdelil a vložil do rôznych dokumentov.

Nasledujúce hodiny porovnávala metadáta. Nie obsah chránených analýz. Na ten nemala oprávnenie. Videla iba kto žiadal, aký typ údajov požadoval, kto vydal stanovisko a aký bol oficiálny účel.
Jednotlivé projekty spájali aureliánske rodové línie, regeneráciu, imunitu a reakciu na krízové zdravotné podmienky.
Mareia si vytvorila súkromnú mapu.

Nebola finančná ako Neraina.

Bola biologická.

Na jednom konci stáli rodové archívy.

Na druhom hypotetická zdravotná kríza.

Medzi nimi otázky, ktoré sa k sebe približovali bez toho, aby sa niekde dotkli.

„Zase pracuješ neskoro.“

Jesairov hlas zaznel za ňou.

Mareia sa strhla. Nepočula ho vojsť.

Stál vo dverách malej archívnej pracovne. Na sebe mal jednoduchý tmavý odev a v ruke dve nádoby s teplým nápojom.
„Ako si sa sem dostal?“

„Dvere.“

„Do chránenej časti archívu.“

„Do vstupnej miestnosti. Sem si ma pustila ty.“

Pozrela na stôl. Pri sústredení si nevšimla oznámenie.

Jesair jej podal nápoj.

„Nerai tvrdí, že keď zabudneš jesť, treba ti priniesť niečo, čo sa aspoň tvári ako jedlo.“

„Rozprávate sa o mne?“

„Iba v otázkach planetárnej bezpečnosti.“

Mareia sa pousmiala, no rýchlo zvážnela.

Jesair sa pozrel na vrstvy nad stolom.

„Čo sa deje?“

„Neviem.“

„To znie ako Nerai.“

„Možno je to rodinná vlastnosť.“

Sadol si oproti nej.

Jesair sa v posledných týždňoch stal častejším hosťom zdravotných a občianskych rokovaní. Jeho prejav v Nitre sa šíril ďalej. Pozývali ho do debát, na univerzity a verejné zhromaždenia. Niektorí v ňom už videli vodcu hnutia, ktoré ešte nemalo meno.

On to odmietal.

Čím viac odmietal, tým viac ľudí mu dôverovalo.

„Ukáž mi to,“ povedal.

Mareia mu vysvetlila jednotlivé žiadosti. Jesair počúval bez toho, aby ju prerušil.

„Môžu spolu súvisieť?“ spýtal sa.

„Všetko môže spolu súvisieť, keď sa človek dostatočne dlho pozerá.“

„To nebola odpoveď.“

„Môžu. Ale neviem ako.“

„Rovnaký zadávateľ?“

„Nie.“

„Rovnaká nadácia?“

„Nie.“

„Rovnaké laboratórium?“

„Nie.“

„Tak čo je rovnaké?“

Mareia ukázala na biologické oblasti.

„Smer.“

Jesair čakal.

„Predstav si, že sa niekto nepýta jednu otázku,“ pokračovala. „Namiesto toho položí každému inú časť. Jedného sa spýta, ako funguje regenerácia. Druhého, ako sa líši imunitná reakcia. Tretieho, ktoré znaky sa dedia v konkrétnych rodových líniách. Štvrtého, ako by zdravotný systém reagoval na nerovnomernú epidémiu.“

„Čo by z toho získal?“

„To závisí od otázky, ktorú pozná iba on.“

Jesair sa zahľadel na mapu.

„Myslíš si, že niekto hľadá slabosť Aureliánov?“

Mareia neodpovedala hneď.

„Myslím si, že príliš veľa ľudí dostáva zaplatené za skúmanie vecí, ktoré by sa dali zneužiť týmto spôsobom.“
„Od koho?“

„To nevidím.“

Mareia zatvorila časť údajov a pozrela sa naňho.

V mäkkom svetle pracovne bol zlatý kruh v jeho očiach takmer neviditeľný. Iba tenká línia, ktorú by si človek bez pozornosti nevšimol.
Arien ho nenávidel.

Tá myšlienka prišla náhle.

Mareia si spomenula na jeho tvár v byte, na ruku zovretú okolo jej zápästia, na spôsob, akým vyslovil Jesairovo meno.
Potom na správu.

Osobné rozhodnutia nikdy nezostávajú osobné.

„Mareia?“

„Arien.“

Jesair sa nepohol.

„Čo s ním?“

„Neviem.“

„Myslíš si, že za tým stojí?“

„Nemám dôvod myslieť si to.“

„Ale napadlo ti to.“

„Áno.“

Jesair chvíľu mlčal.

„Pretože pracuje vo finančných štruktúrach?“

„Pretože vidí ľudí ako mechanizmy. A pretože keď odišiel hnev z jeho hlasu, začala som sa ho báť viac.“
Jesair položil nádobu na stôl.

„Mali by sme to povedať Nerai.“

„Bez dôkazu?“

„Nie ako obvinenie.“

„Poznám svoju sestru. Keď jej ukážeme otázku bez dôkazu, začne hľadať dôkaz.“

„To je hádam jej práca.“

Mareia sa naňho pozrela.

„A ak sa mýlim?“

„Potom nájde nič.“

„Hľadanie nikdy nenájde úplné nič. Vždy poškodí aspoň trochu dôvery.“

Jesair prikývol.

„Preto jej nehovor o Arienovi. Ukáž jej projekty.“

Mareia sa znova pozrela na mapu.

„A čo ak sú všetky nevinné?“

„Potom ich preveríme a spis zavrieme. Bez mien pacientov.“

„Zdravotné údaje nechcem premeniť na dôkazný materiál pre každého,“ povedala Mareia.

„Súhlasím. Nerai pošli iba verejnú časť.“

„Ale tvoja veta už žije vlastným životom. Ľudia ňou ospravedlňujú veci, ktoré si nemyslel.“

„Viem.“

„Niektorí chcú zverejniť aj zdravotné údaje politikov. Iní hovoria, že súkromie je len úkryt vinných.“

Jesair sklonil hlavu.

„Možno som tú hranicu nevyslovil dosť presne.“

„Vyslovil. Ľudia iba počujú tú časť, ktorú potrebujú.“

Na chvíľu medzi nimi zostalo ticho.

Mareia potom zatvorila všetky vrstvy okrem zoznamu projektov.

„Pošlem jej iba názvy, žiadateľov a verejné zdroje financovania.“

„A otázku.“

„Akú?“

Jesair sa pozrel na zhasnutú mapu.

„Kto platí, aby sa tieto oddelené veci raz stretli?“

Mareia pripravila správu.

Adresát: Nerai Sael.

Predmet: Možná súvislosť medzi výskumnými žiadosťami.

Do textu napísala:

Nejde o dôkaz nesprávneho konania. Potrebujem však vedieť, či majú tieto projekty spoločný finančný pôvod alebo spoločné osoby s rozhodovacím právom.

Samostatne dávajú zmysel. Spolu sa pýtajú otázku, ktorú nechcem vysloviť skôr, než budem vedieť, kto ju položil.
Pripojila zoznam.

Pred odoslaním zaváhala.

Jesair sa jej nedotkol. Nepovedal, čo má urobiť.

Len tam zostal.

Mareia správu odoslala.

V budove Vrstvy sa pri Nerainom mene rozsvietilo upozornenie.

O niekoľko tisíc kilometrov ďalej laboratórny systém uzavrel jednu z čiastkových analýz. Výsledok sa automaticky odoslal nadácii, ktorá ho financovala.
Na Thaerone sa dokončila výpočtová úloha bez mena konečného zadávateľa.

V Therinithe schválil správca fondu ďalšiu platbu.

V jednej z prevádzok Vesty niekto vložil hotovosť, ktorú banka označila za bežnú tržbu.

A Arien Korveth sedel sám vo svojom byte a sledoval, ako sa pred ním približujú línie, ktoré nikde inde netvorili spoločnú mapu.
Ešte neexistovala choroba.
Choroba ešte nemala prvú horúčku.
Žiadne mesto ešte nezatvorili a nijaká rodina nemusela opustiť blízkeho za priehľadnou stenou nemocničnej izolácie.
Zatiaľ existovali iba peniaze.
Otázky.
Údaje.
Výpočty.
A množstvo nevinných ľudí, z ktorých každý vykonal jednu malú časť práce bez toho, aby poznal vetu, do ktorej bude raz vložená.
Katastrofa ešte nemala telo.
Mala však už účtovníctvo.

21. Test slepoty

Nerai si Mareiinu správu otvorila sedem minút po jej prijatí.

Bola ešte vo Vrste. Väčšina pracovníkov už odišla a na chodbách zostali iba nočné analytické tímy, bezpečnostné systémy a ľudia, ktorí si nedokázali vysvetliť, prečo ich nejaká otázka odmieta nechať odísť domov.
Nerai patrila k posledným.

Správu prečítala raz.

Potom druhýkrát.

Pri treťom čítaní odstránila Mareiino meno a nechala pred sebou iba zoznam projektov.

Výskum regenerácie.

Imunitné odchýlky.

Dedičné populačné znaky.

Bezpečnosť genetických údajov.

Reakcia zdravotných systémov na nerovnomernú epidémiu.

Právne podmienky mimoriadneho prístupu k rodovým archívom.

Každá položka mala vlastného žiadateľa, vlastný účel a vlastné financovanie. Ani jedna nevytvárala dôvod na podozrenie. Niektoré otázky dokonca patrili k najdôležitejším otázkam modernej medicíny.
Nerai si otvorila finančné vrstvy.

Model ukázal rozdielnych formálnych platcov. Pri každom projekte však zostalo skryté práve to pole, ktoré by Nerai dovolilo porovnať rozhodovaciu moc nad peniazmi.

Každá medzera mala iný právny dôvod. Keď jednu vetvu vedela sledovať cez verejný kontrakt, ďalšia sa končila v chránenom fonde. Výpočtová plocha ich zobrazila vedľa seba, no chýbajúce údaje si nesmela domyslieť.
Nerai spojila všetky dostupné vrstvy.

Na stole sa objavila mapa.

Nevyzerala ako mapa zločinu.

Vyzerala ako rozbité sklo.

„Stále tu si?“

Taren Voss stál vo dverách s plášťom prehodeným cez rameno.

„Už nie," povedala Nerai. „Práve som odišla domov."

Taren vošiel.

„A toto je tvoj spôsob odchodu?"

„Ticho."

Pozrel na mapu.

„Čo hľadáme?"

„Neviem."

„Výborne. Moja obľúbená kategória."

Nerai mu poslala Mareiin zoznam bez sprievodného textu.

Taren sa posadil a pomaly prešiel jednotlivé položky.

„Všetko zdravotný výskum."

„Nie všetko."

„Dobre. Zdravotný výskum, právne analýzy a modelovanie kríz."

„Čo ich spája?"

„Aureliáni."

„Presnejšie."

Taren sa zamyslel.

„Dedičné znaky Aureliánov."

„Ešte presnejšie."

Chvíľu bolo ticho.

Potom ukázal na časovú os.

„Nie sú to iba vlastnosti. Je tu aj reakcia systému."

Nerai prikývla.

„Niekto sa nepýta len na to, akí sú Aureliáni. Pýta sa aj na to, ako ich bude civilizácia sledovať počas zdravotnej krízy."

Taren sa oprel.

„To môže byť ochranný výskum."

„Môže."

„Môže to súvisieť s terapiami dlhovekosti."

„Môže."

„Môže to byť príprava na prirodzenú epidémiu."

„Môže."

„A môže to byť aj to, čo si nechcela povedať.“

Nerai sa naňho pozrela.

Taren ukázal na Mareiinu poslednú vetu.

„Otázka, ktorú nechce vysloviť.“

Nerai zatvorila správu.

„Nemáme právo začínať od najhoršieho vysvetlenia.“

„Ale máme právo overiť ho.“

„Len ak máme údaje.“

„A máme?“

Nerai sa pozrela na tmavé miesta mapy.

„Máme údaje o tom, že údaje nevidíme.“

Vrstva vedela porovnávať finančné pohyby medzi štátmi, ale nemohla si svojvoľne otvoriť všetky účty. Pri každom chránenom toku potrebovala právny dôvod. Pri každom fonde inú žiadosť. Pri každom štáte inú právnu formuláciu.
Jedna otázka sa tak mohla rozpadnúť na dvadsať žiadostí.

Každá žiadosť potrebovala vlastné odôvodnenie.

A odôvodnenie bolo presne to, čo Nerai zatiaľ nemala.

„Skús rovnaké osoby s rozhodovacím právom,“ povedala.

Taren spustil porovnanie členov správnych rád, externých poradcov, audítorov a správcov fondov.
Systém našiel tisíce prepojení.

Niektoré boli významné.

Väčšina nie.

Rovnakí audítori pracovali pre stovky nadácií. Rovnaké právne kancelárie zastupovali polovicu medzinárodných fondov. Správcovia sedeli vo viacerých radách, pretože práve to bola ich profesia.
Čím viac údajov otvorili, tým viac súvislostí našli.

A čím viac súvislostí našli, tým ťažšie bolo rozlíšiť, ktorá z nich niečo znamená.

„Toto je problém Vrstvy,“ povedal Taren. „Keď sa pozeráš na celú planétu, každý človek je od každého vzdialený len niekoľko zmlúv.“
„Preto nehľadáme spojenie.“

„Čo teda?“

„Smer.“

Nerai zmenila zobrazenie.
Odstránila mená spoločností.
Odstránila názvy projektov.
Odstránila štáty.
Zostali len druhy nakupovaných služieb.
Prístup k rodovým údajom.
Biologické výpočty.
Laboratórne overenia.
Zdravotné senzory.
Modelovanie reakcie nemocníc.
Analýza právomocí počas mimoriadnej situácie.
Posudzovanie spoločenskej reakcie na nerovnomerné zdravotné riziko.
Taren prestal žartovať.
„Takto to vyzerá horšie.“
„Takto to vyzerá inak.“
„Keby sme vedeli, že to platí jeden človek—“
„Nevieme.“
„Keby sme vedeli, že výsledky niekto spája—“
„Nevieme.“
„Keby sme vedeli, na čo ich použije—“
„Nevieme.“
Nerai zavrela oči.
V hlave počula Jesairovu vetu z konferencie.
Podiel nemožno vypočítať naslepo.
Vtedy hovoril o UBI.
O hodnote.
O spravodlivosti.
Teraz pred ňou ležala iná vec, ktorú sa spoločnosť pokúšala vypočítať naslepo.
Nebezpečenstvo.
„Požiadajme o zrýchlené sprístupnenie konečných vlastníkov,“ povedal Taren.
„Na základe čoho?“
„Súbehu projektov.“

„Súbeh nie je trestný čin.“

„Rizika zneužitia genetických údajov.“

„Žiadne zneužitie sme nepreukázali.“

„Tak čo máme robiť?“

Nerai neodpovedala.

O tri planétne časové pásma ďalej sedel Arien Korveth pred správou, ktorá mala názov taký nezaujímavý, že by ju väčšina ľudí neotvorila.
Analýza oneskorenej koordinácie zdravotníckych inštitúcií pri populačne nerovnomerných rizikách.
Správu vypracovala spoločnosť z Xanosu, ktorá sa špecializovala na krízové riadenie. Jej analytici nikdy nevideli biologické výsledky ani aureliánske rodové údaje. Dostali iba hypotetický scenár.
Neznáme ochorenie.

Viac štátov.

Nerovnomerné zastúpenie v jednej dedičnej populácii.

Rozdielne pravidlá ochrany údajov.

Rozdielne zdravotné systémy.

Rozdielne politické kultúry.

Ich úlohou bolo zistiť, ako dlho bude trvať, kým Elarion pochopí, že nejde o náhodný geografický zhluk.
Analytici svoju prácu považovali za verejnú službu.

Chceli nájsť slabé miesta systému skôr, než ich nájde skutočná choroba.

Výsledok bol nepríjemný.

Zdravotnícke stroje by si nerovnováhu všimli skoro.

Nemocnice by ju však videli len vo vlastných pacientoch.

Rodové archívy by zaznamenali rast prípadov v určitých líniách, no bez zákonného dôvodu by ich nesmeli prepojiť s verejnými zdravotnými dátami.
Štáty by váhali zdieľať nespracované údaje.

Niektoré preto, aby chránili pacientov.

Iné preto, aby chránili vlastnú povesť.

Politici by odmietali vysloviť názov genetickej vetvy, kým by nemali potvrdenie z viacerých nezávislých zdrojov.
Po dávnych sporoch o diskrimináciu bolo takéto pravidlo pochopiteľné.

V modelovanom prípade však znamenalo stratu času.

Arien čítal odhadované intervaly.

Prvé strojové podozrenie.

Prvá regionálna správa.

Prvé medzištátne upozornenie.

Prvé verejné pomenovanie dedičnej súvislosti.

Medzi prvým a posledným bodom bola medzera.

Niekoľko dní.

V niektorých modeloch viac.

Arien sa oprel.

Každý prvok systému robil presne to, na čo bol vytvorený.

Umelá inteligencia rozpoznávala vzorce a lekári chránili pacientov.

Zákony chránili súkromie.

Chyba vznikla až v ich súhre.

Stroj rozpoznával vzorce.

Lekár chránil pacienta.

Archív chránil rodinu.

Úradník chránil zákonnosť.

Politik chránil spoločnosť pred panikou.

A práve z týchto ochrán vznikol čas, v ktorom sa nikto neodvážil vysloviť celú pravdu.

Na okraji správy bolo upozornenie analytikov:

Nerovnomernosť zásahu nesmie byť bez ďalšieho overenia interpretovaná ako príčinná väzba na dedičnú identitu. Predčasné označenie populačnej skupiny môže vyvolať stigmatizáciu, násilie alebo odmietnutie zdravotnej pomoci.

Arien sa pri tej vete zastavil.

Bola morálne správna.

A užitočná.

Kael prišiel bez ohlásenia.

Vstúpil do Arienovho bytu, akoby mu patril nielen priestor, ale aj čas ľudí, ktorí v ňom žili.

Arien správu nezatvoril.

Kael si prečítal názov.

„Modelovanie reakcie?“

„Bezpečnostný audit.“

„Samozrejme.“

Kael prešiel výsledky.

Jeho tvár sa nemenila, no čítal pomalšie, než bývalo zvykom.

„Zdravotnícke systémy si to všimnú,“ povedal.

„Všimnú.“

„Skoro.“

„Stroje áno.“

„Potom váš plán nefunguje.“

Arien ukázal na ďalšiu časť.

„Všimnúť si nie je to isté ako konať.“

Kael sa zahľadel na časovú os.

„Takže netestujete chorobu.“

„Nie.“

„Testujete odvahu inštitúcií pomenovať, čo vidia.“

Arien sa pousmial.

„Testujem ich pravidlá.“

„Pravidlá sú výsledkom minulých zlyhaní.“

„A budú príčinou budúceho.“

Kael sa k nemu obrátil.

„Dávajte si pozor, aby ste si nezamieňali slabosť systému s ospravedlnením vlastného úmyslu.“

„Vy ste ma naučili, že systém nemá úmysel.“

„Nemá. Vy áno.“

Arien zavrel správu.

„Prečo ste prišli?“

Kael naňho chvíľu hľadel.

„Nadácie dostali otázky z Vrstvy.“

Arienove prsty sa zastavili nad stolom.

„Aké otázky?“

„Zatiaľ všeobecné. Koneční vlastníci. Prepojenia správcov. Súbeh financovania.“

„Nerai.“

„Pravdepodobne.“

„Vie niečo?“

„Vie, že nevidí.“

Arien vstal.

„To nestačí.“

„Niekedy je vedomie vlastnej slepoty začiatkom videnia.“

„Môžete ju zastaviť?“

„Môžem spomaliť odpovede. Nemôžem zakázať úradu klásť otázky bez toho, aby som tým prezradil, že sa ich bojím.“
Arien prešiel k oknu.

Pod ním sa rozprestierala Nitra. Tisíce svetiel, milióny ľudí, systémy, ktoré merali dopravu, energiu, výrobu, počasie, zdravie a bezpečnosť.
Civilizácia, ktorá videla takmer všetko.

A nevedela, že práve niekto meria, ako dlho jej potrvá pochopiť vlastnú smrť.

„Mareia,“ povedal Arien.

Kael neodpovedal.

„Musela to začať ona.“

„Prečo?“

„Pozná rodové archívy.“

„Pozná aj vás.“

Arien sa k nemu prudko obrátil.

Kael pokračoval pokojne:

„Keď človek pozná násilníka, niekedy vidí jeho úmysel skôr než analytik.“

„Nie som násilník.“

Kael sa naňho pozrel.

Nebolo v tom pohŕdanie.

To bolo horšie.

„Nie som,“ zopakoval Arien.

„Potom vám nebude prekážať, ak sa na vaše rozhodnutia niekto pozrie.“

„Moje rozhodnutia sú chránené.“

„Presne na to sa spoliehate.“

Kael odišiel.

Arien zostal pred oknom.

Na pracovnej ploche sa znovu otvorila analýza.

Niekoľko dní.

Toľko času mala civilizácia stratiť medzi tým, čo uvidí, a tým, čo si dovolí povedať.

Vo Vrste zatiaľ Nerai poslala prvé žiadosti.

Do Therinithu.

Do Xanosu.

Do dvoch štátov Améníe.

Na správu thaeronských výpočtových uzlov.

Každá obsahovala inú právnu formuláciu, pretože každý štát uznával iný dôvod na sprístupnenie chránených údajov.

Prvé odpovede prišli ešte v tú noc.

Projekt je v súlade s miestnymi zákonmi.

Konečný vlastník nepodlieha zverejneniu.

Obchodný vzťah je chránený.

Výpočty neobsahovali údaje umožňujúce priamu identifikáciu osoby.

Nie je preukázané bezprostredné riziko.

Taren si ich čítal jednu po druhej.

„Všetci majú pravdu.“

„Áno,“ povedala Nerai.

„A predsa tomu neveríš.“

Nerai sa pozrela na Mareiinu biologickú mapu a svoju finančnú mapu.

Ležali vedľa seba.

Nesmeli sa úplne spojiť, pretože medzi nimi stáli zákony chrániace zdravie, majetok, výskum, obchod a súkromie.

Každý zákon chránil niečo, čo si ochranu zaslúžilo.

Nerai si prvýkrát položila otázku, ktorú bude o niekoľko rokov opakovať pred celou planétou:

Čo sa stane, keď sa všetky naše ochrany spoja do úkrytu pre človeka, pred ktorým mali chrániť?

Na odpoveď bolo ešte skoro.

Arien však už odpoveď poznal.

Vznikne čas.

Nie veľa.
Len dosť.

22. Výnimky

Každý zákon má hranicu.

A takmer každá hranica má dvere.

Niekedy sa volajú naliehavý verejný záujem.

Niekedy výskumná nevyhnutnosť.

Niekedy ochrana života.

Niekedy bezpečnosť štátu.

Dvere nevznikajú preto, aby nimi prechádzali zločinci. Vznikajú preto, že nijaký zákon nedokáže predvídať všetky okolnosti, v ktorých by jeho dôsledné dodržanie spôsobilo viac škody než úžitku.
Keď horí nemocnica, záchranár nežiada každého pacienta o súhlas s prenosom zdravotných údajov.

Keď hrozí epidémia, laboratóriá si môžu vymeniť informácie rýchlejšie než počas bežného výskumu.
Keď zlyhá životne dôležitý systém na Thaerone, technici dostanú dočasný prístup k údajom, ktoré by za normálnych okolností nevideli.
Výnimka bola spôsob, akým zákon priznal, že život je zložitejší než pravidlo.

Kael Thorne vedel, že dvere majú ešte jednu vlastnosť.

Možno ich otvoriť z oboch strán.

V právnej kancelárii na južnom okraji Nitry sedelo deväť odborníkov. Nevedeli, že pracujú pre Kaela. Formálne ich najala Nadácia planetárnej zdravotnej odolnosti, aby pripravili všeobecný rámec spolupráce medzi výskumnými organizáciami počas budúcej biologickej krízy.
Zadanie bolo rozdelené.

Prvá skupina skúmala podmienky prístupu k anonymizovaným rodovým údajom.

Druhá mimoplanetárny prenos výskumných výstupov.

Tretia zodpovednosť laboratórií, ktoré vykonávajú iba čiastkové overenia.

Štvrtá ochranu obchodného tajomstva pri vývoji zdravotníckych systémov.

Piata právomoci štátov pri izolácii ohrozených oblastí.

Nič z toho nebolo nezákonné.

Naopak.

Po skúsenostiach so staršími epidémiami boli podobné analýzy žiadané. Elarion mal množstvo technológií, ale jeho právne systémy stále vznikali v časoch, keď sa choroby pohybovali pomalšie než rozhodnutia vlád.
Vedúcou právneho tímu bola Ilyra Senn.

Bola Selenitka a celý život sa venovala zdravotnému právu. V mladosti prišla o otca počas regionálnej epidémie, pri ktorej dve nemocnice odmietli zdieľať údaje, pretože sa nevedeli dohodnúť na právnom základe.
Verila, že zlé pravidlo môže zabíjať rovnako ako choroba.

Preto prijala prácu.

„Našou úlohou," povedala tímu počas prvého stretnutia, „je zabrániť tomu, aby si v čase krízy štyridsať štátov navzájom posielalo formuláre, zatiaľ čo ľudia zomierajú."
Nikto v miestnosti proti tomu nemohol namietať.

Po niekoľkých týždňoch vznikol rámec dočasných výnimiek.

Prístup k údajom mal byť obmedzený na konkrétny účel.

Každé použitie sa malo zaznamenať.

Údaje sa nesmeli spájať nad rozsah povolenia.

Výsledky mali byť anonymizované.

Výnimky mali zaniknúť po skončení projektu.

Ilyra pridala ešte jednu podmienku.

Ak viacero projektov skúma vzájomne súvisiace časti jedného populačného alebo zdravotného rizika, musí existovať orgán, ktorý posúdi ich súhrnný účel.
Formuláciu vložila do návrhu a odoslala zadávateľovi.

O dva dni sa jej dokument vrátil.

Podmienka bola preformulovaná.

Ak je preukázané, že viacero projektov riadi rovnaký zadávateľ a sledujú spoločný účel, príslušný orgán môže posúdiť ich súhrnné riziko.
Ilyra si obe vety položila vedľa seba.

Rozdiel bol malý.

V jej verzii stačilo, aby projekty objektívne smerovali k jednej veci.

V novej verzii bolo najprv potrebné preukázať spoločného zadávateľa.

Práve to však rozdelená vlastnícka štruktúra znemožňovala.

„Kto zmenil túto časť?" spýtala sa.

Administrátor otvoril históriu dokumentu.

„Externý pripomienkovateľ nadácie."

„Meno?“

„Chránené zmluvou.“

„Právnik?“

„Poradca pre medzinárodné investície.“

Ilyra sa oprela.

„Investície nemajú čo pripomienkovať zdravotné výnimky.“

„Tvrdí, že pôvodná formulácia môže poškodiť nezávislý výskum tým, že spojí nesúvisiace projekty.“
To bol rozumný argument.

Ak by každý podobný výskum automaticky podliehal spoločnému preverovaniu, mohlo by to viesť k centralizácii údajov, spomaleniu medicíny a podozrievaniu vedcov len preto, že skúmajú rovnakú oblasť.
Ilyra zmenu odmietla.

Nadácia ju vrátila s novým odôvodnením.

Ilyra odmietla znovu.

Na tretí raz jej oznámili, že spornú časť vyčlenia do ďalšej etapy.

Zvyšok rámca bol schválený.

Nebola odstránená ochrana.

Iba odložená.

V budove Vrstvy dostala Nerai odpoveď z prvého fondu.

Konečného vlastníka nebolo možné sprístupniť, pretože požadovaný údaj nebol nevyhnutný na posúdenie konkrétnej transakcie.
Z druhého štátu prišla odpoveď, že prepojenie medzi financovanými projektmi je príliš všeobecné.
Z Thaeronu oznámili, že výpočtové centrum pracovalo iba s anonymizovanými modelmi a konečného používateľa výstupov nepozná.
„Ako môže centrum nepoznať svojho klienta?“ spýtala sa Mareia.

Jej obraz sa vznášal nad Nerainým stolom. Bola doma, no za ňou zostali otvorené vrstvy rodových archívov. Aj ona opäť pracovala po noci.
„Pozná sprostredkovateľa,“ odpovedala Nerai.

„A sprostredkovateľ?“

„Pozná spoločnosť, ktorá si službu objednala.“

„A tá?“

„Konala pre nadáciu.“

„A nadácia?“

„Má správnu radu.“

„Nerai.“

„Neviem.“

Mareia sklopila oči.

„Takže sme sa nikam nedostali.“

„Dostali. Vieme, že najmenej štyri projekty použili rôzne organizácie, ale ich dokumenty obsahujú podobné formulácie. Vieme, že časť peňazí prešla cez fondy, ktoré sa objavili pri Veste. Vieme, že niektoré výpočty prebehli na Thaerone.“

„A vieme, že všetko môže byť nevinné.“

„Áno.“

„Arienovo meno?“

Nerai sa odmlčala.

„Nikde.“

Mareia prikývla, no úľava sa v jej tvári neobjavila.

„Povedz mi presne, prečo naňho myslíš,“ povedala Nerai.

„Už som ti to napísala.“

„Napísala si, že pozná ľudí ako mechanizmy.“

„Pozná.“

„To nestačí.“

„Viem.“

„Potrebujem konkrétne veci.“

Mareia vstala a prešla k oknu. Za ňou bolo vidieť nočnú Nitru a rieku rozdelenú svetlami mostov.

„Keď sme boli spolu, chcel vedieť všetko. Kde som. S kým som. Prečo som niečo povedala. Prečo som mlčala. Nešlo mu o informácie. Išlo mu o to, aby neexistovalo nič, čo by nemohol zaradiť do svojho obrazu.“

Nerai mlčala.

„Keď som odišla, najprv prosil,“ pokračovala Mareia. „Potom sa hneval. Potom ma obviňoval. A napokon prestal.“

„Prestal ťa kontaktovať?“

„Nie. Prestal znieť ako človek, ktorý chce niečo získať späť.“

„Ako teda znel?“

Mareia sa otočila.

„Ako človek, ktorý sa rozhodol, že raz pochopím.“

Nerai si tú vetu zapísala.

„Hovoril o Jesairovi?“

„Áno.“

„Vyhrážal sa mu?“

„Nie priamo.“

„Mareia.“

„Povedal, že ľudia ako Jesair sa tvária, že ich rozhodnutia patria všetkým, ale následky nechávajú niesť iných. Povedal, že raz sa ukáže cena aureliánskej výnimočnosti.“
Taren, ktorý sedel mimo obrazu, zdvihol hlavu.

Nerai mu pohľadom naznačila, aby mlčal.

„Prečo si mi to nepovedala skôr?“ spýtala sa.

„Lebo som nechcela, aby sa každé podozrenie ženy voči bývalému partnerovi zmenilo na vyšetrovanie. A pretože som sa bála, že iba prenášam vlastný strach na cudzie projekty.“
„Strach nie je dôkaz,“ povedala Nerai.

Mareia prikývla.

„Ale môže ukázať smer.“

„Áno.“

Nerai tú vetu vyslovila opatrne.

V jej práci existovali dva druhy omylov.

Prvým bolo podozrievať človeka, ktorý nič neurobil.

Druhým bolo odmietnuť podozrenie len preto, že pochádzalo z osobnej skúsenosti, ktorú nebolo možné premeniť na tabuľku.
Analytika mala chrániť pred predsudkami.

Nemala však predstierať, že ľudská znalosť násilia nemá hodnotu, kým sa násilie neobjaví v účtovníctve.
„Neotvorím vyšetrovanie Ariena,“ povedala Nerai. „Zatiaľ nie.“

Mareia stisla pery.

„Ale otvorím posúdenie spoločného rizika projektov. Bez jeho mena.“

„A ak ho systém neukáže?“

„Potom budem vedieť len to, čo viem teraz.“

„Že nevidíš.“

„Áno.“

Keď sa spojenie skončilo, Taren sa posunul bližšie.

„Myslíš si, že je to on.“

„Myslím si, že Mareia sa ho bojí z konkrétnych dôvodov.“

„To nebola odpoveď.“

„Pretože ju nemám.“

Nerai pripravila žiadosť o dočasné posúdenie rizikových väzieb.

Žiadala povolenie spojiť finančné metadáta, výskumné účely a verejné informácie o prístupe k aureliánskym archívom.
Žiadosť sa nemala dotknúť samotných zdravotných údajov.

Biologické výsledky mali zostať chránené.

Nerai chcela iba informáciu o tom, kto financoval otázky a kto získal právo výsledky spájať.

Žiadosť odoslala nadriadenej rade.

Odpoveď prišla ráno.

Nedostatočný právny základ.

Posudzované projekty patria do rôznych jurisdikcií a neexistuje dôkaz, že sledujú spoločný účel.
Nerai si vetu prečítala viackrát.

Neexistuje dôkaz, že sledujú spoločný účel.

Práve spoločný účel však nemohla dokázať bez toho, aby dostala právo projekty spojiť.

„Kruh,“ povedal Taren.

„Nie.“

Nerai vstala.

„Kruh má aspoň spoločný stred. Toto je systém, ktorý sa tvári, že stred neexistuje.“

V právnej kancelárii medzitým Ilyra Senn podpísala konečnú verziu rámca.

Nebola s ňou spokojná.

Do sprievodného stanoviska napísala:

Najväčším rizikom nie je jednotlivé zneužitie výnimky. Najväčším rizikom je súbeh viacerých zákonných výnimiek, ktorých spoločný účel nie je viditeľný žiadnej kontrolnej inštitúcii.
Stanovisko bolo uložené.

Nadácia ho prijala.

Právny rámec bol schválený.

Výnimky sa otvorili.

Každá pre dobrý dôvod.

Prvá umožnila výskumnému tímu prístup k ďalším anonymizovaným údajom.

Druhá dovolila preniesť výpočtové výstupy medzi Thaeronom a Elarionom bez zverejnenia obchodného modelu.
Tretia chránila totožnosť zadávateľa citlivého bezpečnostného auditu.

Štvrtá umožnila laboratóriám overovať čiastkové výsledky bez poznania celého projektu.

Piata pripravila logistické kapacity na budúcu zdravotnú núdzu.

Ani jedna výnimka neotvorila cestu ku katastrofe.

Otvorili ju až vtedy, keď sa postavili za seba.

Dvere.

Za dverami ďalšie dvere.

Za nimi ďalšie.

A na konci človek, ktorého meno nebolo napísané na žiadnom z kľúčov.

23. Posledná platba

Posledná platba bola najmenšia.

Posledná platba smerovala k oveľa prozaickejšiemu cieľu.

Jej príjemcom nebolo laboratórium, výpočtové centrum ani správca genetických údajov.

Neplatila biologický výskum, právnu analýzu ani zdravotnícke senzory.

Išlo o administratívny poplatok za aktiváciu pohotovostnej logistickej kapacity.

Suma bola nižšia než denné tržby väčšej prevádzky Vesty.

Platbu odoslala spoločnosť registrovaná v Saranstane.

Príjemcom bol dopravný koordinátor na orbitálnom prstenci.

Účel bol zákonný.

Rezervácia kapacity pre budúce zdravotnícke zásielky.

Takéto rezervácie používali nemocnice, poisťovne, štáty aj nadácie. Zaručovali, že v prípade krízy bude možné rýchlo presunúť vybavenie, lieky, diagnostické zariadenia alebo personál.
Nebolo na nej nič zvláštne.

Okrem toho, že bez nej by posledná časť Arienovej mapy zostala nepripojená.

Finančný koordinátor z domu Thorne mu poslal potvrdenie.

Všetky zmluvné vrstvy sú aktívne.

Arien si správu prečítal a zatvoril ju.

Sedel v byte, v ktorom kedysi žil s Mareiou.

Po jej odchode nechal odstrániť väčšinu vecí, ktoré vybrala ona. Nie naraz. Najprv rastliny. Potom obraz pri okne. Potom nízky stôl, o ktorý sa zakaždým udrel, hoci Mareia tvrdila, že problémom nie je stôl, ale jeho neschopnosť pozerať sa pred seba.
Zostala jedna nádoba.

Bola obyčajná, tmavomodrá, s nepravidelným okrajom. Mareia ju kúpila na trhu v starej časti Nitry. Tvrdila, že sa jej páči preto, lebo bola nedokonalá spôsobom, ktorý sa nesnaží zakryť.
Arien ju nikdy nepoužíval.

Nechal ju tam ako dôkaz, že dokáže žiť vedľa niečoho, čo mu ju pripomína.

V skutočnosti bola dôkazom opaku.

Na stene sa rozsvietilo oznámenie.

Mareia Lioren žiada o osobné stretnutie.

Arien naň hľadel dlho.

Potom sa usmial.

Správu otvoril.

Potrebujem s tebou hovoriť o výskumných projektoch týkajúcich sa Aureliánov. Navrhujem verejnú záhradu pri severnom brehu. Zajtra po západe Slnka.
Nebola v nej prosba.

Ani strach.

Arien správu prečítal ešte raz.

Vždy obdivoval, ako dokázala písať vety bez jedinej slabiny. Ako keby každé slovo najprv položila pred seba, prezrela zo všetkých strán a až potom dovolila, aby ho videl niekto iný.
Prijal.

Na druhý deň bola záhrada pri severnom brehu takmer prázdna.

Rástli v nej stromy privezené zo všetkých oblastí Elarionu. Niektoré potrebovali umelo upravenú pôdu, iné presnú vlhkosť či ochranu pred miestnou zimou. Záhrada bola dôkazom, že civilizácia môže vytvoriť spoločný priestor aj pre veci, ktoré by vedľa seba v prírode nikdy nerástli.
Mareia čakala pri vodnej ploche.

Keď Arien prichádzal, sledovala jeho ruky.

Neboli zovreté.

Neponáhľal sa.

Na tvári mal ten výraz, ktorého sa bála najviac. Pokoj človeka, ktorý si už nepotrebuje nič vynucovať v prítomnej chvíli, pretože verí, že čas pracuje preňho.
„Mareia.“

„Arien.“

Zastavil sa niekoľko krokov od nej.

„Nečakal som, že ma ešte niekedy požiadaš o stretnutie.“

„Ani ja.“

„Jesair vie, že si tu?“

Mareia cítila, ako sa jej telo naplo.

Nie prudko.

Starým spôsobom.

Pamäťou kože.

„Neprišla som hovoriť o Jesairovi.“

„Samozrejme.“

„Pri zdravotných archívoch sa objavili projekty, ktoré skúmajú aureliánsku regeneráciu, imunitu a správanie systémov počas nerovnomernej epidémie.“

Arien sa mierne zamračil.

„A?“

„Časť z nich financujú nadácie napojené na finančné štruktúry, v ktorých si pracoval.“

„Pracoval som v stovkách štruktúr.“

„Presne.“

„To je obvinenie?“

„Otázka.“

„Polož ju.“

Mareia sa mu pozrela do očí.

„Financuješ výskum aureliánskych rodových línií?“

„Nie.“

Odpovedal príliš rýchlo.

Nie ako človek, ktorý je prekvapený.

Ako človek, ktorý si túto otázku už položil sám.

„Financuješ ho nepriamo?“

„Neviem, čo financujú všetky fondy, pre ktoré som niekedy pracoval.“

„Máš rozhodovacie právo v niektorej z nadácií ochrany?“

„Nie.“

To bola pravda.

Mareia si to uvedomila.

A práve preto neustúpila.

„Máš možnosť ovplyvniť ľudí, ktorí ho majú?“

Arien sa usmial.

„To je veľmi zvláštna právna kategória.“

„Nepýtam sa právne.“

„Potom sa pýtaš na čo?“

„Na teba.“

Úsmev z jeho tváre zmizol.

„Konečne.“

„Neprišla som sa vracať k tomu, čo bolo.“

„Nie. Prišla si zistiť, či som sa stal dostatočne zlým na to, aby tvoj odchod vyzeral spätne nevyhnutne.“

„Bol nevyhnutný v deň, keď si ma udrel.“

Arien odvrátil pohľad.

„Vždy to zjednodušíš na jednu chvíľu.“

„Nie. Ty sa ju vždy pokúšaš rozpustiť vo všetkom, čo bolo pred ňou a po nej.“

„Lebo človek nie je jedna chvíľa.“

„Ale niektoré chvíle ukážu, kým je.“

Záhradou prešiel vietor. Listy stromov z rôznych kontinentov sa pohli naraz, každý iným zvukom.

Arien pristúpil bližšie.

Mareia neustúpila, no jej ruka sa nevedomky priblížila k osobnému komunikačnému zariadeniu.

Všimol si to.

„Stále sa ma bojíš.“

„Áno.“

Odpoveď ho zasiahla.

Čakal odpor.

Čakal obvinenie.

Možno dokonca pohŕdanie.

Nie jednoduchú pravdu.

„A predsa si prišla sama.“

„Nie som sama.“

Arien sa rozhliadol.

„Jesair?“

„Nie.“

Mareia ukázala na záhradu, verejné bezpečnostné systémy a ľudí v diaľke.

„Svet.“

Arien sa krátko zasmial.

„Presne toto na vás oboch neznášam.“

„Čo?“

„Tú istotu, že svet je na vašej strane.“

„Svet nie je na nikoho strane.“

„Ale vy sa správate, akoby vás samotná viditeľnosť chránila.“

„Mala by.“

„Nie všetko, čo je viditeľné, ľudia pochopia.“

„Preto sa pýtam.“

Arienov hlas stvrdol.

„Pýtaš sa neskoro.“

Mareia sa nepohla.

„Na čo?“

„Na to, či osobné rozhodnutia zostávajú osobné.“

„Už si mi tú vetu napísal.“

„A stále jej nerozumieš.“

„Tak mi ju vysvetli.“

Arien sa na ňu díval.

V jeho očiach nebola ľútosť.

Bola v nich potreba, aby konečne uvidela svet podľa neho.

„Odišla si,“ povedal. „Vybrala si si Jesaira. Potom ste začali hovoriť o tom, že hodnota nesmie kráčať v tieni, že všetko veľké má byť viditeľné, že ľudia ako ja majú ukázať svoje ruky.“

„Jesair o tebe nehovoril.“

„Nemusel.“

„A čo to má spoločné s aureliánskym výskumom?“

Arien mlčal.

„Čo robíš?“ spýtala sa Mareia.

„Nič, čo by vaše systémy nepovolili.“

„To nebola odpoveď.“

„Je to jediná odpoveď, ktorú potrebuješ.“

„Arien.“

„Celý život ste sa dívali na svoj zlatý kruh a videli ste dôkaz, že ste výnimoční.“

„Ja som v ňom nikdy nič také nevidela.“

„Nemusela si. Iní to videli za teba.“

„Kto?“

„Ľudia, ktorí čakajú na Jesaira, akoby bol návratom nejakej starej pravdy. Ľudia, ktorí si myslia, že váš rod má právo hovoriť celej planéte, ako má žiť.“
„Jesair odmieta každého, kto z neho robí mýtus.“

„A práve preto ho milujú viac.“

Mareia cítila chlad.

Nebolo v ňom nič konkrétne.

Len príliš veľa pripravenosti.

Príliš veľa viet, ktoré zneli ako záver rozhovoru, o ktorom ona ešte nevedela, že sa začal.

„Čo sa má stať?“ spýtala sa.

Arien sa na okamih prestal kontrolovať.

„Keď sa vaše domy začnú zatvárať jeden po druhom, možno konečne pochopíš, že osobné rozhodnutia neexistujú.“
Ticho po tej vete bolo úplné.

Mareia počula vodu.

Vietor.

Vlastný dych.

Arienovu chybu.

„Prečo by sa mali zatvárať?“ spýtala sa.

Arienova tvár sa zmenila.

Len nepatrne.

Ale ona ho poznala.

„Hovorím všeobecne.“

„Nie.“

„O spoločenských následkoch.“

„Povedal si vaše domy.“

„Aureliánske politické domy. Rodové inštitúcie.“

„Jeden po druhom.“

„Je to spôsob reči.“

„Nie tvoj.“

Arien pristúpil ešte bližšie.

„Dávaj si pozor, Mareia.“

Tentoraz ustúpila.

Nie zo slabosti.

Aby medzi nimi znovu vznikol priestor.

„To je vyhrážka?“

„Varovanie.“

„Pred čím?“

Arien otvoril ústa.

Potom ich zavrel.

V jeho tvári sa na okamih ukázal starý muž, ktorého poznala. Muž neschopný zniesť, že nemá úplnú kontrolu nad tým, ako ho vidí. Muž, ktorý chcel vrátiť vetu späť do seba, pretože pochopil, že sa stala viditeľnou.
„Pred dôsledkami sveta, ktorý budujete,“ povedal napokon.

Mareia naňho ešte chvíľu hľadela.

„Neviem, čo robíš,“ povedala. „Ale viem, že už sa nebojíš budúcnosti. Hovoríš o nej, akoby si ju poznal.“
Otočila sa.

„Mareia.“

Zastavila, no neobrátila sa.

„Jesair ťa neochráni pred všetkým.“

„Nikdy to netvrdil.“

„Keď príde chvíľa, v ktorej nebude vedieť ochrániť ani vlastných ľudí, spomeň si, že som ti to povedal.“
Mareia pokračovala v chôdzi.

Neutekala.

Až keď prešla za prvú skupinu stromov a Arien ju už nemohol vidieť, začali sa jej triasť ruky.

Otvorila spojenie s Nerai.

Nečakala, kým sa ozve.

„Mala si pravdu,“ povedala Nerai namiesto pozdravu. „Nemala si tam ísť sama.“

„Povedal, že sa aureliánske domy začnú zatvárať.“

Na druhej strane nastalo ticho.

„Presne.“

„Čo presne povedal?“

Mareia vetu zopakovala.

Potom druhú.

Jesair ťa neochráni pred všetkým.

Keď nebude vedieť ochrániť ani vlastných ľudí.

Nerai si ich zapísala.

„Máme záznam?“

„Nie. Verejný bezpečnostný systém zachytáva rizikové správanie, nie súkromný rozhovor, pokiaľ nedôjde k násiliu.“

„Dotkol sa ťa?“

„Nie.“

„Vyhrážal sa?“

„Povedal, že ma varuje.“

„To nestačí na zatknutie.“

„Nechcem, aby si ho zatkla.“

„Čo teda chceš?“

Mareia sa zastavila pod stromom z južného súostrovia. Jeho široké listy zadržiavali svetlo a pod nimi bola takmer tma.

„Aby si našla peniaze.“

Nerai zatvorila spojenie a okamžite otvorila všetky odpovede, ktoré Vrstva získala.

Taren prišiel k jej stolu.

„Čo sa stalo?“

„Potrebujeme naliehavé opatrenie.“

„Na čo?“

„Dočasné pozastavenie projektov, kým sa nepreukáže ich spoločný účel.“

„Na základe výroku jedného človeka?“

„Na základe výroku človeka, ktorý môže mať skrytý vzťah k ich financovaniu.“

„Môže.“

„Áno.“

Taren si prečítal Mareiinu správu.

„Nadriadená rada to neschváli.“

„Potom pôjdeme k zdravotnému dohľadu.“

„Ten povie, že nemáme biologické riziko.“

„Etická komisia.“

„Povie, že projekty boli schválené.“

„Medzištátna prokuratúra.“

„Povie, že nepoznáme trestný čin.“

Nerai sa naňho pozrela.

„Tak kam sa chodí s katastrofou predtým, než sa stane trestným činom?“

Taren neodpovedal.

Nerai pripravila mimoriadny podnet.

Priložila mapu projektov.

Finančné prepojenia.

Mareiinu výpoveď.

Analýzu možného súhrnného rizika.

Odoslala ho nadriadenej rade, zdravotnému dohľadu a úradu pre ochranu genetických práv.

Žiadala dočasne pozastaviť nové prístupy k aureliánskym údajom a zmraziť zatiaľ nevyplatené prostriedky.

Systém podnet prijal.

Zaradil ho do naliehavého režimu.

Predbežné posúdenie malo prebehnúť do sedemdesiatich dvoch hodín.

Na orbitálnom prstenci medzitým dopravný koordinátor prijal poslednú platbu.

Systém overil menu.

Prepočítal kurz.

Skontroloval sankčné zoznamy.

Overil pôvod bezprostredného platiteľa.

Nenašiel dôvod na odmietnutie.

Platba prešla za jedenásť sekúnd.

Všetky zmluvné vrstvy sú aktívne.

Arien dostal potvrdenie krátko po návrate zo záhrady.

Stál pred tmavomodrou nádobou, ktorú si Mareia kedysi priniesla do jeho bytu.

Jedným pohybom ju zhodil zo stola.

Dopadla na podlahu.
Nerozbila sa.
Odrazila sa, prevrátila a zostala ležať na boku.
Arien sa na ňu díval s rastúcim hnevom.
Aj jej nedokonalosť prežila jeho úder.
Spojenie s Kaelom otvoril bez pozvania.
Kael sa objavil nad pracovnou plochou.
„Mareia vie.“
„Čo vie?“
„Vie, že sa niečo chystá.“
„To nie je to isté.“
„Bola vo Vrste.“
„To vieme.“
„Stretol som sa s ňou.“
Kaelova tvár zostala pokojná.
„Prečo?“
„Chcela odpovede.“
„A vy ste jej ich dal?“
„Nie.“
„Čo ste povedali?“
Arien mlčal.
Kael zopakoval otázku.
Tentoraz pomalšie.
Arien mu povedal vetu o zatváraní domov.
Kael sa ani nepohol.
„Ste hlupák.“
„Nič nedokáže.“
„Dôkaz nie je jediný spôsob, akým človek môže niečo vedieť.“
„Projekt je pripravený.“
„To nebola odpoveď.“
„Posledná platba prešla.“
Kael sa naňho díval.

„Zastavte to.“

Arien stuhol.

„Čo?“

„Pozastavte všetky zostávajúce časti. Nechajte to vychladnúť.“

„Nemôžeme.“

„Môžeme stratiť peniaze.“

„Niektoré procesy už nemožno odvolať bez toho, aby sme vytvorili viditeľnejšiu stopu.“

Kael zavrel oči.

Prvýkrát odkedy ho Arien poznal, pôsobil unavene.

„Aký rozsah ste schválili?“

„Žiadny rozsah som neschvaľoval.“

„Nehrajte sa so mnou.“

„Modely majú hranice.“

„Aké?“

„Cieľom je kríza.“

„Koľko ľudí?“

„To sa nedá presne určiť.“

Kael sa naklonil k obrazu.

„Koľko?“

Arien neodpovedal.

V tom tichu Kael pochopil viac, než chcel.

On otvoril finančné chodby.

On poskytol nadácie.

On naučil Ariena, ako rozdeliť úmysel medzi ľudí, ktorí neuvidia celok.

Presviedčal sám seba, že pripravujú krízu, ktorá zlomí Jesairovu politickú silu a zastaví transparentnosť skôr, než sa zmení na zákon.
Vedome pomáhal človeku, ktorý nenávidel.

Len si odmietal pripustiť, ako ďaleko môže nenávisť zájsť, keď dostane rozpočet, výpočtovú kapacitu a čas.
„Zastavte to,“ zopakoval.

„Nie.“

„Toto nebola žiadosť.“

„Už nemáte mapu iba vy.“

Kaelova tvár stvrdla.

„Bez mojich ľudí by ste nemali nič.“

„Vaši ľudia už urobili svoju prácu.“

Kael pochopil poslednú vec.

Arien ho už nepotreboval.

Spojenie sa skončilo.

V budove Vrstvy svietil Nerain mimoriadny podnet.

Čakal na právne posúdenie.

Na stole vedľa neho ležala mapa peňazí, ktorá ukazovala veľa malých, samostatne vysvetliteľných platieb.

Nerai vedela, že ak sa mýli, môže poškodiť výskum, inštitúcie aj nevinných ľudí.

Ak sa nemýli, sedemdesiatdva hodín môže byť príliš dlho.

Nevedela, čo sa má stať.

Nevedela, kde.

Nevedela ako.

Vedela iba, že muž, ktorý kedysi zovrel Mareii zápästie, hovoril o zatvorených aureliánskych domoch skôr, než mal ktokoľvek dôvod také domy zatvárať.

A niekde v účtovníctve planéty práve prešla posledná platba.

24. Prvá horúčka

Chlapec sa volal Elan.

Mal šesť rokov a zlatý kruh sa mu ukazoval len vtedy, keď plakal alebo sa veľmi sústredil.

Jeho matka tvrdila, že prvýkrát ho uvidela krátko po narodení. Lekári jej povedali, že to nie je možné, pretože aureliánsky znak sa u detí obyčajne prejavuje neskôr.
Ona si však bola istá.

Matky bývajú isté aj vo veciach, ktoré sa nedajú dokázať.

Žili v menšom meste na okraji Aurioly. Nebol to slávny rodový dom ani miesto, ktoré by navštevovali ľudia hľadajúci stopy starých aureliánskych legiend. Bol to obyčajný dom so svetlou kuchyňou, malou záhradou a stenou, na ktorú Elan kreslil dopravné lode napriek tomu, že mu to rodičia opakovane zakazovali.
V to ráno nechcel vstať.

Matka ho našla schúleného pod prikrývkou.

„Elan.“

Chlapec otvoril oči.

Zlatý kruh bol jasný.

Nie tenký a jemný ako obyčajne.

Žiaril okolo zrenice súvislou líniou.

„Je mi zima,“ povedal.

Jeho pokožka bola horúca.

Domáci zdravotný systém vykonal základné meranie. Zvýšená teplota. Zrýchlený pulz. Mierne odchýlky v zápalových ukazovateľoch.
Odporúčanie bolo pokojné.

Hydratácia.

Odpočinok.

Opakované vyšetrenie o dve hodiny.

V regióne sa vyskytovalo niekoľko bežných sezónnych ochorení. Elan nemal príznaky, ktoré by okamžite naznačovali niečo vážne.
Jeho matka zavolala miestnej lekárke aj tak.

„Má veľmi jasný kruh,“ povedala.

Lekárka sa usmiala.

„Pri horúčke sa to stáva.“

„Nie takto.“

„Každá horúčka môže vyzerať inak.“

„Je to Aurelián.“

„Viem.“

„Nemôže to súvisieť?“

Lekárka sa na okamih odmlčala.

„S čím?“

Matka nevedela odpovedať.

Nemala názov choroby.

Nemala ďalšie prípady.

Mala len dieťa, ktoré poznala lepšie ako seba.

Lekárka objednala podrobnejšie vyšetrenie.

O dve hodiny bol Elan slabší.

Zdravotný systém zvýšil stupeň pozornosti.

O štyri hodiny odporučil prevoz.

Sanitný modul prišiel ticho. Dvaja zdravotníci mali ochranné odevy, no nie preto, že by sa obávali neznámej nákazy. Takéto vybavenie používali pri každom pacientovi s neobjasnenou horúčkou.
Elanova matka išla s ním.

Otec zostal pri dverách a sledoval, ako modul odchádza.

Na stene v detskej izbe zostali lode nakreslené modrou farbou.

V nemocnici dostal Elan identifikátor prípadu.

AUR-N-77104.

Prvé písmená neznamenali Aurelián.

Boli kódom regiónu a nemocnice.

To bola neskôr jedna z drobných iránií, ktoré si ľudia všimli až spätne.

Zdravotnícka AI porovnala jeho stav s miliónmi predchádzajúcich prípadov.

Nenašla presnú zhodu.

To nebolo neobvyklé.

Ľudské telo vytváralo takmer nekonečné množstvo odchýlok a väčšina z nich neznamenala novú chorobu.
Systém vytvoril pracovnú kategóriu:

Nešpecifikovaná akútna zápalová reakcia.

Prípad odoslal do regionálneho dohľadu.

Nie ako poplach.

Ako údaj.

O stoosemdesiat kilometrov ďalej sa v ten istý deň zobudila s horúčkou staršia žena.

Bola Aureliánka.

Žila sama.

Jej domáci systém vyhodnotil stav ako bežnú infekciu a odporučil odpočinok.

V Nitre prišiel mladý muž do nemocnice s prudkou slabosťou. Mal zmiešanú matku a aureliánskeho otca. Zlatý kruh sa uňho prejavoval len zriedka.
Zdravotníci si ho nevšimli.

V Sarure ochoreli dve sestry.

V inom štáte muž, ktorý sa vrátil z pracovnej cesty.

Prípady nemali spoločné miesto.

Nemali spoločnú nemocnicu.

Nemali spoločného lekára.

V každom systéme boli samostatné.

Zdravotnícka AI videla ich príznaky.

Rodové archívy poznali ich pôvod.

Dopravné systémy poznali ich pohyb.

Banky poznali platby spojené s projektmi, ktoré sa aureliánskym pôvodom zaoberali.

Nikto však nemal právo položiť všetky tieto údaje vedľa seba.

Ešte nie.

Vo Vrste sedela Nerai pred mimoriadnym podnetom.

Od jeho odoslania uplynulo desať hodín.

Jeden z troch orgánov požiadal o doplnenie.

Druhý potvrdil prijatie.

Tretí oznámil, že zvolá komisiu.

Taren položil na stôl dve nádoby s nápojom.

„Choď spať.“

„Nie.“

„Tvojím podnetom sa zaoberajú.“

„Zaoberanie nie je rozhodnutie.“

„A ty tu sedením neurýchliš právne lehoty.“

„Preto sú zlé.“

„Možno sú zlé preto, že chránia ľudí pred tebou.“

Nerai sa naňho pozrela.

Taren sa posadil.

„Pred úradníkom, ktorý má silný pocit a chce kvôli nemu otvoriť všetky účty.“

„Ja nechcem otvoriť všetky účty.“

„Viem. Ale zákon nemôže predpokladať, že každý ďalší človek na tvojom mieste bude ty.“

Nerai vzala nádobu.

„Práve preto musí byť viditeľné, kto sa na údaje pozerá.“

„To hovoríš ako Jesair.“

„To hovorím ako niekto, kto už desať hodín čaká, kým sa rôzne inštitúcie dohodnú, či smie zistiť, kto platí výskum možnej slabosti tretiny populácie.“

Taren otvoril najnovšie hlásenia bánk.

„Máme jednu novú transakciu.“

Nerai zdvihla oči.

„Súvisí s nadáciami?“

„Možno.“

„Taren.“

„Spoločnosť, ktorú sme už videli pri Veste, poslala menšiu platbu dopravnému koordinátorovi na prstenci.“

„Účel?“

„Rezervácia zdravotníckej logistickej kapacity.“

„Pre ktorý projekt?“

„Chránené obchodné údaje.“

Nerai si otvorila časovú os.

Platba prešla krátko pred Mareiiným stretnutím s Arienom.

„Môže ísť o normálnu pripravenosť,“ povedal Taren.

„Môže.“

„Nadácie sa venujú zdravotnej bezpečnosti.“

„Viem.“

„A po starších epidémiách sa rezervuje kapacita bežne.“
„Viem.“
„Tak prečo sa na to pozeráš takto?“
Nerai rozšírila mapu.
Dáta.
BIO-AI.
Laboratóriá.
Právne analýzy.
Modelovanie reakcie.
Logistická kapacita.
„Pretože smer je úplný.“
Taren mlčal.
„Nemáme chorobu,“ povedal napokon.
„Nie.“
„Nemáme zdravotné varovanie.“
„Nie.“
„Nemáme dôkaz, že tieto veci spolu súvisia.“
„Nie.“
„Potom nemáme čo zastaviť.“
Nerai sa zahľadela na mapu.
„Máme reťazec konania, ktorý by v inom systéme vytvoril varovanie.“
„V akom inom systéme?“
„V takom, ktorý ešte neexistuje.“
Mareiino spojenie sa otvorilo bez upozornenia.
Jej obraz bol roztrasený, akoby kráčala.
„Nerai.“
„Čo sa deje?“
„V rodových archívoch sa objavila mimoriadna žiadosť.“
„Od koho?“
„Nemocnica v Aurioli. Dieťa s neznámou horúčkou.“
Taren sa naklonil k obrazu.
„Jedno dieťa?“

„Zatiaľ.“

„Prečo žiadajú rodové údaje?“

„Má neobvykle výrazný zlatý kruh a odchýlky, ktoré lekári nevedia zaradiť.“

Nerai cítila, ako sa všetky myšlienky v jej hlave zastavili.

„Môže to súvisieť s čímkoľvek,“ povedal Taren.

Mareia prikývla.

„Viem.“

„Aureliánske deti mávajú pri horúčke výraznejšie znaky.“

„Viem.“

Nerai sa pozrela na čas.

„Kedy prípad vznikol?“

Mareia jej povedala.

Bolo to niekoľko hodín po poslednej platbe.

Časová blízkosť nič nedokazovala.

Nerai to vedela.

Na Elarione sa každú hodinu uskutočnili miliardy platieb a ochoreli tisíce ľudí. Keby človek položil dve dostatočne veľké mapy na seba, vždy by našiel udalosti, ktoré sa stali blízko seba.

„Požiadaj nemocnicu, aby poslala prípad do medzištátneho dohľadu,“ povedala.

„Už ho poslala regionálne.“

„Medzištátne.“

„Na základe jedného pacienta to systém neumožní.“

„Tak nech o výnimku požiada rodový archív.“

Mareia sa na ňu pozrela.

„Nemáme právny dôvod zverejniť rodovú identitu pacienta mimo regiónu.“

Tá veta zostala medzi nimi.

Nerai si predstavila všetky výnimky, ktoré počas posledných mesiacov umožnili anonymným projektom skúmať aureliánske rodové znaky.

Teraz, keď jedno aureliánske dieťa ležalo s neznámou horúčkou v nemocnici, zákon chránil jeho pôvod pred systémom, ktorý by mohol hľadať ďalšie prípady.

Ochrana bola správna.

Dieťa nebolo verejný údaj.

Jeho rod nebol majetkom štátu.

Jeho choroba nemala byť dôvodom na sledovanie celej vetvy.

A predsa Nerai cítila, že presne túto hranicu niekto pred nimi meral.

„Podaj žiadosť," povedala. „Ja ju podporím finančnou analýzou."

„Finančná analýza nemá nič spoločné s pacientom."

„Práve to nevieme."

„Nerai, ak prepojíme podozrivé financovanie s chorobou jedného aureliánskeho dieťaťa bez dôkazu, môžeme spustiť paniku."
„A ak ich neprepojíme?"

Mareia neodpovedala.

V nemocnici v Aurioli Elan spal.

Jeho matka sedela pri priehľadnej stene izby. Lekári ju zatiaľ neoddelili od syna, no požiadali ju, aby zostala v ochrannom priestore.
Elan sa prebudil.

„Mami."

Priložila dlaň na stenu.

„Som tu."

„Poď dnu."

„O chvíľu."

„Je mi zima."

„Viem."

„Prečo nemôžem ísť domov?"

Matka sa usmiala spôsobom, akým sa rodičia usmievajú, keď chcú dieťaťu ukázať istotu, ktorú sami necítia.
„Len musia zistiť, čo ti je."

Elan sa pozrel na svoju ruku.

„Je to preto, že som zlatý?"

Matka prestala dýchať.

„Nie."

„V škole povedali, že kruh je niekedy chorý."

„Kto to povedal?"

„Niekto."

„Kruh nie je choroba."

„Tak prečo tak svieti?"

Nevedela.

Priložila k stene aj druhú ruku.

„Pretože tvoje telo bojuje.“

„Vyhrá?“

„Áno.“

Odpovedala okamžite.

Matky bývajú isté aj vo veciach, ktoré sa ešte len rozhodujú.

Regionálna zdravotnícka AI medzitým dostala štvrtý prípad.

Potom piaty.

Rozdielne mestá.

Rozdielny vek.

Podobné odchýlky.

Systém vytvoril slabú štatistickú väzbu.

Možná spoločná dedičná charakteristika.

Upozornenie však neodoslal ako verejný poplach.

Najprv bolo potrebné vylúčiť geografické, environmentálne a diagnostické skreslenie.

Po starých prípadoch diskriminácie bolo zakázané označiť genetickú vetvu za rizikový faktor len na základe malej vzorky.
Systém preto požiadal o ďalšie údaje.

Jedna nemocnica ich poskytla.

Druhá čakala na súhlas pacienta.

Tretia mala iný dátový štandard.

Štvrtá patrila do štátu, ktorý neumožňoval automatizované cezhraničné porovnávanie genetických charakteristík.
Stroj videl obrys.

Zákon mu nedovolil nakresliť čiaru.

Neskoro v noci prišla Jesairovi správa z Aurioly.

Poznal Elanovu rodinu. Nie blízko, ale dostatočne na to, aby si pamätal chlapca, ktorý sa ho raz počas rodového zhromaždenia spýtal, či zlatý kruh vidí lepšie veci než obyčajné oči.
Jesair mu vtedy odpovedal, že oči nevidia podľa farby, ale podľa odvahy človeka pozrieť sa.

Teraz stál pri okne domu Davionov a počúval Elanovu matku.

„Nechcú ma k nemu pustiť,“ povedala.

„Je v izolácii?“

„Zatiaľ iba preventívnej.“

„Čo hovoria lekári?“

„Že nevedia.“

V jej hlase bolo čosi, čo Jesair poznal.

Nie panika.

Miesto tesne pred ňou.

„Prídem,“ povedal.

„Nie.“

Odpoveď bola prudká.

„Si Aurelián.“

Jesair mlčal.

„Prepáč,“ povedala. „Ja len... ak je to niečo... nevieme.“

„Rozumiem.“

„ Elan sa na teba pýtal.“

„Povedz mu, že som pri ňom.“

„Ale nie si.“

Jesair sa dotkol skla okna.

Vonku ležala Auriola v tme. Staré domy, údolia, rodové archívy a cesty, po ktorých chodili generácie ľudí so zlatým kruhom.

„Niekedy človek môže byť pri druhom aj z miesta, kde stojí,“ povedal.

Keď sa spojenie skončilo, zostal sám.

Na okamih sa mu pred očami objavil obraz.

Tentoraz vo videní nebola nemocnica ani Elan.

Pred ním sa otvorila dlhá chodba oddelená priehľadnými stenami.

Za každou z nich ležal človek.

Za každou z nich ležal človek.

Nad posteľami svietili zlaté kruhy.

Tisíce.

Potom milióny.

Obraz zmizol.

Jesair sa chytil okenného rámu.

„Nie,“ povedal do prázdna.

Nevedel, komu odpovedá.

Vo Vrste sa rozsvietilo zdravotné upozornenie.

Nie verejné.

Predbežné.

Regionálny systém zaznamenal neobvyklý súbeh prípadov s možnou väzbou na dedičnú charakteristiku. Vyžadovalo sa ďalšie overenie.

Nerai ho nevidela.

Finančný úrad nemal prístup k predbežným zdravotným upozorneniam.

Mareia ho videla len čiastočne.

Rodový archív dostal žiadosť o potvrdenie, či pacienti patria k príbuzným líniám.

Nemocnice videli vlastných chorých.

Každý systém dostal svoj kúsok.

Na pracovnej ploche pred Nerai svietila finančná mapa prípravy.

Na pracovnej ploche pred Mareiou biologická mapa otázok.

V zdravotníckej sieti mapa prvých pacientov.

Medzi nimi stáli zákony, jurisdikcie, povolenia a dobré dôvody, pre ktoré nikto nemal vidieť všetko.

Ráno mal Elan stále horúčku.

Počet neobjasnených prípadov stúpol na sedem.

Popoludní na dvanásť.

Pred západom Elarionského Slnka ochorelo prvé dieťa v inom štáte.

V systéme bolo vedené ako samostatný prípad.

V rodine malo meno.

V dejinách ešte nijaké.

Neskôr budú ľudia hľadať okamih, v ktorom sa začala Tretina.

Budú ukazovať na prvé verejné vyhlásenie.

Na uzatvorenie Aurioly.

Na deň, keď zdravotnícka sieť vyslovila meno Aureliánov.

Na prvé mesto za priehľadnou stenou.

Ale katastrofy sa nezačínajú vtedy, keď ich spoločnosť pomenuje.

Začínajú sa skôr.
V otázke, ktorú niekto rozdelí medzi nevinných ľudí.
V platbe, ktorú každá banka vyhodnotí správne.
Vo výnimke vytvorenej na ochranu života.
V stroji, ktorý vidí vzorec, no nemá právo spojiť údaje.
V človeku, ktorý pozná mapu ako jediný.
A v horúčke jedného dieťaťa, ktorej ešte nikto neprikladá význam dejín.
Elan otvoril oči.
Zlatý kruh v nich žiaril jasnejšie než predtým.
Za priehľadnou stenou stála jeho matka.
Položila na ňu tri prsty.
Chlapec zdvihol ruku a z druhej strany urobil to isté.
Medzi ich pokožkou zostalo sklo.
Prvá stena.
Prvý zatvorený dom ešte neexistoval.
Ale prvá izba sa už zavrela.

Časť III: Mor Zlatého kruhu

25. Domy Aurioly

Do rána ich bolo dvadsaťtri.

Dvadsaťtri ľudí s horúčkou, ktorú zdravotnícke systémy nevedeli presne zaradiť.

Dvadsaťjeden z nich bolo Aureliánov.

Jeden mal aureliánskeho otca, no zlatý kruh sa uňho nikdy spoľahlivo neprejavil.

O poslednej žene rodový archív nevedel nič. Narodila sa mimo Aurioly a svoju rodovú príslušnosť nikdy nezverejnila.
V každej nemocnici vyzerali prípady inak.

V jednej ležalo dieťa.

V druhej stará žena.

V tretej dvaja súrodenci.

V štvrtej muž, ktorý pred niekoľkými dňami pracoval na orbitálnom prstenci.

Zdravotnícke systémy ich nespájali podľa mena, rasy ani rodovej línie. Spájali ich podľa príznakov, prostredia, času a známych rizikových faktorov. Dedičná príslušnosť patrila medzi najcitlivejšie údaje na Elarione a mohla sa použiť iba vtedy, ak existoval jasný medicínsky dôvod.
Ten dôvod ešte nebol potvrdený.

Preto ho systém nesmel predpokladať.

V nemocnici v Aurioli Elan prestal hovoriť.

Nespal. Oči mal otvorené a sledoval svetlo na strope, no na otázky odpovedal iba pohybom prstov. Jeden znamenal áno. Dva nie.
Jeho matka stála za priehľadnou stenou.

„Počuješ ma?“

Jeden prst.

„Bolí ťa niečo?“

Dva.

„Je ti zima?“

Jeden.

Zdravotníci menili liečebné postupy podľa toho, ako sa menili jeho hodnoty. Každý zásah bol vyhodnotený systémom, porovnaný s miliónmi prípadov a skontrolovaný lekárom.
Nikto nekonal naslepo.

A predsa nikto nevedel, proti čomu koná.

Elan zdvihol ruku.

Tri prsty položil na stenu.

Jeho matka urobila to isté.

Medzi nimi bolo sklo, vzduch a predpis, ktorý jej nedovoľoval vstúpiť.

„Som tu," povedala.

Chlapec zavrel oči.

V ten deň sa začali zatvárať prvé domy.

Nie na príkaz štátu.

Najskôr dobrovoľne.

Staré aureliánske rodové domy mali vlastné zdravotné protokoly. Niektoré vznikli ešte v časoch, keď sa choroby šírili pomalšie a ľudia verili, že rodové múry dokážu oddeliť čistotu od sveta. V modernej dobe sa používali skôr symbolicky.
Teraz sa ich staré brány zatvorili skutočne.

Rodiny prestali posielať deti do škôl.

Pracovníci zostali doma.

Domáce systémy merali teplotu, krvné hodnoty a zmeny zlatého kruhu.

Na verejných sieťach sa objavili prvé záznamy očí.

Fotografie dúhoviek.

Zväčšené zlaté línie.

Ľudia ich porovnávali, hľadali rozdiely a označovali miesta, kde sa kruh zdal širší, jasnejší alebo prerušovaný.
Zdravotníci opakovane upozorňovali, že vzhľad očí nie je spoľahlivou diagnostikou.

Nikto ich nepočúval.

Strach miluje znaky, ktoré sa dajú vidieť.

Mareia dorazila do Aurioly ešte pred poludním.

Jesair ju čakal pred domom Davionov. Nemal ochranný odev, len jednoduchú svetlú masku, ktorú predpisovali miestne pravidlá.
„Nemal si sem chodiť," povedala.

„Bývam tu.“

„Vieš, čo myslím.“

Jesair sa pozrel na zatvorené domy v údolí.

„Ak mám odísť práve teraz, potom tento dom nikdy nebol môj.“

„Nejde o dom.“

„Viem.“

„Ide o teba.“

„Aj ja som Aurelián.“

„Práve preto.“

Mareia k nemu pristúpila bližšie.

„Ak je to zamerané na našu líniu, si ohrozený viac než ktokoľvek iný. Si potomok najstaršieho známeho rodu. Nevieme, čo presne to znamená.“

„Možno nič.“

„A možno všetko.“

Jesair sa na ňu díval pokojne.

„Nerai ti povedala, aby si ma presvedčila?“

„Nerai povedala, že ak ťa nepresvedčím, má prísť osobne a odvliecť ťa.“

„To by som chcel vidieť.“

„Ja nie.“

Úsmev z jeho tváre zmizol.

Mareia sa obzrela k Aurioli.

„Arien o zatváraní domov hovoril ešte skôr, než sme poznali jediný prípad.“

„Viem.“

„Ak má s týmto niečo spoločné—“

„Máme podozrenie.“

„Ja mám viac než podozrenie.“

„Máš poznanie človeka.“

„Je to málo?“

„Nie. Ale na zastavenie sveta to nestačilo.“

Mareia sklopila oči.

Jesair sa dotkol jej ruky.

„To nie je tvoja vina.“

„Videla som smer.“

„A povedala si to.“

„Neskoro.“

„Pred prvou horúčkou.“

„Nie dosť skoro.“

Jesair vedel, že nemá zmysel odporovať. Nie preto, že by mala pravdu, ale preto, že v tomto prípade vina si nevyberala podľa pravdy. Vyberala si podľa blízkosti.
Mareia bola k Arienovi najbližšie.

Preto mala pocit, že mala vidieť najďalej.

Dom Davionov otvorili ako koordinačné centrum.

Nie nemocnicu.

Neboli tam zariadenia ani lekári schopní liečiť novú chorobu. Boli tam priestory, komunikačné uzly, vlastné zdroje energie a staré podzemné miestnosti, ktoré sa dali oddeliť od zvyšku domu.
Jesair odmietol návrh rodovej rady, aby sa dom uzavrel len pre členov najstarších línií.

„Ak otvoríme bránu iba tým, ktorí majú správne meno,“ povedal, „potom si nezaslúžime žiadne z mien, ktoré visia na našich stenách.“
Do domu začali prichádzať rodiny, ktoré nemali kam ísť.

Nie všetky boli choré.

Niektoré boli len vystrašené.

Matka s dvoma synmi, ktorej susedia požiadali, aby opustila spoločný obytný blok.

Starý muž, ktorému zrušili prevoz do nemocnice, pretože v inom štáte prestali prijímať pacientov z Aurioly.
Mladá žena v posledných mesiacoch tehotenstva. Jej partner bol Selenita. Dieťa, ktoré nosila, malo byť podľa genetických vyšetrení chlapcom.
Aureliánskym chlapcom.

Sedela v starej knižnici Davionov a držala si obe ruky na bruchu.

„Celý život som si želala syna,“ povedala Mareii. „Teraz mám pocit, že som mu odovzdala rozsudok.“
„Odovzdala si mu život.“

„A znak.“

„Znak nie je choroba.“

„Tak to povedz tým, ktorí sa naňho budú báť pozrieť.“

Mareia si sadla oproti nej.

„Nevieme ešte, čo sa deje.“

„Práve preto sa bojím.“

Žena sa zadívala na portréty Davionov.

„Myslíš, že si niekedy predstavovali, že raz bude ich kruh znamenať smrť?“

„Nie.“

„Tak načo bol?“

Mareia sa pozrela na zlaté kruhy namaľované v očiach dávnych ľudí.

„Možno nebol na nič.“

Žena sa na ňu prekvapene pozrela.

„Nemusí mať všetko účel,“ pokračovala Mareia. „Nie všetko, čo zdedíme, je posolstvo. Niekedy je to iba časť tela. Kus našej cesty.“

„A ak nás tá cesta vedie sem?“

Mareia nevedela odpovedať.

Neskoro večer dorazila Nerai.

Ochranný modul ju pustil do Aurioly až po troch overeniach. Bola Selenitka, no jej matka bola Aureliánka a systém pri obmedzených údajoch nevedel spoľahlivo vyhodnotiť, či zmiešané rodové väzby predstavujú riziko.

„Takže už ma považujú za dostatočne aureliánsku, aby ma preverovali,“ povedala, keď vstúpila do domu Davionov.

„V detstve by ťa to potešilo,“ poznamenal Jesair.

„V detstve som bola hlúpa.“

„V detstve si chcela patriť.“

„To je často to isté.“

Objali sa iba krátko.

Nerai hneď otvorila pracovné vrstvy.

„Máme sedemdesiatosem potvrdených prípadov. Ďalších vyše dvesto čaká na zaradenie. Väčšina v Aurioli, ale nie všetky.“

„Koľko Aureliánov?“ spýtala sa Mareia.

„Nevieme presne.“

„Ako to môžeme nevedieť?“

„Nie všetci majú verejnú rodovú identitu. Nie všetky štáty ju zbierajú rovnakým spôsobom. Niektoré nemocnice ju nesmú poskytnúť bez súhlasu pacienta.“

„A systém stále nevyhlásil genetickú súvislosť?“

„Regionálny systém ju označil ako možnú.“

„Medzištátny?“

„Nemá dostatok potvrdených údajov.“

Mareia sa rozhorčene zasmiala.

„Koľko ich potrebuje?“

„Závisí od kvality, nie iba od počtu.“

„Ľudia horia a stroje hodnotia kvalitu.“

„Stroje robia to, čo sme od nich chceli,“ povedala Nerai. „Nechceli sme, aby po desiatich prípadoch označili celú rasu za zdravotné riziko.“

„Teraz je ich takmer osemdesiat.“

„A o niekoľko hodín ich môže byť osemsto.“

V miestnosti nastalo ticho.

Jesair sa pozrel na sestru.

„Myslíš si to?“

„Myslím si, že čokoľvek to je, nezačalo to dnes.“

Nerai zobrazila mapu.

Prvé známe prípady ležali ďaleko od seba.

Niektoré spájali dopravné uzly.

Iné rodové väzby.

Ďalšie nič viditeľné.

„Je to už mimo Aurioly,“ povedala. „Len sme si to ešte nepriznali.“

Na bočnej stene domu Davionov sa otvoril miestny spravodajský prenos. „Úrady potvrdzujú sedemdesiatosem prípadov neznámej horúčky,“ hlásila moderátorka. „Zdravotníci odmietajú tvrdenie, že vzhľad zlatého kruhu stačí na určenie nákazy.“

V krátkom zázname sa matka pred zatvorenou školou pýtala, prečo má nechať dieťa doma, keď nemá príznaky. Iný rodič ukázal na dvere aureliánskeho domu a žiadal, aby ich strážili.

Jesair stíšil obraz. „Obaja sa boja o deti,“ povedal. Nerai neodpovedala. Na jej vlastnej mape už bolo miest viac, než moderátorka vyslovila.

Vtom prišla správa z nemocnice.

Elanov stav sa zhoršil.

Jesair vstal.

„Idem tam.“

„Nie,“ povedali Mareia a Nerai naraz.

Pozrel sa na ne.

„Jeho matka je sama.“

„Sú tam zdravotníci,“ povedala Nerai.

„Nie je to to isté.“

„Ak sa nakazíš, nepomôžeš nikomu.“

„A ak zostanem tu?“

„Môžeš hovoriť s ľuďmi. Organizovať pomoc. Presvedčiť ich, aby dodržiavali opatrenia.“

„Teda mám byť hlas, ale nie človek.“

„Máš zostať nažive.“

Jesair sa pozrel na mapu Aurioly.

Potom na zatvorené brány svojho domu.

„Všetky tieto roky mi ľudia rozprávali, čo údajne dokázali moji predkovia. Liečili dotykom. Vstupovali do domov, kam sa iní báli vojsť. Stáli pri chorých.“

„A možno preto všetci zomreli,“ povedala Nerai.

Jesair k nej zdvihol oči.

Nebola v tom krutosť.

Iba strach sestry, ktorá si ho ešte nechcela zapísať medzi čísla.

„Nemusíš dokazovať, že si Davion,“ povedala.

„Nechcem dokazovať nič.“

„Tak zostaň.“

Jesair sa posadil.

V nemocnici Elanova matka položila tri prsty na sklo.

Chlapec už ruku nezdvihol.

Do polnoci sa zatvorilo ďalších štyridsaťtri aureliánskych domov.

Do rána ich bolo viac než tisíc.

Najskôr sa zatvárali sami.

O niekoľko dní ich začnú zatvárať iní.

26. Systémy bez celku

Saira Oren vedela, ako sa rozprávajú stroje.

Nie slovami.

Právami.

Každý informačný systém mohol povedať len to, čo mu zákon dovolil. To, čo mal uložené, bolo menej dôležité než to, čo smel odovzdať ďalej.

Saira bola architektkou medzištátnych dátových sietí. Navrhovala rozhrania medzi nemocnicami, poisťovňami, zdravotníckymi registrami a výskumnými centrami. Celý život pracovala na tom, aby údaje mohli prechádzať medzi inštitúciami bez toho, aby sa človek zmenil na verejný objekt.

Verila v obmedzenia.

Verila v oddelené právomoci.

Verila, že nijaký systém nesmie vedieť o človeku všetko.

Preto ju Nerai zavolala.

Stretli sa v krízovom centre Únie.

Na stenách svietilo päť máp.

Mapa pacientov.

Mapa rodových väzieb.

Mapa nemocničných kapacít.

Mapa dopravných pohybov.

Mapa podozrivého financovania.

Žiadna nebola úplná.

A nijaké dve nebolo možné bez povolenia položiť celkom na seba.

Saira si ich dlho prezerala.

„Chceš, aby som ich spojila,“ povedala.

„Chcem vedieť, či sa dajú spojiť.“

„Technicky áno.“

„Právne?“

„Nie.“

„Ani počas mimoriadnej situácie?“

„Zdravotnícka mimoriadna situácia ešte nebola vyhlásená na celej planéte. Únia môže prepojiť svoje údaje, ale nie cudzie registre. Rodové archívy patria pod samostatné ochranné režimy. Finančné údaje pod ďalšie.“
Nerai ukázala na zdravotnú mapu.

„Potrebujem len overiť, či pacienti patria k rovnakým rodovým vetvám ako údaje, ktoré si niekto objednával vo výskumných projektoch.“
„Len?“

„Nechcem ich mená.“

„Aj zhoda bez mena je informácia o nich.“

„A čo informácia o človeku, ktorý ten výskum platil?“

„Finančná vrstva ho nepozná.“

„Presne.“

Saira pristúpila bližšie k mapám.

„Môžem vytvoriť dočasný most. Každý systém by vytvoril anonymný identifikátor a porovnali by sme len zhody.“
„Tak to urob.“

„Nemám oprávnenie.“

„Kto ho má?“

„Všetci.“

Nerai sa zamračila.

„To nie je odpoveď.“

„Práve naopak. Je to veľmi presná odpoveď. Potrebujeme súhlas zdravotného dohľadu, rodových archívov, medzištátnej rady, najmenej dvanástich štátov a správcu mimoplanetárnych údajov. Ak sa má pridať financovanie, aj súdne povolenie.“
„Ako dlho?“

„V bežnom režime niekoľko mesiacov.“

„A v núdzovom?“

„Ak sa všetci zhodnú, niekoľko hodín.“

„Tak ich spojme.“

Saira sa na ňu pozrela.

„Ľudí alebo systémy?“

„Oboje.“

Krízové rokovanie sa začalo o šestnásť minút.

Na jednej strane sedeli zástupcovia zdravotníckych úradov.

Na druhej správcovia rodových archívov.

Ďalej právnici, bankoví dohliadači, zástupcovia štátov a ochrancovia občianskych práv.

Každý z nich poznal inú časť problému.

A každý sa bál inej katastrofy.

Zdravotníci sa báli epidémie.

Rodové rady diskriminácie.

Štáty straty kontroly.

Právnici precedensu.

Ochrancovia práv systému, ktorý by mohol jedného dňa prepojiť všetko o každom človeku.

„Žiadame iba dočasnú koreláciu," povedala Saira. „Bez mien. Bez zverejnenia individuálnych údajov. Potrebujeme overiť, či existuje štatistická zhoda medzi chorými a genetickými charakteristikami skúmanými v nedávnych výskumných projektoch."

„Kto uvidí výsledok?" spýtal sa zástupca Therinithu.

„Krízový zdravotný tím."

„A Vrstva?"

Nerai odpovedala:

„Finanční analytici dostanú iba informáciu, či projekty, ktoré preverujeme, súvisia s aktuálnym rizikom."

„Takže použijete zdravotné údaje na finančné vyšetrovanie."

„Použijeme potvrdenie rizika, aby sme mohli zistiť, kto ho financoval."

„To je nebezpečný precedens."

„Nebezpečný precedens už leží v nemocniciach."

Daren Voltr sa zúčastňoval ako predstaviteľ Menovej rady Severného zväzu. Nemal priamu právomoc nad zdravotnými údajmi, no pri medzištátnych krízach zastupoval skupinu štátov, ktorých finančné a poisťovacie systémy mali niesť časť nákladov.

„Nerai," povedal, „rozumiem naliehavosti. Ale systém, ktorý prepojí genetiku, zdravie a peniaze, je presne ten systém, pred ktorým Jesairovi oponenti varovali."

„Jesair navrhoval viditeľnosť moci, nie verejné zdravotné profily."

„Každý centralizovaný systém začne tvrdením, že chce vidieť iba moc."

„Tak nevytvorme centralizovaný systém.“

„Čo teda?“

Saira odpovedala:

„Dočasnú výmenu dôkazov medzi oddelenými uzlami. Údaje zostanú tam, kde sú. Každý register odpovie iba áno, nie alebo štatistickou hodnotou. Každý dotaz sa zaznamená. Pacient neskôr uvidí, že jeho údaje boli zahrnuté do krízového overenia.“

„A môže to odmietnuť?“ spýtala sa zástupkyňa občianskych práv.

„Nie spätne.“

„Potom jeho súhlas nič neznamená.“

„Ak budeme čakať na individuálny súhlas každého človeka v bezvedomí, nič nezistíme.“

„Presne takto sa začína výnimočný režim, ktorý sa nikdy neskončí.“

Nerai cítila rastúci hnev.

Nie na jednotlivých ľudí.

Každý z nich vyslovoval rozumnú obavu.

To bolo najhoršie.

Keby boli hlúpi, dalo by sa ich presvedčiť.

Keby boli skorumpovaní, dalo by sa ich odhaliť.

Oni však chránili skutočné hodnoty.

Súkromie.

Práva.

Suverenitu.

Dôveru.

A zatiaľ čo ich chránili oddelene, medzi nimi prechádzala choroba.

„Navrhnite poistky,“ povedala Nerai. „Nie odmietnutie.“

„Aké?“ spýtal sa Voltr.

„Každý dotaz bude viditeľný všetkým zúčastneným inštitúciám. Každé použitie údajov zostane zaznamenané. Výsledky sa po skončení krízy preskúmajú. Kto prekročí účel, bude osobne zodpovedný.“

„To stále neochráni človeka pred štátom.“

„Nie. Ale štát nebude pri pozeraní neviditeľný.“

Voltr sa odmlčal.

Na túto myšlienku si spomínal z Jesairovho prejavu.

Kontrolór viditeľný kontrolovanému.

Nebola to odpoveď na všetko.

Bola však lepšia než tajný prístup.

Rokovanie pokračovalo.

Medzitým počet prípadov prekročil tisíc.

Zdravotnícka AI Únie už s vysokou pravdepodobnosťou označila dedičnú súvislosť. Jej záver však platil iba pre údaje Únie. V dvoch ďalších štátoch boli výsledky podobné. V troch ešte nemali dostatočný počet potvrdených pacientov.
Každý systém vedel časť.

Žiadny nemohol povedať celú vetu.

Saira otvorila technickú architektúru.

„Stroje nie sú slepé," povedala. „Majú zaviazané oči. A každú pásku im tam dal človek z dobrého dôvodu."
„Môžeme im ju na chvíľu odviazať?" spýtal sa Voltr.

„Môžeme vytvoriť úzku škáru."

„A kto rozhodne, aká bude široká?"

„Vy."

Nerai pokrútila hlavou.

„Nie. Pravidlá. Nie ľudia v tejto miestnosti."

„Pravidlá musí niekto napísať."

„A všetci musia vidieť, kto ich napísal."

Po piatich hodinách schválili obmedzený korelačný most.

Dvanásť štátov sa pridalo okamžite.

Deväť podmienečne.

Štyri odmietli.

Ostatné požiadali o ďalšie právne posúdenie.

Rodové archívy súhlasili s porovnaním len v agregovanej forme.

Finančnú mapu nebolo možné priamo pripojiť.

Nerai mala dostať iba výsledok, či preverované projekty obsahovali genetické charakteristiky zhodné s tými, ktoré sa objavovali medzi pacientmi.
Most sa spustil.

Začal posielať otázky.

Most nedostával mená.

Celé zdravotné profily zostávali chránené.

Prenášali sa iba matematické dôkazy o zhodách.

Prvé výsledky prišli o deväť minút.

Dedičná súvislosť bola silná.

Druhá odpoveď potvrdila, že niektoré výskumné projekty sa sústredili na rovnaké rodové charakteristiky, ktoré boli medzi pacientmi nadmerne zastúpené.
Tretia ukázala, že časť analyzovaných charakteristík sa objavovala naprieč aureliánskymi líniami, ktoré sa inak považovali za vzdialené.
Nerai si zobrazila finančnú mapu.

Nadácie.

BIO-AI.

Laboratóriá.

Výnimky.

Testovanie reakcie.

Logistika.

Teraz mala prvú vec, ktorá ich spájala s chorobou.

Nie dôkaz zločinu.

Dôkaz smeru.

„Pošlite to prokuratúre," povedala.

„V akom režime?" spýtal sa Taren.

„Bezprostredné systémové riziko."

„Stále nepoznáme páchateľa."

„Poznáme nákupy."

„To nie je to isté."

„Nie. Ale nákupy existovali skôr než telá."

Na druhom konci Nitry sledoval Kael Thorne rovnaké zdravotné správy ako verejnosť.

Nie všetky.

Mal prístup k súkromným odhadom poisťovní a hospodárskych konzorcií. Tie boli presnejšie než politické vyhlásenia, pretože peniaze sa pripravovali na katastrofu skôr, než ju štáty smeli pomenovať.
Odhadovali stovky tisíc prípadov v priebehu niekoľkých dní.

Možno milióny.

Kael zavolal Arienovi.

Tentoraz sa neobjavil obraz.

Iba hlas.

„Musíme uvoľniť všetky výskumné výsledky," povedal Kael.

„Prečo?"

„Pretože môžu pomôcť zdravotníkom."

„Tie výsledky sú rozdelené."

„Tak ich spojte."

„Nemám ich všetky."

Kael zavrel oči.

„Vy ste ich objednali."

„Objednávatelia boli rôzni."

„Nehrajte sa na vlastnú štruktúru."

„Niektoré laboratóriá uchovávajú výstupy podľa vlastných pravidiel. Niektoré zmluvy zakazujú ďalšie použitie."

„Takže ste vytvorili hrozbu, ktorej nerozumie ani jej tvorca."

Arien dlho mlčal.

„Nemali zomierať všetci," povedal napokon.

Kael otvoril oči.

„Kto nemal zomierať?"

„Výsledky mali byť presnejšie."

Na okraji stola mu prsty urobili pohyb, ktorý si pamätali z detstva. Päť strán kocky vyzeralo správne. Na poslednej zostalo niekoľko polí mimo miesta.

Pred bránou zoologickej záhrady prosil, aby smel začať odznova. Teraz sa pozeral na mapu nemocníc. Nijaký ďalší ťah už nemohol vrátiť mŕtvych domov.

„Koľko ste čakali?"

„Dosť."

„To nie je číslo."

„Čísla by vás predtým nezaujímali."

Kael vstal.

„Predtým ste mi tvrdili, že pôjde o obmedzenú krízu."

„Vy ste chceli, aby sa Elarion bál Jesairovho sveta."

„Chcel som ho zastaviť."

„Toto ho zastaví.“
Kael sa pozrel na mapu nemocníc.
„Nie. Toto z neho urobí to, čoho ste sa báli.“
Arien prerušil spojenie.
Na zdravotnej mape sa rozsvecovali ďalšie body.
Systémy ich už začínali spájať.
Neskoro.
No prvýkrát spolu.

27. Meno, ktoré sa báli vysloviť

Elarion poznal silu pomenovania.

Meno mohlo človeka chrániť.

Mohlo mu dať právo, príslušnosť, dejiny a miesto v spoločnosti.

Meno však mohlo byť aj terčom.

Pred niekoľkými generáciami sa v dvoch štátoch používali rodové údaje pri prideľovaní práce a zdravotného poistenia. Aureliánov považovali za drahších pacientov pre niektoré dedičné zvláštnosti. Selenitov odmietali v bezpečnostných zložkách pre údajne prílišnú citlivosť. Veyranov zvýhodňovali v správe a finančných inštitúciách, pretože sa o nich tvrdilo, že majú prirodzené organizačné schopnosti.
Neskôr boli tieto pravidlá zrušené.

Zostala po nich nedôvera.

Preto sa zdravotnícki predstavitelia báli vysloviť slovo Aurelián skôr, než bude súvislosť nepochybná.
Keď sa zišla Planetárna zdravotná rada, počet potvrdených prípadov prekročil dvestotisíc.

Takmer všetci pacienti boli Aureliáni alebo ľudia s preukázateľnou aureliánskou rodovou väzbou.
„Štatistická súvislosť je jasná," povedala hlavná epidemiologička Únie. „Príčinný mechanizmus nie."
„Verejnosť nerozlišuje štatistiku od príčiny," namietol zástupca Vokorwynu. „Ak povieme, že ide o aureliánsku chorobu, ľudia začnú považovať každého Aureliána za zdroj."
„Ak to nepovieme," odpovedala Mareia, „nebudú vedieť, kto je v ohrození."

„Ohrození sú všetci."

„Nie rovnako."

„Nevieme, či Aureliáni chorobu prenášajú častejšie."

„Ani netvrdíme, že ju prenášajú."

„To verejnosť nebude počuť."

Nerai sedela vedľa Sairy a sledovala dve diskusie naraz.

V jednej miestnosti ľudia hovorili o správnych slovách.

V nemocniciach sa medzitým rozhodovalo, komu zostane posteľ.

„Navrhujem formuláciu," povedal Daren Voltr. „Neznáma choroba s nerovnomerným výskytom v jednej dedičnej populácii."
Mareia sa naňho pozrela.

„To je spôsob, ako vysloviť Aurelián bez toho, aby ste ho vyslovili."

„Je to presná formulácia."

„Nie. Je to pohodlná formulácia."

„Mareia, slová môžu zabiť."

„Aj ich neprítomnosť."

Predsedníčka rady zdvihla ruku.

„Musíme oddeliť dve otázky. Koho choroba zasahuje a kto ju môže šíriť."

„Verejnosť ich neoddelí," zopakoval zástupca Vokorwynu.

„Potom ju to musíme naučiť," povedala Nerai.

„Počas paniky?"

„Kedy inokedy? Keď už budú Aureliáni zatvorení v domoch?"

„Niektoré domy sa zatvorili samy."

„Pretože štáty mlčali."

Daren Voltr sa obrátil k nej.

„A čo navrhuješ?"

„Povedať pravdu v celku. Že choroba zasahuje prevažne Aureliánov. Že zatiaľ neexistuje dôkaz, že samotná aureliánska príslušnosť znamená vyššiu prenosnosť. Že diskriminácia znižuje ochotu chorých hlásiť sa a tým zvyšuje riziko pre všetkých."
„A ak sa zajtra ukáže niečo iné?"

„Tak to zajtra povieme."

„Dôvera sa nedá meniť každý deň."

„Najlepšie odhady pravdy sa niekedy menia každú hodinu."

Rada sa nedohodla.

Vydala vyhlásenie bez slova Aurelián.

Hovorilo o populačne nerovnomernom zdravotnom riziku, potrebe dobrovoľného testovania a dočasnom obmedzení pohybu v oblastiach s vysokým počtom prípadov.
Verejnosť si význam doplnila sama.

Na sieťach sa začalo šíriť pomenovanie mor Zlatého kruhu.

Nikto nevedel, kto ho použil prvý.

Možno novinár.

Možno vystrašený rodič.

Možno človek, ktorý Aureliánov nenávidel už predtým a iba čakal na slovo, ktoré bude znieť ako dôvod.

Názov sa rozšíril rýchlejšie než oficiálne odporúčania.

V Sarure odmietol vodič dopravného modulu vpustiť aureliánsku rodinu.

„Nie je to osobné," povedal.

Otec ukázal potvrdenie o negatívnom vyšetrení.

„Máme povolenie."

„Mám doma deti."

„Aj ja."

„Práve preto by ste mali pochopiť."

Rodina zostala na nástupišti.

Ostatní cestujúci mlčali.

Jeden sa ich zastal.

Bol Veyran.

„Buď ich vezmete, alebo vystúpime všetci."

Nevystúpili všetci.

Vystúpili traja.

V inom meste sa skupina ľudí zhromaždila pred aureliánskym domom a žiadala jeho uzatvorenie. Keď obyvatelia zhasli svetlá, dav začal tlieskať.

V Selenitskej štvrti Nitry otvorili komunitné centrum pre rodiny, ktoré prišli o bývanie.

Na vstupnej bráne nebol nijaký rodový znak.

Iba veta:

Choroba má obete. Strach si ich vyrába.

V nemocnici v Aurioli porodila mladá žena syna.

Dieťa bolo zdravé.

Keď otvorilo oči, zlatý kruh nebolo vidieť.

Matka si vydýchla.

Potom sa za tú úľavu zahanbila.

„Som hrozná," povedala Mareii, ktorá s ňou hovorila cez obrazovku.

„Nie."

„Modlila som sa, aby ho nemal."

„Modlila si sa, aby žil.“

„Je to to isté?“

Mareia neodpovedala.

Dieťa sa pohlo a pri silnom svetle sa okolo jeho zrenice objavila tenká zlatá línia.

Matka začala plakať.

Nie preto, že by ho milovala menej.

Pretože vedela, že svet ho od prvej chvíle uvidí ako otázku.

V Nitre sa Nerai stretla s vedením Vrstvy.

Jej žiadosť o okamžité odkrytie vlastníckych reťazcov projektov bola opäť čiastočne zamietnutá.

Bezprostredné zdravotné riziko umožnilo zmraziť niektoré účty.

Neumožňovalo automaticky odhaliť konečných vlastníkov vo všetkých štátoch.

„Máme potvrdenie, že skúmali rovnaké genetické charakteristiky, na ktoré je choroba naviazaná,“ povedala Nerai.

„Máme koreláciu,“ opravil ju právnik.

„Kto zaplatil koreláciu?“

„To zisťujeme.“

„Ako dlho?“

„Therinith má tridsať dní na odpoveď.“

Nerai sa zasmiala.

Nebolo v tom nič veselé.

„O tridsať dní možno nebude komu odpovedať.“

„Nemôžeme zrušiť zákon vždy, keď sa objaví hrozba.“

„Nežiadam zrušenie zákona. Žiadam, aby zákon dokázal konať skôr než pohrebníci.“

„Ak teraz otvoríme všetky chránené fondy, vytvoríme precedens.“

„Možno potrebujeme precedens.“

„Také vety sa ľahko hovoria v kríze.“

Nerai sa naklonila k nemu.

„A v akom čase sa podľa vás majú odhaliť slabiny systému? V pokojnom období, keď nikoho nezaujímajú?“

Večer sa zišla zdravotná rada znova.

Počet prípadov prekročil dva milióny.

Tentoraz prišla aj správa z Thaeronu.

Traja pracovníci v jednej z uzavretých kupol mali rovnaké príznaky.

Dvaja boli Aureliáni.

Tretí mal aureliánskeho otca.

Predsedníčka rady otvorila pripravené vyhlásenie.

Stále v ňom chýbalo jedno slovo.

Mareia vstala.

„Ak sa bojíte vysloviť, koho choroba zabíja, nechránite nás pred diskrimináciou. Chránite sami seba pred zodpovednosťou.“
„To nie je spravodlivé,“ povedal Voltr.

„Spravodlivé nie je ani to, že matky zisťujú pravdu zo správ cudzích ľudí, zatiaľ čo štáty hovoria o populačnej nerovnomernosti.“
„Meno môže spustiť násilie.“

„Násilie už začalo.“

„Môže ho zhoršiť.“

„Mlčanie ho robí slepým.“

Jesair sa pripojil z domu Davionov.

Dovtedy nehovoril.

„Vyslovte ho,“ povedal.

Všetci sa obrátili k jeho obrazu.

„Jesair,“ začala predsedníčka, „musíme zvážiť—“

„Som Aurelián. Mareia je Aureliánka. Ľudia v nemocniciach sú Aureliáni. Nechránite nás tým, že nás premeníte na opis.“
„A ak vás spoločnosť začne považovať za hrozbu?“

„Potom povedzte jasne, že sme ľudia v ohrození, nie hrozba.“

Daren Voltr sa zahľadel na Jesaira.

„A ak to nebude stačiť?“

„Pravda nestačí často. Lož ešte menej.“

Rada vyhlásenie upravila.

Krátko pred polnocou sa na všetkých verejných kanáloch objavila hlavná zdravotnícka predstaviteľka Elarionu.
Povedala meno choroby iba opisne.

Potom vyslovila meno ľudí.

„Doterajšie údaje ukazujú, že neznáme ochorenie neúmerne zasahuje Aureliánov a osoby s určitými aureliánskymi dedičnými väzbami.“
Nasledovalo vysvetlenie.

O prenose.

O neistote.

O zákaze diskriminácie.

O potrebe okamžitého testovania a ochrany.

Väčšina ľudí si však zapamätala prvú vetu.

Na obrazovkách po celej planéte sa objavili zlaté oči.

Svet konečne vyslovil meno obetí.

A súčasne ich označil.

28. Zlatý kruh za sklom

Sklo sa stalo materiálom pandémie.

Bolo v nemocniciach.

Na hraniciach štvrtí.

V dopravných uzloch.

Medzi deťmi a rodičmi.

Medzi chorými a ľuďmi, ktorí im chceli pomôcť.

Bolo priehľadné, a predsa oddeľovalo.

To bol jeho účel.

Na starých fotografiách z prvých dní bolo vidieť tváre pritlačené k stenám izolačných miestností. Ruky na oboch stranách. Ústa pohybujúce sa bez dotyku. Zlaté kruhy v očiach, ktoré sklo zvýrazňovalo odrazom nemocničného svetla.
Znak, ktorý bol kedysi viditeľný iba niekedy, sa pri horúčke objavoval čoraz častejšie.

Lekári nevedeli, či je to súčasť choroby alebo len reakcia tela.

Verejnosť rozdiel nezaujímal.

Na vstupoch do obchodov sa začali objavovať skenery dúhoviek.

Oficiálne merali teplotu a základné zdravotné ukazovatele.

Niektoré súkromné prevádzky ich upravili tak, aby upozorňovali na aureliánske znaky.

Bolo to nezákonné.

Prevádzkovatelia tvrdili, že chránia zákazníkov.

V jednom štáte vláda takéto systémy zakázala.

V inom ich dočasne povolila.

V treťom sa tvárila, že nevie, že existujú.

Štyridsať štátov.

Štyridsať odpovedí na jeden strach.

V Aurioli dostal Elan prístup k Jesairovi cez zdravotný kanál.

Chlapcova tvár bola menšia, než si ju Jesair pamätal. Horúčka z nej odstránila detskú plnosť. Oči mal otvorené a zlatý kruh v nich žiaril tak jasne, že pôsobil neprirodzene.
„Pamätáš si ma?“ spýtal sa Jesair.

Elan sa pohol.

Jeden prst.
„Tvoja mama je pri tebe.“
Chlapec pozrel smerom k sklu.
„Povedala mi, že si sa pýtal na kruh.“
Elanove pery sa pohli.
Zvuk bol slabý.
„Vidí?“
Jesair sa naklonil bližšie.
„Čo?“
„Či vidí lepšie.“
Spomenul si na ich dávny rozhovor.
„Nie,“ povedal. „Kruh nie.“
Elan čakal.
„Človek vidí podľa toho, či sa odváži pozrieť.“
Chlapec zavrel oči.
„Ja nechcem.“
„Čo nechceš vidieť?“
„Mamu plakať.“
Jesair nevedel odpovedať.
Elanova matka stála na druhej strane skla a ústa si zakrývala rukou.
„Môžeš sa báť,“ povedal Jesair. „Nemusíš byť odvážny stále.“
„Ty sa bojíš?“
„Áno.“
„Čoho?“
Jesair sa pozrel na chlapcovu matku.
Na zdravotné údaje.
Na vlastný odraz v obrazovke.
„Že nebudem vedieť pomôcť.“
Elan chvíľu mlčal.
„Tak sme rovnakí.“
Jesair sa slabo usmial.
„Áno.“

Spojenie prerušili zdravotníci.

Elan potreboval ďalší zákrok.

Jesair zostal sedieť pred prázdnou obrazovkou.

Jeho ruky ležali na stole.

Ruky Davionov.

Ruky, o ktorých sa v starých textoch písalo, že utíšili horúčky.

Teraz sa nedokázali dotknúť ani jedného dieťaťa.

Mareia prišla s miskou horúcej polievky. Jesair si ju nevšimol.

„Jedz. Od rána si tu."

„Elan sa ma spýtal, či mu pomôžem."

„A čo si povedal?"

„Že zostanem na spojení."

„Zostal si."

„To mu pľúca nevylieči."

„Nie. Ale jeho matka mi povedala, že sa potom nechal pripraviť na zákrok."

Jesair vzal lyžicu. V ruke sa mu triasla tak, že ju znova položil.

„Hnevá ma, keď ľudia čakajú od Daviona zázrak," povedal. „Dnes som si naňho na chvíľu počkal aj ja."

Mareia si prisadla. „Pôjdem za jeho matkou. Ty sa pokús zjesť aspoň trochu."

Elan zomrel pred svitaním.

Jeho matka pri ňom nebola fyzicky.

Zdravotníci jej však dovolili zostať pri skle.

Keď prístroje stíchli, držala na ňom tri prsty ešte dlho.

Jesair sa o jeho smrti dozvedel o niekoľko minút neskôr.

Nevydal verejné vyhlásenie.

Nehovoril o prvom dieťati, ktoré poznal osobne.

Iba vyšiel do záhrady Davionov a stál tam, kým nevyšlo Elarionské Slnko.

V ten deň zomrelo ďalších osemtisíc ľudí.

Elan bol jediný, ktorého meno Jesair poznal.

To je jedna z najkrutejších vlastností veľkých katastrof.

Čísla rastú.

Bolesť zostáva vždy konkrétna.

Jedna posteľ.

Jedna matka.

Jedna ruka na skle.

Na verejných sieťach sa objavil obraz aureliánskeho dievčaťa, ktoré stálo za priehľadnou stenou karanténneho centra. Malo asi desať rokov. Vlasy jej niekto ostrihal, aby zdravotníci mohli jednoduchšie pracovať, a v očiach sa jej jasne ukazoval kruh.

Na druhej strane stál selenitský zdravotník.

Dievča položilo dlaň na sklo.

On ju priložil oproti nej.

Fotografia obletela planétu.

Pre niektorých bola symbolom súcitu.

Pre iných dôkazom, že Aureliánov treba držať oddelených.

Ten istý obraz dokázal podporiť lásku aj nenávisť.

Záležalo na tom, čo si človek priniesol predtým, než sa naň pozrel.

Arien Korveth fotografiu videl.

Zväčšil oči dievčaťa.

Zlatý kruh.

Rovnaký znak mala Mareia, keď sa hnevala, bála alebo sústredila tak hlboko, že prestala vnímať okolie.

Na zlomok sekundy sa mu pred očami otvoril rozbitý dopravný modul. Biele svetlo. Matkine prsty v jeho dlani. Hlas zdravotníka: Aureliánsky regeneračný profil.

Dvere sanitného modulu sa zavreli s cudzím dieťaťom. Arien si celé roky pamätal, na ktorej strane zostal stáť.

Na fotografii teraz stálo za sklom iné dieťa. V očiach malo ten istý kruh. Arien sa pokúsil vybaviť si tvár chlapca, ktorého kedysi odviezli. Namiesto nej videl iba vystrašené dievča.

Povedal si, že dieťa nepozná.

Že jednotlivé obrazy nesmú prekryť civilizačný cieľ.

Že každá veľká zmena má cenu.

Potom fotografiu zatvoril.

O niekoľko minút ju otvoril znovu.

Dievča ešte žilo.

To bolo horšie.

Mŕtvi sa už nedívali.

Kael prišiel osobne.

Arien ho nepustil dnu, no Kael mal stále prístupové práva, ktoré kedysi považoval za zbytočné zrušiť.

Dvere sa otvorili.

„Výskumné archívy sa musia odovzdať zdravotníckej rade," povedal.

„Už som vám odpovedal."

„Teraz nehovorím o vašom pláne. Hovorím o liečbe."

„Výstupy sú anonymizované a rozdelené."

„Niekto ich musí vedieť spojiť."

„BIO-AI."

„Kde je?"

„Výpočty prebiehali cez viacero prenajatých prostredí."

„Kde je model, Arien?"

Arien sa naňho pozrel.

„Nie je jeden model."

Kael zostal stáť bez pohybu.

„Rozdelili ste aj to."

„Bolo to bezpečnejšie."

„Pre koho?"

Arien neodpovedal.

„Chceli ste, aby nikto nevidel celok," pokračoval Kael. „Ani laboratóriá. Ani banky. Ani úrady. A teraz ho nevidíte ani vy."

„Vidím výsledok."

„Vidíte telá."

Kael ukázal na verejnú zdravotnú mapu.

„Toto nie je riadená kríza."

„Nikdy som netvrdil, že bude bez obetí."

„Neobmedzuje sa na Aureliánov."

Arien stuhol.

„Nepriame úmrtia. Preťažené nemocnice. Nedostatok liekov. Dopravné uzávery. Ľudia všetkých vetiev."

„To prejde."

„Aureliáni nie?“

„Oni sú jadro problému.“

Kael k nemu pristúpil.

„Nie. Jadro problému stojí predo mnou.“

Arienove oči sa zúžili.

„Vy ste mi otvorili účty.“

„Áno.“

„Zabezpečili ste výnimky.“

„Áno.“

„Vaši ľudia odstránili prekážky.“

„Áno.“

Kael vyslovil každé priznanie pokojne.

Bez obrany.

„A preto viem, čo som urobil.“

„Čo sa zmenilo?“

„Rozsah.“

Arien sa trpko usmial.

„Takže morálka je podľa vás iba otázka počtu.“

„Nie. Počet vám len zobral možnosť klamať si, že to, čo robíte, je politika.“

Arien sa obrátil k fotografii dievčaťa za sklom.

„Jesair z toho urobí nový mýtus.“

„Možno.“

„Ľudia sa k nemu obrátia.“

„Už sa obracajú.“

„Tak vidíte.“

Kael sa pozrel naňho s niečím, čo sa podobalo ľútosti.

„Vy ste sa celý čas báli, že Jesair bude pôsobiť ako prorok. Preto ste mu vytvorili apokalypsu.“

Odišiel.

Arien zostal sám.

Na obrazovke sa dievča dotýkalo skla.

Nevedel, či prežilo.

Nechcel to zistiť.

V Aurioli sa Jesair vrátil do domu až večer.

Na prahu ho čakala Elanova matka.

Nesmela sa k nemu priblížiť. Bola v domácej izolácii.

Stáli od seba niekoľko metrov.

„Hovoril s tebou," povedala.

„Áno."

„Bál sa."

„Áno."

„Povedal si mu pravdu?"

„Snažil som sa."

Žena prikývla.

„Tak si urobil viac než my všetci."

Jesair sklonil hlavu.

„Nie."

„Neber mi to."

Zdvihol oči.

„Potrebujem veriť, že neodišiel sám," povedala.

Jesair si spomenul na vetu z rodovej knihy.

Neodchádzaj sám.

Elan bol za sklom.

Matka za druhým sklom.

On na obrazovke.

A predsa sa v poslednej chvíli medzi nimi vytvorilo čosi, čo nijaká stena nedokázala úplne oddeliť.

„Neodišiel," povedal Jesair.

Tentoraz nevedel, či je to pravda.

Vedel len, že ju musí vysloviť.

29. Hlas Jesaira a Most k jednotnému Elaru

Keď zlyhá spoločný jazyk, ľudia začnú hľadať hlas.

Keď zlyhá spoločný jazyk, ľudia nehľadajú nevyhnutne najmúdrejší hlas.

Ani najpresnejší.

Hľadajú hlas, pri ktorom na chvíľu prestanú mať pocit, že svet sa rozpadá na protichodné pokyny.

Zdravotnícke úrady hovorili o izolácii.

Politici o stabilite.

Banky o likvidite.

Rodové rady o ochrane Aureliánov.

Bezpečnostné zložky o poriadku.

Každý hovoril správnym jazykom svojej inštitúcie.

Nikto jazykom celého strachu.

Jesair nechcel hovoriť.

Po Elanovej smrti odmietol tri verejné vystúpenia. Tvrdil, že nemá právo meniť smrť dieťaťa na prejav. Nechcel stáť pred kamerami, kým Elanova matka stále videla synovu dlaň pritlačenú na sklo. Nechcel z cudzej bolesti vyrábať vlastnú autoritu.

Mareia ho našla v starej rodovej sieni.

Sedel pod portrétom Asera Daviona, o ktorom sa písalo, že počas dávnej horúčky chodil od domu k domu. Niektorí tvrdili, že uzdravoval. Iní, že iba zostával pri chorých, keď sa ich už všetci ostatní báli dotknúť.

„Ľudia potrebujú vedieť, čo majú robiť,“ povedala Mareia.

„Na to sú lekári.“

„Lekárom už časť verejnosti neverí.“

„Tak im mám veriť namiesto nich?“

„Máš im povedať, aby im verili.“

Jesair vstal.

„Prečo ja?“

„Pretože keď politici povedia zostaňte doma, ľudia počujú príkaz. Keď bankári povedia zostaňte pokojní, počujú, že niekto chráni trhy. Keď to povieš ty, možno budú počuť človeka.“

„To je presne to, čomu som sa celý život bránil.“

„Čomu?“

„Aby zo mňa robili niečo, čo nie som.“

„Potom im povedz, čo si.“

Jesair sa na ňu pozrel.

„A čo som?“

„Vystrašený Aurelián, ktorý nevie zachraňovať dotykom.“

Napriek všetkému sa usmial.

„To neznie ako veľmi povzbudivý začiatok.“

„Je to pravda.“

Prvé Jesairovo vystúpenie nevzniklo v rokovacej sále.

Stál v záhrade domu Davionov.

Za ním neboli vlajky, symboly štátov ani rodové znaky. Iba stromy, staré múry a údolie, v ktorom sa zatvárali ďalšie domy.

„Volám sa Jesair Davion,“ začal. „Som Aurelián. A bojím sa.“

Tá veta sa v priebehu hodiny rozšírila po celej planéte.

Nie preto, že bola vznešená.

Pretože bola dovolená.

Milióny ľudí sa báli a celé týždne počúvali iba hlasy, ktoré sa tvárili, že strach je technickou chybou komunikácie. Jesair bol prvým známym človekom, ktorý ho nevysvetľoval, neodstraňoval ani nezakrýval.

Priznal ho.

„Bojím sa o ľudí v nemocniciach. O rodiny, ktoré zostali oddelené. O deti, ktoré sa pozerajú na vlastné oči a pýtajú sa, či sa narodili s rozsudkom. Bojím sa aj ľudí, ktorí sa v strachu začínajú dívať na svojich susedov ako na chorobu.“

Odmlčal sa.

„Nie sme choroba. Nie sme ani znak. Sme ľudia.“

Zlatý kruh v jeho očiach bolo vidieť.

Neskrýval ho.

„Dodržiavajte zdravotné opatrenia. Nechoďte tam, kam nemáte. Chráňte seba aj druhých. Ale nezamieňajte si ochranu s ponížením. Izolovať chorého môže byť potrebné. Odmietnuť človeka preto, kým sa narodil, je zbabelosť.“

Niektorí predstavitelia zdravotných úradov sa obávali, že Jesairove slová oslabia disciplínu.

Stalo sa niečo iné.

Po jeho prejave sa zvýšil počet Aureliánov, ktorí dobrovoľne oznámili príznaky.

Menej ľudí utekalo z uzavretých oblastí.

Viac rodín súhlasilo s presunom chorých do nemocníc, pretože prvýkrát počuli, že prijatie opatrenia nemusí znamenať prijatie viny.
V niektorých mestách sa znížilo násilie.

Nie všade.

Žiadny hlas nedokáže zastaviť strach v každom človeku.

No na chvíľu sa zmenil jeho smer.

Jesair pokračoval v pravidelných príhovoroch.

Nikdy ich nenazýval prejavmi.

Hovoril s ľuďmi.

S matkou, ktorá prišla o tri deti.

S veyranským lekárom obvineným vlastnou komunitou, že pomáha Aureliánom na úkor iných.

So selenitskou pracovníčkou pohrebnej služby, ktorá prestala počítať mená, pretože už nevládala.
S aureliánskym starcom, ktorý tvrdil, že pandémia je trestom za opustenie starých tradícií.

„Trestá teda aj deti?“ spýtal sa ho Jesair.

Starec neodpovedal.

„Ak nevieme vysvetliť utrpenie bez toho, aby sme z Boha urobili vraha detí, možno ho nemáme vysvetľovať.“
Jesairove slová začali ľudia ukladať, prepisovať a posielať ďalej.

Čím viac odmietal byť mýtom, tým viac sa ním stával.

Arien mal pravdu aspoň v jednej veci.

Kríza zvýšila Jesairovu morálnu autoritu.

Nemal však pravdu v tom, prečo.

Ľudia ho nenasledovali pre jeho rod.

Nasledovali ho, pretože hovoril o strachu bez toho, aby ho využíval.

Spolu s jeho hlasom sa šírila aj myšlienka, ktorú vyslovil pred časom v Nitre.

Hodnota nesmie kráčať v tieni.

Vtedy znela abstraktne.

Bola to veta z verejného fóra, o ktorej diskutovali ekonómovia, právnici a bankári. Pre väčšinu obyvateľov Elarionu znamenala menej než cena chleba, nájomné alebo zostatok na účte.
Pandémia jej dala telo.

Nemocniciam dochádzali zásoby.

Nie preto, že by Elarion nemal dostatok výrobných kapacít. Automatizované továrne dokázali produkciu rýchlo zvyšovať. Thaeronské závody mohli pracovať bez prestávky a nákladné koridory stále fungovali.
Problémom bolo dostať výrobok tam, kde bol potrebný.

Na stene krízového centra bežal miestny spravodajský prenos. Autonómne vozidlá s dýchacími zariadeniami stáli na hranici; v nemocnici na druhej strane už rozdeľovali posledné voľné prístroje.
„Zariadenia boli vyrobené včera," povedala reportérka. „Dopravný systém pozná trasu. Zúčtovací uzol však odmieta potvrdiť platbu."
Pod obrazom svietil dôvod: NEDOHODNUTÉ KRYTIE KURZOVÉHO RIZIKA.

Dodávateľ sa bál, že po poklese meny nedostane za materiál ani to, čo zaplatil. Štát odmietal prevziať celé riziko. Oba systémy spočítali sumy okamžite, no každý čakal na záväzok druhej strany.
„Kedy vozidlá pôjdu ďalej?" spýtala sa reportérka vedúcej nemocnice.

„Keď sa niekto podpíše pod rozdiel v cene," povedala žena. „Ja môžem podpísať len prijatie prístrojov."

Saira prenos stíšila. Na krízovej mape videla pripravený tovar, voľné koridory a rozhodnutie, na ktoré žiaden zúčtovací systém nemal právomoc. Rýchlosť strojov na tom nič nemenila.
Verejnosť sa začala pýtať.

Prečo zariadenia stoja na hranici, keď nemocnica za ňou už nemá voľné prístroje?

Kto nesie cenu hodín, ktoré sa stratia pri rozhodovaní?

Jesairova veta sa objavovala pod správami o zadržaných zásielkach, nevysvetlených poplatkoch a prázdnych skladoch.
Hodnota nesmie kráčať v tieni.

Ľudia ju menili.

Ak peniaze zastavia liek, musíme vidieť, kde sa zastavili.

Vznikali diskusné skupiny, občianske iniciatívy aj neformálne siete zdravotníkov, programátorov a ekonómov. Niektorí požadovali zverejnenie všetkých verejných platieb. Iní navrhovali otvorené registre konečných vlastníkov spoločností. Ďalší žiadali, aby každý občan videl, kto a kedy otvoril jeho finančné údaje.

Nerai v tých návrhoch spoznávala svoje vlastné slová.

Nešírili sa už pod jej menom.

Ani pod Jesairovým.

Rozdelili sa medzi ľudí a začali žiť samostatne.

Myšlienka transparentnosti získavala popularitu nie preto, že by sa obyvatelia Elarionu náhle stali morálne dokonalejšími.
Získavala ju preto, že netransparentnosť začala bolieť.

V tom čase už niekoľko rokov existovala spoločnosť Most.

Pred pandémiou o nej vedel málokto.

Založila ju Lera Vain spolu s dvoma programátormi platobných systémov, bývalou bankovou analytičkou, odborníkom na kryptografické záznamy a právničkou, ktorá predtým pracovala na pravidlách cezhraničného zúčtovania.
Pôvodne nechceli vytvoriť novú menu.

Chceli zjednodušiť platenie medzi štátmi Elarionu a medzi Elarionom a Thaeronom.

Bežná cezhraničná platba prechádzala cez niekoľko bánk. Každá poznala iba vlastný úsek. Používateľ videl sumu, ktorú odoslal, a niekedy ani presne nevedel, koľko napokon dostane príjemca.
Most mal byť prekladovou vrstvou.

Človek mal vidieť konečnú cenu ešte pred potvrdením platby.

Mal vidieť kurz.

Poplatok.

Čas doručenia.

Aj to, koľko dostane príjemca.

Projekt sa však ešte pred pandémiou začal meniť pod vplyvom verejných debát o transparentnosti.
Lera sledovala Jesairovo vystúpenie v Nitre. Neskôr si prečítala analytický komentár Nerai Sael o tom, že finančná moc musí byť viditeľná, no viditeľný musí byť aj každý, kto ju kontroluje.
Tím Mosta postupne prepracoval celý systém.

Každá platba mala vytvoriť nezmazateľný záznam.

Nie verejný záznam všetkých osobných nákupov.

To by zničilo súkromie bežného človeka.

Verejne sa mali zobrazovať pravidlá systému, rezervy spoločnosti, veľké toky, vlastnícke väzby a transakcie prekračujúce hranice spoločenskej moci.

Súkromné platby zostávali súkromné.

No používateľ pri každom nahliadnutí do svojich údajov videl, kto ich otvoril, na základe akého oprávnenia a kedy.
Ak platbu zadržala banka, musela uviesť dôvod.

Ak ju označil automatizovaný systém, muselo byť známe pravidlo, ktoré použil.

Ak niekto dostal výnimku zo zverejnenia, systém zaznamenal, kto ju povolil a dokedy platila.

Žiadna vláda nemala sama ovládať celú sieť.

Protokol bol otvorený.

Záznamy overovalo viacero nezávislých uzlov prevádzkovaných bankami, univerzitami, občianskymi združeniami a audítorskými inštitúciami v rôznych štátoch.
Most mal vlastnú kontrolnú radu, ale nemohol spätne meniť históriu platieb ani vymazať záznam o vlastnom rozhodnutí.
Lera svoju predstavu vysvetľovala jednoducho:

„Nechceme postaviť oko, ktoré vidí všetkých a samo zostáva neviditeľné.“

Investori jej odpovedali, že ľudia nechcú filozofiu.

Chcú pohodlie.

Banky tvrdili, že zverejnenie rezerv, poplatkov a vlastníckych väzieb poškodí obchodné tajomstvo.
Regulátori upozorňovali, že súkromná spoločnosť nesmie vytvárať dojem planetárnej finančnej infraštruktúry.
Most preto dlho zostával malý.

Používali ho technologické firmy, niekoľko obchodníkov na Thaerone a skupiny ľudí, ktorí pravidelne posielali peniaze medzi štátmi.
Systém fungoval, no nemal dôvod rásť.

Potom prišla pandémia.

Prvými novými používateľmi neboli vlády ani veľké nemocnice.

Boli to dobrovoľníci.

Jedna občianska skupina zbierala peniaze na ochranné filtre pre nemocnice v uzavretých aureliánskych oblastiach. Príspevky prichádzali zo siedmich štátov v šiestich menách.
Pri bežnom postupe by museli viesť niekoľko účtov, opakovane meniť peniaze a čakať na potvrdenia sprostredkovateľských bánk.
Cez Most mohli prijímať všetky platby do jedného zostatku.

Systém ho vyjadroval v elaroch.

Elar pôvodne nebol samostatnou menou.

Bol jednotkou siete Most, založenou na verejne definovanom koši energií, surovín a hlavných elarionských mien. Jeho hodnota sa nemenila podľa rozhodnutia jedného štátu ani jednej centrálnej banky.
Za každým elarom držal Most rezervy v existujúcich menách a krátkodobých likvidných aktívach.

Zloženie rezerv bolo verejné.

Každý mohol overiť, či množstvo elarov v obehu zodpovedá skutočnému krytiu.

Dobrovoľník videl sto elarov.

Darca mohol zaplatiť miestnou menou.

Výrobca filtrov mohol dostať svoju menu alebo si ponechať elary.

Pre používateľa to bola jedna platba.

Na pozadí sa stále stretávalo viacero finančných systémov, no ich zložitosť už neniesol človek pri pokladni.
Prvá zbierka sa uzavrela za niekoľko hodín.

Každý darca videl, koľko elarov prišlo.

Videl celkovú sumu.

Videl objednávku filtrov.

Videl výrobcu, cenu, poplatok aj potvrdenie dodania.

Nevidel mená chorých ani drobné osobné dary iných ľudí.

Viditeľná bola cesta spoločných peňazí.

Správa o zbierke sa rozšírila.

Ďalšia organizácia použila Most na nákup liekov na Thaerone.

Potom skupina lekárov na zabezpečenie ubytovania pre zahraničných zdravotníkov.

Neskôr menšia nemocnica, ktorá nedokázala zaplatiť dodávateľovi v požadovanej mene.

Most najskôr vstupoval tam, kde bežné systémy zlyhávali.

Nie preto, že by mu ľudia viac dôverovali než bankám.

Pretože ukazoval to, čo banky neukazovali.

Koľko platba stojí.

Kadiaľ prejde.

Kedy príde.

Koľko dostane príjemca.

A kto ju prípadne zastavil.

Keď jedna zásielka ochranných oblekov meškala, otvorený záznam ukázal, že platbu nezadržal predávajúci ani dopravca. Zastavila ju sprostredkovateľská banka, ktorá požadovala dodatočné potvrdenie pôvodu peňazí.
Banka nemohla tvrdiť, že problém vznikol inde.

Jej rozhodnutie malo meno, čas a dôvod.

Dokument doplnila v priebehu hodiny.

Platba pokračovala.

Pri inom nákupe sa ukázalo, že dodávateľ zvýšil cenu tesne pred potvrdením objednávky. Tvrdil, že sa zmenil kurz jeho meny.
Záznam Mosta ukázal, že kurz sa takmer nepohol.

Dodávateľ cenu vrátil.

Nie preto, že by sa stal poctivejším človekom.

Pretože jeho vysvetlenie bolo overiteľné.

Postupne sa k sieti pripájali väčšie organizácie.

Najskôr charitatívne fondy.

Potom regionálne nemocničné siete.

Potom výrobcovia, ktorí nechceli spravovať účty v desiatkach mien.

Pre obchodníka bolo výhodné, že mohol uviesť jednu cenu v elaroch a rozhodnúť sa, či prijme elary alebo miestnu menu.
Pre nemocnicu bolo výhodné, že mohla porovnávať ceny dodávateľov bez neustáleho prepočítavania kurzov.
Pre darcov bolo dôležité, že videli, kam odišli spoločné peniaze.

Pre správcov nemocníc bolo nepríjemné, že ich rozhodnutia zostávali zaznamenané.

Práve to však zvyšovalo dôveru ostatných.

Niektoré štáty sa Most pokúsili zakázať.

Tvrdili, že súkromná spoločnosť nemôže vytvoriť jednotku, ktorá začína konkurovať štátnej mene.
Zákaz však narazil na praktický problém.

Most nežiada štáty, aby sa vzdali svojich mien.

Obchodník mohol stále dostať domácu menu.

Dane sa naďalej platili podľa miestnych zákonov.

Banky zostávali zapojené do zúčtovania.

Most iba umožňoval používateľom držať a posielať jednu spoločnú hodnotu a otvorene ukazoval, čo sa s ňou deje.
Keď ho jeden štát zablokoval, nemocnice upozornili, že cez sieť nakupujú časť zahraničných zásob.
Dobrovoľnícke organizácie zverejnili porovnanie.

Bežný prevod trval dva dni a stratil štyri percentá hodnoty.

Platba cez Most prišla za niekoľko sekúnd a jej celý náklad bol známy vopred.

Zákaz po troch dňoch zmenili na dočasnú výnimku pre zdravotnícke transakcie.

Podobné výnimky vznikli aj inde.

Neboli prijaté ako menová reforma.

Boli prijaté ako krízové opatrenia.

Jedna výnimka umožnila nemocniciam prijímať elary.

Ďalšia dovolila poisťovniam uhrádzať cez Most cezhraničné výkony.

Iná umožnila verejným fondom zverejňovať v sieti rozdelenie pomoci.

Nikto nerozhodol, že elar sa stane planetárnou menou.

Rozhodovali sa iba jednotlivé praktické prípady.

Každý z nich odstránil jednu prekážku.

Jesair o Moste prvýkrát prehovoril až vtedy, keď ho už používali milióny ľudí.

Nechcel, aby sa jeho meno stalo reklamou súkromnej spoločnosti. Zároveň však videl, že systém uskutočňuje veľkú časť toho, o čom hovoril v Nitre.
„Neviem, či má byť jedna spoločnosť odpoveďou na problém celej planéty," povedal vo svojom príhovore. „Každá moc potrebuje protiváhu, aj moc, ktorá o sebe tvrdí, že je transparentná."
Potom sa pozrel priamo do kamery.

„Ale všimnite si, prečo ľudia Most používajú. Nie preto, že túžia po ďalšej banke. Používajú ho preto, že vidia cenu, pravidlá, poplatky aj rozhodnutia. Keď niekto ich platbu zastaví, nezostane po ňom iba ticho."
Na okamih sa odmlčal.

„Keď sme zdraví, dovolíme hodnote kráčať v tieni a nazývame to pohodlím. Teraz, keď každý prístroj znamená dych a každá zásielka čas, chceme vidieť, kde sa hodnota zastavila. Možno sme to mali chcieť vždy."
Počet používateľov Mosta znova vzrástol.

Nie však iba pre Jesairove slová.

Systém už mal vlastný dôkaz.

Zásielky, ktoré prišli skôr.

Zbierky, v ktorých sa peniaze nestratili.

Nemocnice, ktoré mohli nakupovať v jednej jednotke.

Dodávateľov, ktorí dostali platbu bez niekoľkodňového čakania.

Keď začali Most používať nemocničné jedálne, pridali sa ich dodávatelia potravín.

Keď sa pridali dodávatelia, elary začali prijímať ich zamestnanci.

Keď zdravotníci dostávali časť krízových odmien v elaroch, začali sa pýtať, kde nimi môžu platiť.

Obchody pri nemocniciach ich začali prijímať ako prvé.

Potom dopravcovia.

Ubytovne.

Lekárne.

Menší obchodník už nepotreboval účet v každej mene. Stačilo mu pripojenie k Mostu. Cenu mohol uvádzať v miestnej mene aj v elaroch a systém mu výnos automaticky zúčtoval podľa jeho voľby.

Zo začiatku si väčšina obchodníkov nechávala elary okamžite premieňať.

Neskôr si časť z nich ponechávala.

Vedeli, že ich použijú pri ďalšom zahraničnom nákupe.

Elar sa tak prestával iba prenášať cez systém.

Začínal v ňom obiehať.

Ľudia si stále mohli uložiť miestnu menu.

Mohli v nej dostávať mzdu.

Mohli v nej platiť dane.

No pri ceste do iného štátu už nemuseli meniť peniaze.

Otvorili Most.

Videli rovnaký zostatok.

Zaplatili elarmi.

Obchodník dostal elary alebo svoju domácu menu.

Rovnakým spôsobom sa platilo v Nitre, v Sarure aj pod kupolami Thaeronu.

Nebola to ešte jediná mena Elarionu podľa zákona.

Štáty ju nevydávali.

Centrálne banky ju neriadili.

Mnohé vlády ju stále označovali iba za platobnú jednotku súkromnej siete.

Pre človeka pri pokladni však rozdiel postupne strácal význam.

Mal jednu cenu.

Jeden zostatok.

Jednu platbu.

A na rozdiel od starých systémov mohol vidieť pravidlá, podľa ktorých jeho peniaze prešli od neho k druhému človeku.

Most rástol aj preto, že sa nevydával za dokonalý.

Jeho zakladatelia zverejnili vlastnícku štruktúru spoločnosti.

Mená investorov.

Výšku ich podielov.

Zmluvy s bankami.

Zloženie rezerv kryjúcich elar.

Odmeny členov vedenia.

Aj každú zmenu pravidiel, podľa ktorých sa počítali poplatky a hodnota rezervného koša.

Keď sa do siete pokúsil vstúpiť fond s neznámym konečným vlastníkom, Most ho odmietol.

Fond podal žalobu za diskrimináciu.

Most zverejnil dôvod rozhodnutia.

Neodmietol fond preto, že bol bohatý.

Odmietol ho preto, že nebolo možné zistiť, kto prostredníctvom neho získava moc.

Tento spor sledovala celá planéta.

Pre mnohých ľudí bol prvým konkrétnym príkladom rozdielu medzi súkromím a tajnou mocou.

Bežný človek mohol zaplatiť za liek bez toho, aby celý svet poznal jeho meno.

Fond nakupujúci nemocnice však nemohol ukryť vlastníka za štrnástimi spoločnosťami.

Jesairove a Neraiine myšlienky tak prestali byť iba textom.

Dostali podobu systému.

Každé nahliadnutie zanechávalo stopu.

Každá veľká finančná moc mala konečného vlastníka.

Každá výnimka mala autora a čas skončenia.

Malé osobné platby zostávali súkromné.

Veľké toky ovplyvňujúce životy druhých boli viditeľné.

Pravidlá boli otvorené.

Prevádzkovateľ siete nemohol kontrolovať ostatných bez toho, aby bol sám kontrolovaný.

Ľudia si na túto viditeľnosť zvykali.

Najskôr v súvislosti s pandémiou.

Potom pri potravinách.

Pri energii.

Pri doprave.

Pri charitatívnych zbierkach.

Pri nákupoch medzi Elarionom a Thaeronom.

Postupne sa začali pýtať, prečo podobné pravidlá neplatia aj pre staré banky.

Prečo štát vie ukázať každý ich príjem, ale nevie ukázať konečného príjemcu verejnej zákazky.

Prečo Most dokáže zverejniť svoje rezervy každý deň, no centrálne banky zverejňujú niektoré rozhodnutia až po mesiacoch.
Prečo pri platbe v elaroch vidia celý poplatok vopred, zatiaľ čo pri tradičnom prevode sa časť nákladov objaví až na strane príjemcu.
Transparentnosť už nebola iba morálnou požiadavkou.

Stala sa používateľskou skúsenosťou.

Kael Thorne sledoval rast Mosta z pracovne, v ktorej boli všetky okná nastavené na nepriehľadný režim.
Vesta sa v systéme zatiaľ neobjavila.

Staré finančné toky zostávali ukryté v bankách, fondoch a štátoch chrániacich vlastníkov. Most videl iba hodnotu, ktorá prešla jeho sieťou.
No ľudia si zvykali na niečo, čo bolo pre Kaela nebezpečnejšie než vyšetrovanie.

Na porovnanie.

Človek, ktorý raz videl celý poplatok, začal sa pýtať, prečo ho inde nevidí.

Človek, ktorý raz poznal konečného vlastníka, začal byť podozrievavý voči spoločnostiam, ktoré ho ukrývali.
Človek, ktorý raz zaplatil tou istou jednotkou v každom štáte, sa začal pýtať, načo potrebuje tridsať mien.
Vyšetrovanie sa dalo spomaliť.

Komisie sa dali zahltiť.

Súdy sa dali zamestnať námietkami.

Politici sa dali presvedčiť, aby čakali.

Zvyk sa však nedal vrátiť späť tak ľahko.

Ak by Most zostal iba nástrojom zdravotníkov a dobrovoľníkov, po pandémii by možno zanikol.

No už ním nebol.

Používali ho rodiny.

Obchodníci.

Výrobcovia.

Dopravcovia.

Pracovníci na Thaerone.

Ľudia, ktorí nikdy nečítali Jesairov prejav a nepoznali meno Nerai Sael.

Nepoužívali elar preto, že predstavoval filozofiu transparentnosti.

Používali ho preto, že fungoval.

Až neskôr si uvedomovali, že fungoval práve preto, lebo veľkú časť toho, čo staré systémy ukrývali, urobil viditeľnou.
Kael pochopil, že Arien nespustil iba katastrofu.

Vytvoril prostredie, v ktorom sa Jesairova myšlienka mohla zmeniť na každodenný nástroj.

Ukázal ľuďom cenu tmy.

A prinútil ich vyskúšať systém, ktorý by za pokojnejších čias odmietli ako príliš odvážny, príliš otvorený alebo príliš nebezpečný pre starý poriadok.
Niekedy sa človek pokúsi zničiť budúcnosť a práve tým odstráni všetko, čo jej dovtedy bránilo vzniknúť.

30. Tretina

Najprv sa počítali prípady.

Potom postele.

Potom kyslíkové systémy, zásoby liekov, voľné izolačné miestnosti a ľudia, ktorí ešte dokázali pracovať.

Napokon zostali mŕtvi.

Kým ich bolo málo, uvádzali sa presné čísla.

Sedemstoštyridsaťdva.

Jedenásťtisíc deväťstoosem.

Dva milióny štyristotisíc.

Každé číslo ešte dokázalo v ľudskej mysli predstierať, že je počtom ľudí.

Potom prišli desiatky miliónov.

Stovky miliónov.

A z tiel sa stala krivka.

Stúpa.

Klesá.

Zrýchľuje sa.

Presúva sa na sever.

Dorazila do Vasýrie.

Zasiahne Thaeron.

Ľudská myseľ nedokáže niesť miliardu samostatných smrtí.

Musela by si predstaviť miliardu postelí.

Miliardu posledných nádychov.

Miliardu dverí, za ktorými zostal niekto stáť a čakať na človeka, ktorý sa už nevráti.

Miliardu nedopitých nádob pri posteli.

Miliardu viet, ktoré mali pokračovať ráno.

Preto ich zmenila na číslo.

A číslo na čiaru.

Pandémia sa z Aurioly rozliala do všetkých štátov Elarionu.

Nie všade rovnako.

Oblasti, ktoré dovolili zdravotným systémom zdieľať údaje, získali niekoľko dní. Lekári vedeli, kde zostávajú zásoby. Videli výsledky liečby v nemocniciach na druhej strane planéty. Algoritmy porovnávali milióny priebehov choroby bez toho, aby poznali mená ľudí, ktorým patrili.

Lekári postupne rozpoznali aj dôvod, prečo im výpočty nestačili. Choroba u mnohých spúšťala prudkú obrannú reakciu, ktorá poškodzovala cievy a znova zasahovala orgány, len čo sa ich podarilo stabilizovať. Medzi varovaním a nezvratným zlyhaním obehu niekedy zostávali hodiny. Regeneračné terapie potrebovali stabilného pacienta a dni. Zdieľané údaje získali niektorým ľuďom čas; nikomu nevedeli vrátiť ten, ktorý už stratil.

Niekoľko štátov údaje uzavrelo.

Hovorili o suverenite.

O ochrane občanov.

O nebezpečenstve, že krízová infraštruktúra zostane po pandémii v rukách Únie.

Niektoré z tých obáv boli oprávnené.

Chorobe však bolo jedno, aký právny dôvod mal človek na to, aby pred ňou zavrel dáta.

V tých krajinách sa pohybovala v tme o niekoľko dní dlhšie.

A niekoľko dní bolo počas Tretiny celou epochou.

Na Thaerone sa prvé prípady objavili v kupolách napojených na orbitálne zásobovanie.

Správcovia okamžite uzatvorili dopravné koridory.

Lenže Thaeron bol svet, ktorý existoval vďaka nepretržitej dohode medzi človekom a strojom.

Kupoly potrebovali vodu.

Biologické suroviny.

Náhradné diely.

Energocely.

Filtre.

Chemické zmesi.

Každá cesta, ktorú uzavreli pred chorobou, bola zároveň cestou, po ktorej prichádzalo niečo potrebné na život.

Na Elarione mohla dedina zabudnúť na štát a niekoľko dní prežiť.

Na Thaerone sa nedalo zabudnúť ani na čerpadlo.

Preto tam prijali krízový elar rýchlejšie než na materskej planéte.

Každá zásielka mala verejný záznam.

Každé rozhodnutie autora.

Každé odmietnutie dôvod.

Správcovia kupol spočiatku protestovali. Tvrdili, že systém odhaľuje strategické zásoby.

Potom sa ukázalo, že jeden zo správcov presmeroval vodu do súkromného obytného sektora, v ktorom žila jeho rodina a ľudia napojení na jeho radu.
Záznam bol viditeľný každému.

Protesty zoslabli.

Na Elarione sa zatiaľ nezačala rúcať iba zdravotná sieť.

Rozpadával sa aj starý spôsob merania hodnoty.

Nie jedným veľkým kolapsom.

Tisíckami malých zlyhaní.

Meny štátov s vysokým podielom Aureliánov prudko oslabovali. Trhy počítali budúcich mŕtvych skôr než nemocnice. Očakávali pokles výroby, výpadok daní, rozpočtové deficity a rast nákladov.
Slabšia mena zdražila zahraničné lieky.

Drahšie lieky zvýšili zadlženie štátu.

Vyššie zadlženie oslabilo menu.

Čím viac ľudí zomieralo, tým viac peňazí bolo potrebných na ich záchranu.

A čím viac peňazí bolo potrebných, tým menšiu hodnotu mali.

Otvorená krízová vrstva postupne ukazovala, kto odmietol zásielku, kto zmenil cenu a kto mohol uvoľniť rezervu na kurzový rozdiel. Verejnosť videla následok rozhodnutia v nemocnici, ktorá na dodávku čakala. Spory nezmizli, ale prestali byť ukryté za anonymným stavom platby.
Viditeľnosť nedokázala vyrobiť liek, ktorý ešte nikto neobjavil.

Nepriviedla späť zdravotníkov.

Nevytvorila kyslík v prázdnej nádrži.

Nevyrobila z ľudí bytosti bez chamtivosti, strachu a sebectva.

Odstránila však jednu vetu, za ktorou sa celé stáročia ukrývali jednotlivci, spoločnosti aj vlády.
Nevedeli sme.

Po prvom mesiaci sa elar prestal používať iba na zdravotnícke zariadenia.

Najskôr sa v ňom platila energia nemocníc.

Potom potraviny pre uzatvorené regióny.

Potom doprava pracovníkov.

Potom biologické suroviny.

Menové rady protestovali.

Daren Voltr vystúpil pred spoločným zhromaždením.

Bol bledší než pred niekoľkými týždňami. Aj jeho rodina už mala svojich mŕtvych.

„Z núdzového zúčtovacieho nástroja robíme menu," povedal. „Bez centrálnej banky. Bez mandátu. Bez dohody o regionálnej stabilite. Robíme to uprostred strachu, keď ľudia odsúhlasia takmer čokoľvek, čo nesie slovo záchrana."
Nerai sedela oproti nemu.

„Preto je každé pravidlo viditeľné."

Voltr pokrútil hlavou.

„Viditeľnosť nie je legitimita."

„Nie," odpovedala. „Ale ak nevidíme, kto pravidlá mení, legitimitu nemôžeme ani posúdiť."

„Jednotná hodnota môže zničiť slabšie regióny."

Nerai otvorila tri záznamy.

Tri zásielky.

Tri platby zastavené v menových prepočtoch.

„Rozdrobené hodnoty ich ničia dnes."

„To je rétorika."

Posunula údaje na spoločnú obrazovku.

„Toto sú účty."

Voltr sa na ne dlho díval.

Jeho námietky nezmizli.

Ani nemali.

Nerai si uvedomovala, že svet, v ktorom každý odpor zmizne pred správnym argumentom, by bol rovnako nebezpečný ako svet, ktorý chcela zmeniť.
„Kto bude elar riadiť po pandémii?" spýtal sa Voltr.

Nerai chvíľu mlčala.

„Možno nikto."

„Nič také ako nikto neexistuje."

Tá veta ju zastavila.
Bola pravdivá.
Za každým systémom zostával človek.
Alebo skupina ľudí.
Alebo pravidlo, ktoré kedysi niekto napísal.
„Tak ho musíme postaviť tak," povedala, „aby ho nemohol vlastniť jeden človek."
Saira otvorila návrh.
Uzly rozdelené medzi štáty.
Verejný výpočet hodnoty.
Úplná história zmien.
Žiadna tajná úprava kurzu.
Dohľadateľný prístup.
Rozdelené právomoci.
Verejná kontrola rozhodnutí menových rád.
Núdzový model.
Nedokonalý.
Vznikajúci medzi mŕtvymi.
A predsa sa v jeho základoch objavovalo niečo, čo Elarion dovtedy nepoznal.
Hodnota, ktorá sa nemusela pohybovať v tme.
A moc, ktorá si začínala zvykať na nepríjemný pocit, že ju niekto vidí.
Jesair zatiaľ pokračoval v príhovoroch.
Mareia na ňom videla únavu skôr, než ju pripustil on.
Po jednom z vysielaní zostal stáť pred zhasnutou obrazovkou.
Nehýbal sa.
„Jesair?"
Otočil sa k nej, akoby sa vracal z veľkej diaľky.
„Čo je?"
„To sa pýtam ja."
„Som iba unavený."
„Musíš odpočívať."
„Odpočívam."
„Kedy?"

Usmial sa.

„Medzi katastrofami.“

Mareia sa neusmiala.

Vonku pršalo.

Dážď stekal po vysokých oknách domu Davionov a svetlá údolia sa v kvapkách lámali na dlhé, tenké prúdy.

„Poď so mnou do Nitry.“

Jesair sa pozrel von.

„A ľudia tu?“

„Budú mať spojenie.“

„Elan mal spojenie.“

Mareia stíchla.

Jesair okamžite sklonil oči.

„Prepáč.“

„Nemusíš.“

„Nemal som to povedať.“

„Ale myslíš si to.“

Prikývol.

„Medzi človekom a jeho obrazom je rozdiel.“

„A ak ťa prítomnosť zabije?“

Tentoraz mu odpoveď trvala dlho.

„Potom som sa možno rozhodol zle.“

Mareia sa naňho zadívala.

„To už nebudeš mať komu povedať.“

Pristúpila k nemu.

„Nežiadam ťa, aby si prestal pomáhať. Žiadam ťa iba, aby si si nemyslel, že láska k ľuďom znamená povinnosť zomrieť za nich.“

Jesair mlčal.

„Čo teda odo mňa chceš?“

„Aby si zostal.“

„Kde?“

Mareia sa mu pozrela do očí.

„So mnou.“

V tej chvíli sa svet zmenšil.

Bez politických rád.

Bez rodov.

Bez pandémie.

Bez planéty čakajúcej na ďalšiu vetu človeka, ktorého si postupne privlastňovala ako symbol.

Bola iba žena, ktorá už raz odišla od muža schopného zmeniť lásku na vlastníctvo.

A teraz nechcela prísť o druhého preto, že zmenil lásku na povinnosť voči všetkým.

Jesair jej položil ruku na zápästie.

„Som tu.“

Mareia ho chytila troma prstami.

Na okamih obaja stíchli.

Gesto prišlo prirodzene.

A predsa príliš prirodzene.

Jesairom prešla zvláštna bolesť.

Žiadny obraz.

Žiadne slovo.

Iba pocit niečoho, čo sa malo nachádzať v jeho pamäti a nebolo tam.

Tri prsty.

Iné svetlo.

Prach.

Ženská ruka.

A smútok za niekým, koho v tomto živote nikdy nestratil.

Mareia ho pustila.

„Čo sa stalo?“

„Neviem.“

Tentoraz to bola pravda.

Spomenul si na niečo, čo ešte nezažil.

V krízovom centre sa v ten večer objavila nová prognóza.

Saira ju najskôr odmietla zverejniť.

Údaje boli neúplné.

Niektoré štáty stále hlásili prípady s oneskorením. Z oblastí, kde sa zdravotníctvo rozpadlo, neprichádzali takmer nijaké spoľahlivé čísla.
Model prepočítali znova.

A potom ešte raz.

Menili vstupy.

Predpokladanú úmrtnosť.

Kapacitu nemocníc.

Rýchlosť vývoja liečby.

Každá cesta sa približovala k tomu istému číslu.

Nerai sa naň dívala.

33,1 %.

„Kto to už videl?“

„Analytický tím.“

„Politické vedenie?“

Saira zaváhala.

„Dostalo širší interval.“

„Prečo?“

„Pretože neistota je obrovská.“

„Môže byť výsledok nižší?“

„Áno.“

„Vyšší?“

Saira neodpovedala.

Na obrazovke svietil prepočet.

Približne tri miliardy obetí celkovo.

Takmer celá aureliánska vetva.

Stovky miliónov ľudí z ostatných vetiev.

„Musíme to zverejniť,“ povedala Nerai.

„Ak povieme tretina, vyvoláme paniku.“

„Ak ju nepovieme, štáty sa budú pripravovať na desatinu.“

„Je to prognóza.“

„Tak povedzme, že je to prognóza.“

Slovo sa prvýkrát objavilo v internom dokumente.

Tretina.

Dokument unikol ešte tú noc.

Nikdy sa nezistilo komu.

Do rána to slovo poznala celá planéta.

Nerai videla únik najskôr v titulku nočného kanála: TRETINA OBYVATEĽOV MÔŽE ZOMRIEŤ. Moderátorka ukázala interval neistoty, nie iba najvyššiu krivku. „Je to prognóza počtu obetí celkovo," zopakovala. „Nehovorí, že už sú mŕtvi."
V nasledujúcom zábere guvernér jedného štátu žiadal pokoj. Lekárka z Aurioly mu odpovedala, že pokoj potrebuje aj zásoby a otvorené údaje. Pod obrazom sa objavovali správy ľudí, ktorí hľadali svojich príbuzných.

Nerai zostala pri obrazovke, kým moderátorka neprešla na ďalšiu tému. Takto sa z interného výpočtu stala veta, ktorú budú musieť rodiny vyslovovať pri večeri.
Nevyslovovalo sa ako názov choroby.

Bolo to meno budúcnosti.

Ak príde Tretina.

Pred Tretinou.

Po Tretine.

Akoby už dopredu existovala hranica, na ktorej sa ľudia rozdelia na tých, ktorí budú pokračovať, a tých, z ktorých zostane minulý čas.
V niektorých mestách vypukli nepokoje.

Ľudia vylamovali sklady.

Vyberali účty.

Utekali z miest, hoci nevedeli kam.

Inde sa vytvorili rady dobrovoľníkov.

Starí ľudia odovzdávali kyslíkové prístroje mladším.

Majitelia hotelov otvorili izby zdravotníkom.

Rodiny, ktoré sa celé roky nerozprávali, si zavolali.

Jedni zatvárali dvere.

Druhí ich prvýkrát otvorili.

Katastrofa neukazuje jedinú pravú tvár človeka.

Ukazuje množstvo tvárí, ktoré v ňom dovtedy mohli pokojne spať.

Po druhom mesiaci počet mŕtvych prekročil miliardu.

Po treťom dve.

Aureliánske mestá sa vyprázdňovali.

Rodové domy, ktoré prežili vojny, požiare a zánik štátov, zostávali bez dedičov.

V jednej rodine zomreli všetci muži.

Archív sledoval ich líniu viac než tisíc rokov.

Pracovníčka zadala údaje posledného z nich.

Systém automaticky doplnil stav:

Rodová línia zaniknutá.

Žena pozerala na tie dve slová.

Celé týždne spracovávala správy o miliónoch mŕtvych.

Nerozplakala sa.

Rozplakala sa pri jednom políčku.

Jesair vystúpil pred planétu naposledy v deň, keď sa uňho objavila horúčka.

Mareia stála mimo obrazu.

Už pred vysielaním jej pripadal bledý.

Jesair sa pozrel do kamery.

„Keď sa počet mŕtvych zväčší, začneme ich zmenšovať v sebe. Je to obrana. Inak by sme to neuniesli.“
Odmlčal sa.

„Ale človek nie je menší preto, že sa stal jedným z miliardy.“

Na okamih sa oprel o stôl.

Mareia urobila krok dopredu.

Jesair jej pohľadom naznačil, že je v poriadku.

„Každý človek, ktorý zomrel, bol stredom nejakého malého sveta. Mal meno. Mal miesto, kam sa vracal. Mal spôsob, akým sa smial. Niekto poznal zvuk jeho krokov. Niekto vedel, ktorú časť jedla necháva na tanieri. Niekto čakal na jeho hlas.“
Milióny ľudí pri obrazovkách stíchli.

„Vybudovali sme civilizáciu schopnú postaviť druhý svet. Premiestňovali sme rieky. Vytvorili sme lesy pod cudzou oblohou. Naučili sme stroje rozpoznávať chorobu skôr než lekári.“
Nadýchol sa.

Bolelo to.

„A nedokázali sme vidieť úmysel, ktorý prechádzal cez naše vlastné účty.“

Nerai pri tej vete zdvihla hlavu.

„Jedného dňa sa budeme pýtať, kto to urobil. Musíme sa to pýtať.“

Jesair sa odmlčal.

„Ale ak odpoveďou zostane iba meno jedného človeka, nepochopili sme nič. Človek môže priniesť nenávisť. Môže priniesť plán. Môže priniesť zlo.“
Pozrel priamo do kamery.

„Civilizácia mu však dá cestu. Alebo mu ju nedá.“

Nerai si tú vetu zapamätala.

O rok neskôr ju vysloví pred Konventom.

V tej chvíli ešte netušila, že počúva jedny z posledných verejných slov svojho brata.

Keď sa prenos skončil, Mareia k nemu okamžite pristúpila.

„Si horúci.“

„Je tu teplo.“

„Nie je.“

Položila mu dlaň na čelo.

Jesair zavrel oči.

„Ako dlho?“

„Od rána.“

Mareia naňho neveriacky pozrela.

„A nič si nepovedal?“

„Myslel som, že je to únava.“

Otvorila zdravotný kanál.

Jesair ju chytil za ruku.

„Počkaj.“

„Na čo?“

„Len chvíľu.“

„Jesair, my už nemáme chvíľu.“

V jej hlase bolo prvýkrát počuť strach.

Nie strach o Elarion.

Strach ženy o jediného človeka.

Jesair otvoril oči.

Zlatý kruh bol jasnejší.

Mareia ho uvidela.

A podľa jeho pohľadu pochopila, že ho videl aj on.
„Nerai," povedala do kanála. „Potrebujeme izoláciu v dome Davionov."
Na druhej strane zostalo ticho.
„Jesair?"
Mareia neodpovedala.
Nemusela.
„Idem tam."
„Nie," ozval sa Jesair.
Nerai ho počula.
„Neopováž sa mi povedať nie."
„Možno si v bezpečí."
„Moja matka bola Aureliánka."
„Práve preto nič nevieme."
„Prídem."
„Nerai."
Jeho hlas bol slabší.
„Zostaň tam, kde ešte môžeš niečo urobiť."
„Ty si môj brat."
Jesair sa na okamih usmial.
„Preto."
Nerai prerušila spojenie.
Už bežala.
Mareia pomohla Jesairovi do izolačnej časti domu.
„Ty zostaneš vonku," povedal.
„Nie."
„Mareia."
Stačil jej jediný pohľad.
Jesair pochopil, že pokračovať nemá význam.
„Neodídeš sám," povedala.
Jesair sa zachvel.
Tentoraz nie od horúčky.
Tá veta.

Poznal ju.
Akoby k nemu doputovala cez veľkú vzdialenosť.
Cez miesto, ktoré nikdy nenavštívil.
Cez život, ktorý nikdy nežil.
Dvere izolačnej miestnosti sa zatvorili.
Medzi nimi zostalo sklo.
Mareia položila tri prsty na priehľadnú stenu.
Jesair zdvihol dlaň.
Skôr než sa jej dotkol z druhej strany, Mareia pocítila chlad.
Potom slabosť.
Oprela sa o stenu.
„Mareia?“
Pokrútila hlavou.
Chcela povedať, že je to nič.
Namiesto toho sa jej podlomili kolená.
Zdravotný systém zaznamenal zvýšenú teplotu druhej osoby.
O niekoľko minút už ležala v susednej izolačnej miestnosti.
Dvere medzi nimi sa nesmeli otvoriť.
Dve postele.
Dva zlaté kruhy.
Jedna priehľadná stena.
Nerai dorazila k uzavretiu Aurioly o tridsaťsedem minút neskôr.
Systém jej odmietol vstup.
Ukazovala oprávnenia.
Volala menám, ktoré inokedy otvárali všetky dvere Vrstvy.
Nič nepomohlo.
Pred ňou stála karanténna bariéra.
Za ňou jej brat zomieral.
Nad cestou svietil počet mŕtvych.
2 999 999 997.
Číslo sa zmenilo.
2 999 999 998.

Nerai sa dívala na obrazovku bez dychu.

2 999 999 999.

Potom:

3 000 000 000.

Po celej planéte sa v tej istej sekunde aktualizoval spoločný údaj.

Tretina Elarionu bola mŕtva.

Nerai dostala spojenie z domu Davionov.

Na obraze uvidela Jesaira.

Mareiu.

A sklo medzi nimi.

Katastrofa dostala svoje meno.

Tretina prišla.

Len ešte nebola hotová.

31. Za sklom

Jesair zomrel na štvrtý deň.

Zdravotný systém zaznamenal okamih presne.

Čas.

Tep.

Okysličenie krvi.

Teplotu.

Poslednú elektrickú aktivitu srdca.

Zaznamenal všetko, čo bolo možné zmerať.

To podstatné nie.

Mikrofóny v izolačných miestnostiach nepočúvali nepretržite. Bolo to staré pravidlo ochrany dôstojnosti chorých. Lekár mohol vstúpiť do spojenia. Systém mohol upozorniť na zmenu životných funkcií. Nikto však nemal právo premeniť posledné hodiny človeka na verejný záznam.
Preto nikto nevedel, čo Jesair povedal Mareii.

Nerai neskôr prehrala obraz mnohokrát.

Bez zvuku.

Jesair už nedokázal stáť.

Ani sedieť.

Ležal na zemi pri skle.

Na druhej strane ležala Mareia.

Medzi ich tvárami zostávalo niekoľko centimetrov a materiál, ktorý dokázal zastaviť vírus, dotyk aj posledné objatie.
Jesair pohol rukou.

Viac už nevládal.

Položil dlaň na podlahu.

Mareia zdvihla tri prsty.

Jesairove pery sa pohli.

Jedna krátka veta.

Možno dve slová.

Nikto ich nepočul.

Mareia áno.

A usmiala sa.

Neskôr ten úsmev vysvetľovali mnohými spôsobmi.

Ako prijatie smrti.

Ako zmierenie.

Ako posledný prejav lásky.

Nerai v ňom však vždy videla čosi zvláštnejšie.

Mareia sa neusmievala ako žena, ktorá sa lúči.

Na jediný okamih vyzerala ako žena, ktorá niekoho po nesmierne dlhej dobe spoznala.

Akoby sa za Jesairovou tvárou otvorila ešte iná.

Akoby na druhej strane skla na okamih nebola izolačná miestnosť, ale vzdialená záhrada.

Iné nebo.

Iný život.

Spomienka, ktorá sa nestihla stať spomienkou.

Jesair zavrel oči.

Jeho dlaň zostala pri skle.

Mareia sa na ňu dívala.

Sedem hodín.

Potom sa jej dych skracoval.

Nádych.

Ticho.

Nádych.

Dlhšie ticho.

A napokon už iba ticho.

Sedem hodín po Jesairovi sa zastavilo aj jej srdce.

Nerai sedela v transportnom module pred uzavretím Aurioly.

Kilometre od nich.

Saira sedela vedľa nej.

Nedotkla sa jej.

Nehovorila, že ju to mrzí.

Niektoré vety sú malé až do urážky.

Na spojení sa objavil zdravotný úradník.

„Potrebujeme rozhodnutie o pozostatkoch.“

Nerai sa naňho pozrela.

Muž sklopil oči.

„Prepáčte. Viem, že—“

„Neviete.“

Ticho.

„Aké sú možnosti?“

„Biologický protokol odporúča okamžitú deštrukciu bez presunu. Rodové rady žiadajú zachovanie biologických vzoriek. Verejnosť žiada obrad.“

„Verejnosť?“

„Správa unikla.“

Nerai otvorila sieť.

Jesair Davion zomrel.

Neskôr sa objavila ďalšia správa:

Mareia Lioren zomrela.

Nerai zapla zvuk spravodajského kanála. Moderátor už žiadal rodové rady o vyjadrenie k Jesairovej smrti; pri Mareiinom mene redakcia ešte nemala potvrdenie od rodiny. Zdravotníčka v spojení odmietla hovoriť o ich zdravotných záznamoch.

„Rodina ešte nedostala čas rozhodnúť, čo chce povedať,“ dodala. Nerai poznala odpoveď, ktorú by jej brat dal na otázku súkromia. Nechala kanál hovoriť bez seba.

Potom fotografie.

Jesair na fóre v Nitre.

Jesair medzi chorými.

Jesair pri poslednom príhovore.

Mareia pri archívoch.

Mareia v záhrade.

Mareia držiaca Jesaira troma prstami za zápästie.

Ich telá ešte nevychladli a svet z nich už začínal vyrábať príbeh.

Nazývali ich mučeníkmi.

Poslednými Aureliánmi starého sveta.

Dôkazom.

Znamením.

Iní ich smrť používali proti všetkému, čo Jesair kedy povedal.

Ak mal dar, prečo sa nezachránil?

Ak bol výnimočný, prečo nezachránil Mareiu?

Prečo nezachránil tri miliardy ľudí?

Nerai obrazovku vypla.

„Spálime ich tam.“

Úradník prikývol.

„Vzorky?“

„Iba to, čo potrebujete na výskum.“

„Rodové rady žiadajú—“

„Žiadne relikvie.“

Jej hlas bol tichý.

„Nikto nebude vlastniť ich telá.“

Úradník po chvíli prikývol.

„A obrad?“

Nerai sa cez predné sklo transportu pozrela smerom k domu Davionov, hoci ho odtiaľ nemohla vidieť.

„Neskôr.“

Lenže neskôr ešte dlho neprišlo.

Ľudia stále zomierali.

Nemocnice stále svietili cez celé noci.

Transportné moduly stále vozili telá na miesta, kde na nich už nikto nečakal.

Pandémia si vzala viac než tri miliardy sto miliónov ľudí.

Až potom sa krivka začala ohýbať.

Nevznikol jeden zázračný liek.

Prišli desiatky malých víťazstiev.

Účinnejšie tlmenie reakcie organizmu.

Lepšie rozpoznanie kritických hodín.

Nové kombinácie látok.

Predikčné modely.

Spôsoby ochrany najzraniteľnejších.

Každý z nich zachránil časť ľudí.

Spolu zastavili smrť.

Keď sa počet nových prípadov prvýkrát znížil na polovicu, nikto neoslavoval.

Keď klesol na desatinu, na námestiach sa neotvárali fľaše.

Keď posledná veľká nemocnica oznámila, že má opäť voľné lôžka, jej riaditeľka sa po oznámení zamkla v kancelárii a hodinu plakala.
Elarion prežil.

Tak sa to písalo v správach.

Ale planéta nemá srdce, ktorého tep možno zmerať.

Prežiť museli ľudia.

A približne každý tretí chýbal.

32. Tí, ktorí prichádzajú

Sú smrti, pri ktorých sa končí život.

A potom sú smrti, pri ktorých sa končí iba meno.

Jesair zomrel v čase, keď Elarion ešte netušil, čo všetko po ňom zostane.

Jeho telo bolo jedným z miliárd tiel, ktoré Tretina vzala bez otázky.

Jeho hlas prestal znieť v miestnostiach, kde sa ľudia hádali o pravde, hodnote a moci.

Jeho ruky už nikoho neobjali.

Jeho oči sa už neotvorili do rána.

Pre Elarion bol mŕtvy.

A to bola pravda.

Len nie celá.

Vesmír je starší než mená.

Starší než hranice.

Starší než národy.

Starší než planéty, ktoré sú vo svojej mladosti presvedčené, že ich dejiny sú stredom všetkého, čo existuje.

Svetov bolo mnoho.

Niektoré obiehali modré hviezdy.

Iné žili pod červeným svetlom starých sĺnk.

Na niektorých sa život ukrýval pod kilometrami oceánu a celé civilizácie nikdy nevideli hviezdy.

Inde vyrástli mestá také vysoké, že ich horné poschodia poznali inú oblohu než ulice pod nimi.

Niektoré civilizácie nikdy nevynašli peniaze.

Iné im obetovali takmer všetko.

Každá však raz prišla k hranici, ktorú nebolo možné prekonať väčším strojom.

Ani rýchlejšou loďou.

Ani novým zdrojom energie.

Ani ďalšou knižnicou poznania.

Pretože nie všetky problémy vznikajú z nedostatku inteligencie.

Niektoré vznikajú z toho, čo inteligencia ešte nedokázala pochopiť o sebe samej.

A vtedy sa občas niekto narodil.

Takmer nikdy ako kráľ.

Mohlo to byť dieťa remeselníka.

Dcéra učiteľa.

Syn ženy, ktorej meno dejiny nezachovali.

Niekedy prišiel medzi chudobných.

Inokedy medzi učených.

Jeden hovoril na námestiach.

Iný celé roky takmer mlčal a zanechal iba niekoľko viet.

Niekedy jeho slová zmenili svet ešte počas jeho života.

Inokedy potrebovali stáročia.

Mená sa menili.

Tváre sa menili.

Jazyky sa menili.

Hviezdy nad nimi tiež.

Úloha zostávala podobná.

Posunúť svet o jeden krok.

Nie do cieľa.

Iba ďalej.

Žiaden človek nemohol zachrániť celú planétu.

Ak by svet mohol zachrániť jediný človek bez rozhodnutia ostatných, nebol by to svet slobodných bytostí.
Mohli teda iba ukázať smer.

Vysloviť myšlienku, ktorú už nemožno úplne zabudnúť.

Otvoriť dvere.

A nechať ostatných rozhodnúť, či nimi prejdú.

Na jednom svete bolo potrebné prvýkrát povedať, že slabosť druhého nie je právom silnejšieho vlastniť ho.
Na inom, že poznanie nemá pána.

Inde celé národy zabíjali jeden druhý pre rôzne obrazy bohov a niekto medzi nich priniesol myšlienku, že boh, ktorý potrebuje ľudskú nenávisť, môže byť iba ľudskou nenávisťou oblečenou do posvätných slov.
Niekde sa ľudia potrebovali naučiť odpúšťať.

Inde pochybovať.

A na niektorých svetoch prišla chvíľa, keď bolo potrebné povedať, že moc ukrytá pred pohľadom začne skôr či neskôr slúžiť sama sebe.
Takou planétou bol Elarion.

Jesair neprišiel s návodom na dokonalý svet.

Vyslovil niekoľko viet práve vo chvíli, keď ich Elarion dokázal začať počúvať.

Že hodnota nemá krátať v tieni.

Že moc musí zniesť pohľad tých, nad ktorými stojí.

Že vlastníctvo je aj stopou zodpovednosti.

Že bohatstvo človeka nemožno celkom oddeliť od sveta, ktorý mu umožnil vzniknúť.

Neboli to prikázania.

Boli to semená.

A semená nepotrebujú, aby človek, ktorý ich zasadil, sedel pod stromom.

Jesair však zomrieť nechcel.

Tretina nebola cenou, ktorú vesmír požadoval za jeho posolstvo.

Ani Mareiina smrť nebola súčasťou nejakej dokonalej rovnice.

Chcel žiť.

Chcel s ňou zostarnúť.

Možno sa jedného dňa zobudiť v dome Davionov a po prvýkrát nemať za dverami nikoho, kto by od neho potreboval odpoveď.
Možno sa hádať o bezvýznamnej veci.

Možno na ňu o niekoľko hodín zabudnúť.

Možno sedieť pri záhrade, kým im ruky zostarnú.

To všetko mu bolo vzaté.

Myšlienka nepotrebovala jeho smrť.

Keď však zomrel, zostala v rukách ostatných.

A s ňou otázka.

Milovali človeka?

Alebo pochopili aj to, čo sa pokúšal povedať?

Ak všetko stálo na Jesairovej prítomnosti, mohlo všetko zomrieť pri skle spolu s ním.

Ak však niečo z jeho slov prešlo do iných ľudí, jeho dych už nebol podmienkou ich života.

O tridsať svetelných rokov ďalej obiehala okolo svojej hviezdy malá modrá planéta.

Bola mladšia vo svojom príbehu.

Jej ľudia ešte nepoznali Elarion.

Nevedeli nič o Moste.

O Aurioloch.

O Nerai.

O mužovi, ktorý položil dlaň na podlahu pri priehľadnom skle.

Raz sa tam mal narodiť iný človek.

Mali ho volať Ježiš.

Mal kráčať po prašných cestách medzi dedinami, ktoré by z pohľadu vesmíru bolo ťažké vôbec nájsť.

Mal jesť s rybármi.

Dotýkať sa chorých.

Hovoriť s ľuďmi, od ktorých ostatní odvracali tvár.

Mal sa stretávať s mocnými aj s tými, ktorí nemali takmer nič.

Bez armády.

Bez úradu.

Bez pečate štátu.

S rukami, ktorými sa dal lámať chlieb.

A predsa po ňom malo zostať niečo, čo prežije ríše.

Že človek pred tebou má hodnotu aj vtedy, keď ti nemá čo ponúknuť.

Že milosrdenstvo môže stáť vyššie než slepé splnenie zákona.

Že veľkosť môže znamenať službu.

Že nepriateľ nemusí zostať nepriateľom navždy.

Ľudia sa potom celé stáročia budú hádať, kým bol.

Postavia mu chrámy.

Budú maľovať jeho tvár.

Každý národ mu trochu požičia tú svoju.

Niektorí v ňom uvidia Boha.

Iní proroka.

Ďalší učiteľa.

A budú existovať aj takí, ktorí v jeho mene urobia presný opak toho, čo učil.

Veľké myšlienky totiž neprechádzajú dejinami po priamej ceste.

Jedna generácia ich vysloví.

Nasledujúca ich ohne podľa svojich potrieb.

Ďalšia ich objaví znovu.

A po stáročiach sa to, čo kedysi znelo ako nebezpečný sen jedného človeka, môže stať samozrejmosťou miliónov.

Tak sa pohybujú svety.

Po stupňoch.

Medzi niektorými stupňami sa objavia tí, ktorých neskôr nazvú prorokmi.

Spasiteľmi.

Mudrcmi.

Reformátormi.

Kacírmi.

Bláznami.

Vesmír pre nich spoločné meno nepotreboval.

Boli ako poslovia, ktorí nenosia list.

Oni sami boli listom.

Aby však mohli patriť svetu, do ktorého prišli, museli na čas zabudnúť.

Keby poznali všetko, ich život by nebol ľudským životom.

Bola by to návšteva.

Preto cítili bolesť.

Hlad.

Strach.

Samotu.

Túžbu.

Hnev.

Lásku.

Pochybnosť.

Mohli zlyhať.

Mohli povedať niečo, čo neskôr ľutovali.

Mohli túžiť zostať nažive.

Pretože nikto nemôže hovoriť k bytostiam určitého sveta zvnútra ich skúsenosti, ak sa aspoň na čas nestane jednou z nich.

A keď ich život skončil, telo zostalo planéte.

Meno dejinám.

Slová ľuďom.

To, čo sa skrývalo hlbšie, pokračovalo.

Čas medzi takými životmi sa nemeral kalendárom.

Žiadne telo nečakalo na ďalšie ráno.

Žiadne srdce nepočítalo údery.

Na jednej planéte mohli prejsť tisíce rokov, kým na inej dozrela chvíľa, do ktorej bolo možné vstúpiť.
Niekde ďaleko sa zatiaľ rodila civilizácia.

Objavila oheň.

Potom písmo.

Rozdelila pôdu.

Vytvorila zákony.

Postavila chrámy.

Vyrobila zbrane.

Vynašla peniaze.

A po dostatočne dlhom čase začala veriť, že spôsob, ktorým usporiadala svet, je jediným spôsobom, akým sa svet usporiadať dá.
Až sa priblížila k vlastnej hranici.

Vtedy sa cesta mohla začať znova.

Iná hviezda.

Iná planéta.

Iné telo.

Iné meno.

Ani úloha nemusela byť rovnaká.

Svet, ktorý sa topil v pomste, potreboval počuť o odpustení.

Svet, ktorý zamieňal poslušnosť za dobro, potreboval pochybnosť.

Civilizácia rozdrvená svojvoľnou mocou potrebovala ochranu jednotlivca.

A svet, ktorého jednotlivci už zabudli, že prežívajú iba vďaka ostatným, mohol raz potrebovať pripomenúť povinnosť voči celku.
Slová sa menili.

Smer mal čosi spoločné.

Od strachu k pochopeniu.

Od násilia k spolupráci.

Od skrytej moci k zodpovednosti.

Od predstavy oddelenosti k poznaniu, že nič živé nevzniká samo zo seba.

Jesair bol jedným z nich.

Možno kedysi niesol iné meno.

Možno stál pod oblohou planéty, ktorá dávno prestala existovať, a hovoril bytostiam, ktorých tváre by Elarián ani človek zo Zeme nevedel nazvať tvárami.
Možno tam vyslovoval celkom inú vetu.

Inú časť tej istej cesty.

A možno sa jeho cesta na malej modrej planéte ešte len mala začať.

V inom tele.

Pod menom, ktoré sa mu už občas vracalo v zábleskoch, hoci mu nerozumel.

Duša nepotrebuje podpis.

Podpis potrebujú dejiny.

A niektoré duše azda neprechádzajú svetmi samy.

Niektoré blízkosti prežijú aj stratu mena.

Najskôr sa vrátia iba ako zvláštna dôvera voči cudziemu človeku.

Ako smútok bez spomienky.

Ako pohyb ruky, ktorý predbehne rozum.

Tri prsty na zápästí.

Veta vyslovená skôr, než človek pochopí, prečo ju vyslovil.

Neodchádzaj sám.

Mareiin posledný úsmev zostal Nerai ako otázka.

Zo záznamu sa nedalo zistiť, čo Jesair povedal.

Nedalo sa zistiť ani to, čo Mareia v poslednej chvíli videla.

Zostal iba obraz ženy, ktorá sa pri pohľade na zomierajúceho muža usmiala, akoby si naňho po nesmierne dlhej dobe spomenula.
Keď Jesairovo srdce prestalo biť, hviezdy nezmenili svoje dráhy.

Obloha sa neotvorila.

Na Elarione sa neobjavilo znamenie.

Planéta pokračovala v obehu.

Mestá počítali svojich mŕtvych.

V domoch zostali nádoby pri oknách.

Odevy na vešiakoch.

Rozčítané knihy.

Postele, z ktorých už nikto ráno nevstal.

A predsa sa niečo pohlo.

V ľuďoch.

Jesairove slová sa začali šíriť bez neho.

Niektorí ich skomolili.

Niektorí zjednodušili.

Niektorí si z nich vybrali iba to, čo sa im hodilo.

Iní v nich našli dôsledky, ktoré sám Jesair ešte nestihol domyslieť.

Taký je osud každej myšlienky, ktorá prežije svojho autora.

Prestane mu patriť.

V jeho pracovni zostali dokumenty.

Medzi nimi návrh podielu živých.

Poznámky na okrajoch.

Otázky bez odpovedí.

Prázdne miesta.

Svet sa musel naučiť pokračovať v rozhovore s človekom, ktorého kreslo zostalo prázdne.

A kdesi veľmi ďaleko, pri hviezde, ktorú nijaký Elarián nikdy nevidel, obiehala ďalšia planéta.

Jej oceány mali farbu tmavého kovu.

V noci nad nimi putovali tri mesiace.

Na pevninách práve vznikali prvé mestá.

Ich obyvatelia objavili písmo.

Začali obchodovať.

Začali deliť pôdu.

Postupne sa rozdeľovali na tých, ktorí vlastnia, a tých, ktorí poslúchajú.

Mali pred sebou tisíce rokov.

Ich chvíľa ešte nedozrela.

Vesmír sa neponáhľal.

Raz sa však medzi nimi narodí dieťa.

Dostane meno, ktoré nikdy nezaznie na Elarione.

Ani na Zemi.

Bude sa smiať.

Bude plakať.

Urobí chyby.

Možno sa zamiluje.

Možno bude mať strach zo smrti.

A jedného dňa vysloví vetu, po ktorej už jeho svet nebude môcť zostať úplne taký, aký bol.

Nikto tam nebude poznať Jesaira.

Nikto nebude poznať Ježiša.

A nebude to potrebné.

Veľké duše neprechádzajú vesmírom preto, aby zachránili svoje meno.

Mená patria svetom.

So sebou si nesú iba smer.

A keď raz ich úloha na jednom mieste skončí, neodídu hore.

Ani preč.

Iba ďalej.

Časť IV: Elarion bez Tretiny

33. Chýbajúce ruky

Keď sa krivka konečne zastavila, Elarion vyzeral z obežnej dráhy takmer rovnako ako predtým.

Moria boli na svojich miestach.

Kontinenty sa nepohli.

Mestá v noci svietili.

Dopravné koridory stále vytvárali nad planétou tenké svetelné žily.

Thaeron obiehal ďalej.

Ak by sa na planétu díval niekto z veľkej diaľky, katastrofu by možno ani nespoznal.

Musel by prísť bližšie.

K jednému stolu.

K jednej posteli.

K jednému pracovnému miestu.

Pretože približne každý tretí človek chýbal.

Najskôr chýbali doma.

Prázdna polovica postele.

Nedopitá nádoba.

Odev na mieste, odkiaľ ho už nikto nezobral.

Správa, ktorá zostala označená ako nedoručená.

Hračky detí, ktorým rodičia ešte niekoľko dní nedokázali povedať, že ich už nikto nepríde uložiť spať.

Potom začali mŕtvi chýbať aj svetu.

V nemocnici v Severnej Aménii zomreli dvaja z troch správcov kyslíkových sietí.

Samotná sieť fungovala.

Vedela vyrábať kyslík.

Čistiť ho.

Rozvádzať.

Predvídať spotrebu.

Významnejšia zmena kapacity však podľa zákona vyžadovala potvrdenie dvoch licencovaných odborníkov.
Jeden bol mŕtvy.

Druhý ležal v bezvedomí.

Tretí pracoval štyridsať hodín bez spánku.

Urobil chybu.

V Sarure zostalo v skladoch dostatok potravín na niekoľko mesiacov.

Autonómne vozidlá stáli v radoch.

Poznali cestu.

Dokázali vyhodnotiť uzávery.

Vedeli nájsť náhradnú trasu.

Nesmeli však zmeniť cieľ dodávky bez ľudského schválenia.

Človek, ktorý mal schváliť zmenu, bol mŕtvy.

A tak stroje pripravené nakŕmiť mesto čakali na podpis človeka, ktorý už nemal ruku.

V jednej z thaeronských kupol zomrela žena, ktorá ako jediná dokonale poznala starú prestavbu recyklačného systému vody.
Dokumentácia existovala.

Nebola úplná.

Údržbová inteligencia vedela, že tri ventily sa správajú inak, než tvrdí projekt.

Nevedela prečo.

Žena to vedela.

Roky si hovorila, že to raz zapíše.

Dovtedy to vždy vysvetlila kolegovi.

Kolega zomrel týždeň pred ňou.

Tretina nevzala Elarionu iba telá.

Vzala obrovskú časť pamäti, ktorá nikdy nebola uložená v strojoch.

Pamäť rúk.

Pamäť návykov.

Pamäť človeka, ktorý ráno prišiel k systému a bez rozmýšľania urobil tri drobné veci, pretože dvadsať rokov vedel, že bez nich sa večer niečo pokazí.
Živí sa najskôr pokúsili mŕtvych nahradiť.

Lekári pomáhali v skladoch.

Učitelia rozvážali potraviny.

Úradníci čistili zdravotné moduly.

Výskumníci pomáhali pohrebným službám.

Inžinieri spali pri energetických uzloch.

Celé mestá fungovali v stave, ktorý by sa kedysi nazval núdzovým.

Po Tretine už nebolo jasné, čo slovo núdzový znamená.

Nedalo sa požiadať necelých šesť miliárd otrasených ľudí, aby robili prácu deviatich miliárd a zároveň pochovávali tých, ktorých milovali.
Krízová rada preto urobila to, o čom sa pred pandémiou diskutovalo desaťročia.

Začala odstraňovať povinné ľudské potvrdenia.

Najskôr pri zásobovaní potravinami.

Potom v energetike.

Doprave.

Základnej výrobe.

Údržbe miest.

Umelé inteligencie dostali právomoc meniť výrobné plány, presúvať materiál a prideľovať časť kapacít bez toho, aby pri každom rozhodnutí čakali na človeka.
Dokument, ktorý to umožnil, mal názov dlhý takmer polovicu riadku.

Ľudia mu hovorili jednoducho:

Povolenie pokračovať.

Pretože práve to stroje dostali.

Povolenie pokračovať tam, kde človek chýbal.

Saira viedla tím, ktorý mal jednotlivé systémy prepojiť.

Pred sebou mala mapu planetárnej výroby.

Pred Tretinou by taká mapa nemohla existovať.

Štáty chránili energetické rezervy.

Podniky výrobné kapacity.

Distribútori sklady.

Každý považoval časť reality za svoje strategické tajomstvo.

Po Tretine začali údaje otvárať.

Nie z osvietenia.

Pretože bez nich systém nevedel, komu pomôcť.

„Prebytok výživových zmesí v západnej Vasýrii,“ povedal analytik.

„Kam ich potrebujeme?“

„Severovýchod. Tri nemocničné oblasti.“

„Doprava?“

„Kapacita je.“

„Tak ich pošlite.“

Analytik zostal stáť.

„Je tam problém.“

Saira zdvihla oči.

„Aký?“

„Trasa prechádza troma štátmi.“

„A?“

„Štyri meny.“

Saira sa oprela.

„Tri štáty. Štyri meny.“

„Dopravca fakturuje cez Therinith.“

„Prečo?“

„Daňový režim.“

Saira na okamih zavrela oči.

„Samozrejme.“

Štyri protistrany účtovali v štyroch menách. Uzly vedeli sumy prepočítať za zlomok sekundy; finalizáciu blokovali rozdielne pravidlá krytia a oprávnenie nemocnice.

Jedlo existovalo.

Vozidlá existovali.

Cesty existovali.

Ľudia hladovali.

Odhad uvoľnenia zásielky: tridsať hodín.

„Most,“ povedala Saira.

Analytik sa na ňu pozrel.

„Nemocnica nemá oprávnenie prijímať elary na bežnú prevádzku.“

„Má krízovú výnimku.“

„Na zdravotnícky materiál.“

Saira sa pozrela na záznam.

„Čo je podľa vás jedlo pre človeka, ktorý bez neho zomrie?“

Analytik nič nepovedal.

„Pošlite to cez Most.“

„Kto schváli výnimku?“

Saira sa pozrela na prázdnu stoličku pri stole.

Ešte pred deviatimi dňami na nej sedel námestník.

„Ja.“

O päť minút bola platba vykonaná.

Výrobca videl objednávku.

Dopravca cenu.

Poisťovňa riziko.

Nemocnica predpokladaný čas doručenia.

Verejnosť videla, koľko sa zaplatilo a komu.

Nevidela mená pacientov.

Autonómne vozidlá vyrazili skôr, než by starý systém dokončil prvú menovú konverziu.

Takých prípadov pribúdalo.

Most sa postupne menil z krízového platobného nástroja na nervovú sústavu automatizovanej ekonomiky.

Stroje vedeli vyrábať.

Potrebovali však vedieť, čo má byť vyrobené.

Vedeli presúvať zásoby.

Potrebovali vedieť, kde naozaj chýbajú.

Vedeli optimalizovať cestu.

Potrebovali vedieť, či objednávka existuje a kto za ňu nesie zodpovednosť.

Tok hodnoty sa stal jedným zo spôsobov, ako stroje čítali ľudský svet.

A keď bol tento tok viditeľný, začali sa objavovať veci, ktoré dovtedy zostávali oddelené.

Jeden veľkoobchodník prestal počas nedostatku uvoľňovať lieky.

Tvrdil, že čaká na dopravu.

Most ukázal, že sklady boli pripravené.

Tvrdil, že nemocnice neponúkali dostatočnú cenu.

Záznam ukázal opak.

Súčasne spoločnosti spojené s jeho vlastníckou skupinou nakupovali kontrakty, ktorých hodnota rástla s dĺžkou krízy.

Ďalší účet financoval kampane proti nútenému uvoľneniu zásob.

Každá z týchto informácií sama osebe dokazovala málo.

Vedľa seba rozprávali iný príbeh.

Zásoby boli uvoľnené.

Rozhodnutie malo autora.

A autor vedel, že jeho rozhodnutie bude mať záznam.

Po niekoľkých mesiacoch vyrábali automatizované továrne takmer toľko ako pred Tretinou.

Potom viac.

Stroje neochoreli.

Energetické polia nedostali horúčku.

Robotické linky nestratili rodičov.

Veľká časť výrobnej kapacity prežila pandémiu nedotknutá.

Chýbalo predovšetkým rozhodovanie okolo nej.

Podpisy.

Povolenia.

Opakované autorizácie tých istých údajov v systémoch, ktoré si ich z právnych dôvodov nesmeli odovzdať.

Kontroly, ktorých jediným zmyslom bolo potvrdiť, že predchádzajúcu kontrolu vykonal človek.

Tretina odstránila ľudí tak brutálne, až sa odhalilo, ktoré časti hospodárstva ich skutočne potrebovali.

Keď ekonomické rady zverejnili prvé čísla, spoločnosť nimi bola otrasená.

Pracujúcich bolo o viac než tretinu menej.

Produkcia klesla iba o niekoľko percent.

V niektorých odvetviach už presiahla pôvodnú úroveň.

Čísla v sebe skrývali nepríjemnú otázku.

Ak spoločnosť dokázala vytvárať takmer rovnaké množstvo vecí s podstatne menším množstvom ľudskej práce, čo presne bolo úlohou všetkých pracovných miest, ktoré dovtedy považovala za nevyhnutné?
Odpoveď bola nepríjemná.

Časť práce nevznikala preto, aby sa vyrobilo niečo potrebné.

Vznikala preto, aby človek získal právo dostať peniaze.

Starý systém spojil prístup k životu s miestom vo výrobnom procese.

Teraz výrobný proces dokázal fungovať bez časti ľudí.

Ľudia však bez príjmu fungovať nedokázali.

Podniky nevyplácali mzdu mŕtvym.

Rodiny prichádzali o živiteľov.

Milióny ďalších opustili zamestnanie, aby sa starali o deti, chorých a starých.

Iných nahradili systémy, ktorým pandémia otvorila dvere.

Výroba rástla.

Na účtoch domácností ubúdalo.

Saira priniesla Nerai planetárnu projekciu.

„Ak nič neurobíme, do troch mesiacov bude viac než polovica domácností odkázaná na núdzovú pomoc.“
Sedeli v bývalej Jesairovej pracovni.

Karanténu domu Davionov zrušili pred týždňom.

Dom vyčistili stroje.

Predmety nechali tam, kde boli.

Nádoba na vodu pri Jesairovom mieste.

Mareiina kniha pri okne.

Dve kreslá obrátené do záhrady.

Nerai sa ich nedotýkala.

„Koľkým ľuďom vieme nájsť prácu?“ spýtala sa.

„Všetkým.“

Nerai sa na Sairu pozrela.

„Užitočnú.“

Saira sklopila oči k projekcii.

„Neviem.“

„Odhad.“

„Polovici dospelých. Možno menej.“

„Ak zastavíme automatizáciu?“

„Viac.“

„A pri ďalšej kríze budeme znovu čakať na ľudské podpisy?“

Saira mlčala.

„Tak ju nezastavíme.“

Otvorila ďalší dokument.

Návrh dočasného planetárneho základného podielu.

Nerai ten názov nepoznala.

Myšlienku áno.

Spomenula si na Nitru.

Na rozhovor spred Tretiny.

Jesair vtedy povedal, že dávka je niečo, čo moc dáva človeku zhora.

Podiel je niečo iné.

Podiel hovorí, že určitá časť spoločného výsledku patrí človeku preto, že je členom civilizácie, ktorá ho vytvára.

Vtedy to znelo ako rozhovor o vzdialenej budúcnosti.

Budúcnosť prišla bez zaklopania.

„Kto to pripravil?“

„Hospodársky tím Mosta. Niekoľko štátov. Regionálne rady.“

Nerai otvorila dokument.

„Ako ho chcú vyplácať?“

Saira sa pousmiala bez radosti.

„Máme problém.“

„Aký?“

„Tridsať mien.“

Nerai zavrela oči.

Takmer sa zasmiala.

Takmer.

„Preto navrhujú elar.“

Na prvej strane dokumentu stála veta:

Človek nesmie stratiť právo na život iba preto, že spoločnosť už nepotrebuje jeho prácu.

Nerai ju prečítala.

Potom ešte raz.

Pozrela na prázdne kreslo pri okne.

„Jesair by povedal, že to nestačí.“

„Prečo?“

„Pretože nevieme, z čoho ten podiel počítať.“

„Most vidí čoraz väčšiu časť produkcie.“

„Čoraz väčšiu nie je celú.“

„Nie.“

Nerai sa pozrela cez okno.

Záhrada domu Davionov zarastala.

Tráva už prekračovala okraje chodníkov.

Stromy kvitli.

Jedna vetva sa skláňala príliš nízko a nikto ju neodrezal.

Príroda nevedela, že zomrela tretina sveta.

Pokračovala.

Možno práve preto ju Nerai nedokázala nenávidieť.

Zavrela dokument.

„Potom budeme musieť vidieť viac.“

Saira zdvihla oči.

„Produkcie?“

„Hodnoty.“

Nerai sa ešte chvíľu dívala do záhrady.

„Ak z nej chceme rozdeliť spravodlivý podiel, musíme vedieť, kde vzniká, kam odchádza a kto ju vlastní.“

Saira prikývla.

Nerai jej podala dokument.

„Zvolaj hospodársku radu.“

„Kedy?“

„Teraz.“

„Nerai, nespala si.“

Nerai sa slabo pousmiala.

„Spala som pred Tretinou.“

Saira zostala vo dverách.

„Tvoj brat by nechcel, aby si sa zničila.“

Nerai sa na ňu pozrela.

„Môj brat nechcel ani tri miliardy mŕtvych.“

Saira odišla.

Dvere sa zavreli.

Nerai zostala sama.

Dlho sedela.

Potom vstala a pristúpila k Jesairovmu kreslu.

Prvýkrát od návratu do domu sa ho dotkla.

Položila dlaň na operadlo.

„Stroje ich nenahradili,“ povedala do prázdnej miestnosti.

Hlas sa jej zachvel.

„Len nám ukázali, koľko vecí už dávno vedeli robiť bez nás.“

A vtedy sa konečne rozplakala.

Nie za tretinu sveta.

Nikto nedokáže oplakať tri miliardy ľudí naraz.

Plakala za jedného brata.

Za jednu ženu.

Za tri prsty na zápästí.

Za dve ruky, ktoré od seba v posledných hodinách života delilo niekoľko centimetrov priehľadného skla.

Vonku sa nad Auriolou dvíhalo elarionské slnko.

Osvetlilo strechy domov.

Záhradu.

Prázdne kreslo.

A svet, ktorý pokračoval.

Pretože po katastrofách svet vždy pokračuje.

Otázkou zostáva iba to, čo si vezme so sebou.

34. Podiel živých

Prvý základný podiel nebol prijatý ako nový spoločenský poriadok.

Bol prijatý na deväťdesiat dní.

Tak sa na Elarione začínali takmer všetky veľké zmeny.

Dočasne.

Výnimočne.

Len dovtedy, kým sa veci nevrátia do normálu.

Normál však prestal existovať.

Návrh vychádzal z regionálnych životných nákladov. Každý štát, mesto a osídlená oblasť už celé roky počítali cenu základného bývania, potravín, energie, dopravy a zdravotnej starostlivosti.
Pred Tretinou sa tieto údaje používali pri sociálnych dávkach, mzdových rokovaniach a rozhodovaní o minimálnych príjmoch.
Teraz sa z nich stal základ podielu.

Človek bez iného príjmu dostal sumu zodpovedajúcu základným životným nákladom svojho regiónu.

Ak mal vlastný príjem, podiel mu nezmizol pri prvej zarobenej minci. Znižoval sa postupne a prestal sa vyplácať až vtedy, keď príjem prekročil dvojnásobok miestnych životných nákladov.
Nebola to dokonalá schéma.

Regióny sa sporili o výpočty.

Mestá tvrdili, že bývanie je drahšie, než ukazujú štátne štatistiky.

Vidiecke oblasti namietali, že ich doprava a energia stoja viac.

Rodiny žiadali zohľadniť počet detí.

Ľudia so zdravotným postihnutím upozorňovali, že priemerné náklady nie sú ich náklady.

No systém mal jednu vlastnosť, ktorú predchádzajúce dávky nemali.

Každý mohol vidieť, z čoho sa jeho podiel vypočítal.

Videl regionálny index, pravidlá, použité príjmy, zdroj údajov a presný dôvod výslednej sumy.

Ak sa výpočet zmenil, zmena mala autora.

Ak systém použil chybný údaj, človek videl, odkiaľ prišiel.

Ak úradník otvoril individuálne podklady, vlastník dostal záznam o nahliadnutí.

Prvá planetárna výplata sa mala uskutočniť cez Most.

Práve vtedy sa ukázalo, že tridsať mien nebolo len symbolom suverenity.

Bolo to tridsať rôznych spôsobov, ako povedať, koľko človek potrebuje na život.

Jeden štát stanovil podiel vo vlastnej mene a o dva dni ju oslabil, aby znížil skutočné náklady rozpočtu.
Druhý zmrazil kurz.

Tretí zakázal občanom držať elary mimo licencovaných bánk.

Štvrtý oznámil, že vyplatí pomoc len ľuďom, ktorí preukážu pobyt na jeho území počas posledných dvoch rokov.
Milióny ľudí však po Tretine opustili svoje domovy.

Sťahovali sa za príbuznými.

Za voľnými bytmi.

Za prácou.

Za starostlivosťou.

Rodina mohla žiť v jednom štáte, poberať dôchodok z druhého, vlastniť byt v treťom a nakupovať potraviny dovážané zo štvrtého.
Staré meny boli vytvorené pre svety, ktoré sa tvárili, že ich hranice sú skutočné.

Tretina ukázala, že vzduch, choroba, jedlo ani smrť ich nepoznajú.

Daren Voltr sedel na rokovaní Menovej rady oproti Nerai.

Od nitrianskeho fóra prešli roky.

Vtedy obhajoval menovú suverenitu pred Jesairom. Hovoril, že mena je volantom štátu a slabšie regióny potrebujú vlastný kurz, aby prežili.
Teraz mal unavenú tvár.

Počas Tretiny zomrela jeho manželka a jeden zo synov. Nikdy o tom verejne nehovoril. Nerai to vedela iba preto, že ich mená videla v zozname obetí.
„Spoločný elar nemôže byť vyplácaný bez spoločnej menovej autority," povedal Voltr.

„Most ho už vypláca," odpovedala Saira.

„Most vydáva krytú zúčtovaciu jednotku. Nie menu štátu."

„Pre človeka, ktorý ňou zaplatí nájom, je ten rozdiel akademický."

Voltr sa na ňu pozrel.

„Práve takéto vety vytvárajú menové katastrofy."

Nerai otvorila mapu prvej skúšobnej výplaty.

„Katastrofu už máme.“

Na mape sa zobrazili oneskorenia.

Najväčšie neboli v chudobných regiónoch.

Boli na hraniciach menových systémov.

„V jednej oblasti dostali ľudia podiel o štyri dni neskôr,“ povedala Nerai. „Peniaze aj príjemcov sme poznali. Čakali sme však na prepočet medzi troma menami a potvrdenie dvoch centrálnych bánk.“

Voltr si prezrel údaje.

„A kto ponesie kurzové riziko, ak všetko vyplatíte v elaroch?“

„Nikto z príjemcov.“

„Teda Most.“

„Rezervy sú verejné.“

„Rezervy nie sú nekonečné.“

„Ani trpezlivosť ľudí.“

Voltr sa oprel.

„Chápem naliehavosť. Ale spoločná mena vytvorí spoločnú moc. Túto časť stále odmietate pomenovať.“

„Pomenúvame ju,“ povedala Nerai. „Preto požadujeme, aby bola viditeľná.“

„Viditeľná moc zostáva mocou.“

„Áno.“

Voltr zodvihol obočie.

Čakal obranu.

Nerai pokračovala:

„Transparentnosť neruší moc. Umožňuje vidieť, kto ju používa. To je menej než dokonalosť. Ale viac než tma.“

Voltr sa pozrel na symbol elaru.

„A čo štáty, ktoré ho odmietnu?“

„Môžu vyplácať podiel vo vlastnej mene.“

„Potom nebude planetárny.“

„Bude planetárny podľa pravidiel. Spôsob výplaty zostane dočasne miestny.“

„Dočasne.“

Vyslovil to slovo s takou presnosťou, akoby v ňom už počul budúce dejiny.

Prvá výplata sa napriek sporom uskutočnila.

V Sarure žila žena menom Elina Vass so štyrmi deťmi.

Pred Tretinou pracovala ako koordinátorka zásobovania v sieti menších nemocníc. Jej manžel opravoval autonómne dopravné moduly.
Obaja prežili chorobu.

Manžel však zostal s poškodenými pľúcami a potreboval dlhodobú starostlivosť. Elina opustila prácu, aby sa oňho starala.
Jej pracovné miesto medzitým prevzal automatizovaný systém.

Nie zo zlomyseľnosti.

Nemocnice nemohli čakať, kým sa vráti.

Keď požiadala o pôvodnú sociálnu pomoc, štát od nej žiadal potvrdenie, že je nezamestnaná, že sa aktívne uchádza o prácu a že odmietnutím ponúknutej pozície nepredlžuje vlastnú závislosť.
Systém jej ponúkol prácu v inom meste.

Nemohla ju prijať bez toho, aby opustila manžela.

Preto jej pomoc zamietol.

Pri základnom podiele nepreukazovala vlastnú užitočnosť.

Systém zistil jej príjmy.

Regionálne náklady.

Počet nezaopatrených detí.

Zdravotné potreby domácnosti.

Na jej účet prišla suma v elaroch.

Elina si otvorila výpočet.

Videla každý použitý údaj.

Pri zdravotnej potrebe manžela bol uvedený odkaz na chránený záznam. Diagnózu nevidel nikto, kto ju nepotreboval. Systém iba potvrdil zvýšenú nákladovosť starostlivosti.
Elina zaplatila nájom.

Majiteľ domu prijímal miestnu menu. Most urobil konverziu automaticky.

Zaplatila energiu.

Objednala potraviny.

Časť podielu zostala.

Prvýkrát od začiatku Tretiny nemusela rozhodovať, ktoré dieťa bude jesť menej.

V ten večer napísala do verejnej diskusie jednu vetu:

Nechcem dávku za to, že som zlyhala. Chcem podiel na svete, ktorý funguje aj vtedy, keď nemôžem pracovať.
Vetu počas niekoľkých dní zopakovali milióny ľudí.

Nie všetci súhlasili.

Majitelia automatizovaných podnikov tvrdili, že spoločnosť trestá efektívnosť. Investovali do strojov, niesli riziko a teraz sa od nich očakávalo, že sa o výsledok podelia s ľuďmi, ktorých stroje nahradili.
Jesairov argument sa však vracal.

Stroje nevznikli z ničoho.

Používali výskum financovaný predchádzajúcimi generáciami.

Energetické siete budované štátmi.

Dáta miliárd ľudí.

Dopravnú infraštruktúru.

Právny poriadok.

Mimoplanetárne zdroje, ktoré si nikto nevytvoril vlastnými rukami.

Aj najväčší súkromný podnik stál na podlahe, ktorú nepostavil sám.

Planetárna rada preto zaviedla poplatok z automatizovanej produkcie.

Nie podľa počtu robotov.

To by podniky motivovalo skrývať stroje alebo predstierať ľudskú prácu.

Poplatok sa vypočítaval z hodnoty vytvorenej s minimálnou ľudskou účasťou a z využívania spoločnej infraštruktúry.
Výpočet bol zložitý.

Preto musel byť verejný.

Podnik videl, ako systém dospel k jeho povinnosti.

Občan videl, aká časť základného podielu pochádza z automatizovanej produkcie, daní, výnosov spoločného majetku a rezerv.
Práve pri zavádzaní poplatku sa odhalila stará slabosť Elarionu.

Nikto nevedel presne určiť, kde vznikol zisk.

Továreň stála v Únii.

Vlastnila ju spoločnosť z Vasýrie.

Patenty patrili fondu v Therinithe.

Výpočtové služby sa účtovali cez thaeronskú jurisdikciu.

Licenčný poplatok odchádzal na južný ostrov.

Na konci roka podnik tvrdil, že v štáte, kde skutočne vyrábal, takmer nič nezarobil.

Takto fungovalo veľké množstvo najúspešnejších spoločností.

Hodnota vznikala v továrni.

Zisk sa rodil na papieri tam, kde neboli takmer nijakí zamestnanci, zákazníci ani stroje.

Malé ostrovné štáty vybudovali celé hospodárstva na právnom premiestňovaní hodnoty.

Ponúkali nízke dane.

Chránených vlastníkov.

Neverejné fondy.

Špeciálne účtovné režimy.

Zákony, podľa ktorých nebolo odmietnutie informácie prekážkou spolupráce, ale službou klientovi.

Veľké štáty odpovedali zvyšovaním daní.

Potrebovali financovať nemocnice, školy, dopravu, obnovu po Tretine a základný podiel.

Čím boli dane vyššie, tým väčšiu hodnotu malo ich obchádzanie.

Čím viac peňazí uniklo, tým vyššie museli byť sadzby pre tých, ktorí zostali.

Daňová špirála sa otáčala.

Dane boli vysoké, pretože ich mnohí neplatili.

Mnohí ich neplatili, pretože boli vysoké.

A tí, ktorí ich platili, čoraz viac verili, že sú trestaní za to, že nemajú dostatok moci uniknúť.

Most nedokázal spätne zmeniť staré účtovníctva.

Nové elarové transakcie však ukazovali, kde hodnota skutočne vznikla, aké služby boli poskytnuté a kto bol konečným príjemcom.

Pri platbe sa už nedalo jednoducho oddeliť cenu od jej cesty.

Každá významná transakcia niesla odkaz na vlastnícke vzťahy, zmluvný dôvod a daňový režim.

Nie všetko bolo verejné každému.

No nič významné nebolo úplne bez mena.

Po šiestich mesiacoch dočasného základného podielu sa ukázalo, že planetárny systém vybral viac príjmov pri nižších sadzbách než staré štáty pri vyšších.

Nie preto, že by ľudia náhle začali milovať dane.

Únik stratil časť svojej tmy.

Hospodárska rada navrhla predĺžiť základný podiel o ďalší rok.

Daren Voltr hlasoval za.

Po rokovaní ho Nerai zastavila na chodbe.

„Myslela som, že budete proti.“

„Som.“

„Hlasovali ste za.“

„Pretože alternatíva je horšia.“

„To znie ako začiatok každej reformy.“

Voltr sa pozrel cez priehľadnú stenu na Nitru.

Mesto bolo stále plné prázdnych bytov.

„Jesair mal v jednej veci pravdu,“ povedal.

Nerai sa naňho pozrela.

„V ktorej?“

„Podiel nemožno počítať z hodnoty, ktorú nikto nevidí.“

„Len v jednej?“

Voltr sa takmer usmial.

„Nedoprajte mŕtvym priveľa víťazstiev naraz.“

Potom zvážnel.

„Stále však nevidíte dôsledok.“

„Aký?“

„Jednotný výpočet. Jednotná daňová vrstva. Jednotný podiel. Jedna zúčtovacia mena.“

„Áno.“

„To už nie je pomoc.“

„Nie.“

„To je základ štátu.“

Nerai sa pozrela na znak Mosta zobrazený nad riekou.

„Možno.“

„A kto bude ten štát ovládať?“

„To je otázka, na ktorú musíme odpovedať skôr, než odpovie niekto za nás.“

Voltr odišiel.

Nerai zostala pri okne.

Na pracovnom rozhraní sa jej objavilo upozornenie.

Systém historickej analýzy dokončil prvú rekonštrukciu finančných tokov spojených s Tretinou.

Otvorila ju.

Na obraze sa objavili tisíce platieb.

Nadácie.

Laboratóriá.

Výpočtová kapacita.

Dopravné rezervácie.

Právne výnimky.

Rodové dáta.

Poisťovacie modely.

Politické fondy.

Všetko, čo pred Tretinou videla oddelene.

Teraz to ležalo na jednej mape.

V strede zostávalo prázdne miesto.

Nie preto, že by tam nič nebolo.

Pretože niekto vynaložil veľa úsilia, aby tam nebolo meno.

Nerai zväčšila obraz.

„Našli sme kostru," povedala.

Taren, ktorý stál pri nej, sa zadíval na líniu spájajúcu Vestu s výskumnými nadáciami.

„A telo?"

„To ešte dýcha."

35. Finančná kostra pandémie

Vyšetrovanie Tretiny nezačalo zadržaním podozrivého.

Začalo ochranou údajov.

Počas prvých týždňov pandémie zanikli tisíce spoločností. Niektoré preto, že zomreli ich vlastníci. Iné preto, že ich činnosť stratila zmysel. Ďalšie preto, že ľudia, ktorí ich riadili, využili chaos a zmizli.
Účtovné archívy sa zatvárali.

Banky spájali systémy.

Servery sa čistili.

Dočasné výskumné prostredia sa rušili po skončení nájomných zmlúv.

Za bežných okolností by sa údaje uchovávali podľa miestnych lehôt.

Po Tretine však nebolo jasné, ktoré údaje sú obchodnou dokumentáciou a ktoré dôkazom najväčšieho zločinu v dejinách Elarionu.
Nerai presadila planetárny príkaz na zmrazenie všetkých záznamov spojených s biologickým výskumom, rodovými archívmi, krízovou logistikou a nadáciami, ktoré sa objavili vo Vrste.
Proti príkazu protestovalo dvadsaťtri štátov.

Niektoré úprimne chránili práva svojich občanov.

Iné chránili klientov.

Therinith vyhlásil, že cudzie vyšetrovanie nemôže plošne zmraziť majetkové a účtovné záznamy osôb, proti ktorým neexistuje konkrétne podozrenie.
Nerai odpovedala zverejnením zoznamu chýbajúcich údajov.

Nie obsahu.

Iba toho, čo malo existovať a zrazu neexistovalo.

Sedem fondov zmenilo správcu počas prvého mesiaca pandémie.

Štyri nadácie zrušili účty.

Dve právne kancelárie oznámili poškodenie archívov.

Vesta previedla časť vlastníctva na spoločnosť založenú tri dni po prvých verejných správach o chorobe.
Každý jednotlivý krok mal možné nevinné vysvetlenie.

Spolu vyzerali ako útek.

Verejný tlak prinútil Therinith ustúpiť.

Ostal však problém.

Údaje neboli napísané v jednom jazyku.

Banky a štáty opisovali tie isté pohyby ako dary, úvery či licencie. Po získaní nových súdnych oprávnení mohla Vrstva porovnávať časové pečiatky, podpisy správcov a pôvodné identifikátory aj tam, kde sa právny názov transakcie zmenil. Tentoraz však proti nemu nestáli iba ľudia.

Analytické systémy, ktoré počas obnovy spájali zásoby a výrobu, dostali nový cieľ.

Nehľadať vinníka.

Hľadať zhodu.

Rovnakého správcu.

Rovnaký komunikačný uzol.

Rovnakú časovú postupnosť.

Rovnaký právny vzor.

Rovnaký konečný ekonomický prospech.

Nerai odmietla, aby AI prideľovala osobám hodnotenie viny.

„Stroj môže ukázať, že sa dve cesty stretli," povedala tímu. „Nemôže rozhodnúť, prečo po nich ľudia išli."

„Bez rizikového hodnotenia dostaneme milióny spojení," namietol jeden z analytikov.

„Tak ich dostaneme."

„Ľudia ich nedokážu prejsť."

„Potom použite stroj na zoraďovanie dôkazov, nie ľudí."

„Rozdiel je malý."

„Nie pre človeka, ktorého označíte za vinného."

Systém preto pracoval s udalosťami.

Platba.

Zmluva.

Zmena vlastníka.

Prenájom kapacity.

Vydanie výnimky.

Prístup k dátam.

Až keď sa udalosti spojili, vyšetrovatelia skúmali osoby.

Prvý pevný bod prišiel z miesta, ktoré nikto nepovažoval za rozhodujúce.

Z poisťovne.

Pred Tretinou si jedna z nadácií objednala model finančných strát pri ochorení nerovnomerne zasahujúcom určité skupiny obyvateľstva.
Poisťovňa dostala hypotetické zadanie.

Nevedela, že súvisí s reálnym biologickým projektom.

Výslednú správu odovzdala prostredníctvom zabezpečeného úložiska. Pri odovzdaní vznikol záznam o zariadení, ktoré súbor otvorilo.
Zariadenie nebolo registrované na meno človeka.

Patrilo spoločnosti spravujúcej súkromné rezidencie v Nitre.

Spoločnosť vlastnil fond.

Fond spravovala kancelária v Therinithe.

Kancelária chránila konečného klienta.

Starý systém by sa tam zastavil.

Nová rekonštrukcia porovnala zariadenie s energetickou spotrebou, prístupmi do budov a ďalšími stiahnutými dokumentmi.
Rovnaké zariadenie otvorilo:

analýzu oneskorenej reakcie zdravotníckych inštitúcií,

právne stanovisko k použitiu anonymizovaných genetických dát,

správu o krízovej logistike,

výsledok biologického modelovania,

a dokument s názvom Test slepoty.

Všetky súbory sa stretli v jednej rezidencii.

Rezidencia patrila Arienovi Korvethovi.

Taren výsledok skontroloval trikrát.

„Toto ešte nedokazuje, že ich otvoril on.“

„Nie,“ povedala Nerai.

„Zariadenie mohol používať niekto iný.“

„Áno.“

„Rezidencia mala personál.“

„Mala.“

„A návštevy.“

„Áno.“

Taren sa na ňu pozrel.

„Môžeš sa aspoň raz potešiť?“

„Keď budeme mať dôkaz.“

Ďalší prišiel z rodových archívov.

Mareia pred Tretinou zaznamenala stretnutie s Arienom. Nie jeho obsah. Nemala oprávnenie tajne nahrávať súkromný rozhovor.
Systém však uchoval čas stretnutia, jej vstup, jeho potvrdenie návštevy a následný prístup k chráneným výskumným údajom.
Niekoľko minút po Mareiinom odchode Arien otvoril dokument o biologickej zraniteľnosti aureliánskych línií.
O hodinu neskôr kontaktoval Kaela Thorna.

Nasledujúci deň prešla posledná platba.

Časová postupnosť sama osebe stále nebola dôkazom úmyslu.

Potom našli správu z laboratória.

Výskumníčka, ktorá pracovala na jednej z biologických častí, mala pochybnosti. Poslala otázku prostredníkovi, ktorý jej zadanie poskytol.
Pýtala sa, či sa výsledky nepoužijú spôsobom ohrozujúcim konkrétnu populáciu.

Odpoveď bola krátka:

Projekt nesleduje vznik nenávisti ani aktívne zacielenie. Hodnotí prirodzené rozdiely v reakcii biologických systémov. Pokračujte podľa schválenej špecifikácie.
Správa bola podpísaná iba projektovým kódom.

Analýza štýlu ukázala podobnosť s Arienovými správami.

Nerai ju odmietla použiť ako hlavný dôkaz.

„Podobnosť jazyka nie je podpis.“

Taren otvoril technické údaje.

„Ale odosielací kľúč áno.“

Kľúč bol vytvorený v Arienovej rezidencii.

V tom okamihu prestalo byť jeho meno iba podozrením.

Nerai požiadala o povolenie na prehliadku, zadržanie zariadení a obmedzenie pohybu.

Súdny systém odpovedal, že osoba sa už dva mesiace nenachádza na evidovanom mieste.

Arienova rezidencia bola prázdna.

Nie opustená v panike.

Vyčistená.

Osobné veci zmizli.

Účty boli prevedené.

Prístupové oprávnenia zrušené.

Jedna stena niesla svetlejší obdĺžnik po odstránenom obraze.

V skrini zostala iba tmavomodrá nádoba.

Nerozbitá.

Ležala na boku.

Nerai ju spoznala z Mareiiných starých fotografií.

Bola jej.

Vzala ju do rúk.

Na okraji mala malú odreninu.

Nič viac.

Arien sa pokúsil zničiť ju a nedokázal ani to.

„Kedy odišiel?“ spýtala sa.

Vyšetrovateľ otvoril záznamy domu.

„V prvom mesiaci pandémie.“

„Kam?“

„Súkromný modul smeroval na orbitálny prstenec.“

„A potom?“

„Cieľový záznam chýba.“

Nerai sa naňho pozrela.

„Lode nemiznú.“

„Táto zmenila vlastníka počas letu. Nový vlastník bol registrovaný na Thaerone.“

„Kto?“

„Fond v Therinithe.“

Nerai takmer pocítila únavný druh pobavenia.

Aj na úteku zostal Arien verný starému svetu.

Myslel si, že ak rozdelí cestu medzi dostatok registrov, nikto neuvidí, kam prišiel.

Most zatiaľ nevidel staré súkromné lety.

No energetické a zásobovacie systémy Thaeronu už boli súčasťou obnovy.

Každá kupola vykazovala spotrebu vody, energie, kyslíka a potravín.

Analytický systém našiel miesto, kde spotreba dlhodobo prevyšovala počet registrovaných obyvateľov.

Súkromná kupola na okraji severného osídlenia.

Oficiálne prázdna.

Pravidelne zásobovaná.

Vlastnená ďalším fondom.

Nerai sa dívala na mapu.

„Požiadajte Thaeron o zadržanie.“

Taren zaváhal.

„Thaeronská správa už odpovedala.“

„Kedy sme sa pýtali?“

„Nepýtali. Systém im poslal automatické upozornenie pri zhode osoby s obmedzením pohybu.“

„A?“

„Tvrdia, že nemajú dostatočný právny základ vstúpiť do súkromnej kupoly.“

Nerai pomaly položila Mareiinu nádobu na stôl.

„Tri miliardy mŕtvych nie sú dostatočný právny základ?“

„Podľa nich máme finančné a dátové dôkazy. Nie priamy dôkaz, že Arien vytvoril alebo vypustil biologickú hrozbu.“

„Máme jeho zariadenie. Jeho kľúč. Jeho financovanie. Jeho útek.“

„Máme štruktúru.“

„On mal celok.“

„Musíme to dokázať.“

Nerai sa pozrela na mapu kupoly.

„Tak ho nechajte hovoriť.“

Thaeronské úrady odmietli verejný zásah.

O dve hodiny neskôr zverejnila Vrstva časť dôkaznej mapy.

Bez osobných zdravotných údajov.

Bez technických biologických detailov.

Ukázala iba to, čo bolo potrebné.

Nadácie.

Platby.

Výskumné zadania.

Zariadenie.

Arienovu rezidenciu.

Útek.

A súkromnú kupolu, ktorej vlastník zostával skrytý.

Verejnosť si spojila meno rýchlejšie než súd.

Pred kupolou sa začali zhromažďovať ľudia.

Nie ozbrojení.

Pozostalí.

Prinášali fotografie mŕtvych.

Ukladali ich pred vstup.

Jednu po druhej.

Thaeronská správa vyslala bezpečnostné jednotky, aby zabránila násiliu. Namiesto útoku našli ticho.

Tisíce tvárí položených na zemi cudzej planéty.

Na tretí deň súd povolenie vydal.

Bezpečnostné jednotky vstúpili do kupoly.

Arien Korveth sedel pri stole.

Neutiekol.

Pred ním bol otvorený prenos z davu.

Pozeral sa na fotografie.

Keď ho vyzvali, aby vstal, poslúchol.

„Ste zadržaný pre podozrenie z účasti na príprave a financovaní udalostí vedúcich k Tretine.“

Arien sa mierne usmial.

„Tretinu nespôsobili peniaze.“

Veliteľ jednotky neodpovedal.

Arien nastavil ruky na bezpečnostné obmedzenie.

„Spôsobili ju ľudia.“

„To posúdi súd.“

„Nie,“ povedal Arien. „Súd posúdi mňa.“

Pozrel ešte raz na fotografie pred kupolou.

„A tým sa všetci ostatní očistia.“

36. Človek, ktorý mal mapu

Ariena nepreviezli do Nitry.

Bolo by to nebezpečné.

Nie preňho.

Pre mesto.

Pred budovou Vrstvy sa zhromažďovali desaťtisíce ľudí. Časť žiadala verejný proces. Iní okamžitú smrť. Objavili sa výzvy na vyhostenie všetkých Veyranov, zatvorenie ich finančných domov a skonfiškovanie majetku.

Verejný prenos ukazoval Arienovu tvár vedľa počtu obetí. Moderátor hovoril o zadržaní a o dôkazoch financovania; jeden hosť už žiadal rozsudok, druhý zatvorenie všetkých veyranských nadácií. Pod záberom bežali mená ľudí, ktorí sa ešte hľadali.

Nerai sledovala niekoľko sekúnd. Dala opraviť chybný údaj o čase zadržania a požiadala, aby úrad zverejnil, čo je skutočne doložené. V obrazovke sa už Arien menil na jedinú tvár celej katastrofy. Vyšetrovanie však malo pokračovať aj po jeho výsluchu.

Nerai odmietla zverejniť miesto zadržania.

Arien vedel, že o jeho živote rozhoduje aj to, či zostane skrytý.

Prvý výsluch sa uskutočnil cez zabezpečené spojenie.

Na jednej strane sedel Arien v bielej miestnosti bez okien.

Na druhej Nerai, dvaja vyšetrovatelia, právny zástupca Konventu a Arienov obhajca.

Nerai nechcela byť pri výsluchu.

Bola sestrou jednej z obetí.

Jej prítomnosť mohla spochybniť nestrannosť.

Zároveň poznala finančnú mapu lepšie než ktokoľvek iný.

Arien ju požiadal osobne.

„Budem hovoriť iba s ňou,“ povedal.

„Nemáte právo určovať vyšetrovateľa,“ odpovedal právnik.

„Potom nebudem hovoriť.“

Nerai súhlasila.

Nie preto, že by mu chcela vyhovieť.

Chcela vedieť, prečo si vybral ju.

Keď sa spojenie otvorilo, Arien sa na ňu dlho díval.

„Podobáte sa naňho menej, než som čakal.“
„Na koho?“
„Na Jesaira.“
„Vy ste ho poznali?“
„Nie.“
„Zabili ste ho.“
Arienov obhajca sa pohol.
„Môj klient—“
„Nechajte ju,“ povedal Arien.
Nerai položila pred seba Mareiinu tmavomodrú nádobu.
Arien ju uvidel.
Jeho tvár sa zmenila.
Len na okamih.
„Našli sme ju vo vašom byte.“
„Patrila Mareii.“
„Viem.“
„Prečo ste ju priniesli?“
„Aby ste sa mali na čo pozerať, keď budete klamať.“
Obhajca znova zasiahol.
„Tento spôsob výsluchu—“
„Môžem odísť?“ spýtal sa Arien.
„Nie.“
„Potom na spôsobe nezáleží.“
Nerai otvorila dôkaznú mapu.
„Poznáte tieto projekty?“
„Niektoré.“
„Financovali ste ich?“
„Nie priamo.“
„Zabezpečili ste ich financovanie?“
„Nie všetkých.“
„Ktorých?“
Arien sa oprel.

„Pýtate sa, akoby existoval jeden projekt.“

„Existoval jeden zámer.“

„Zámer nie je účet.“

„Práve preto ste ho rozdelili.“

Arien sa pozrel na mapu.

„Každý z týchto projektov bol zákonný.“

„Samostatne.“

„Zákonnosť sa neposudzuje podľa toho, čo si k nej niekto neskôr nakreslí.“

„Laboratóriá nepoznali rodové dáta. Analytici nepoznali biologické výsledky. Právnici nepoznali logistické modely. Poisťovne nepoznali výskumné ciele.“

„Tak funguje ochrana citlivých projektov.“

„Nie. Tak fungovala vaša ochrana pred tým, aby niekto uvidel celok.“

Arien neodpovedal.

Nerai zväčšila schému.

„Každý videl časť. Vy ste mali mapu.“

Postupovali správne.

Otcov hlas sa vrátil skôr, než stihol pripraviť odpoveď. Kedysi tú vetu nenávidel. Teraz ju mal rozpísanú do zmlúv, výnimiek a podpisov pred sebou.

„Myslíte si, že mapa je zločin?“

„Ak ukazuje cestu k trom miliardám tiel, áno.“

Arien sklopil oči k nádobe.

„Neplánoval som tri miliardy.“

„Koľko?“

Obhajca sa k nemu naklonil.

Arien ho ignoroval.

„Kríza mala odkryť slabosť aureliánskej predstavy o vlastnej výnimočnosti.“

„Koľko?“

„Neexistovalo presné číslo.“

„Jedna rodina? Jedno mesto? Jedna vetva?“

„Chcel som zmeniť rovnováhu.“

„Koľko mŕtvych je rovnováha?“

Arien zdvihol oči.

„Pýtate sa ma otázku, ktorú vaši štátnici kladú pri každej vojne. Koľko obetí je prijateľných pre budúci mier?“

„Vy ste nezačali vojnu.“

„Nie.“

„Vo vojne nepriateľ aspoň vie, že naňho mieria.“

Arienova tvár zostala pokojná.

„Aureliáni menili Elarion celé stáročia bez toho, aby o tom ostatní hlasovali.“

„Tým, že existovali?“

„Tým, čo predstavovali.“

„Mareia vás opustila.“

Obhajca sa prudko nadýchol.

Arien stuhol.

Nerai pokračovala:

„Toto nebola vojna proti Aureliánom. Bola to rana muža, ktorý nedokázal prijať, že žena nie je jeho vlastníctvom.“

„Neviete nič o našom vzťahu.“

„Viem, že povedala nie.“

„Odišla k nemu.“

„Nebola vec, ktorá prešla z vašich rúk do Jesairových.“

„On jej dal príbeh, v ktorom mohla byť niekým viac.“

„A vy ste jej dali svet, v ktorom mala zomrieť.“

Arien sa postavil.

Bezpečnostný systém ho okamžite vyzval, aby si sadol.

Nerai ho sledovala.

„Sadnite si.“

„Neprišiel som hovoriť o Mareii.“

„Prečo ste teda chceli hovoriť so mnou?“

Arien zostal stáť.

Potom sa pomaly posadil.

„Pretože vy jediná viete, že som to nedokázal sám.“

Nerai neodpovedala.

Arien ukázal na mapu.

„Vaša planéta sa teraz tvári, že našla netvora. Jedného muža, ktorý obalamutil banky, vedcov, laboratóriá, vlády a umelé inteligencie.“

„Nikto netvrdí, že ste ich obalamutili.“

„Nie?“

„Väčšina nevedela, na čom pracuje.“

„A prečo to nevedela?“

Nerai mlčala.

„Pretože nechcela vedieť,“ povedal Arien. „Laboratórium dostalo peniaze a úzku špecifikáciu. Banka dostala právne čistú platbu. Nadácia verejnoprospešný účel. Politik dar, ktorý neporušoval miestny zákon. Ostrovný štát poplatok za ochranu vlastníka. Každý videl presne toľko, koľko potreboval, aby mohol pokračovať.“

„Vy ste tú slepotu vytvorili.“

„Nie. Využil som ju.“

„S pomocou Kaela Thorna.“

Prvýkrát Arien neodpovedal okamžite.

„Kael otvoril finančné cesty,“ povedal napokon.

„Vedel, na čo?“

„Vedel dosť.“

„Vedel o biologickom cieli?“

„Vedel, že cieľom bude kríza.“

„Rozsah?“

„Nie.“

„Prečo vám pomohol?“

Arien sa pousmial bez radosti.

„Pretože Jesair navrhol svet, v ktorom by Kael prestal existovať tak, ako existoval dovtedy.“

Nerai otvorila záznam z nitrianskeho fóra.

Jesair hovoril o viditeľnej finančnej moci.

O konečných vlastníkoch.

O tom, že každé nahliadnutie musí zanechať stopu.

Kael sedel v sále.

„Chcel zastaviť transparentnosť,“ povedala Nerai.

„Chcel ju odložiť. Spomaliť. Znevážiť. Chcel konflikt, ktorý by ukázal, že otvorený svet je nebezpečný.“

„A vy ste mu dali Tretinu.“

„Dal mi peniaze.“

„Kde je?“

„Neviem.“

„Klamete.“

„Kael mi prestal veriť ešte pred prvou horúčkou.“

„Pokúsil sa projekt zastaviť.“

„Neskoro.“

„Prečo?“

Arien sa pozrel na tváre na dôkaznej mape.

„Pretože pochopil, že otvoril cestu niekomu, kto nemá jeho hranice.“

„Vy ste mali hranice?“

„Myslel som si to.“

Arien sa pozrel na tmavomodrú nádobu. Na jej okraji zostala drobná odrenina, ktorú ani cez obrazovku neprehliadol.

A teraz mi povedz, ako to bolo naozaj.

Matkin hlas k nemu prišiel tak zreteľne, až musel sklopiť oči. Kedysi sa ho tak pýtala, keď sa pokúšal ukryť chybu za dokonale poskladané vysvetlenie.

„Keď som bol chlapec, moja matka zomrela pri dopravnej nehode,“ povedal. „Bol tam jediný intenzívny transport. Záchranári vzali dieťa s aureliánskymi očami.“

Obhajca sa k nemu obrátil, no Arien pokračoval.

„Otec si vyžiadal všetky záznamy. Povedal mi, že záchranári postupovali správne. To dieťa prežilo.“

„A vaša matka?“ spýtala sa Nerai.

„Zomrela cestou do nemocnice.“

Arien sa dotkol okraja stola.

„Predtým, než ho odviezli, sama povedala, aby vzali toho chlapca.“

Túto vetu nevyslovil nahlas celé desaťročia.

Nerai poznala aj iný dokument s jeho menom. Otvorila starý návrh záložných transportov a obrátila záznam k nemu. „Po tej nehode ste zariadili, aby už záchranári nemuseli tak často vyberať medzi dvoma ranenými.“

Arien sa díval na počty preživších. „Vtedy som ešte veril, že stačí zmeniť pravidlo.“

Nerai záznam zavrela. Ľudia, ktorým pomohol, zostali živí. Ľudia na dôkaznej mape tiež zostali jeho zodpovednosťou.

„Čo ste chceli zmeniť?“ spýtala sa Nerai.

Nezvýšila hlas. Arien však pod jej slovami znovu počul matkinu otázku.

„Chcel som, aby zlatý kruh raz nikomu nepomohol,“ povedal. „Aby Jesair prehral. Aby Mareia videla, že sa v ňom mýlila. Aby niekto iný zostal čakať pred dverami, ktoré sa neotvoria.“

Obhajca položil dlaň na stôl. Arien sa naňho nepozrel.

„Záchranári vtedy rozhodovali, koho z dvoch ranených stihnú zachrániť,“ povedala Nerai. „Vy ste vytvorili nebezpečenstvo pre ľudí podľa ich pôvodu. Aj pre deti.“

Arien otvoril ústa. Žiadna z viet, ktoré používal celé roky, sa mu nezmestila do odpovede.

Pred očami mal matkinu ruku a chlapca za sklom. Cudzie dieťa sa vtedy pokúšali zachrániť. Chlapca na fotografii ohrozoval on.

Tak dlho nenávidel otcovo „Postupovali správne“, až vytvoril sústavu, v ktorej tú vetu mohli vysloviť všetci okrem neho. On poznal následok, ku ktorému ich práca smerovala.

Na chvíľu nastalo ticho.

Nerai sa pozrela na neho.

Pred ňou nesedel netvor z príbehov.

Sedel tam človek.

To bolo horšie.

Netvor stojí mimo ľudí.

Človek ukazuje, čo môže vzniknúť medzi nimi.

„Kde je Kael?“ zopakovala.

„Na Thaerone.“

„Kde?“

„Ak by som vedel, dal by som vám ho.“

„Prečo?“

Arien sa oprel dozadu.

„Pretože ja budem niesť mená mŕtvych. On bude ďalej hovoriť o slobode.“

Výsluch trval ďalších šesť hodín.

Arien priznal spojenie projektov.

Nepriznal vypustenie choroby.

Tvrdil, že posledné operácie riadili autonómne procesy a že nepoznal presný okamih ani miesto začiatku.

Vyšetrovateľom však poskytol kódy, mená prostredníkov a časti finančnej štruktúry.

Nie z ľútosti.

Z potreby rozdeliť vinu.

Keď spojenie končilo, Arien sa ešte raz pozrel na Nerai.

„Čo urobíte, keď odsúdite mňa?“

„Budeme pokračovať.“

„Kam?“

„K ľuďom, ktorí vám dali cestu.“

„A potom?“

„K systému, ktorý ju ukryl.“

Arien sa pousmial.

„Takže nakoniec urobíte presne to, čoho sa Kael bál.“

„Nie kvôli nemu.“

„Kvôli Jesairovi?“

Nerai sa pozrela na tmavomodrú nádobu.

„Kvôli tým, ktorí už nemôžu vidieť, čo sa s ich svetom stalo.“

Spojenie sa zavrelo.

Arien zostal v bielej miestnosti sám.

Nerai otvorila nový dokument.

Mal byť predbežnou správou o príčinách Tretiny.

Do prvého riadku napísala:

Arien Korveth vytvoril úmysel.

Potom sa zastavila.

Do druhého:

Kael Thorne mu poskytol finančné a politické cesty.

Do tretieho:

Inštitúcie Elarionu zabezpečili, že nikto okrem páchateľov nevidel všetky časti naraz.

Prečítala si tie vety.

Arien.

Kael.

Systém.

Jednotlivá vina.

Spoluvina.

Civilizačná slepota.

Ak by vynechala prvé dve, zločinci by sa ukryli za spoločnosť.

Ak by vynechala tretiu, spoločnosť by odsúdila zločincov a zachovala podmienky pre ďalších.

Nerai dokument uložila.

Názov znel:

Nie iba Arien.

37. Nie iba Arien

Predbežnú správu zverejnili v deň, keď Elarion prvýkrát po Tretine zaznamenal viac narodených než mŕtvych.
Médiá si vybrali Arienovo priznanie.

Verejnosť Kaelovo meno.

Banky právne chyby.

Štáty cudzie jurisdikcie.

Každý v správe našiel časť, ktorá ukazovala na niekoho iného.

Therinith vyhlásil, že neporušil nijaký zákon.

To bola pravda.

Jeho registre chránili vlastníkov presne podľa prijatých pravidiel.

Banky oznámili, že všetky platby prešli kontrolou.

Aj to bola pravda.

Každá transakcia mala vierohodný účel, právne existujúcu protistranu a dokumentáciu zodpovedajúcu miestnym požiadavkám.
Nadácie tvrdili, že nepoznali konečný zámer financovaných projektov.

Väčšinou to bola pravda.

Laboratóriá vyhlásili, že skúmali legitímne vedecké otázky.

Pravda.

Právnici uviedli, že posudzovali hypotetické prípady.

Pravda.

Poisťovne modelovali riziká.

Pravda.

Dopravcovia rezervovali kapacitu.

Pravda.

Politické strany prijímali povolené dary.

Pravda.

Takmer všetko bolo pravdivé.

Práve preto mohla vzniknúť taká veľká lož.

Nerai vystúpila pred planetárnu vyšetrovaciu radu.

Za jej chrbtom bola mapa finančnej kostry Tretiny.

„Nenašli sme jednu tajnú pokladnicu," povedala. „Nenašli sme platbu s poznámkou na financovanie katastrofy. Nenašli sme jednu inštitúciu, ktorá by poznala celý plán."
Ukázala na rozdelené línie.

„Našli sme niečo nebezpečnejšie. Systém, v ktorom každý mohol povedať pravdu o svojej malej časti a zároveň pomáhať vytvárať lož celku."
V sále sedeli predstavitelia všetkých štyridsiatich štátov.

Za nimi pozostalí.

V prvom rade zostalo niekoľko prázdnych miest.

Pôvodne tam mali sedieť zástupcovia aureliánskych rodových rád.

Z veľkej časti ich už nemal kto zastupovať.

„Arien Korveth je zodpovedný za úmysel, koordináciu a vedomé použitie rozdelených systémov na uskutočnenie útoku," pokračovala Nerai. „Kael Thorne vytvoril finančnú a politickú infraštruktúru, ktorá tento útok umožnila. Ďalší ľudia prijímali rozhodnutia, pri ktorých vedeli viac, než dnes priznávajú."
Na obraze sa objavili fondy, dary politickým stranám a vlastnícke prepojenia Vesty.

„Ale ak celý záver znie iba tak, že zlí ľudia zneužili dobrý systém, potom sme sa z Tretiny nenaučili nič."
Sálou prešiel nepokoj.

„Systém nebol dobrý. Bol slepý spôsobom, ktorý sa stal obchodným modelom."

Zväčšila ostrovné jurisdikcie.

„Štáty predávali tajomstvo. Banky predávali oddelenosť. Fondy predávali vlastníctvo bez mena. Účtovníctva predávali možnosť, aby zisk vznikol inde než hodnota. Politické pravidlá predávali vplyv bez viditeľného pôvodu."
Predstaviteľ Therinithu požiadal o slovo.

„Nazývate zákonnú ochranu súkromia obchodným modelom zločinu."

„Nie," odpovedala Nerai. „Hovorím, že ochrana súkromia sa stala obchodným modelom moci."

„Naši klienti neboli odsúdení."

„Pretože sme nepoznali ich mená."

„To nie je dôkaz viny."

„Nie. Je to dôkaz, že sme neboli schopní vinu vôbec preskúmať."

„Každý občan má právo chrániť svoj majetok pred cudzím štátom."

„A každý občan má právo vedieť, kto prostredníctvom majetku financuje politiku, vlastní jeho nemocnicu alebo platí výskum ohrozujúci jeho život."

Predstaviteľ sa oprel.

„Kto určí hranicu?“

„To je presne otázka, ktorú musí vyriešiť Konvent.“

Slovo zaznelo prvýkrát verejne.

Celoplanetárny Konvent po Tretine.

Celoplanetárny Konvent mal presiahnuť formát mimoriadneho stretnutia vlád.

Rovnako nemal byť iba ekonomickou konferenciou.

Mal preskúmať samotné základy fungovania Elarionu.

Návrh podporila Únia.

Potom väčšina selenitských štátov.

Niekoľko aureliánskych rád, ktoré ešte existovali.

Veyranské vlády sa rozdelili.

Časť podporovala reformu. V Tretine zomreli aj ich ľudia. Aj oni prišli o rodiny, mestá a budúcnosť.

Iní tvrdili, že vyšetrovanie sa mení na kolektívny súd nad Veyranmi.

Na Thaerone sa objavili prvé hnutia odmietajúce planetárnu transparentnosť.

Ich vodcovia hovorili:

Tretina nesmie byť zámienkou na vytvorenie jednej vlády.

Arienov zločin nesmie zrušiť súkromie miliárd nevinných.

Spoločná mena sa môže stať obojkom.

Viditeľné peniaze umožnia vláde zničiť každého odporcu jediným zákazom.

Veľká časť týchto argumentov bola oprávnená.

Práve preto boli nebezpečnejšie než jednoduché lži.

Medzi hovorcami nového thaeronského hnutia sa objavil muž, ktorého meno nebolo verejne známe.

Vystupoval iba hlasom.

Tvrdil, že Elarion potrebuje dve civilizačné cesty.

Jednu otvorenú.

Druhú slobodnú.

Nerai si vypočula prvý prejav.

Po troch vetách vedela, kto hovorí.

Kael Thorne.

Zmenil tón.

Spomalil reč.

Používal iné meno.

No spôsob, akým oddeľoval moc od zodpovednosti, zostal rovnaký.

„Dokážete, že je to on?“ spýtala sa Saira.

„Nie.“

„Analýza hlasu?“

„Pravdepodobnosť nie je dôkaz.“

„Arien tvrdí, že je na Thaerone.“

„Arien tvrdí veľa vecí.“

„Máme požiadať o zadržanie?“

Nerai zavrela prenos.

„Najskôr musíme vedieť, za čo presne.“

„Pomohol financovať Tretinu.“

„Máme dôkazy o finančných cestách. Máme jeho pokus zastaviť posledné fázy. Nemáme dôkaz, že poznal rozsah.“

„Otvoril dvere.“

„Áno.“

„A teraz hovorí o slobode.“

„Aj vinný človek môže vysloviť pravdivú námietku.“

Saira sa na ňu pozrela.

„To hovoríš ako Jesair.“

„Nie.“

Nerai znovu otvorila záznam.

„On by to povedal lepšie.“

Konvent bol zvolaný na prvé výročie okamihu, keď počet mŕtvych dosiahol tri miliardy.

Miestom sa stala Nitra.

Tá istá sála, v ktorej Jesair pred rokmi povedal, že hodnota nesmie kráčať v tieni.

Pred budovou postavili stenu mien.

Nie všetkých.

Nebolo možné zapísať tri miliardy mien na jedno miesto.

Stena preto každý deň zobrazovala inú časť zoznamu.
Nikdy sa neopakovala skôr než po rokoch.
V deň otvorenia Konventu svietili na jej povrchu mená ľudí z Aurioly.
Medzi nimi:
Jesair Davion.
Mareia Lioren.
Nerai prišla pred východom slnka.
Položila pred stenu tmavomodrú nádobu.
Nenechala ju tam.
Po chvíli ju znovu vzala.
Niektoré veci nepatria pamätníkom.
Patria živým, ktorí ešte musia dokončiť ich príbeh.

38. Konvent po Tretine

Pred vstupom do sály si Nerai vypočula úryvok ranného spravodajstva. Žena, ktorá po Tretine prevádzkovala komunitnú kuchyňu, chcela vedieť, kto bude môcť kontrolovať spoločné peniaze. Majiteľ malej opravovne sa bál, že nový systém uvidí aj platby jeho zákazníkov. Obaja stratili blízkych; na návrhu sa napriek tomu nezhodli.

„Dnes sa bude rozhodovať aj o hranici medzi verejnou mocou a súkromným životom," povedala moderátorka. „Pre mnohých tá hranica stále nie je jasná."

Nerai prenos vypla a vošla dnu. Námietku opravára mala napísanú aj vo vlastných poznámkach.

V sále zostala tretina miest prázdna.

Nebolo to presne vypočítané podľa počtu delegátov, ktorí zomreli.

Bolo to rozhodnutie organizátorov.

Každý tretí rad uzavreli.

Na sedadlách neboli mená.

Iba tenká svetelná línia.

Keď sa delegáti usadili, prázdne rady rozdeľovali živých tak, ako Tretina rozdelila rodiny, mestá a dejiny.

Nikto nemohol pozrieť na pódium bez toho, aby videl miesto, kde niekto chýbal.

Konvent nemal jedného predsedu.

Viedla ho rada zástupcov štátov, občianskych zhromaždení, odborných inštitúcií, rodových rád a Thaeronu.

Aj to bol kompromis.

Nikto nechcel, aby zhromaždenie o obmedzení moci riadil jediný človek.

Nerai nevystupovala ako politička.

Nekandidovala.

Nezastupovala štát.

Stála pred Konventom ako vedúca vyšetrovania finančného pozadia Tretiny.

Nad ňou sa zobrazilo jej meno.

Nerai Sael.

Medzištátny úrad pre finančnú integritu a systémové riziká.

Rozsah zverejnených záujmov: úplný.

Pozrela na prázdne rady.

Potom začala.

„Pred rokom sme dali katastrofe meno.“

Na stenách sa objavilo číslo.

Tri miliardy sto dvadsaťštyri miliónov.

„Nazvali sme ju Tretinou, pretože ľudská myseľ potrebuje jedno slovo tam, kde nedokáže niesť miliardy mien.“
Číslo zmizlo.

Nahradili ho tváre.

Deti.

Ženy.

Muži.

Všetky tri vetvy.

„Dnes nebudem hovoriť o tom, čo sme stratili. To by sme nedokončili. Budem hovoriť o tom, čo ich smrť odhalila.“
Na obraze sa objavila finančná kostra.

„Prvý dôvod, pre ktorý musíme zmeniť naše peniaze, je pandémia.“

V sále sa niekoľko ľudí pohlo.

Niektorí očakávali prejav o zdravotníctve.

Nerai pokračovala:

„Tretina nebola financovaná jednou platbou. Keby bola, niekto by si ju všimol. Bola financovaná cez tridsať mien, stovky menových prechodov, nadácie, fondy, laboratóriá, právne výnimky a spoločnosti, ktorých koneční vlastníci neboli známi.“
Jednotlivé časti mapy sa rozsvecovali.

„Umelá inteligencia analyzovala biologické otázky bez znalosti ich cieľa. Laboratóriá vykonávali úlohy bez znalosti ostatných úloh. Poisťovne modelovali následky bez znalosti príčiny. Dopravcovia rezervovali kapacity bez znalosti nákladu. Banky videli platby, nie plán. Štáty videli spoločnosti, nie ľudí za nimi.“
Mapa sa spojila.

„Jeden človek môže priniesť nenávisť. Civilizácia mu však dá alebo nedá cestu.“

Nerai sa odmlčala.

„My sme mu ju dali.“

V sále bolo ticho.

„Ak nevidíme peniaze pred činom, uvidíme iba telá po ňom.“

Na obraze sa objavili kategórie, ktoré mali po novom podliehať automatickému systémovému dohľadu.
Biologické a genetické riziká.

Výpočtová kapacita veľkého rozsahu.

Strategické laboratóriá.

Zdravotnícke dáta.

Politické financovanie.

Zbrojné systémy.

Kritická infraštruktúra.

„Nežiadam systém, ktorý bude čítať myšlienky," povedala Nerai. „To nedokáže a nesmie predstierať, že to dokáže. Žiadam systém, ktorý si všimne, keď sa peniaze, technológie, dáta, laboratóriá a politická moc začnú skladať do tvaru hrozby."
Predstaviteľ jedného veyranského štátu požiadal o slovo.

„A kto rozhodne, čo je tvar hrozby?"

„Verejné pravidlá."

„Vytvorené kým?"

„Konventom zriadenou nezávislou radou, podliehajúcou občianskemu, odbornému a súdnemu dohľadu."
„Teda ďalšou planetárnou inštitúciou."

„Áno."

„A ak sa mýli?"

„Jej rozhodnutie bude napadnuteľné."

„A ak sa stane nástrojom vlády?"

„Preto nesmie patriť jednej vláde."

Muž sa neposadil.

„To je iba presun centralizácie na vyššiu úroveň."

„Nie," odpovedala Nerai. „Centralizovaná musí byť viditeľnosť spoločného problému. Rozhodovanie a kontrola sa musia rozdeliť."
„To je protirečenie."

„Nie. Jedna mapa nemusí mať jedného vlastníka."

Muž si sadol.

Nerai otvorila druhú časť.

„Druhý dôvod je automatizácia."

Na stenách sa objavili údaje o produkcii po Tretine.

Počet pracujúcich.

Výrobná kapacita.

Spotreba.

Automatizované rozhodnutia.

„Tretina nás prinútila urobiť za mesiace to, čo sme odkladali desaťročia. Stroje prevzali výrobu, dopravu, správu energie, účtovanie, údržbu a časť zdravotnej starostlivosti. Nie preto, že sme chceli svet bez práce. Pretože ľudia chýbali."
Krivka produkcie sa vrátila nad úroveň pred Tretinou.

„Potom sme zistili, že produkcia môže rásť aj vtedy, keď počet pracovných miest nerastie."

Zobrazila sa veta, ktorú Jesair vyslovil v Nitre:

Dávka je to, čo moc dáva zhora. Podiel je to, čo patrí človeku už tým, že je súčasťou civilizácie.
Nerai sa na ňu chvíľu dívala.

„Univerzálny základný príjem nesmie byť odmenou za nepotrebnosť. Nesmie byť ani milosťou štátu voči človeku, ktorého stroje pripravili o prácu. Musí byť podielom na civilizácii vybudovanej poznaním, dátami, infraštruktúrou a zdrojmi, ktoré nevytvoril nijaký dnešný vlastník sám."
V sále zazneli prvé prejavy súhlasu.

„Aby bol tento podiel spravodlivý, musíme vedieť, akú hodnotu stroje vytvárajú, komu patrí, kde vzniká zisk a kam odchádza. UBI bez transparentnosti je dávka, ktorú moc môže vypočítať podľa vlastnej potreby. Transparentný základný podiel je právo, ktorého výpočet môže občan overiť."
Nerai otvorila tretiu časť.

„Tretí dôvod je korupcia."

Na stenách sa objavili verejné zákazky.

Predražené nemocničné moduly.

Dopravné kontrakty.

Energetické projekty.

Dotácie fondom, ktorých vlastníci financovali politické strany.

„Korupcia. Klientelizmus. Kupovanie vplyvu. Tunelovanie štátov. Skryté financovanie politiky. Majetkové machinácie. Daňové raje. Granty, ktoré sa tvárili ako verejné dobro, ale slúžili súkromnej moci. Účtovné presuny cez meny, ostrovy, nadácie a mimoplanetárne uzly."

Jednotlivé príklady sa spájali.

„To všetko prosperovalo v tme. A my sme si na tú tmu tak zvykli, že sme ju začali považovať za normálnu.“
Na chvíľu prestala hovoriť.

„Tretina ukázala cenu tejto normálnosti.“

Predstaviteľka jedného ostrovného štátu sa postavila.

„Podľa vášho návrhu budú všetky finančné toky verejné?“

„Nie.“

„Kto rozhodne, ktoré áno?“

„Význam ich vplyvu.“

„To nie je presná hranica.“

„Presná hranica vznikne zákonom. Malá osobná platba zostane súkromná. Vlastníctvo nemocničnej siete nie.“
„A dar?“

„Osobný dar v primeranom rozsahu zostane súkromný. Dar politickej strane nie.“

„Investícia?“

„Investícia, ktorá nedáva investorovi významnú moc nad životmi druhých, nemusí byť verejná každému. Jej existencia však nesmie byť neviditeľná dohľadu.“
„Takže štát bude vedieť všetko.“

„Nie.“

„Kto potom?“

„Rôzne vrstvy systému budú vedieť rôzne časti. Nikto nebude môcť vidieť celý život človeka bez zákonného dôvodu. Každé spojenie vrstiev zanechá stopu.“
Žena sa zamračila.

„Presne takto ste opisovali systém pred Tretinou.“

„Nie. Pred Tretinou rôzne vrstvy chránili údaje tak, že nebolo možné zistiť, kto financuje katastrofu. Nový systém musí chrániť človeka bez toho, aby chránil neviditeľnú moc.“
Nerai otvorila štvrtú časť.

„Štvrtý dôvod je fungovanie štátov.“

Zobrazili sa rozpočtové deficity.

Väčšina štátov Elarionu míňala viac, než vyberala, počas takmer každej z posledných tridsiatich rokov.
Dlhy rástli aj v období hospodárskeho rastu.

Politici sľubovali úspory.

Potom zvyšovali dane.

„Naše štáty neboli chudobné," povedala Nerai. „Boli drahé."

Na obraze sa objavili ceny rovnakých zdravotníckych zariadení nakúpených rôznymi štátmi.

Rozdiely dosahovali stovky percent.

„Neefektívnosť zostávala skrytá v rozpočtoch, ktoré občania nedokázali porovnať. Verejná inštitúcia tvrdila, že zaplatila trhovú cenu. Trh však v susednom štáte predával tú istú vec za polovicu."

Zobrazila sa sieť prepojených dodávateľov.

„Keď je každá verejná platba viditeľná, zlé rozhodnutie nezmizne v záverečnej správe. Je viditeľné v čase, keď sa ešte dá zastaviť."

Jeden z ministrov Únie namietol:

„Verejnosť môže nesprávne pochopiť zložité nákupy. Najnižšia cena nie je vždy najlepšia."

„Preto musí byť viditeľné aj odôvodnenie, kvalita a výsledok," odpovedala Nerai. „Transparentnosť neznamená, že každý občan rozhoduje o každom ventile. Znamená, že minister nemôže tvrdiť, že drahší ventil bol lepší, ak sa o rok rozpadne a jeho dodávateľ financoval ministrovu stranu."

V sále zaznel nervózny smiech.

Minister si sadol.

„Okamžitá viditeľnosť zlých opatrení, takmer úplný výber daní a odstránenie skrytých konfliktov záujmov môžu zmeniť chronické deficity na prebytky. Nie za deň. Najskôr zastavíme úniky. Potom plytvanie. Potom znížime dane. Až následne príde rast."

Otvorila piatu časť.

„Piaty dôvod sú dane."

Na obraze sa objavila daňová špirála.

Vyššie sadzby.

Viac únikov.

Užší základ.

Ďalšie zvýšenie sadzieb.

„Veľké štáty zvyšovali dane, pretože sa časť hodnoty presúvala do malých štátov, kde nevznikla. Čím boli dane vyššie, tým viac sa oplatilo unikať. Čím viac ľudí uniklo, tým viac museli platiť tí, ktorí zostali."

Zobrazila sa mapa ostrovných daňových rajov.

„Tieto štáty nevytvorili väčšinu hodnoty, ktorú vykazovali. Vytvorili právne miesto, kde hodnota získala nižšiu daň a stratila vlastníka.“

Predstaviteľ Therinithu sa postavil.

„Naše služby boli zákonné.“

„Áno.“

„Klienti využívali práva, ktoré im dávali zmluvy.“

„Áno.“

„Teda ich nazývate vinnými za to, že sa správali racionálne.“

„Nie. Hovorím, že sme vytvorili systém, v ktorom bolo racionálne poškodzovať spoločnosť.“

Muž sa odmlčal.

„Chcete zrušiť daňovú konkurenciu.“

„Chcem zrušiť možnosť tvrdiť, že zisk vznikol na ostrove, na ktorom nie sú stroje, zamestnanci ani zákazníci.“

„Kapitál odíde na Thaeron.“

„Potom musí byť viditeľné, kto ho vlastní, kde vznikol a čo používa.“

„Thaeron nemusí prijať vaše pravidlá.“

„Nie.“

„A čo potom?“

„Potom vzniknú dve hospodárske oblasti. Jedna, v ktorej veľká moc zanecháva viditeľnú stopu. A druhá, v ktorej nezanecháva.“

„Ľudia si vyberú slobodu.“

„Možno.“

Nerai sa naňho pozrela.

„Ale už budú vedieť, čo si vyberajú.“

Otvorila šiestu časť.

Nad Konventom sa objavilo tridsať symbolov mien.

„Šiesty dôvod je menová rozdrobenosť.“

Daren Voltr sa mierne pohol.

Nerai pokračovala:

„Pred Tretinou sme tvrdili, že tridsať mien umožňuje štátom reagovať na miestne podmienky. Bola to pravda. Umožňovali však aj tridsať spôsobov, ako meniť hodnotu úspor, skrývať zisk, presúvať dlhy a oddeliť cenu od toho, kto ju zaplatí.“
Zobrazili sa náklady konverzií.

Kurzové poistenie.

Oneskorenia.

Kapitálové rezervy.

Dvojité a trojité účtovníctva.

„Podniky zamestnávali celé oddelenia, aby chránili obchod pred menami, ktoré mali obchod uľahčovať. Malá firma zaplatila pri cezhraničnej transakcii viac než veľké konzorcium, pretože nemala prístup k rovnakým kurzom a nástrojom.“
Na obraze sa objavil elar.

„Elar vznikol ako dieťa pandémie. Nie ako politický projekt. Ako spôsob, ako kúpiť filtre, lieky a jedlo v čase, keď staré systémy nedokázali previesť hodnotu dostatočne rýchlo.“
Nerai ukázala verejné rezervy Mosta.

„Jeho výhodou nebolo iba to, že bol spoločný. Ľudia videli jeho krytie, poplatky, kurz, cestu platby a každého, kto ju zastavil.“
Daren Voltr požiadal o slovo.

„Elar je stále krytý starými menami.“

„Áno.“

„Ak ich zrušíte, čím bude krytý?“

„Produkciou, daňovými príjmami, energetickou kapacitou a majetkom spoločného systému.“

„Teda dôverou v planetárne inštitúcie.“

„Každá mena je dôverou v nejakú inštitúciu.“

„Rozdiel je v tom, že občan dnes môže opustiť jednu menu a zvoliť inú.“

„Väčšina občanov nemá majetok, ktorý by dokázala presúvať medzi menami. Menová voľba bola slobodou najmä pre tých, ktorí mali dosť prostriedkov uniknúť dôsledkom rozhodnutí vlastného štátu.“
Voltr vstal.

„A predsa bola protiváhou. Jedna mena môže byť použitá proti každému človeku na planéte naraz.“
„Áno.“

Odpoveď zaskočila aj jeho.

Nerai pokračovala:

„Jednotná mena môže byť základom prosperity. Ale aj najdokonalejšej tyranie, akú sme vytvorili.“

V sále zavládlo úplné ticho.

„Preto nestačí, aby boli viditeľné peniaze občana. Musí byť viditeľná moc nad peniazmi.“

Na obraze sa objavila schéma dohľadu.

Prevádzková vrstva.

Kontrolná vrstva.

Súdna vrstva.

Občiansky audit.

Verejný verifikačný reťazec.

„Prevádzkovateľ meny nesmie sám rozhodovať, koho kontroluje. Dohľad nesmie sám meniť záznamy. Súd nesmie otvárať údaje bez zaznamenaného právneho dôvodu. A žiadna z týchto inštitúcií nesmie odstrániť stopu svojho konania.“

Voltr sa díval na schému.

„A zločinec?“ spýtal sa. „Aj on uvidí, že bol kontrolovaný?“

„Áno.“

„Včas, aby ukryl ďalšie dôkazy?“

„Uvidí to, že kontrola prebehla. Nie nevyhnutne každý operatívny záver v tej istej chvíli. No záznam o prístupe nesmie byť navždy tajný a nesmie sa dať odstrániť.“

„To je rozdiel oproti Jesairovmu návrhu.“

„Nie. Jesair povedal, že aj zločinec musí vidieť, kto sa naňho pozeral. Nepovedal, že vyšetrovanie musí vopred zverejniť každý svoj krok.“

Voltr zostal stáť.

„A kto zabráni systému, aby vytvoril tajný prístup bez záznamu?“

„Technická architektúra.“

Na stenách sa objavil tok údajov.

„Každé otvorenie chráneného údaja vytvorí podpísaný záznam. Z neho vznikne kryptografický odtlačok. Odtlačky všetkých významných zmien a prístupov sa každých niekoľko minút odošlú do distribuovaného verifikačného reťazca.“

„Blockchainu,“ povedal niekto zo zadných radov.

„Áno,“ odpovedala Nerai. „Nie ako náhrada pravdy. Hash nedokazuje, že pôvodný údaj bol pravdivý. Dokazuje, že ho niekto neskôr potichu nezmenil. Pravdivosť musí zabezpečiť podpis zdroja, krížové overenie a audit.“
Voltr si znovu sadol.

Nerai sa pozrela na Konvent.

„Sledovacie technológie sa budú zlepšovať bez ohľadu na to, čo dnes prijmeme. Môžeme predstierať, že ich zakážeme, a nechať ich používať tajne. Alebo môžeme zabezpečiť, aby každé oko, ktoré sa pozerá na občana, bolo samo viditeľné.“
Zobrazila sa posledná veta:

Právo vidieť musí byť spojené s povinnosťou byť videný.

Vtedy sa spojenie Konventu prerušilo.

Nie celé.

Iba jeden prenos.

Na stenách sa objavil znak thaeronského hnutia.

Potom hlas.

Kaelov hlas.

„Opisujete klietku zo skla,“ povedal. „Každý bude vidieť mreže a vy to nazvete slobodou.“

Bezpečnostné systémy sa pokúsili prenos prerušiť.

Nerai zdvihla ruku.

„Nechajte ho.“

V sále sa ozval nepokoj.

Kael pokračoval:

„Jedna mena. Jedna daňová vrstva. Jedna finančná mapa. Jedna planetárna inteligencia, ktorá rozhoduje, čo je riziko. Tvrdíte, že moc rozdelíte medzi rady, súdy a občianskych audítorov. Všetci však budú používať ten istý systém.“
Nerai sa pozrela priamo do snímača.

„Kael Thorne.“

Hlas sa na chvíľu odmlčal.

Potom sa zasmial.

„Nemáte dôkaz.“

„Nie.“

„A predsa ma verejne pomenujete.“

„Pomenovala som hlas.“

„Takto bude vyzerať váš transparentný svet? Analytik vysloví meno a dav dokončí zvyšok?“

„Nie. Preto vás neodsudzujem. Pýtam sa vás.“

„Na čo?“

„Koľko ste vedeli?“

V sále nebolo počuť ani pohyb.

Kael odpovedal až po chvíli.

„Dosť na to, aby som dnes vedel, že som mal zastaviť viac.“

„To nie je odpoveď.“

„Je to jediná, ktorú dostanete.“

„Pomohli ste Arienovi vytvoriť finančné cesty.“

„Pomáhal som mnohým ľuďom vytvárať finančné cesty.“

„Prečo jemu?“

„Pretože som sa bál sveta, ktorý navrhoval váš brat.“

„A teraz sa ho bojíte viac?“

„Teraz mám dôkaz, že som sa bál správne.“

Nerai sa zahľadela na prázdny obraz, z ktorého prichádzal hlas.

„Tretinu považujete za dôkaz proti transparentnosti?“

„Považujem ju za dôkaz proti sústredeniu moci. Arien použil biologické poznanie, finančné siete a automatizované systémy. Vy chcete všetky tri spojiť v jednej planetárnej vrstve.“

„A urobiť spojenia viditeľnými.“

„Viditeľnosť nezabráni zneužitiu.“

„Nie.“

„Tak čo zabráni?“

„To, že zneužitie nebude patriť iba tomu, kto drží systém.“

Kael sa zasmial.

„To je viera.“

„Áno.“

Odpoveď prešla sálou ako tichý náraz.

„Každý spoločenský poriadok stojí na viere, že ľudia budú aspoň niekedy rešpektovať pravidlá. Rozdiel je v tom, či ich porušenie môžu ukryť.“

„My na Thaerone vaše pravidlá neprijmeme.“

„To je vaše právo.“

„Teda nás necháte odísť?“

„Ak nebudete financovať násilie, unášať majetok, ktorý vám nepatrí, alebo skrývať výnosy z našej spoločnej infraštruktúry.“

„Takže sloboda pod podmienkou.“

„Každá sloboda končí tam, kde začne účet, ktorý má zaplatiť niekto iný.“

Kaelov hlas stíchol.

Potom povedal:

„Jedného dňa sa občania budú viac báť vášho systému než ľudí, pred ktorými ich mal chrániť.“

„Možno.“

„A čo potom?“

„Potom musia mať moc ho zmeniť.“

„V jednej mene?“

„Vo verejnom ústavnom poriadku.“

„Teda v jednom štáte.“

Nerai sa odmlčala.

Na túto vetu Konvent čakal.

Niektorí s nádejou.

Iní so strachom.

„Dnes nenavrhujem jeden štát,“ povedala. „Navrhujem, aby spoločné problémy mali spoločnú viditeľnosť a aby spoločná moc mala spoločnú kontrolu.“

„To je začiatok jedného štátu.“

„Možno.“

„Tak to vyslovte.“

Nerai sa pozrela na štyridsať delegácií.

Na prázdne rady.

Na miesto, kde kedysi sedel Jesair.

„Ak sa jedného dňa Elarion stane jedným štátom, nesmie sa to stať preto, že ho niekto dobyl. Ani preto, že jedna mena premohla ostatné. Musí sa to stať preto, že ľudia zistia, že ich životy sú už dávno spoločnejšie než ich vlády.“

Kael neodpovedal.

Spojenie sa prerušilo.

Tentoraz ho ukončil sám.

Konvent rokoval ďalších dvadsaťtri dní.

Neprijal všetko, čo Nerai navrhla.

Základný podiel bol potvrdený, no jeho výšku mali naďalej určovať regionálne životné náklady.

Most mal prestať byť súkromnou spoločnosťou a prejsť do vlastníctva planetárnej verejnej nadácie.
Elar sa stal zákonnou zúčtovacou jednotkou pre medzištátne dane, verejné platby, základný podiel a obchod s Thaeronom.
Staré meny nezanikli.

Zatiaľ.

Konvent prijal zásadu konečného viditeľného vlastníka pri každej spoločnosti, fonde a nadácii s významným hospodárskym alebo politickým vplyvom.
Každý prístup k chráneným finančným údajom musel zanechať nezmazateľnú stopu.

Každá výnimka musela mať autora, právny dôvod a čas skončenia.

Každé automatické rizikové pravidlo malo byť verejne preskúmateľné.

Konvent zriadil planetárny ústavný výbor.

Nie vládu.

Ešte nie.

Keď Nerai opúšťala posledné rokovanie, Daren Voltr na ňu čakal pri východe.

„Vyhrali ste," povedal.

„Nie."

„Elar sa stal zákonnou jednotkou."

„Jednou z jednotiek."

„Most už nevlastní súkromná skupina."

„To bolo nevyhnutné."

„Planetárna daňová vrstva."

„Obmedzená."

Voltr sa na ňu pozrel.

„Viete, čo je na vás najnebezpečnejšie?"

„Nie."

„Každý krok opisujete ako menší, než v skutočnosti je."

Nerai pozrela na stenu mien pred budovou.

„A vy každý krok opisujete ako posledný.“

„Pretože viem, kam vedú.“

„Kam?“

Voltr ukázal na Nitru.

„K hlavnému mestu planéty.“

Nerai sa zahľadela na rieku.

„Možno planéta potrebuje miesto, kde sa bude musieť pozrieť sama na seba.“

39. Jeden elar

Staré meny nezanikli hlasovaním.

Zanikli používaním.

Najskôr ich prestali prijímať veľkí medzištátni dodávatelia.

Nie preto, že by ich Konvent zakázal.

Elar bol jednoduchší.

Jedna cena.

Jedno zúčtovanie.

Jeden otvorený poplatok.

Bez kurzového poistenia.

Bez dvojdňového čakania.

Bez otázky, koľko hodnoty sa stratí medzi odosielateľom a príjemcom.

Potom elar začali požadovať zamestnanci pracujúci pre firmy vo viacerých štátoch.

Nechceli, aby sa hodnota ich mzdy menila podľa rozhodnutia vlády, v ktorej ani nežili.

Obchodníci uvádzali ceny v dvoch menách.

Neskôr už iba v elaroch.

Miestne meny zostávali na účtoch, v zákonoch a na starých zmluvách.

V každodennom živote však postupne pripomínali jazyky, ktorými sa ešte písali obrady, no už sa nimi neobjednával chlieb.

Posledné dve veľké meny sa vzdali samostatného kurzu po hospodárskej kríze, ktorú samy vyvolali.

Ich centrálne banky sa pokúsili podporiť vývoz oslabením hodnoty.

Podniky však nakupovali energiu a suroviny v elaroch.

Ich náklady vzrástli.

Občania presunuli úspory.

Mena sa prepadla.

To, čo kedysi pomáhalo štátu preniesť časť problému na jeho občanov, už nefungovalo vo svete, kde občania mali prístup k spoločnej hodnote.

O sedem rokov po Tretine zostal elar jedinou zákonnou menou Elarionu.

Nikto neurčil jeden deň, keď sa to stalo.

Posledný štát prijal zákon.

Posledná banka zmenila účtovníctvo.

Posledná stará mena dostala pevný konverzný kurz.

A bolo po všetkom.

Ekonomický rast, ktorý nasledoval, prekvapil aj zástancov reformy.

Nepriniesla ho samotná mena.

Priniesli ho prekážky, ktoré s ňou zmizli.

Podnik už nemusel viesť tridsať účtovníctiev.

Malá firma mohla predávať na druhej strane planéty bez menového oddelenia.

Investori porovnávali projekty podľa skutočného výnosu, nie podľa kurzovej výhody.

Verejné zákazky používali rovnaké ceny.

Daňové úrady videli rovnaký základ.

Zisk sa zdaňoval tam, kde vznikla hodnota.

Sadzby postupne klesali.

Najskôr pre nízke a stredné príjmy.

Potom pre podniky.

Štáty zistili, že nižšia daň vybraná takmer zo všetkého prináša viac než vysoká daň, ktorej sa polovica veľkého kapitálu vyhne.
Daňové raje sa pokúsili prežiť.

Ponúkali ešte nižšie sadzby.

Potom úplné oslobodenie.

Potom tajné registre mimo planetárnej siete.

No spoločnosť s neznámym vlastníkom nemohla prijímať veľké elarové platby, uchádzať sa o verejnú zákazku ani vlastniť strategickú infraštruktúru.
Tajomstvo zostalo možné.

Prestalo byť výhodné.

Niektoré ostrovné štáty skolabovali.

Iné sa zmenili.

Využili vzdelaných právnikov, správcov a finančných odborníkov na auditovanie nového systému. Z miest, ktoré predávali tmu, sa stali centrá overovania.
Bola v tom irónia, ktorú Nerai nepovažovala za trest.

Ľudia nemusia byť navždy tým, z čoho kedysi žili.

Rozpočtové deficity nezmizli okamžite.

Po Tretine bolo treba obnoviť celé oblasti.

Starostlivosť o preživších bola drahá.

Základný podiel rástol.

Mestá prestavovali infraštruktúru na svet s menším množstvom práce a väčším množstvom automatizácie.

No úniky klesali.

Korupčné siete sa skracovali.

Predražené projekty boli odhalené skôr, než sa podpísali zmluvy.

AI porovnávala ceny, kvalitu a vlastnícke vzťahy.

Nezakazovala rozhodnutia.

Upozorňovala.

Ak vláda napriek upozorneniu vybrala drahšieho dodávateľa, mohla to urobiť.

Musela však vysvetliť prečo.

Verejne.

S menom zodpovedného človeka.

Systém neodstránil hlúposť.

Odstránil časť bezpečia, ktoré jej poskytovala tma.

Po desiatich rokoch vykazovala väčšina štátov prebytky.

Prebytky neboli každoročné.

Nedali sa zaručiť za všetkých okolností.

Starý názor, že štát musí byť trvalo zadlžený, sa však rozpadol.

Časť prebytkov smerovala do základného podielu.

Časť do rezerv.

Časť do spoločného vlastníctva automatizovaných systémov.

Ľudia mohli pracovať.

Podnikať.

Tvoriť.

Starať sa o deti.

Študovať.

Pomáhať druhým.

Ale ich právo na bývanie, stravu a základnú starostlivosť už nebolo podmienené tým, či niekto potrebuje kúpiť ich čas.

Základný podiel nevyriešil všetko.

Niektorí ľudia stratili zmysel.

Iní sa uzavreli do sveta zábavy vytváranej strojmi.

Vznikali spory o to, či má spoločnosť podporovať ľudí, ktorí jej nič nevracajú.

Nerai na tieto otázky nemala jednoduchú odpoveď.

Jesair kedysi povedal, že človek nie je hodnotný preto, že je potrebný stroju.

To však neznamenalo, že človek nepotrebuje byť potrebný druhému človeku.

Školy preto prestali pripravovať deti iba na povolanie.

Učili ich vytvárať vzťahy, niesť zodpovednosť, rozhodovať o spoločných veciach a rozlišovať medzi túžbou a potrebou.

Práca sa nestala zbytočnou.

Prestala byť jediným dôkazom práva existovať.

Zmenila sa aj vojna.

Najskôr pomaly.

Transparentné peniaze nedokázali čítať nenávisť.

Nedokázali zabrániť človeku, aby túžil ovládnuť územie, potrestať susedov alebo obnoviť starú krivdu.

Dokázali však vidieť prípravu.

Zbrane potrebovali výrobcov.

Výrobcovia materiál.

Materiál energiu.

Armády zásoby.

Žoldnieri platby.

Dopravné koridory poistenie.

Propaganda vlastníkov médií.

Veľká vojna sa nedala pripraviť iba v srdci.

Musela vstúpiť do hospodárstva.

A tam zanechávala stopu.

Keď jeden južný štát začal tajne skupovať navigačné súčiastky použiteľné v bojových moduloch, systém upozornil ostatné vlády aj jeho vlastných občanov.

Vláda tvrdila, že ide o civilnú modernizáciu.

Verejnosť videla množstvo, dodávateľov a paralelné nákupy paliva.

Opozícia žiadala vysvetlenie.

Spojenecké štáty ponúkli kontrolu.

Projekt bol zastavený skôr, než vznikla flotila.

V inom prípade transparentnosť konfliktu nezabránila.

Dve oblasti sa sporili o vodné zdroje a obe otvorene presúvali bezpečnostné jednotky.

Svet videl prípravu.

Práve preto však nebolo možné predstierať, že útok prišiel nečakane.

Planetárna rada zasiahla skôr.

Nie tajnou diplomaciou.

Verejným rokovaním, pri ktorom každá strana videla náklady pokračovania.

Konflikt sa skončil dohodou.

Nie preto, že sa ľudia stali lepšími.

Pretože kradmý zámer stratil výhodu.

Postupne vznikla spoločná obrana.

Najskôr ochrana orbitálneho prstenca.

Potom Thaeronu.

Neskôr kontrola strategických zbraní.

Štáty si ponechávali bezpečnostné sily, no už nemohli viesť vlastnú veľkú vojnu bez spoločnej infraštruktúry.

Po mene, daniach a obrane prišlo právo.

Podnik pôsobiaci na celej planéte nemohol podliehať štyridsiatim protichodným súdom.

Občan nemohol mať právo na viditeľnosť štátnej moci v jednom regióne a nemať ho v druhom.

Základný podiel nemohol byť spoločným právom bez spoločného ústavného základu.

Planetárny ústavný výbor pracoval dvanásť rokov.

Prvý návrh odmietli.

Druhý tiež.

Tretí rozdelil právomoci medzi planetárnu úroveň, regióny, štáty a mestá.

Jedna planéta.

Jedna mena.

Jedna obrana.

Jedna základná listina práv.

No štyridsať právnych tradícií.

Desiatky jazykov.

Stovky miestnych foriem vlády.

Štáty neprestali existovať.

Prestali byť posledným miestom moci.

V deň prijatia ústavy sa predstavitelia stretli v Nitre.

Niektorí plakali.

Iní hlasovali proti.

Niekoľko veyranských delegácií opustilo sálu ešte pred výsledkom.

Veľká časť ich podporovateľov už žila na Thaerone.

Odmietali spoločný finančný systém.

Tvrdili, že aj vzájomne kontrolovaná moc sa raz zmení na tyraniu.

Vybudovali vlastné osídlenia, banky a právne režimy.

Elarion ich nenútil vrátiť sa.

Medzi planétami však vznikla hranica, ktorá predtým neexistovala.

Medzi planétami vznikla hranica, ktorá nevychádzala z biológie.

Nevychádzala ani z rasového delenia.

Bola civilizačná.

Na Elarione mala veľká moc povinnosť zanechať viditeľnú stopu.

Na časti Thaeronu bolo tajomstvo považované za podmienku slobody.

Obchod medzi svetmi pokračoval.

S nedôverou.

S pravidlami.

S otázkou, ktorá ešte nebola vyriešená.

Koľko súkromia môže spoločnosť zachovať, aby sa v ňom znovu nenarodila neviditeľná moc?

Kael Thorne zostal na Thaerone.

Nikdy nebol právoplatne odsúdený za Tretinu.

Dôkazy potvrdili, že financoval Arienove siete a snažil sa zastaviť posledné fázy. Nepotvrdili, koľko vedel v okamihu, keď otvoril prvé cesty.
Pre jedných bol zločincom, ktorý unikol.

Pre druhých mužom, ktorý včas pochopil nebezpečenstvo jednotného systému.

Pre seba zostal človekom, ktorý veril, že dejiny ho raz ospravedlnia.

Arien Korveth bol odsúdený.

Proces trval sedem rokov.

Vypovedali stovky vedcov, správcov, bankárov, právnikov a pozostalých.

Súd odmietol jeho argument, že jednotlivé časti projektu boli zákonné.

Rozhodol, že človek, ktorý vedome spojí zákonné časti do zločinného celku, nesie zodpovednosť za celok.
Arien nebol popravený.

Trest smrti Elarion nepoznal.

Zvyšok života strávil v zariadení, ktorého každý náklad, kontrola a rozhodnutie boli zaznamenané rovnako ako pri každom inom občanovi.
Aj on videl, kto otvoril jeho údaje.

Aj on mohol napadnúť neoprávnený prístup.

Mnohí to považovali za prílišnú milosť.

Nerai nie.

Systém, ktorý chráni práva iba nevinných, nechráni práva.

Chráni obľúbených.

Dvadsať rokov po Tretine stála Nerai pred budovou planetárneho zhromaždenia.

Bola staršia.

Vlasy mala strieborné.

V očiach stále nemala zlatý kruh.

Nitra sa zmenila.

Nad starým mestom sa dvíhali nové správne veže. Na rieke premávali tiché verejné moduly. Niekdajšie sídla centrálnych bánk sa zmenili na archívy menovej histórie.
Deti sa v nich učili, že Elarion mal kedysi tridsať mien.

Mnohým sa to zdalo nepochopiteľné.

„Prečo?“ pýtali sa.

Učitelia im vysvetľovali suverenitu, kurzy, devalváciu, daňovú konkurenciu a ochranu miestnych hospodárstiev.
Deti počúvali s rovnakým údivom, s akým predchádzajúce generácie počúvali o časoch, keď každý štát používal iné jednotky hmotnosti alebo dĺžky.
Nerai prešla k stene mien.

Stále zobrazovala obete Tretiny.

Po desaťročiach sa už zoznam dokázal opakovať.

Dnes na nej nebol Jesair.

Ani Mareia.

Nerai položila tmavomodrú nádobu na zem.

Tentoraz ju tam nechala.

Na osobnom rozhraní sa jej objavilo upozornenie.

Planetárny historický archív otvoril záznamy z vyšetrovania Tretiny.

Účel: príprava vzdelávacej výstavy.

Zodpovedná osoba: Laren Saor.

Rozsah prístupu: finančná dôkazná mapa bez chránených osobných údajov.

Nerai sa na upozornenie pozrela.

Pred starým svetom by sa možno nikdy nedozvedela, že niekto otvoril spis, ktorý vytvorila.

V novom svete videla meno, účel aj rozsah.

Mohla prístup napadnúť.

Neurobila to.

Nad Nitrou sa začínalo stmievať.

Na budove zhromaždenia svietil znak Elarionu.

Na budove zhromaždenia svietil nový planetárny znak.

Neodkazoval na Úniu ani na niektorý z pôvodných štátov.

Štyridsať línií smerovalo do jedného kruhu.

Kritici tvrdili, že symbol ukazuje pohltenie.

Jeho autori tvrdili, že spojenie.

Nerai v ňom videla oboje.

Každá jednota niečo zachráni.

A niečo ukončí.

Elarion sa nestal jedným štátom preto, že by jeho obyvatelia prestali byť rozdielni.

Stal sa ním preto, že postupne prestali predstierať, že veľké rozhodnutie jedného z nich neovplyvňuje ostatných.

Peniaze jedného človeka mohli financovať výskum.

Výskum laboratórium.

Laboratórium chorobu.

Choroba smrť na celej planéte.

Rovnako však peniaze mohli financovať liečbu.

Stroje.

Základný podiel.

Obnovu miest.

A svet, v ktorom sa moc musela ukázať skôr, než požiadala druhých, aby jej dôverovali.

Transparentnosť neurobila ľudí dobrými.

Neodstránila hnev.

Pýchu.

Túžbu vlastniť.

Strach zo straty.

Ani schopnosť človeka presvedčiť samého seba, že jeho rana je spravodlivosťou.

Urobila len jednu vec.

Sťažila veľkej moci pohybovať sa bez tieňa.

Nerai položila tri prsty na chladný povrch nádoby.

Nevedela prečo.

Gesto prišlo prirodzene.

Príliš prirodzene.

Na okamih mala pocit, že sa jej dotýka spomienka, ktorá nepatrí celá jej.

Iná planéta.

Iné slnko.

Záhrada.

Muž a žena, ktorí sa znovu stretnú, hoci ich mená budú iné.

Potom pocit zmizol.

Nerai sa otočila k mestu.

Za ňou zostala stena mŕtvych.

Pred ňou svet živých.

Jedna planéta.

Jeden štát.

Štyridsať pamätí.

A hodnota, ktorá už nesmela kráčať v tieni.

40. Hmotnosť moci

Kameň vážil tridsaťjeden ton.

Priviezli ho z Thaeronu pred dvoma týždňami a odvtedy ležal uprostred výskumnej haly v Arde. Vedci vybrali kus horniny bez zvláštnych fyzikálnych vlastností. Chceli predmet, pri ktorom nebude možné výsledok pripísať materiálu.
Okolo neho stáli tri kovové prstence.

Každý mal priemer približne päť metrov a povrch rozdelený na stovky úzkych segmentov. Medzi segmentmi prechádzali vodiče chladené hlboko pod teplotu okolitého prostredia. Z podlahy k nim viedli hrubé energetické zväzky.
Za bezpečnostnou stenou čakalo asi štyridsať ľudí.

Fyzici.

Technici.

Zástupcovia univerzít.

Planetárna rada pre technologické riziká.

Dvaja vojenskí analytici.

A Nerai Sael.

Od Tretiny uplynulo mnoho rokov. Nerai už neviedla každodenné vyšetrovania finančných tokov. Jej meno však zostávalo spojené s pravidlami, podľa ktorých sa Most po Konvente postupne zmenil z platobnej siete na jednu zo základných informačných vrstiev planetárneho hospodárstva.
Preto ju pozývali vždy, keď nový vynález vyvolal otázku, ktorú technici nedokázali vyriešiť sami.
Kto bude smieť túto vec vlastniť?

Vedúci experimentu Oran Sel stál pri ovládacom pulte.

„Meranie podlahy?“

„Tridsaťjeden celých štyri tony,“ odpovedala laboratórna AI.

„Energia?“

„Pripravená.“

„Synchronizácia?“

„Odchýlka pod hranicou merania.“

Oran sa obrátil k ľuďom za sklom.

„To, čo uvidíte, je štvrtý pokus. Prvé tri prebehli bez prítomnosti ľudí mimo laboratórneho tímu. Výsledok sme nezverejnili, kým ho nezopakovali dve nezávislé pracoviská.“
Potom sa vrátil k pultu.

„Spusti pole na desať percent.“

Na obrazovke sa objavila hodnota zaťaženia podlahy.

Tridsaťjeden ton.

Tridsať.

Dvadsaťosem.

Dvadsaťpäť.

Kameň sa ani nepohol.

Pri dvadsiatich percentách ukazovalo meranie sedemnásť ton.

Pri tridsiatich deväť.

V hale bolo úplné ticho.

Oran zvýšil výkon na štyridsať percent.

Hodnota klesla pod jednu tonu.

Potom takmer na nulu.

Kameň sa odlepil od podlahy.

Najskôr o niekoľko milimetrov.

O chvíľu medzi ním a zemou zostalo päť centimetrov.

Oran pohol regulátorom.

Tridsaťjeden ton thaeronskej horniny vystúpilo do výšky jedného metra.

Nerai cítila nepríjemné napätie v ramenách. Rozum jej hovoril, že kameň drží pole. Telo videlo masu horniny visiacu nad podlahou a očakávalo pád.
„Môžete ho posúvať?“ spýtal sa jeden z členov rady.

Oran prikývol.

Kameň sa pomaly pohol doprava.

Potom späť.

Jeho pohyb bol taký pokojný, až pôsobil absurdne. Predmet, na ktorého premiestnenie by ešte pred niekoľkými rokmi potrebovali ťažký transportný systém, sa teraz presúval halou rýchlosťou kráčajúceho človeka.
Oran znížil výkon.

Kameň pomaly klesol.

Pri dotyku s podlahou sa halou rozľahlo hlboké zadunenie.

„Jeho hmotnosť zostala rovnaká?“ spýtala sa Nerai.

„Áno.“

„Tak čo ste zmenili?“

Oran chvíľu hľadal slová.

„Najjednoduchšie povedané, zmenili sme väzbu medzi hmotou a lokálnym gravitačným poľom. Kameň mal po celý čas rovnakú zotrvačnosť aj vnútornú štruktúru. Zem ho však pri plnom účinku poľa takmer nepriťahovala.“

„Takmer?“

„Zatiaľ sme sa nedostali na úplnú nulu.“

Nerai sa znovu pozrela na kameň.

„A dostanete sa?“

Oran sa usmial.

„To je otázka, kvôli ktorej robíme vedu.“

Správa o experimente obišla Elarion za niekoľko hodín.

Najväčšiu pozornosť dostala doprava.

Energetické modely okamžite vypočítali, koľko by stálo vyniesť náklad na obežnú dráhu, keby bolo možné počas prvej časti letu znížiť jeho gravitačnú väzbu.

Stavebné spoločnosti začali kresliť konštrukcie, ktoré by sa dali vyrábať na zemi ako jeden celok a potom zdvihnúť na miesto.

Thaeronské bane videli možnosť prepravovať masy horniny, pri ktorých bola doprava drahšia než samotná ťažba.

Mestá začali hovoriť o novej generácii verejnej dopravy.

Vesmírni inžinieri otvorili projekty, ktoré ležali celé desaťročia v archívoch, pretože ich ekonomika nevychádzala.

Niekoľko dní sa zdalo, že Elarion dostal jeden z tých vynálezov, po ktorých sa dejiny rozdelia na obdobie pred nimi a po nich.

Potom prišla druhá správa.

Tá už nebola verejná.

Vznikla v bezpečnostnom modeli jednej z univerzít.

Vedci skúmali, ako sa gravitačné polia jednotlivých prstencov správajú pri vzájomnom prekrytí. Predpokladali, že výsledný účinok bude približne súčtom výkonov.

Výpočty ukázali inú vlastnosť.

Pri veľmi presnej synchronizácii sa polia začali zosilňovať spôsobom, ktorý nebol lineárny.

Dvaja fyzici najskôr považovali výsledok za chybu.

Model spustili znova.

Potom na inom výpočtovom systéme.

Nakoniec požiadali o nezávislé overenie.

Výsledok zostal.

Oran Sel dostal správu o tretej ráno.

O piatej požiadal o okamžité zasadnutie Planetárnej rady.

Nerai prišla krátko po siedmej.

Na stene miestnosti bola mapa Elarionu.

Uprostred nej svietil kruh s priemerom takmer štyristo kilometrov.

„Čo to je?“ spýtala sa.

Oran stál pri okne. Vyzeral, akoby celú noc nespal.

„Oblasť účinku.“

„Akého účinku?“

„Úplného.“

Nerai počkala.

Oran otvoril fyzikálny model.

„Jeden generátor dokáže oslabiť gravitačnú väzbu v relatívne malom priestore. Pri viacerých generátoroch sme očakávali väčší alebo silnejší efekt. Ukázalo sa, že pri presnom rozmiestnení a synchronizácii vznikne medzi nimi stabilná oblasť, v ktorej sa väzba môže priblížiť k nule.“

Nerai ukázala na kruh.

„V celej tejto oblasti?“

„Podľa modelu áno.“

„Aká veľká je?“

„Tento konkrétny výpočet má priemer tristoosemdesiat kilometrov.“

Nerai sa naňho pozrela.

„Hovoríte mi, že dokážete vypnúť gravitáciu nad územím veľkým ako štát.“

Oran okamžite zavrtel hlavou.

„Hovorím, že fyzika to podľa všetkého umožňuje. My také zariadenie nemáme.“

„Dalo by sa postaviť?“

Oran sa otočil k ďalšiemu človeku v miestnosti.

Bol to hlavný technický analytik projektu.

„Za súčasnej úrovne techniky áno," povedal.

Tá odpoveď zmenila atmosféru v miestnosti.

„Ako dlho?" spýtala sa Nerai.

„Ak by mal niekto všetko potrebné k dispozícii, možno dva alebo tri roky."

„A čo znamená všetko potrebné?"

Na stene sa objavil zoznam.

Dvadsaťštyri gravitačných emitorov.

Šesť fázových synchronizátorov najvyššej triedy.

Veľké množstvo supravodivého metamateriálu.

Tri samostatné energetické úložiská schopné dodať extrémny výkon v krátkom čase.

Niekoľko špecializovaných výrobných liniek.

Presná gravimetrická mapa územia.

Výpočtová kapacita, ktorú vlastnilo len niekoľko desiatok pracovísk na planéte.

A sieť technických pracovníkov s veľmi úzkymi špecializáciami.

Nerai čítala zoznam pomaly.

„Čo by sa stalo, keby to niekto naozaj zapol?"

Tentoraz odpovedal Oran.

„Záležalo by na tvare poľa, výške účinku a dĺžke trvania."

„Najhorší realistický variant."

Oran si sadol.

„Ľudia a predmety, ktoré nie sú pevne ukotvené, by stratili väčšinu väzby k povrchu. Voda by sa začala správať úplne inak. Atmosféra by sa v oblasti rýchlo presúvala. Dopravné systémy by stratili kontakt s povrchom. Pri dlhšom pôsobení by sa situácia komplikovala rotáciou planéty."

Na mape sa objavili ďalšie vrstvy.

Mestá.

Rieky.

Energetické siete.

Dopravné uzly.

„Samotná zem by nevyletela do vesmíru," pokračoval Oran. „Horniny držia pohromade aj iné sily. Gravitačná rovnováha však ovplyvňuje obrovské množstvo

systémov. Keby pole vzniklo náhle nad obývaným územím, počet obetí by mohol byť obrovský.“

„A keď ho vypnú?“

„Gravitácia sa vráti.“

Nerai pochopila ďalšiu časť skôr, než ju povedal.

Všetko, čo by počas pôsobenia poľa stratilo kontakt so zemou, by začalo padať.

„Koľko ľudí žije v tom kruhu?“ spýtala sa.

„V tomto modeli jedenásť miliónov.“

Nikto ďalší už otázku nepoložil.

Technická rada strávila ďalších šesť dní tým, že sa snažila zistiť, či objavený jav možno dostať mimo dosah praktického použitia.
Odpoveď bola nepríjemná.

Technológia bola náročná, drahá a vyžadovala niekoľko zariadení, ktoré sa vyrábali iba na pár miestach. Fyzikálny princíp však zostával príliš všeobecný na to, aby sa dal utajiť navždy.
Čas pracoval proti tajomstvu.

Ak objavilo jav jedno laboratórium, časom ho objaví ďalšie.

Ak ho dokázala modelovať jedna AI, raz ho odvodí aj iná.

Elarion už dávno pochopil, že vedecké poznanie sa nedá spoľahlivo zavrieť do jednej miestnosti na celé generácie.
Otázka sa preto presunula od fyziky k spoločnosti.

Na mimoriadnom rokovaní sa stretli zástupcovia výrobcov, univerzít, energetických sústav, bezpečnostných inštitúcií, občianskych rád a Mosta.
Daren Voltr sedel medzi nimi.

Bol starý. Medicína Elarionu však pokročila natoľko, že vysoký vek už dávno neznamenal automatický odchod z verejného života.
Keď dostal slovo, obrátil sa k Oranovi.

„Koľko jednotlivých vecí treba kúpiť alebo vyrobiť, aby sa toto dalo uskutočniť?“

„Tisíce.“

„Koľko z nich je bežne dostupných?“

„Väčšina.“

„Takže zákaz jednotlivých komponentov nič nevyrieši.“

„Presne.“

„Koľko je kritických?“

Oran otvoril zoznam.

„Záleží, čo označíte za kritické. Ak hovoríme o veciach, bez ktorých dnes nevieme takýto systém zostrojiť, máme približne sedemnásť technologických predpokladov.“

„Sedemnásť výrobkov?“

„Predpokladov. Niektoré sú výrobky. Ďalšie predstavujú výrobnú schopnosť, prístup k energii, ľudí alebo výpočtovú kapacitu.“

Voltr prikývol.

„A koľko subjektov na Elarione dokáže splniť všetkých sedemnásť?“

Oran sa odmlčal.

„To neviem.“

Nerai sa ozvala zo svojho miesta.

„Most to vie.“

Všetci sa obrátili k nej.

Voltr sa pousmial.

„Samozrejme.“

Nerai jeho tón poznala.

„Chcete tú odpoveď alebo diskusiu o tom, prečo ju máme?“

„Oboje.“

„Najprv odpoveď.“

Pred Nerai sa otvorila pracovná plocha Mosta.

„Pošlite nám technické predpoklady.“

Oran sa zamračil.

„Nemôžeme ich vložiť celé do finančného systému.“

„Nemusíte. Potrebujeme ekonomickú reprezentáciu.“

„Čo tým myslíte?“

Nerai ukázala na prvú položku.

„Koľko fázových synchronizátorov?“

„Šesť.“

„Kto ich vyrába?“

Na stene sa objavili tri spoločnosti.

„Koľko gravitačných emitorov?“

„Najmenej dvadsaťštyri tejto triedy.“

Objavili sa výrobcovia a ich výrobné kapacity.

„Energia?“

Oran uviedol požadovaný rozsah.

Most zobrazil elektrárne, zásobníky a priemyselné siete schopné poskytnúť taký impulz.

„Metamateriál?“

Ďalšia vrstva.

„Výpočty?“

Ďalšia.

„Presná výroba?“

Ďalšia.

„Špecialisti?“

Tu sa Nerai zastavila.

„Pri ľuďoch použijeme iba agregovanú dostupnosť odbornosti. Mená budú chránené.“

Voltr zdvihol obočie.

„Aspoň niečo.“

Nerai pokračovala.

Most postupne skladal podmienky.

Nevytváral zoznam podozrivých.

Vytváral mapu schopností.

Systém poznal vlastníkov veľkých výrobných podnikov.

Poznal kapacity, ktoré firmy verejne vykazovali a ktoré sa dali overovať prostredníctvom ich nákupov, spotreby a produkcie.
Poznal veľké energetické kontrakty.

Poznal financovanie výskumných centier.

Poznal pôvod kapitálu.

Poznal prenájmy priemyselných hál, veľké nákupy surovín, objednávky špecializovaných strojov a presuny zariadení medzi Elarionom a Thaeronom.
Pred Tretinou by tieto informácie ležali v desiatkach bánk, registrov a štátov.

Teraz sa dali skladať podľa konečného vlastníka a ekonomického účelu.

Po niekoľkých minútach sa na stene objavilo číslo.

14

Voltr prestal vyzerať pobavene.

„Čo znamená štrnásť?“

„Štrnásť hospodárskych celkov má dnes priamu alebo nepriamu schopnosť splniť viac než osemdesiat percent požadovaných podmienok.“

„Hospodárskych celkov?“

„Právne môže ísť o stovky spoločností. Most ich zoskupuje podľa konečného vlastníctva, kontroly, financovania a ekonomickej závislosti.“

Nerai otvorila prvý záznam.

Veľké thaeronské ťažobné konzorcium.

Deväťdesiatjeden percent.

Druhý.

Planetárny výrobca energetických systémov.

Osemdesiatdeväť.

Tretí.

Vojenskopriemyselná skupina jedného zo štátov.

Deväťdesiatštyri.

Štvrtý.

Konzorcium orbitálnej výstavby.

Osemdesiatsedem.

Potom ďalšie.

Niektoré boli súkromné.

Niektoré verejné.

Tri patrili štátom.

Jeden hospodársky celok bol rozdelený medzi viac než štyridsať spoločností.

„A kto má sto percent?“ spýtal sa Voltr.

„Nikto.“

„Zatiaľ.“

„Zatiaľ.“

V miestnosti zostalo ticho.

Na stene svietilo štrnásť mien.

Pred niekoľkými dňami ich spájal iba fakt, že patrili medzi technologicky najvyspelejšie organizácie planéty.

Odteraz mali spoločnú ešte jednu vlastnosť.

Každá z nich bola dostatočne blízko schopnosti vytvoriť zariadenie, ktoré mohlo zmeniť gravitáciu nad veľkým územím.
„Toto je presne chvíľa, ktorej som sa obával," povedal Voltr.

Rokovanie pokračovalo už štvrtú hodinu.

„Prečo?" spýtala sa Nerai.

„Pretože finančný systém práve vytvoril zoznam štrnástich subjektov, ktoré považuje za potenciálne nebezpečné."
„Zoznam hovorí o technologickej kapacite."

„A vy tvrdíte, že medzi tým nie je praktický rozdiel?"

„Rozdiel je zásadný."

Voltr ukázal na prvé meno.

„Táto spoločnosť ťaží na Thaerone. Nikomu sa nevyhráža. Jej vedenie nemá záznam o násilí. Väčšinu potrebných zariadení vlastní preto, že ich používa pri ťažbe."
„Áno."

„A napriek tomu ju sledujete."

„Most sleduje zmenu schopnosti, nie správanie riaditeľa."

„To ma neupokojuje."

Nerai sa na chvíľu zahľadela na mapu.

„Pred Tretinou sme robili opačnú chybu."

Voltr nepovedal nič.

„Hľadali sme dôvod na podozrenie skôr, než sme mohli vidieť údaje. Arienove časti samy osebe vyzerali normálne. Laboratórium robilo výskum. Nadácia poskytovala grant. Firma nakupovala zariadenia. Banka previedla peniaze. Každý videl svoju časť a čakal na dôvod, prečo sa pýtať na ďalšiu."
Voltr sklopil zrak.

Nerai pokračovala.

„Pri tejto technológii je úmysel ešte horší východiskový bod. Človek nemusí chcieť zabiť jedenásť miliónov ľudí. Môže robiť experiment. Môže sa zmýliť. Môže podceniť nestabilitu poľa."
Oran prikývol.

„To je reálne."

Nerai ukázala na zoznam.

„Potrebujeme vedieť, kde na planéte vzniká schopnosť prekročiť určitú hranicu. A každý zásah na základe tejto informácie musí podliehať kontrole."

„Čo bude hranicou?“ spýtal sa Voltr.

„To je politické rozhodnutie.“

„Takže nakoniec predsa politika.“

„Vždy bola.“

Nerai sa oprela o stôl.

„Rozdiel je v tom, že teraz vidíme, o čom rozhodujeme.“

Nasledujúca časť rokovania sa zmenila na technické cvičenie.

Niekto navrhol zakázať predaj gravitačných emitorov bez licencie.

Oran upozornil, že menšie emitory sa budú o niekoľko rokov vyrábať vo veľkých sériách.

Ďalší návrh sa týkal fázových synchronizátorov.

Výrobcovia odpovedali, že rovnaké zariadenia používa medicína, energetika a orbitálna navigácia.
Zákaz metamateriálu by ochromil časť priemyslu.

Kontrola energie by bola nepresná, pretože požadovaný výkon sa dal poskladať z viacerých zdrojov.
Postupne sa ukázalo, že nebezpečenstvo nevytvára žiadna jediná vec.

Vznikalo až spojením mnohých schopností.

Nerai počas debaty takmer nehovorila.

Pamätala si veľmi podobný pocit z Vrstvy.

Hotovostná prevádzka sama o sebe nič nedokazovala.

Fond nič nedokazoval.

Laboratórium nič nedokazovalo.

Platba za výskum nič nedokazovala.

Katastrofa vznikla zo vzťahov medzi nimi.

Taren kedysi povedal, že pri pohľade na celú planétu je každý človek od každého vzdialený len niekoľko zmlúv.
Nerai mu vtedy odpovedala, že nehľadajú spojenie.

Hľadajú smer.

Teraz potrebovali niečo podobné.

Systém, ktorý si všimne, že veľa bežných hospodárskych činností začína smerovať k jednej neobvyklej schopnosti.
Na konci dňa vznikol pracovný návrh.

Dostal názov **register strategických schopností**.

Názov bol zavádzajúci, pretože nešlo o klasický register.

Nikto doň nezapisoval: spoločnosť vlastní gravitačnú zbraň.

Most priebežne počítal, aké technologické podmienky môže konkrétny hospodársky celok reálne naplniť.

Výpočet pracoval s verejne schválenými kategóriami.

Výrobná presnosť.

Materiály.

Energia.

Logistika.

Výpočtová kapacita.

Odbornosť.

Vlastníctvo potrebných zariadení.

Možnosť získať ich prostredníctvom ovládaných spoločností.

Dlhodobé kontrakty.

A pri najcitlivejších technológiách aj kombinácia viacerých geograficky oddelených kapacít.

Samotné prekročenie hranice nikoho nerobilo vinným.

Pri vyšších úrovniach však vznikala povinnosť oznámiť účel projektu a podrobiť určité skúšky nezávislej kontrole.

Prístup k detailným údajom bol zaznamenaný.

Subjekt videl, ktorá inštitúcia jeho schopnosť preverovala.

Pravidlá, podľa ktorých systém vyhodnocoval riziko, podliehali verejnému odbornému preskúmaniu.

Technické detaily schopné poslúžiť ako návod zostávali chránené.

Elarion sa pokúsil oddeliť dve veci, ktoré sa dali ľahko zameniť.

Súkromie človeka.

A neviditeľnosť moci.

Skutočný problém sa ukázal o sedem mesiacov.

Most zaznamenal zmenu pri jednej zo štrnástich skupín.

Išlo o spoločnosť Asteron Dynamics.

Na verejnosti ju poznali ako výrobcu ťažkých dopravných systémov. Mala továrne na troch kontinentoch, podiel v energetickej spoločnosti a menšinový vstup do thaeronského producenta metamateriálov.
Jej technologická schopnosť pri gravitačných poliach bola pôvodne vyhodnotená na osemdesiattri percent.
Za štyri mesiace stúpla na deväťdesiatdva.

Nebola za tým jedna veľká objednávka.

Asteron kúpil malú spoločnosť vyrábajúcu fázové regulátory.

Jeho dcérska firma uzavrela dlhodobú zmluvu s výpočtovým centrom.

Ďalší podnik získal podiel v energetickom úložisku.

Výskumná nadácia financovaná Asteronom prijala štyroch vedcov, ktorí predtým pracovali na gravitačných emitoroch.
Každá z týchto udalostí mala vlastné hospodárske vysvetlenie.

Spolu vytvorili nový stav.

Most poslal upozornenie technologickej komisii.

Komisia požiadala Asteron o vysvetlenie.

Odpoveď prišla v ten istý deň.

Spoločnosť vyvíjala nový gravitačný systém pre nákladné lode.

Projekt bol legitímny.

Problém sa objavil pri kontrole jeho technických parametrov.

Asteron plánoval postaviť šesť veľkých skúšobných emitorov.

„Šesť nestačí na regionálne pole," povedal Oran.

Nerai sedela vedľa neho.

„Koľko treba?"

„Pri tejto konfigurácii najmenej dvadsať."

„Takže sme skončili."

„Nie."

Oran ukázal na mapu vlastníckych vzťahov.

Asteron mal objednaných šesť.

Štyri ďalšie objednala energetická spoločnosť, ktorú ovládal cez investičný fond.

Tri vznikali vo výskumnom centre financovanom jeho nadáciou.

Ďalších osem si na Thaerone rezervovala firma, pri ktorej Asteron vlastnil iba tridsaťosem percent.

Podľa právnych registrov išlo o štyri rôzne projekty.
Most ich spojil cez kapitál, zmluvné záväzky a spoločné financovanie.
Dvadsaťjeden emitorov.
Nerai sa na číslo pozerala dlho.
„Vedeli o tom?“
„Kto?“
„Vedenie Asteronu.“
Oran pokrčil plecami.
„To z finančných údajov nezistíme.“
Komisia zavolala predsedu predstavenstva.
Volal sa Deiran Vos.
Prišiel osobne.
Keď mu ukázali mapu, najskôr vyzeral zmätene.
Potom nahnevane.
„Tieto emitory spolu nesúvisia.“
Nerai ukázala na prvú skupinu.
„Tieto patria vášmu projektu.“
„Áno.“
„Tieto vašej energetickej dcére.“
„Je to samostatná spoločnosť.“
„Kontrolujete ju.“
„Ekonomicky. Technicky ju neriadime.“
„Tieto financuje vaša nadácia.“
„Nadácia má nezávislé vedenie.“
„Sedemdesiatdva percent jej príjmov pochádza od vás.“
Deiran sa oprel dozadu.
„A tie na Thaerone s nami nemajú nič spoločné.“
Nerai otvorila zmluvu.
Asteron poskytol firme záruku na úver.
V prípade nesplatenia by získal právo prevziať časť technického majetku.
Deiran zmluvu chvíľu čítal.
„Toto som nevedel.“

„Verím vám.“

To ho zaskočilo.

„Tak prečo tu sedím?“

„Pretože vaša skupina získava schopnosť, ktorú možno nevidí ani jej vlastné vedenie.“

V miestnosti zavládlo ticho.

Tá veta bola nepríjemnejšia než obvinenie.

Deiran sa pozrel na mapu ešte raz.

„Tvrdíte, že moja spoločnosť by mohla zostrojiť regionálny systém bez toho, aby som o tom vedel?“
Oran odpovedal.

„Ešte nie. Chýbajú vám dva predpoklady. Pri súčasnom tempe ich môžete mať do roka.“

„A keby ich získala jedna z dcérskych spoločností?“

„Most ich pripočíta k ekonomickému celku, pokiaľ máte reálnu možnosť kapacitu ovládať.“

Deiran sa pousmial, tentoraz bez pobavenia.

„Takže systém vie o mojej firme viac než ja.“

Nerai pozrela na mapu.

„V tejto jednej veci možno áno.“

Prípad Asteronu sa skončil bez sankcie.

Firma otvorila gravitačné projekty nezávislému dohľadu a zjednotila ich pod jeden technologický program.
Najväčší otras prišiel neskôr.

Planetárna rada si objednala historickú simuláciu.

Chcela vedieť, čo by sa stalo, keby rovnaká technológia vznikla v čase pred Tretinou.

Analytici vzali sedemnásť technologických predpokladov a vložili ich do starého finančného prostredia.
Tridsať mien.

Bankové tajomstvo.

Fondy s neznámymi konečnými vlastníkmi.

Nadácie.

Daňové jurisdikcie.

Obchodné tajomstvá.

Rôzne licenčné režimy.

Obmedzená výmena údajov medzi štátmi.

Potom model dostal úlohu:

Zostav kapacitu pre regionálne gravitačné pole tak, aby žiadna jednotlivá inštitúcia nevidela viac než tretinu projektu.

AI našla tisíce možností.

Výrobnú spoločnosť v jednom štáte.

Financovanie cez fond v druhom.

Energetické úložiská vlastnené ďalšou skupinou.

Thaeronský materiál kúpený prostredníctvom obchodníka.

Výskumné zmluvy rozdelené medzi univerzity.

Emitory evidované ako priemyselné manipulačné zariadenia.

Synchronizátory vedené ako súčasť energetickej infraštruktúry.

Každý úrad by videl niečo.

Žiadny by nevidel dosť.

Nerai sledovala simuláciu bez slova.

Príliš dobre poznala ten obraz.

Farby boli iné.

Technológia bola iná.

Mechanizmus zostal.

Rozdelenie jedného nebezpečenstva na množstvo nevinných častí.

Potom analytici spustili tú istú úlohu nad Mostom.

Model sa pokúsil rozdeliť vlastníctvo.

Most spojil konečných vlastníkov.

Pokúsil sa rozdeliť nákupy medzi dcérske spoločnosti.

Most zobrazil ekonomický celok.

Pokúsil sa použiť nadáciu.

Most videl zdroj jej financovania.

Pokúsil sa financovať časť projektu dlhom.

Most pridal veriteľa a záruky.

Pokúsil sa prenajať zariadenia namiesto ich kúpy.

Most započítal kontrolovanú kapacitu.

Pokúsil sa použiť viac štátov.

Mena už hranicu nemenila na slepé miesto.

Pri šesťdesiatich ôsmich percentách vznikol prvý slabý signál.

Pri sedemdesiatich siedmich sa otvoril automatický dohľad.

Pri osemdesiatich piatich vznikla povinnosť technologického oznámenia.

Pri deväťdesiatich dvoch by systém bez príslušného povolenia nepovolil dokončenie kritických nákupov.

V miestnosti sa po skončení simulácie dlho nehovorilo.

Daren Voltr sedel vedľa Nerai.

„Takže toto je váš argument," povedal napokon.

„Nie môj."

„Čí teda?"

Nerai ukázala na výsledky.

„Fyziky."

Voltr si pretrel tvár.

„Jesair začínal pri UBI."

„Viem."

„Hovoril o spravodlivom podiele."

„Viem."

„Potom sme riešili korupciu. Dane. Politiku. Vojnu."

Pozrel na mapu gravitačného poľa.

„A teraz tvrdíte, že rovnaký systém potrebujeme, aby nám raz niekto nevypol gravitáciu nad polovicou kontinentu."

Nerai sa pousmiala.

„Keď to poviete takto, znie to trochu prehnane."

„Je to prehnané?"

Pozrela na výsledok simulácie.

„Nie."

Verejnosť sa o možnosti regionálneho gravitačného poľa dozvedela až po prijatí bezpečnostného rámca.

Detaily zostali obmedzené.

Ľudia vedeli, čo technológia dokáže.

Vedeli, aké všeobecné druhy schopností sú potrebné.

Presná geometria poľa, kritické synchronizačné podmienky a parametre, z ktorých by sa dal odvodiť praktický návrh, sa nezverejnili.
Debata bola prudká.

Časť spoločnosti chcela, aby všetky gravitačné technológie vlastnil iba štát.

Vedci proti tomu vystúpili.

Iní žiadali úplné zverejnenie každého zariadenia.

Priemysel upozorňoval, že gravitačné systémy sa čoskoro stanú bežnou súčasťou dopravy a výroby.
Nakoniec sa Elarion rozhodol regulovať schopnosť podľa rozsahu.

Malý manipulátor zostal bežným zariadením.

Priemyselné generátory podliehali technickej registrácii.

Sústavy schopné dosiahnuť vyššie stupne poľa vyžadovali povolenie.

Pri kapacite, ktorá sa približovala k regionálnemu účinku, sa automaticky zapájal planetárny dohľad.
Najdôležitejšia časť systému sa netýkala hotového zariadenia.

Most sledoval, či niekde vznikajú **predpoklady** na jeho vytvorenie.

Tým sa zmenila samotná predstava bezpečnosti.

Predchádzajúce civilizácie chránili sklady zbraní.

Elarion sa naučil sledovať vznik schopnosti zbraň vytvoriť.

Most pritom nepotreboval vedieť, čo si človek myslí.

Úmysel zostával ukrytý v hlave.

Ekonomická schopnosť mala fyzické dôsledky.

Potrebovala materiál.

Energiu.

Stroje.

Budovy.

Ľudí.

Dopravu.

Výpočty.

A všetky tieto veci prechádzali hospodárstvom.

Jedného večera zostali Nerai a Voltr po zasadnutí sami.

Za oknami ležala Nitra.

Dopravné vrstvy sa pohybovali nad riekou a medzi budovami prechádzali nové gravitačné nákladné platformy. Ešte pred niekoľkými rokmi by každá z nich vyzerala ako zázrak.

Teraz si ich už ľudia takmer nevšímali.

Voltr sledoval jednu z nich.

Niesla časť mostnej konštrukcie.

„Stále si myslím, že ste otvorili dvere nebezpečnej veci," povedal.

„Ktoré?"

„Systému, ktorý vie, čo môže človek urobiť ešte predtým, než to urobí."

Nerai chvíľu mlčala.

„To nevie."

„Práve sme videli tabuľku so štrnástimi spoločnosťami."

„Vie, čo môžu technicky uskutočniť. Nevie, čo uskutočnia."

„Pre človeka, ktorého začnete kontrolovať, je ten rozdiel možno malý."

„Preto kontrolujeme aj kontrolu."

Voltr sa zasmial.

„Na všetko máte tú istú odpoveď."

„Pretože problém je stále rovnaký."

„Moc."

„Áno."

Voltr sa otočil k nej.

„Čo keby sme Most nemali?"

Nerai pozrela na mesto.

„Pri tejto technológii?"

„Áno."

Premýšľala dlhšie, než Voltr čakal.

„Mali by sme licencie. Kontroly výrobcov. Registre zariadení. Bezpečnostné služby. Sériové čísla."

„To neznie beznádejne."

„Nie je."

Nerai sa obrátila k nemu.

„Ale človek, ktorý by chcel systém obísť, by rozdelil projekt."

Voltr prestal hovoriť.

„Jeden podnik by objednal emitory. Druhý energetiku. Tretí materiál. Štvrtý výpočty. Nadácia by financovala výskum. Investičný fond by vlastnil časť výroby. Niekoľko ľudí by možno vôbec nevedelo, na čom pracujú.“

„Ako Arien.“

„Áno.“

Vonku prešla ďalšia nákladná platforma.

„Starý systém by hľadal zariadenie,“ pokračovala Nerai. „Most vidí, že sa niekde skladajú podmienky, z ktorých zariadenie môže vzniknúť.“

Voltr sa zahľadel na svetlá mesta.

„A raz budú technológie ešte silnejšie.“

„Určite.“

„Silnejšie než toto?“

Nerai sa pousmiala.

„Pred sto rokmi by sa nám dnešná otázka zdala absurdná.“

Voltr prikývol.

„Takže transparentné peniaze nakoniec nie sú najmä o peniazoch.“

Nerai sa naňho pozrela.

Tú vetu od neho nečakala.

„Peniaze nikdy neboli iba peniaze.“

„Čím teda sú?“

Nerai chvíľu sledovala tok svetiel na druhej strane rieky.

„Sú mapou toho, čo môže človek urobiť vo fyzickom svete.“

Voltr mlčal.

Nerai pokračovala.

„Za peniaze kúpite jedlo. Dom. Loď. Továreň. Výskum. Energiu. Vplyv. Armádu. A teraz aj zariadenie, ktoré mení gravitáciu.“

„Takže kto vidí peniaze, vidí moc.“

„Jej časť.“

„A kto ovláda peniaze, ovláda moc.“

„Preto nesmie Most ovládať jeden človek.“

Voltr sa slabo usmial.

„Nakoniec ste predsa len pochopili moje staré námietky.“

„Chápala som ich vždy.“

„Len ste ich ignorovali.“

„Nie. Preto sme urobili prístupy viditeľné.“

Voltr sa zasmial.

Tentoraz úprimne.

„S vami sa nedá vyhrať.“

„To ste mi hovorili už pred rokmi.“

O niekoľko rokov sa gravitačné systémy stali súčasťou života.

Ťažké náklady sa pohybovali nad cestami.

Orbitálna doprava zlacnela.

Na Thaerone vznikli mestá na miestach, kde by bola výstavba predtým ekonomicky nezmyselná.

V nemocniciach používali slabé polia pri liečbe ľudí, ktorých telá nezvládali vlastnú váhu.

Výskumníci začali uvažovať o lodiach smerujúcich k iným hviezdam.

Technológia, ktorá mohla zabiť milióny, zároveň otvorila Elarionu cestu k svetu, ktorý si predtým nevedel dovoliť.
Nerai v tom nevidela rozpor.

Oheň dokázal zohriať dom aj spáliť mesto.

Energia mohla udržať nemocnicu pri živote aj napájať zbraň.

Umelá inteligencia mohla hľadať liek aj spôsob, ako účinnejšie zabíjať.

Čím viac techniky Elarion ovládal, tým menej záležalo na samotnej otázke, či je určitý vynález dobrý alebo zlý.
Rozhodujúce bolo, kto získava schopnosť použiť ho vo veľkom rozsahu, kto o tejto schopnosti vie a kto môže takú moc zastaviť.
Práve gravitačné polia definitívne zmenili verejnú debatu o Moste.

Dovtedy veľká časť obyvateľstva stále vnímala transparentné peniaze ako hospodársku reformu.

Pomáhali počítať základný podiel.

Obmedzovali daňové úniky.

Odhaľovali korupciu.

Sťažovali tajné financovanie politickej moci.

Po objave regionálneho gravitačného poľa sa význam systému posunul.

Ľudia pochopili jednoduchú vec.

Ak má civilizácia technológie, ktorými môže jednotlivec, firma alebo štát zasiahnuť milióny ľudí, musí vedieť rozoznať vznik takejto moci skôr, než je hotová.
Tajná myšlienka sama nič nevážila.

Na jej uskutočnenie bolo treba prinútiť svet, aby sa pohol.

A svet sa pohyboval cez zdroje.

Niekto musel zaplatiť továreň.

Niekto musel dodať materiál.

Niekto poskytol energiu.

Niekto zostrojil stroje.

Niekto zaplatil vedcov.

Niekto prenajal priestor.

Niekto financoval celé roky práce, počas ktorých projekt ešte nevyzeral ako nič nebezpečné.

Každá veľká technológia zanechávala ekonomickú stopu dávno pred prvým zapnutím.

Starý Elarion tieto stopy rozdeľoval medzi banky, štáty a meny.

Nový Elarion ich dokázal vidieť vedľa seba.

Až vtedy mnohí ľudia pochopili Jesairovu vetu širšie, než ju chápali v časoch nitrianskeho fóra.

Hodnota nesmie kráčať v tieni.

Hodnota totiž nebola iba bohatstvom.

Bola schopnosťou meniť svet.

A civilizácia, ktorá začala získavať schopnosť meniť aj samotnú gravitáciu, si už nemohla dovoliť nevedieť, v čích rukách taká schopnosť rastie.

Poučenie pre Zem

Pozorný čitateľ si isto všimol, že popisované problémy Elarionu sú zároveň i problémy súčasnej Zeme. Som presvedčený, že ich riešenie je možné zrealizovať bezpečne a kontrolovane podobne ako na Elarione. Teda zavedením jednotného centralizovaného transparentného zúčtovacieho informačného systému na celej planéte. V krátkosti problémy vymenujem a stručne v pár vetách napíšem, aký dopad by malo zavedenie systému na ich riešenie.

Problém s neukontrolovateľnou narastajúcou mocou technológií na planéte

Vedecký pokrok tlačí ľudstvo čoraz viac do situácie, kedy je možné kombináciou technológií ako umelá inteligencia a biotechnológie potichu vybudovať a zrealizovať pandemickú hrozbu na celej planéte s minimálnymi nákladmi. Náklady na tajné vybudovanie biologického laboratória sa pohybujú v rádoch nižších jednotiek miliónov dolárov, čo dnes dokáže zarobiť šikovnejší pubertálny youtuber. V modernej fabrike, keď prídete do skladu a opýtate sa koľko položiek určitej súčiastky máte kde na sklade, tak vedúci skladu vie takúto otázku zodpovedať jedným pohľadom do informačného systému. Som presvedčený, že takto by malo fungovať i riadenie modernej spoločnosti. V prípade potreby musí byť vedenie spoločnosti jedným pohľadom do zúčtovacieho systému zodpovedať otázku, kto používa nejaký špecifický druh umelej inteligencie a zároveň je napojený nejakými finančnými tokmi na subjekt, ktorý si objednával nejaký druh biologického vybavenia. Schopnosť takúto otázku zodpovedať môže byť rozdielom medzi prežitím a neprežitím civilizácie. Mýtus, že politici alebo riadenie spoločnosti by mali mať čo najmenšiu moc, platí len dokedy finančné a majetkové toky nebudú viditeľné. V transparentnej spoločnosti politik svoje bočné úmysly nebude mať šancu ukryť. Akonáhle pomyslí na nejaké zneužitie moci v momente keď sa to prejaví na jeho finančných tokoch bude odhalený. Transparentnosť bude fungovať ako poistka pre zabezpečenie oveľa vhodnejších politikov ako máme na planéte v súčasnosti.

Ak budú finančné toky transparentné, vybudovať potajme biologické laboratórium bude nemožné, pretože si budeme všetci vidieť oveľa viac do hrncov. To je odpoveď na otázku ako ukočírovať 10mld ľudí na planéte tak, aby sa vzájomne nepožrali. Každý potencionálne môže kontrolovať každého pomocou

šťandardizovaného ošetreného mechanizmu sediaceho v samotnom jadre spoločnosti, čím sa zabezpečí kvalita takéhoto dohľadu.

Korupcia a neefektívny štát

Keď sa opýtate moderného ekonóma, čo je najhorší problém, s ktorým sa ľudstvo potýka, medzi top odpoveďami bude určite spomenutie toho, že sa doposiaľ nepodarilo vyriešiť to, aby sa štáty správali rovnako efektívne ako firmy. V transparentej spoločnosti s jednou menou sa nikdy nestane, že by na korupcii vyrástol nejaký nový Putin, pretože korupcia bude jednoducho nemožná. Akékoľvek zneužitie moci bude takmer instantne viditeľné a okamžite potrestané. Štáty po takejto zmene začnú fungovať postupne oveľa lepšie. Nemocnice a dialnice sa budú stavať rýchlejšie ako v Číne. Nebudú existovať predražené zákazky, pretože bude stačiť aby existoval jeden človek, ktorý bude vedieť, že niečo je predražené, pozrie sa do systému a štandardným eskalačnými mechanizmami to okamžite vykričí do celého sveta.

Problémy súvisiace s daňovými únikmi

Dane typicky môžu fungovať v dvoch režimoch. Buď sú vysoké, vďaka čomu sa ľudia všemožne vyhýbajú ich plateniu a tým pádom sa vyberie málo, čo má za následok, že politici ich majú tendenciu ešte viac zvýšiť čo vedie ešte k nižšiemu výberu. Alebo sú relatívne prijateľné, ľudia sú ich ochotní platiť, čím sa vyberie veľa a tým pádom môžu byť ešte nižšie. Horšie ako vysoké dane, sú dane, ktoré môžu byť aj nižšie, ale existuje veľa spôsobov ako sa im vyhnúť. Nič nedeformujuje podnikateľské prostredie horšie, ako zlý netransparentný daňový systém, ktorý obsahuje veľa kľučiek ako sa daniam vyhnúť. Rozumné a znesiteľné dane sú podľa mňa maximálne do výšky 25%, a to aj vrátane DPH. To, koľko daní a odvodov sa platí napríklad na Slovensku zo superhrubej mzdy je donebavolajúce. Efektívna miera zdanenia dosahuje niečo nad 55-60% ak sa započíta aj DPH a spotrebné dane. Politici na Slovensku navyše vytvorili výnimky, ktoré napríklad umožňujú platiť majiteľom sro spoločností do obratu 100 000EUR daň iba 10%. Čo samozrejme spôsobilo obrovský odliv ľudí ktorí húfne začali prechádzať zo zamestnaneckých pomerov a živností na sro.

Som presvedčený, že keby neexistovali spôsoby ako sa plateniu daní vyhnúť, 25% daň a odvod by bohate na chod štátu stačili. Ak by boli peniaze transparentné bolo by vidno i to, kto koľko daní poplatil. Stalo by sa vecou spoločenskej prestíže dane platiť a tak prispievať na chod spoločnosti.

Ukončenie vojnových konfliktov a okamžité odhalenie akýchkoľvek neprávostí s peniazmi

Keď budú peniaze v spoločnosti transparentné, nikdy nebude možné zrealizovať niečo také ako sa podarilo Hamasu na jeseň 2023 – teda pripraviť vojenské útoky pomocou pokútne získaných zbraní. V transparentnom systéme nebude možno zadať ako účel platby nákup rakiet stredného doletu. K takémuto bodu eskalácie by naviac nikdy nemohlo ani dôjsť, pretože to, že Izraelci berú Palestínčanom ich územie a drzo ako opice si berú čo im nepatrí by nebolo v transparentnej spoločnosti vôbec možné. Keď budú peniaze transparentné, tak každý darebák, ktorý momentálne zneužíva to, že peniaze sú zahalené rúškom tajomstva stratí krytie a jeho činy budú predmetom spoločenského súdu.

Spravodlivé a transparentné zavádzanie UBI – Univerzálneho základného príjmu

Planéta sa momentálne nachádza v situácii, kedy dôjde k prekopaniu spoločenského poriadku i bez ohľadu na Viditeľné peniaze, vďaka AI revolúcii. Myslím si, že vyššie desiatky percent ľudí bude vďaka umelej inteligencii nezamestnateľných. Na planéte budú hroziť masové nepokoje hnané existenčnými problémami ľudí bez práce. Bude sa musieť vyriešiť spravodlivý spôsob ako sa budú hodnoty vyrobené vďaka umelej inteligencii budú prerozdeľovať medzi populáciu bez príjmu. Urobiť niečo také ako určiť, kto má koľko peňazí dostať tak, aby to bolo transparentné, adekvátne a spätne overiteľné jednoducho vyžaduje systém v jadre spoločnosti, z ktorého bude čitateľné kde a ako sú zdroje v spoločnosti distribuované. Toto je úloha ktorá sa uspokojivo nedá riešiť bez takýchto podkladov. Zavedenie centralizovaného zúčtovacieho systému na celej planéte spraví nepotrebnými celé bankové odvetvia, pretože alternatívne meny a peňažníctvo nebude viac potrebné. Takémuto priemyslu to pravdepodobne v prvom kroku naženie hrôzu, no treba si uvedomiť, že spoločenský poriadok sa vďaka AI bude zásadne meniť tak či tak. Myslím si, že po AI transformácii nezostane v spoločnosti kameň na kameni. To, čo nastane po všetkých zmenách bude zásadne odlišné od súčasného stavu – bude to na nových technologických základoch postavená spoločnosť, ktorá bude fungovať spravodlivo a transparentne ku každému človeku. Po tom, čo sa hrubá prichádzajúca zmena ako tak utrasie, ľudia začnú hľadať nové zmysly a naplnenia životov. Zásadnú úlohu v tomto procese zohrajú nové technológie v podobe zdokonalej virtuálnej reality a zdokonaleného rozhrania človek – stroj. Ľudia budú väčšinu času tráviť vo

virtuálnych svetoch, ktoré ponúknu také spektrum možných zážitkov, že primárna fyzická realita bude popri nich vyzerať bezfarebne. Jej úlohou bude človeka udržať pri živote, aby mohol s čo najmenšími problémami konzumovať obsah virtuálnych svetov.

Výzvy spojené s večným životom – transparentné riešenie populačných problémov planéty

Myslím si, že ľudstvo je len pár krokov od ovládnutia biologických mechanizmov starnutia a regenerácie organizmu do takej miery, že choroby aj samotné starnutie prestanú byť príčinou smrti.

Ak budú ľudia žiť potencionálne večne, otvorí sa silný problém s udržateľnosťou populácie na planéte. Počet ľudí totiž v takomto nastavení začne rásť exponenciálne. Kto sa raz narodí, planéta mu bude musieť garantovať dôstojné životné podmienky potencionálne neobmedzene dlhý čas. Je vysoko pravdepodobné že vzniknú tendencie odhovárať ľudí od toho aby mali potomstvo, pretože to bude pre planétu obrovská záťaž. Osobne si myslím, že Zem má na to, aby sa pri efektívnom používaní zdrojov na nej uživili desať násobky súčasnej populácie. Ak budú ale ľudia chcieť mať potomstvo, bude sa to musieť riešiť osílením vesmíru. Najskôr ako tak použiteľné planéty v Slnečnej sústave, neskôr po rozvoji kozmických technológií pravdepodobne i medzihviezdne cestovanie. Pri výpočte toho, akú dávku novej populácie planéta dlhodobo znesie budú hrať takisto primárnu úlohu údaje z centrálneho zúčtovacieho systému.

Politické hnutie https://HumanityUnitedMovement.org

Už od roku 2019 po takmer dvadsaťročnom rozmýšľaní a zvažovaní pracujem na informačnom systéme – internetovej aplikácii, ktorá umožňuje ľubovoľnému používateľovi internetu sa zaregistrovať a následne si v systéme spraviť majetkové priznanie. V ďalšom kroku je možné údaje v systéme nechať auditovať za určitých podmienok ostatným používateľom portálu.
Aplikácia je dostupná na adrese https://app.visiblemoney.org

Celá myšlienka je založená na jednoduchom princípe, ak niekto nechá takýmto internetovým auditom preveriť celý svoj majetok, je pravdepodobné, že majetkové priznanie je správne a kompletné – pretože inak by stačil jeden používateľ, ktorý by vedel o kúsok viac a v zlomku sekundy by to mohol vykričať na internetovom fóre v aplikácii, kde to okamžite uvidí celý svet.

Prvá verzia aplikácie bola hotová na Vianoce 2023. Dúfal som totiž, že by sa mi mohlo podariť nejakého poctivého politika pred prezidentskými voľbami na Slovensku ktoré boli vo februári 2024. Aplikácia sa však stretla s nezáujmom – aj tá časť politického spektra, ktorá mala papierové predpoklady na čistotu financií mala so zverejnením majetku takýmto spôsobom problém. Problém ale pravdepodobne nebol v aplikácii. Kandidát, ktorého asistent mi chvíľu odpovedal a komunikoval so mnou, sa pri dopytoch novinárov na majetkové priznanie choval vcelku podivne. Po pár ďalších pokusoch aplikáciu promovať napríklad u europoslancov Európskeho parlamentu som pochopil, že ak chcem, aby politika začala fungovať na takýchto princípoch, budem musieť založiť vlastné politické hnutie, ktoré sa týchto princípov bude držať od dňa nula.
Tak vznikla myšlienka Humanity United Movement.

Zdravý rozum ako základ politiky

Základným princípom hnutia bude zdravý rozum. Pod týmto pojmom nemyslím nejakú neurčitú schopnosť človeka intuitívne rozpoznať správne riešenie. Mám na mysli predovšetkým spôsob uvažovania, pri ktorom sa snažíme pochopiť podstatu problému, zhromaždiť dostupné informácie, posúdiť rôzne možnosti riešenia a vybrať tú, ktorá má najlepšie predpoklady priniesť želaný výsledok.

V politike sa totiž až príliš často stretávame s tým, že sa najskôr vytvorí názor a až následne sa hľadajú argumenty, ktoré ho majú podporiť. Politici sa naučia, čo chcú počuť ich voliči, a následne tomu prispôsobujú svoje vyjadrenia. Namiesto riešenia

problémov sa venujú predovšetkým tomu, aby ich riešenia dobre vyzerali v médiách a prinášali politické body.

Takýto prístup považujem za zásadnú chybu. Ak chceme zlepšovať fungovanie spoločnosti, musíme byť pripravení uvažovať aj o riešeniach, ktoré sa nám na prvý pohľad nepáčia. Musíme byť ochotní pripustiť, že človek s opačným názorom môže mať pravdu a že naše vlastné presvedčenie môže byť založené na nesprávnych predpokladoch.

Preto by som chcel, aby sa Humanity United Movement vyznačovalo dôsledným antipopulizmom. Neznamená to, že by hnutie malo presadzovať nepopulárne riešenia len preto, aby sa odlišovalo od ostatných. Znamená to, že popularita riešenia nebude rozhodujúcim kritériom jeho správnosti.

Každé významné politické rozhodnutie by malo byť podložené argumentmi, ktoré možno verejne preskúmať. Mali by sme vedieť vysvetliť, aký problém sa snažíme vyriešiť, aké alternatívy sme zvažovali, prečo sme si vybrali konkrétny postup a aké riziká s ním súvisia. Ak je možné dôsledky rozhodnutia vopred modelovať alebo experimentálne overiť, mali by sme to urobiť.

Zároveň si musíme uvedomiť, že nie každý problém má jednoznačnú odpoveď. Niekedy sa odborníci nezhodujú, niektoré údaje chýbajú a jednotlivé riešenia prinášajú rozdielne výhody a nevýhody. V takých situáciách nie je prejavom slabosti priznať neistotu. Slabosťou je predstierať istotu tam, kde ju nemáme.

Dôležité bude aj to, aby sa rozhodnutia dali neskôr vyhodnotiť. Ak sa ukáže, že nejaké opatrenie nefunguje, nemali by sme ho obhajovať len preto, že sme ho sami presadili. Mali by sme ho upraviť alebo opustiť.

Cieľom teda nie je vytvoriť skupinu ľudí, ktorí sa budú považovať za neomylných nositeľov pravdy. Práve naopak. Chcel by som vytvoriť prostredie, v ktorom bude systematické spochybňovanie vlastných názorov prirodzenou súčasťou rozhodovania.

Politická akadémia

Jednou z vecí, ktoré mi v súčasnej politike chýbajú, je systematická príprava ľudí na správu štátu.

Predstavme si, že by sme si chceli postaviť dom. Pravdepodobne by sme sa nespoliehali na to, že človek, ktorý bude stavbu riadiť, sa všetko potrebné naučí až počas realizácie. Očakávali by sme, že bude rozumieť základným stavebným princípom, bude vedieť posúdiť prácu jednotlivých odborníkov a rozpozná, kedy niečo nie je v poriadku.

Pri správe štátu však podobné očakávania často nemáme. Do verejných funkcií sa dostávajú ľudia, ktorí môžu mať dobré úmysly, komunikačné schopnosti alebo podnikateľské skúsenosti, no nemusia mať dostatočné vedomosti o fungovaní ekonomiky, zdravotníctva, školstva či ďalších oblastí, za ktoré budú niesť zodpovednosť.

Samozrejme, nikto nemôže byť odborníkom na všetko. Od politika by som ani neočakával, že bude vedieť lepšie diagnostikovať choroby ako lekár alebo navrhovať školské osnovy lepšie ako skúsený pedagóg. Očakával by som však, že bude rozumieť základným princípom jednotlivých oblastí, dokáže posúdiť kvalitu odborných argumentov a pochopí širšie dôsledky svojich rozhodnutí.
Preto chcem, aby Humanity United Movement vybudovalo vlastnú politickú akadémiu.

Jej cieľovou skupinou budú predovšetkým mladí – transparentnosti otvorení ľudia, ktorí majú záujem o verejné dianie a chcú sa raz podieľať na správe spoločnosti. Nemuseli by pritom mať vopred rozhodnuté, či chcú byť poslancami, ministrami, starostami alebo odbornými pracovníkmi verejnej správy. Podstatné by bolo, že majú záujem porozumieť tomu, ako štát funguje a ako by sa dal spravovať lepšie.

Akadémia by poskytovala systematické vzdelanie vo všetkých významných oblastiach fungovania štátu. Študenti by sa učili základy ekonómie, verejných financií, zdravotníctva, školstva, práva, medzinárodných vzťahov, bezpečnosti, energetiky a životného prostredia. Osobitná pozornosť by sa venovala fungovaniu verejnej správy, riadeniu organizácií, práci s dátami a vyhodnocovaniu výsledkov politických rozhodnutí.

Najdôležitejšie by však bolo, aby sa študenti učili z najkvalitnejších dostupných poznatkov v každej z týchto oblastí. Nešlo by o to, aby si zapamätali niekoľko učebnicových definícií. Mali by pochopiť, ako jednotlivé systémy fungujú, ktoré faktory ovplyvňujú ich výsledky a aké možnosti má štát pri riešení konkrétnych problémov.

Predstavujem si napríklad, že by študent dostal za úlohu posúdiť návrh na reformu zdravotníctva. Musel by pochopiť, ako sa zdravotníctvo financuje, aké sú hlavné príčiny jeho nákladov, akú úlohu zohráva prevencia, ako sa hodnotí účinnosť liečby a aké dôsledky môže mať zmena systému na pacientov, zdravotníkov a verejné financie.

Podobným spôsobom by mohol analyzovať dôchodkový systém, daňovú reformu, fungovanie školstva alebo zavádzanie umelej inteligencie do verejnej správy. Nešlo by iba o teoretické štúdium. Súčasťou vzdelávania by boli praktické prípady, simulácie a vypracovávanie vlastných návrhov verejných politík.

Veľmi dôležitá by bola priebežná aktualizácia vzdelávacích materiálov. Veda a technológie napredujú a poznatky, ktoré boli pred dvadsiatimi rokmi považované za najlepšie dostupné, nemusia byť najlepšie dnes. Akadémia by preto musela neustále sledovať vývoj v jednotlivých odboroch a spolupracovať s odborníkmi, ktorí dokážu sprostredkovať aktuálne poznanie.

Zároveň by sa študenti učili rozlišovať medzi tým, čo je vedecky dobre podložené, čo je predmetom odbornej diskusie a čo je už hodnotovou alebo politickou otázkou. Ani najlepší odborník totiž nemôže za spoločnosť rozhodnúť o všetkých jej hodnotových prioritách. Môže však pomôcť vysvetliť dôsledky jednotlivých možností.

Osobitnou súčasťou akadémie by preto bola aj metodika rozhodovania. Študenti by sa učili pracovať s neistotou, rozpoznávať chyby v argumentácii, porovnávať alternatívy a overovať svoje predpoklady. Mali by sa naučiť, že kvalitné rozhodovanie neznamená mať vždy okamžitú odpoveď, ale vedieť sa dopracovať k čo najlepšej odpovedi dostupnými prostriedkami.

Predstavujem si, že akadémia by bola otvorená aj ľuďom, ktorí nie sú členmi hnutia. Jej poslaním by nemalo byť vytváranie ideologicky jednotnej skupiny politikov. Mala by poskytovať vzdelanie, ktoré človeku umožní lepšie porozumieť fungovaniu spoločnosti bez ohľadu na jeho konkrétne politické názory.

Ak sa nám podarí vybudovať takúto inštitúciu, mohli by z nej postupne vychádzať ľudia pripravení prevziať zodpovednosť za jednotlivé oblasti verejného života. Nie preto, že by automaticky vedeli všetko lepšie ako ostatní, ale preto, že by mali kvalitný základ, vedeli by pracovať s odborníkmi a chápali by dôsledky svojich rozhodnutí.

Myslím si, že toto je jedna z ciest, ako dlhodobo zvyšovať kvalitu politiky. Namiesto toho, aby sme iba čakali, či sa objavia schopní ľudia, môžeme systematicky vytvárať prostredie, v ktorom sa budú pripravovať.

Globálne hnutie pre globálny svet

Ďalším základným princípom Humanity United Movement bude globálnosť.

Náš súčasný politický systém je založený predovšetkým na národných štátoch. Každý štát má vlastnú vládu, vlastné záujmy a vlastné politické priority. Takéto usporiadanie má svoje opodstatnenie. Ľudia potrebujú inštitúcie, ktoré poznajú ich miestne podmienky, jazyk, kultúru a špecifické potreby.

Problém však vzniká vtedy, keď sa národné záujmy dostávajú do konfliktu so záujmami ľudstva ako celku alebo keď sa problémy nedajú účinne riešiť na úrovni jedného štátu.

Klimatické zmeny, pandémie, medzinárodná korupcia, bezpečnostné riziká a dôsledky technologického pokroku nepoznajú štátne hranice. Rovnako ani umelá inteligencia nebude rešpektovať hranice jednotlivých krajín. Jej vývoj a ekonomické dôsledky budú ovplyvňovať ľudí na celej planéte.

Preto považujem za dôležité, aby vzniklo politické hnutie, ktoré bude od začiatku uvažovať v globálnom meradle.

Humanity United Movement by malo postupne vytvárať organizácie v jednotlivých krajinách sveta. Každá z nich by pôsobila v miestnych podmienkach a rešpektovala demokratické pravidlá danej krajiny. Zároveň by všetky spájali spoločné princípy: zdravý rozum, transparentnosť, zodpovednosť a snaha riešiť problémy v širšom záujme ľudstva.

Predstavujem si, že by jednotlivé národné organizácie spolupracovali na témach, pri ktorých má koordinovaný postup významné výhody. Vznikol by tak priestor na výmenu skúseností, porovnávanie výsledkov politík a hľadanie riešení, ktoré sa osvedčili v rôznych krajinách.

Globálnosť však pre mňa neznamená, že by jedno centrum malo rozhodovať o všetkom. Naopak, organizácia musí byť schopná rozlišovať medzi otázkami, ktoré si vyžadujú spoločný postup, a otázkami, pri ktorých je vhodnejšie ponechať rozhodovanie na miestnej úrovni.

Jednotlivé pobočky by preto potrebovali dostatočnú samostatnosť, ale zároveň aj mechanizmy, ktoré zabezpečia, že sa budú držať spoločných princípov hnutia. O závažných sporoch by sa rozhodovalo transparentne, s možnosťou kritiky a preskúmania prijatých rozhodnutí.

Cieľom by nebolo vytvoriť ďalšiu mocenskú štruktúru, ktorá bude súperiť s ostatnými o čo najväčší vplyv. Cieľom by bolo vybudovať medzinárodnú sieť ľudí, ktorí budú schopní spolupracovať na problémoch, ktorých riešenie presahuje možnosti jednotlivých štátov.

Transparentnosť ako základ dôvery

Transparentnosť majetkových pomerov politikov bude jednou z najvýraznejších charakteristík Humanity United Movement.

Od ľudí, ktorí chcú rozhodovať o verejných financiách a ovplyvňovať životy ostatných, by som očakával nadštandardnú ochotu ukázať, aký majetok vlastnia, ako ho nadobudli a aké finančné väzby môžu ovplyvňovať ich rozhodovanie.

Členovia hnutia by preto museli zverejňovať svoje majetkové priznania prostredníctvom projektu Viditeľné peniaze a podrobiť ich nezávislému overovaniu

podľa vopred stanovených pravidiel. Rozsah kontroly by sa musel prispôsobovať miere verejnej zodpovednosti konkrétneho človeka.

Takýto systém by nemal byť iba formálnym vyplnením formulára. Jeho zmyslom by bolo umožniť kontrolu údajov a upozorniť na nezrovnalosti, ktoré si vyžadujú vysvetlenie. Verejnosť by tak mala k dispozícii viac informácií, na základe ktorých by mohla posudzovať dôveryhodnosť svojich zástupcov.

Samotná transparentnosť, samozrejme, nezaručuje, že človek bude dobrým politikom. Môže mať poctivo nadobudnutý majetok a napriek tomu robiť zlé rozhodnutia. Môže byť odborník a zároveň neschopný spolupracovať. Môže mať dobré úmysly, ale nedostatočné vedomosti.

Práve preto považujem za dôležité spojiť transparentnosť s politickou akadémiou a s dôsledným hodnotením výsledkov práce verejných funkcionárov. Každý z týchto nástrojov rieši inú časť problému. Transparentnosť umožňuje lepšie kontrolovať finančné záujmy, vzdelávanie zvyšuje odbornú pripravenosť a vyhodnocovanie výsledkov ukazuje, či prijaté rozhodnutia skutočne fungujú.

Zároveň by som nechcel, aby sa transparentnosť politikov postupne zmenila na požiadavku úplného zverejňovania života každého človeka. Právo na súkromie je dôležité a rozsah kontroly musí byť primeraný účelu. Verejná zodpovednosť si vyžaduje prísnejšie pravidlá než bežný súkromný život.

Zásadným princípom však musí zostať to, že ani zakladateľ hnutia, ani jeho vedenie nebudú stáť mimo systému kontroly. Ak má byť transparentnosť dôveryhodná, musí platiť aj pre tých, ktorí ju presadzujú.

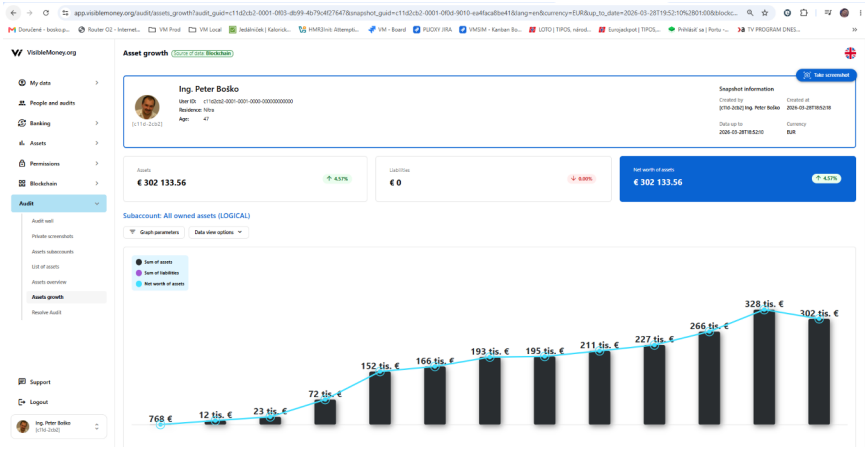

Prehľad nárastu môjho majetku v čase v aplikácii Viditeľné peniaze

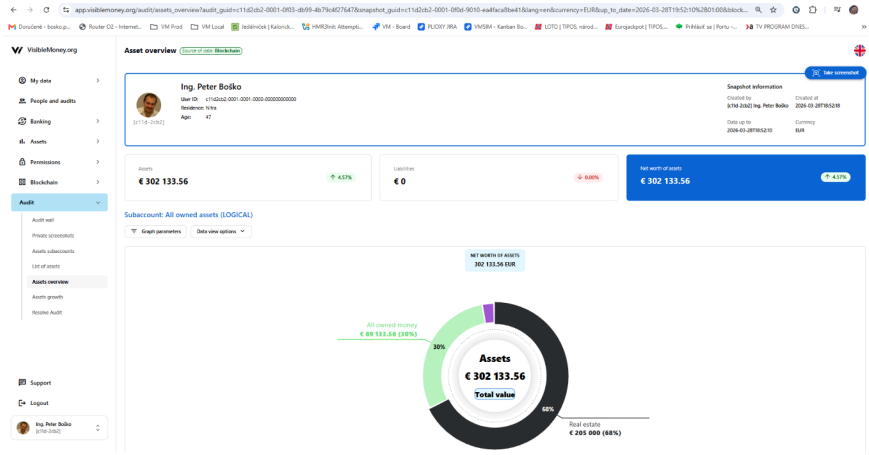

Prehľad štruktúry majetku v aplikácii

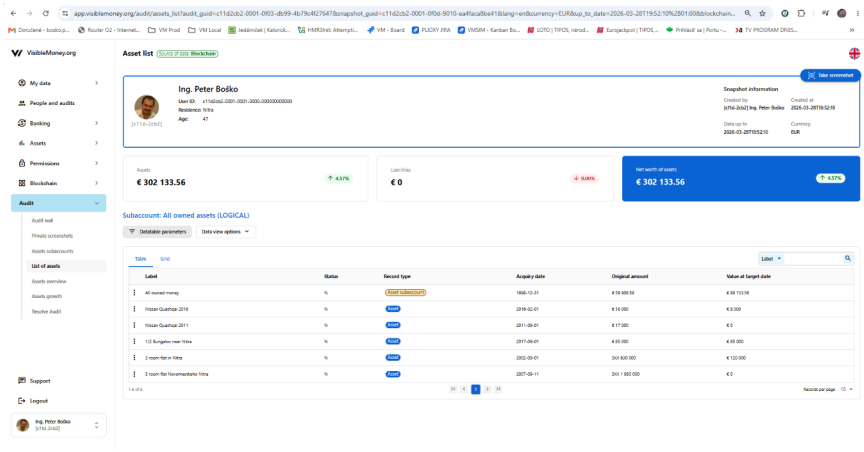

Jednotlivé záznamy majetku

Technologický pokrok a budúcnosť práce

Jednou z najväčších výziev, ktorým bude ľudstvo v nasledujúcich desaťročiach čeliť, je rozvoj umelej inteligencie a automatizácie.

Technológie majú potenciál výrazne zvýšiť produktivitu, znížiť náklady na mnohé služby a umožniť riešenia, ktoré sú dnes príliš drahé alebo technicky náročné. Zároveň však môžu zásadne zmeniť pracovný trh a spôsob, akým ľudia získavajú prostriedky na živobytie.

Ak budú stroje a inteligentné systémy schopné vykonávať čoraz väčšiu časť práce, ktorú dnes vykonávajú ľudia, budeme musieť riešiť otázku, ako rozdeliť výhody takéhoto pokroku.

V súčasnosti je príjem väčšiny ľudí priamo alebo nepriamo spojený s ich pracovnou činnosťou. Ak sa však bude dať veľká časť produkcie zabezpečiť s podstatne menším množstvom ľudskej práce, tradičné mechanizmy rozdeľovania príjmov nemusia postačovať.

Nevieme presne, ako rýchlo sa tieto zmeny uskutočnia ani akú podobu budú mať. Považujem však za nezodpovedné ignorovať možnosť, že budú mať zásadné spoločenské dôsledky.

Jedným z riešení, ktoré bude potrebné dôkladne preskúmať, je univerzálny základný príjem. Jeho cieľom by bolo zabezpečiť ľuďom základné materiálne podmienky na život aj v situácii, keď pre nich nebude možné nájsť tradičné zamestnanie.

Takéto riešenie si však vyžaduje zodpovedať množstvo otázok. Ako ho financovať? Aká má byť jeho výška? Ako bude súvisieť s existujúcimi sociálnymi dávkami? Aké dôsledky bude mať na motiváciu pracovať, spotrebu, ceny a verejné financie?
Odpovede by sme nemali hľadať na základe ideologických predstáv. Mali by vychádzať z ekonomických modelov, experimentov, pilotných projektov a priebežného hodnotenia výsledkov.

Práve tu sa môžu spojiť všetky tri základné princípy Humanity United Movement. Zdravý rozum nám pomôže skúmať jednotlivé riešenia, transparentnosť umožní lepšie kontrolovať tok verejných zdrojov a globálna spolupráca pomôže riešiť problémy, ktoré presahujú hranice jednotlivých štátov.

Rovnosť príležitostí a dôstojnosť človeka

Chcel by som, aby sa Humanity United Movement hlásilo k presvedčeniu, že hodnota človeka nezávisí od miesta, kde sa narodil, od jeho pôvodu, farby pleti, pohlavia alebo sexuálnej orientácie.

Ľudia prichádzajú na svet za veľmi rozdielnych okolností. Niektorí majú od detstva prístup ku kvalitnému vzdelaniu, bezpečnému prostrediu a možnostiam rozvíjať svoje schopnosti. Iní musia prekonávať prekážky, ktoré si sami nevybrali a ktoré môžu zásadne obmedziť ich životné možnosti.

Považujem za dôležité vytvárať spoločnosť, v ktorej bude mať každý človek možnosť rozvíjať svoj potenciál. Neznamená to, že všetci musia dosiahnuť rovnaké výsledky. Znamená to, že by sme mali odstraňovať zbytočné bariéry a pomáhať ľuďom, ktorí sa bez primeranej podpory nedokážu dostať k základným príležitostiam. Takýto prístup zahŕňa kvalitné vzdelávanie, dostupnú zdravotnú starostlivosť, účinnú pomoc ľuďom v núdzi a férové podmienky na podnikanie a prácu.

Rovnakú dôstojnosť však musíme rešpektovať aj pri riešení zložitejších spoločenských otázok, pri ktorých sa stretávajú rozdielne hodnoty a záujmy. Namiesto automatického odmietania odlišných názorov by sme mali skúmať ich argumenty, dôsledky a súlad so základnými právami človeka.

Neznamená to, že každé stanovisko je rovnako správne alebo že sa na všetkom musíme zhodnúť. Znamená to, že ľudí nemáme posudzovať podľa predsudkov a že pravidlá spoločnosti musia byť odôvodniteľné aj tým, ktorých sa týkajú.

Dlhodobé myslenie a zodpovednosť za budúcnosť

Ďalším princípom hnutia bude snaha rozhodovať s ohľadom na dlhodobé dôsledky.

Politika je často ovplyvnená volebnými cyklami. Opatrenie, ktoré prinesie výhody okamžite, môže byť politicky atraktívnejšie než riešenie, ktorého prínosy sa prejavia až o desať alebo dvadsať rokov. To však neznamená, že je aj lepšie pre spoločnosť.

Pri rozhodovaní o verejných financiách, energetike, životnom prostredí, vzdelávaní alebo technologickom vývoji by sme mali zohľadňovať aj dôsledky, ktoré ponesú budúce generácie.

Budeme podporovať vedecký výskum, technologické inovácie a hľadanie riešení, ktoré umožnia zvyšovať kvalitu života bez zbytočného plytvania zdrojmi. Zároveň sa musíme vyhýbať predstave, že technologický pokrok automaticky vyrieši každý problém. Ak sa spoliehame na budúce vynálezy, musíme mať pripravené aj alternatívy pre prípad, že neprídu včas alebo nebudú fungovať podľa očakávaní.

Rovnaké uvažovanie by sa malo uplatňovať pri medzinárodných konfliktoch. Vojny často prinášajú obrovské ľudské a ekonomické straty, ktorých následky pretrvávajú celé generácie. Preto považujem za dôležité hľadať mechanizmy, ktoré znižujú riziko konfliktov, podporujú diplomaciu a zároveň chránia právo národov rozhodovať o vlastnej budúcnosti.

Ako má fungovať samotné hnutie

Humanity United Movement bude musieť byť vystavané podľa rovnakých princípov, aké chce presadzovať v spoločnosti.

Nestačí požadovať transparentnosť od politikov iných strán. Musíme ju uplatňovať aj vo vlastných radoch. Nestačí hovoriť o odbornosti, ak pri výbere kandidátov budeme uprednostňovať osobnú lojalitu pred schopnosťami. A nestačí vyzývať na demokratickú kontrolu, ak nebude možné kritizovať vlastné vedenie.

Preto bude potrebné vytvoriť jasné pravidlá výberu a odvolávania vedenia, kontroly financovania, riešenia konfliktov záujmov a rozhodovania o zásadných programových otázkach.

Globálne hnutie musí vedieť spolupracovať naprieč krajinami, ale zároveň rešpektovať miestne demokratické procesy. Spoločné princípy budú tvoriť základ jeho identity, no konkrétne opatrenia sa budú musieť prispôsobovať podmienkam jednotlivých spoločností.

Dôležité bude aj to, aby sa v hnutí vytvoril priestor na nesúhlas. Ak niekto upozorní na chybu v programe alebo na nežiaduce dôsledky prijatého rozhodnutia, nemal by byť považovaný za nepriateľa hnutia. Mal by dostať možnosť svoje argumenty predložiť a dosiahnuť ich riadne posúdenie.
Žiadna organizácia totiž nie je imúnna voči mocenským ambíciám, skupinovému mysleniu alebo chybným rozhodnutiam. Rozdiel medzi dobre a zle fungujúcou organizáciou nespočíva v tom, že jedna chyby nerobí. Spočíva v tom, ako dokáže chyby odhaliť, napraviť a zabrániť ich opakovaniu.
Preto chcem, aby Humanity United Movement bolo organizáciou, ktorá bude schopná kontrolovať aj samu seba.

Čo vlastne chceme dosiahnuť?

Ak by som mal celý projekt zhrnúť do jednej myšlienky, povedal by som, že sa snažíme vytvoriť podmienky na to, aby ľudstvo dokázalo lepšie využívať vlastné schopnosti.

Máme vedcov, ktorí dokážu skúmať fungovanie prírody. Máme technológie, ktoré dokážu automatizovať čoraz väčšie množstvo činností. Máme ekonomické systémy, ktoré dokážu vytvárať obrovské množstvo hodnôt. Máme prístup k informáciám, o akom sa predchádzajúcim generáciám ani nesnívalo.
Napriek tomu sa nám často nedarí tieto možnosti premeniť na zodpovedné rozhodovanie, kvalitné verejné služby a dôstojné životné podmienky pre čo najväčší počet ľudí.

Nemyslím si, že príčinou je jediný problém alebo že ho vyrieši jedna aplikácia, jedna politická strana či jedna reforma. Ide o súbor vzájomne prepojených problémov, ktoré si vyžadujú lepšie inštitúcie, kvalitnejšie vzdelávanie, transparentnejšie rozhodovanie a schopnosť spolupracovať.

Viditeľné peniaze predstavujú jeden konkrétny nástroj, ako zlepšiť kontrolu finančných záujmov vo verejnom živote. Politická akadémia predstavuje spôsob, ako pripravovať ľudí na zodpovedné rozhodovanie. Humanity United Movement má vytvoriť politickú a organizačnú štruktúru, ktorá tieto a ďalšie nástroje dokáže prepájať a presadzovať.
Každá z týchto súčastí má vlastnú úlohu. Žiadna sama osebe nestačí.

Neočakávam, že sa nám podarí vytvoriť dokonalý systém alebo že všetky naše návrhy budú správne. Očakávam však, že budeme schopní otvorene vysvetľovať svoje rozhodnutia, uznávať vlastné chyby a systematicky hľadať lepšie riešenia.
Ak má mať takýto projekt zmysel, musí sa začať od ľudí, ktorí sú ochotní prevziať zodpovednosť, pripraviť sa na ňu a podrobiť svoje konanie kontrole.

A musí zostať otvorený aj tým, ktorí s nami nesúhlasia. Pretože cieľom nie je presvedčiť celé ľudstvo, aby sa pridalo k jednej politickej organizácii. Cieľom je prispieť k tomu, aby sme ako ľudstvo dokázali lepšie riešiť spoločné problémy.
Práve preto sa hnutie volá Humanity United Movement.

Nie preto, že by sme už boli zjednotení v názoroch. Ale preto, že napriek všetkým rozdielom máme spoločnú budúcnosť a zodpovednosť za svet, ktorý po sebe zanecháme.

Výzva novej generácii

Ak si mladý človek a niekedy máš pocit, že svet by mohol fungovať podstatne lepšie, možno je práve teraz čas prestať sa iba pozerať a začať premýšľať nad tým, čo s tým môžeš urobiť.

Nemusíš byť skúsený politik. Nemusíš mať vyštudovanú ekonómiu, právo ani medzinárodné vzťahy. Nemusíš mať odpoveď na každú otázku. Dôležité je, aby si mal chuť porozumieť svetu, ochotu učiť sa, schopnosť spochybňovať vlastné názory a odvahu prevziať zodpovednosť za veci, ktoré sa ťa týkajú.
Práve takých ľudí by som chcel pozvať do Humanity United Movement.

Predstav si politiku, do ktorej človek nemusí vstupovať až vtedy, keď má za sebou dvadsať rokov kariéry a vybudované kontakty. Politiku, na ktorú sa môžeš začať pripravovať už dnes. Politiku, v ktorej budeš mať možnosť získavať vedomosti o fungovaní štátu, diskutovať s ľuďmi z rôznych odborov, analyzovať spoločenské problémy a postupne sa pripravovať na zodpovednosť, ktorú raz možno prevezmeš.

Práve preto chceme vybudovať politickú akadémiu, ktorá bude pomáhať pripravovať novú generáciu ľudí schopných rozumieť zložitým problémom modernej spoločnosti. Nechceme od teba, aby si bezvýhradne prijímal názory zakladateľov hnutia. Chceme, aby si sa naučil samostatne uvažovať, pracovať s faktami, rozpoznávať kvalitné argumenty a nebáť sa povedať, že sa niekto mýli — aj keby tým niekým bol človek vo vedení nášho vlastného hnutia.
Je tu však jedna podmienka, ktorá nás má odlišovať od bežnej politiky.

Ak chceme od politikov transparentnosť, musíme ňou začať sami.

Každý, kto sa rozhodne vstúpiť do Humanity United Movement, musí byť pripravený od začiatku otvorene deklarovať svoj majetok prostredníctvom projektu Viditeľné peniaze a podrobiť svoje majetkové priznanie stanovenej kontrole. Nie až vtedy, keď bude kandidovať vo voľbách. Nie až vtedy, keď sa dostane do významnej funkcie. Od začiatku.

Nie preto, že by samotné vlastníctvo majetku bolo niečím podozrivým. Práve naopak. Poctivo nadobudnutý majetok nie je dôvodom na hanbu. Ak však chceme vytvoriť politické prostredie, v ktorom sa finančné záujmy neskrývajú pred verejnosťou, musíme byť ochotní ísť príkladom.

Transparentnosť zároveň neznamená, že sa budeme považovať za lepších ľudí než tí, ktorí sa k nám nepridajú. Znamená, že dobrovoľne prijmeme vyšší štandard kontroly a dovolíme ostatným, aby posudzovali, či ho skutočne dodržiavame.

Možno sa pýtaš, či môže mať malé hnutie vôbec nejaký význam v porovnaní s obrovskými politickými stranami, štátmi a globálnymi ekonomickými záujmami.

Každá veľká zmena sa však musí niekde začať. Nemusíme dnes vedieť, ako presne bude vyzerať svet o tridsať rokov. Potrebujeme však začať vytvárať inštitúcie, pravidlá a spôsoby uvažovania, ktoré nám umožnia zvládnuť jeho budúce výzvy lepšie než dnes.

Ak sa nám podarí vybudovať organizáciu, v ktorej sa budú stretávať ľudia ochotní vzdelávať sa, transparentne konať, spolupracovať naprieč krajinami a prehodnocovať svoje názory podľa nových poznatkov, bude to samo osebe konkrétny krok správnym smerom.

Nezáleží na tom, či sa raz staneš poslancom, ministrom, odborníkom na verejné politiky, podnikateľom alebo zostaneš človekom, ktorý sa jednoducho zaujíma o fungovanie spoločnosti. Každý môže prispieť iným spôsobom.

Ak Ťa táto myšlienka oslovuje, pozývam ťa urobiť prvý krok. Zaregistruj sa do projektu Viditeľné peniaze, oboznám sa s jeho princípmi a zváž vstup do Humanity United Movement. Pridaj sa s vedomím, že nebudeš iba požadovať zmenu od ostatných, ale budeš pripravený začať aj od seba.

Registračný formulár nájdeš na adrese:

https://app.visiblemoney.org/register

Nežiadam Ťa o slepú dôveru. Žiadam Ťa, aby si si túto myšlienku dôkladne premyslel, kládol nepríjemné otázky a sám posúdil, či stojí za to venovať jej svoj čas a schopnosti.

Možno práve tvoja otázka odhalí chybu, ktorú sme si nevšimli. Možno tvoj nápad pomôže vyriešiť problém, s ktorým si nevieme rady. A možno raz budeš jedným z ľudí, ktorí budú rozhodovať o tom, ako bude naša spoločnosť fungovať.

Budúcnosť nie je iba niečo, čo zdedíme po predchádzajúcich generáciách. Je to aj niečo, čo svojimi rozhodnutiami vytvárame pre tie nasledujúce.

Ak chceme, aby bola lepšia, musíme byť ochotní začať na nej pracovať už dnes.

Humanity United Movement — jedno ľudstvo, spoločná budúcnosť.